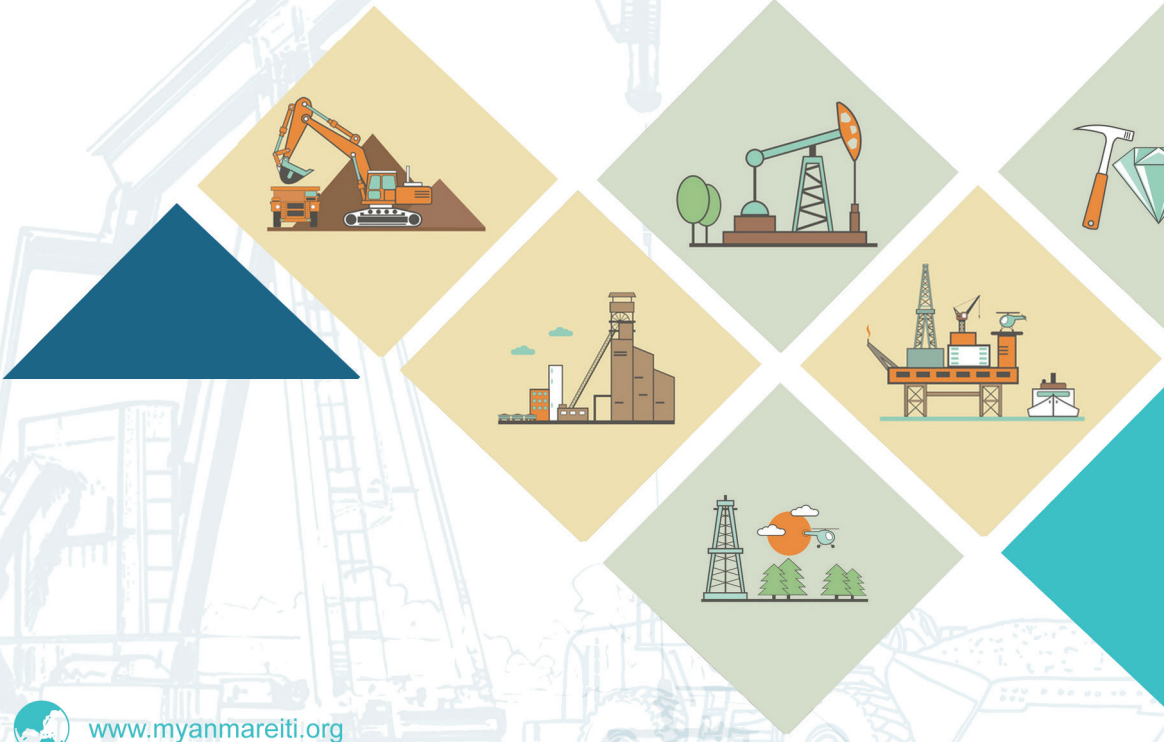

ဝတုတ္တအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

၁ ဧပြီ ၂၀၁၆ မှ ၃၁ မတ် ၂၀၁၇ ထိ (၂၀၁၆ - ၂၀၁၇) ဘဏ္ဍာရေးနှစ်
ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မျက်၊ အခြားတွင်းထွက်နှင့် ပုလဲ
၁၂ ဇူလိုင် ၂၀၁၉

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ။

ပုံနှိပ်

- Solid Media & Printing Services

အမှတ် ၃၇ (အေ) ပြည်တော်ကုန်းလမ်း၊ ကြည်တော်ရပ်ကွက်၊

မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အုပ်စု

- ၅၀၀

လိပ်စာ

- မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံး

အမှတ် (၁၃ A) မြရတနာလမ်း၊ ဘောက်ထော်၊

ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

စာအုပ်အပြင်အဆင်

- mmlwin

မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိသည်။

မာတိကာ

၇

အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

၇

၁.၁။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုနှင့် ကဏ္ဍများ၏ အရေးပါပုံ

၁၄

၁.၂။ မြန်မာ့စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါမှု

၁၆

၁.၃။ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်တင်ပို့မှုများ

၂၄

၁.၄။ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသည့်နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ

၂၄

၁.၄.၁။ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းခြင်းနှင့် အချက်အလက်များအားအစီရင်ခံခြင်း

၂၅

၁.၄.၂။ အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ

၂၇

၁.၄.၃။ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်အရည်အသွေးနှင့်စိတ်ချရမှု

၃၀

၁.၄.၄။ စာရင်းညှိနှိုင်းခြင်းဆိုင်ရာ ရလဒ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၃၀

၁.၄.၅။ အခွန်တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်း

၃၇

၁.၅။ တွေ့ရှိချက်များ နှင့် အကြံပြုမှတ်ချက်များ

၄၁

၁.၆။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေးအကောင်အထည်ဖော်မှု

၄၅

၁.၇။ ခြုံငုံချဉ်းကပ်မှုနှင့် နည်းလမ်း

၄၇

၁.၈။ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာအတွက် လွှမ်းခြုံမှု

၅၀

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

၅၁

ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၁၃၇

စတုတ္ထအကြိမ်အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

အထူးသတိပြုရန်

ဤအစီရင်ခံစာအား ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၂၇)ရက်နေ့၌ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် Pricewater Coopers Myanmar Co.,Ltd တို့အကြား၌ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် နားလည်မှုသဘောတူညီမှုစာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်းပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။ အစီရင်ခံစာသည် မြန်မာနိုင်ငံ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ် (MEITI) ၏ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ပြုစုသည့်အစီရင်ခံစာဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လ (၃၁) ရက်နေ့အထိ ဘဏ္ဍာနှစ်ကာလအား ကိုယ်စားပြုသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအား အထက်ဖော်ပြချက်အတွက် သီးသန့်ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားမည်သည့် အဖွဲ့အစည်း (တတိယ အဖွဲ့အစည်း) ကမှ လွှမ်းမိုးထားခြင်းမရှိပါ။ အစီရင်ခံစာအား ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာဖြန့်ဝေနိုင်သော်လည်း အစီရင်ခံစာအား ဖြန့်ဝေသည်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသောကိစ္စ အရပ်ရပ်တို့သည် အဆိုပါဖြန့်ဝေသည့် အဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်သာဖြစ်သည်။

အစီရင်ခံစာပြုစုခြင်းလုပ်ငန်းတွင် ယေဘုယျလက်ခံထားသည့် စာရင်းစစ်စံနှုန်းများ သို့မဟုတ်မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံသည့် စံနှုန်းများမပါဝင်ပါ။ ထို့ပြင် စာရင်းစစ်ထင်မြင်ချက်များ၊ မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြားအာမခံသည့်ပုံစံ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းသဘောထားအား အခြေခံသည့် အချက်အလက်များမပါဝင်ပါ။ သဘောတူစာချုပ်အရ သို့မဟုတ် အစီရင်ခံစာပါသတ်မှတ်ချက်များလွဲ၍ စာရင်းစစ်ခြင်းမပြုလုပ်ဘဲ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရရှိထားသည့် အချက်အလက်များအား အတည်ပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။

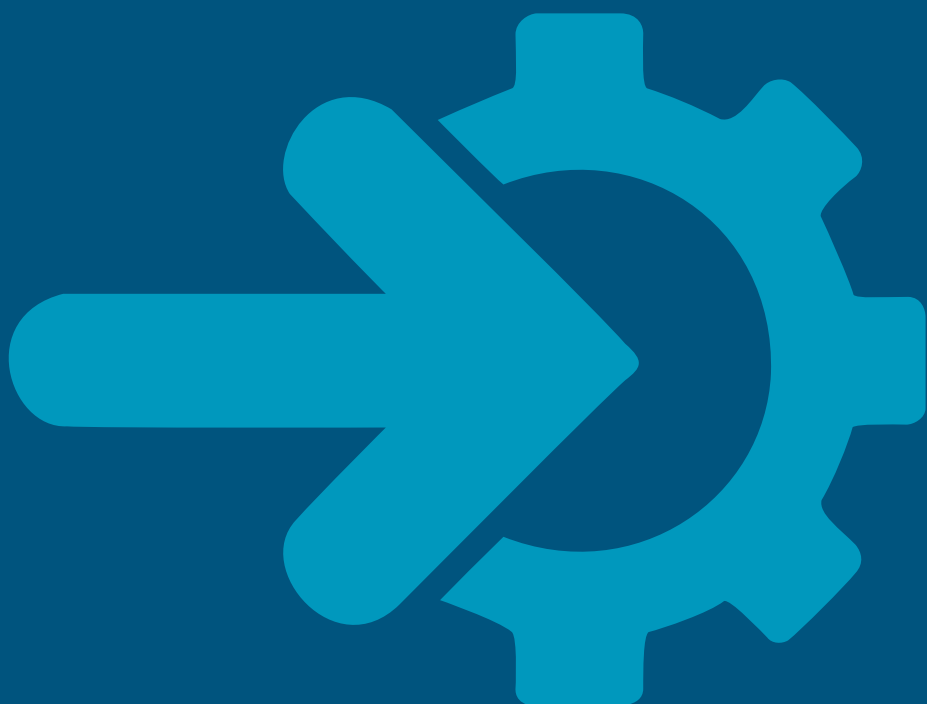
အစီရင်ခံစာပြုစုရာတွင် အစိုးရဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ကုမ္ပဏီများက အချက်အလက်များအား မှားယွင်းဖော်ပြခြင်း သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားပြုလုပ်သည်ကို ဖော်ပြရန်ရည်ရွယ်ထားခြင်း မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ဦး သို့မဟုတ်ကုမ္ပဏီများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနများက အချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မှားယွင်းဖော်ပြခြင်း သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစွဲလုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲလာပါက တာဝန်ခံမည်မဟုတ်ပါ။

အစီရင်ခံစာတွင်သတ်မှတ်ထားသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာမှုများအတိုင်းသာဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး အစီရင်ခံစာပြုစုသည့်ကာလအတွင်း ရရှိသည့်အချက်အလက်များပေါ်တွင်သာအခြေခံ၍ ပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစီရင်ခံစာတင်ပြပြီးသည့် နောက်ပိုင်း ပြောင်းလဲမှုများသည် အစီရင်ခံစာပါ တွေ့ရှိချက်များအား သက်ရောက်နိုင်ကြောင်းနှင့် ထို့အတွက် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ သို့မဟုတ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်များနှင့်တွေ့ရှိချက်များအား အစီရင်ခံစာပြုစုသည့်နောက်ပိုင်း လိုအပ်ပါက ရရှိသည့် ခိုင်မာသောအချက်အလက်များအား အခြေခံ၍ ပြင်ဆင်ခွင့်လည်းပြုထားသည်။

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

၁။ အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

ဤအစီရင်ခံစာတွင် EITI ၏ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ်တွင် ထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် အခွန်နှင့် အခွန်မဟုတ်သော ဘဏ္ဍာငွေများအား တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည့် အချက်အလက်များအား အနှစ်ချုပ်တင်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် တွင်းထွက်သယံဇာတ ကုမ္ပဏီများထံမှ အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SOE) များက ကောက်ခံရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများအား တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသည့် အချက်အလက်များနှင့် SOE များထံမှ ပြည်ထောင်စုဘတ်ဂျက်သို့ စီးဝင်သည့် ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှုကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့က သဘောတူထားသည့် အတိုင်း ဤစတုတ္ထအကြိမ် EITI အစီရင်ခံစာတွင် ကဏ္ဍ(၄) ခုဖြစ်သည့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ (ထုတ်လုပ်မှုကာလ)၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းကဏ္ဍ၊ ကျောက်မျက်ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍ၊ ဓါတ်သတ္တုနှင့် ပုလဲကဏ္ဍတို့အား စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားပါသည်။ ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များ၏ အစီရင်ခံစာများ၌ ပုလဲကဏ္ဍအား တိုက်ဆိုင်ထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် နောက်နှစ် EITI အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် Downstream sector (အရောင်းကာလ) အား MSG မှ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထည့်သွင်းအကဲဖြတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ယခုအစီရင်ခံစာ၌ ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ (အရောင်းကာလ) မှ ရရှိသည့် ရောင်းချမှုဘဏ္ဍာငွေ အချက်အလက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁.၁။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုနှင့် တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍများ၏ အရေးပါပုံ

အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များအရ တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍသည် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးနှင့် ပမာဏများ လျော့ကျခဲ့သော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါလျက်ရှိသည်ကို ညွှန်ပြနေပါသည်။ အစီရင်ခံသည့် ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်းတွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ လိုင်စင်အသစ်များချပေးခဲ့ခြင်း မရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ နိုင်ငံ၏ စွမ်းအင်လိုအပ်ချက်သည် မြင့်မားလာနေပြီး ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ တူးဖော်ရှာဖွေရေး လိုင်စင်အသစ်များ ရှာဖွေမှုများသည် အရေးကြီးသည်။ ကဏ္ဍအားလုံးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ် များအား ဆွဲဆောင်ရာ၌ EITI စံနှုန်းများနှင့်အညီ တာဝန်သိပြီး ရေရှည်တည်တံ့မည့် အရည်အသွေးပြည့်ဝသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည်လည်း အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။

ကျောက်မျက်၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် အခြားသတ္တုကဏ္ဍများအနေဖြင့် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ခွင့်ပြုမိန့်အသစ်များ ချပေးခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ မြန်မာသတ္တုနှင့်ကျောက်မျက်မြေပုံအညွှန်း (Myanmar Mining and Gemstone Cadastre) အား တည်ထောင်ရန် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး အချက်အလက်ရှာဖွေလေ့လာခြင်း (Diagnostic Study) နှင့် အသွင်အပြင် ဒီဇိုင်းတည်ဆောက်ခြင်းအဆင့် (Conceptual Design Phase) အတွက် အကြံပေးပညာရှင်ငှားရမ်းခြင်းတို့အား ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှစ်လယ်တွင် ပြီးစီးခဲ့သည်။

တွင်းထွက်ကဏ္ဍများသည် နိုင်ငံအတွက် အရေးပါသည့်လုပ်ငန်းအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေသည်။ သို့သော်လည်း ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့ (CSO) ၏ လက်ရှိဈေးနှုန်းဖြင့် GDP တွက်ချက်မှုစာရင်းများအရ စွမ်းအင်နှင့်သတ္တုကဏ္ဍများမှ နိုင်ငံ GDP ၏ ၄.၄% သာပါဝင်သည်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါအချက်ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့်ပြီးခဲ့သည့်ယခင်နှစ် GDP ၆.၂% ရာခိုင်နှုန်း ထက်လျော့နည်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အဆိုပါလျော့ကျမှုသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ (ထုတ်လုပ်မှုကာလ) ဘဏ္ဍာငွေအားလျော့ကျစေခဲ့ပြီး အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများမှ GDP များကမူ တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ သတ္တုကဏ္ဍ GDP အနေဖြင့် ၁.၁% သာ ဆက်လက် တည်ရှိနေသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပြီးနောက် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် အစိုးရဌာနများမှ ရရှိသည့် လက်ခံရရှိသည့်ငွေများ အား အောက်ပါအတိုင်းအနှစ်ချုပ်ဖော်ပြအပ်ပါသည် -

တွင်းထွက်ကုမ္ပဏီများမှ တိုက်ရိုက်ပေးချေမှုများ

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် တွင်းထွက်ကဏ္ဍများမှ ရရှိသည့်စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေသည် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂,၃၀၂,၇၇၆ ဖြစ်သည်။ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ (ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုကာလနှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအပါအဝင်) မှ တွင်းထွက်ကဏ္ဍ ဘဏ္ဍာငွေအားလုံး၏ ၇၉% အထိရှိပြီး ကျောက်မျက် ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍမှ ၁၆%၊ ဓါတ်သတ္တုကဏ္ဍမှ ၄% နှင့် ပုလဲကဏ္ဍမှ ၁% စီရှိသည်။ စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေ၏ ၈၄% အား အခွန် မဟုတ်သောဘဏ္ဍာငွေအဖြစ် ကောက်ခံရရှိပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာငွေနှင့်တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်များမှ ၁၅% အဖြစ်ကောက်ခံရရှိသည်။ လူမှုရေးဆိုင်ရာပေးချေမှုများသည် စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေ၏ ၁% ရှိသည်။

ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှုအသေးစိတ်များအား အောက်ပါဇယားတွင်ဖော်ပြအပ်ပါသည် -

ဇယား (၁) ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက်ကဏ္ဍအလိုက် အစိုးရ၏တွင်းထွက်ကဏ္ဍ ဘဏ္ဍာငွေ^{၁၊၂}

ကဏ္ဍ	အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ	အခွန်မဟုတ်သည့်ဘဏ္ဍာငွေ	အခွန်မဟုတ်သည့်ဘဏ္ဍာငွေ (နိုင်ငံတော်၏ရယ်ယာအရေးပေါင်း)	တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်	လူမှုရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ပါဝင်မှု	တိုင်းအောင်ကြီး/ပြည်နယ် လူမှုရေးမြို့ရေးရန်ခံငွေသို့ပံ့ပိုးမှု	လူမှုရေးဆိုင်ရာပေးချေမှုများ	စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေ	%
ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့	၉,၀၃၃	၁,၄၈၆,၉၁၇ ^၃	၂,၉၅၇	၁၇,၀၀၇	၇၅၁	-	၉,၀၀၈	၁,၅၂၅,၇၅၃	၆၆%
ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေး	၁၅၂,၀၇၅	၁၂၉,၅၇၃	-	၇,၃၉၉	၆၃	-	၃,၃၀၈	၂၉၂,၄၁၈	၁၃%
ကျောက်မျက် ကျောက်စိမ်း	၁၃၁,၄၉၃	၂၃၁,၂၆၆	-	၃	၅၀	၆၅	၂,၁၈၄	၃၉၅,၀၆၁	၁၆%
သတ္တု	၃၉,၇၄၁	၂၇,၁၈၁	၃၁,၀၈၇	၅၈၂	၄၄၆	-	၂,၄၀၃	၁၀၁,၄၄၀	၄%
ပုလဲ	၁,၀၇၂	၈၄၀	၁၅,၉၀၅	၁၂၄	၅၃	၅၅	၅၅	၁၈,၁၀၄	၁%
Total	၃၃၃,၄၁၄	၁,၈၅၅,၇၇၇	၄၉,၉၄၉	၂၅,၁၁၅	၁,၃၆၃	၁၂၀	၁၇,၀၃၈	၂,၃၀၂,၇၇၆	၁၀၀%

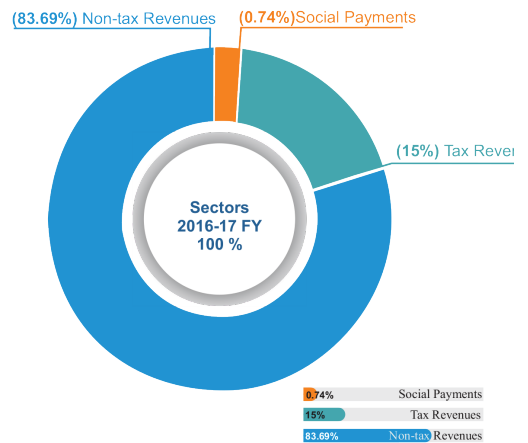
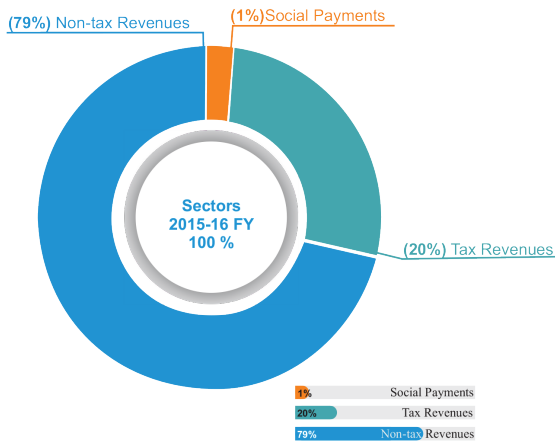
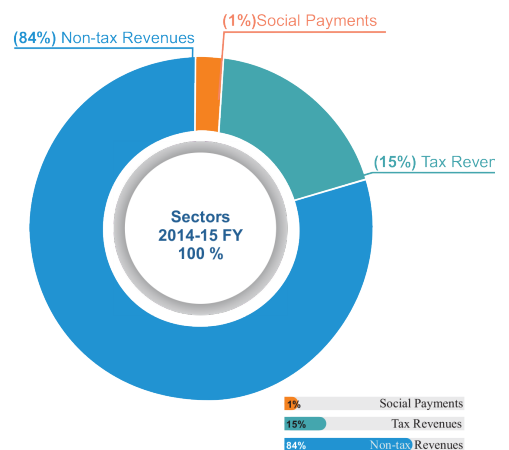
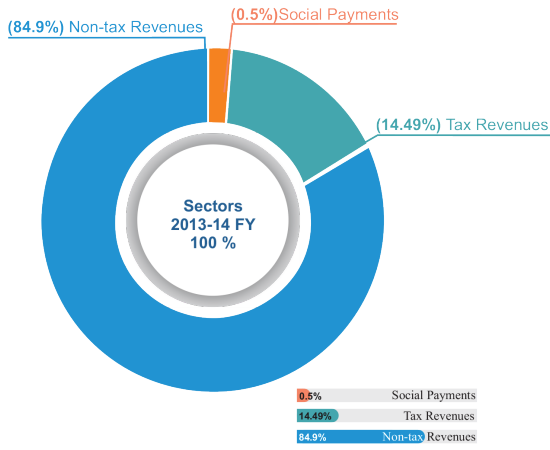
၁။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the government agencies after adjustments

၂။ This includes payments made by companies to the government agencies directly and does not include transfer from SOEs to the other government agencies

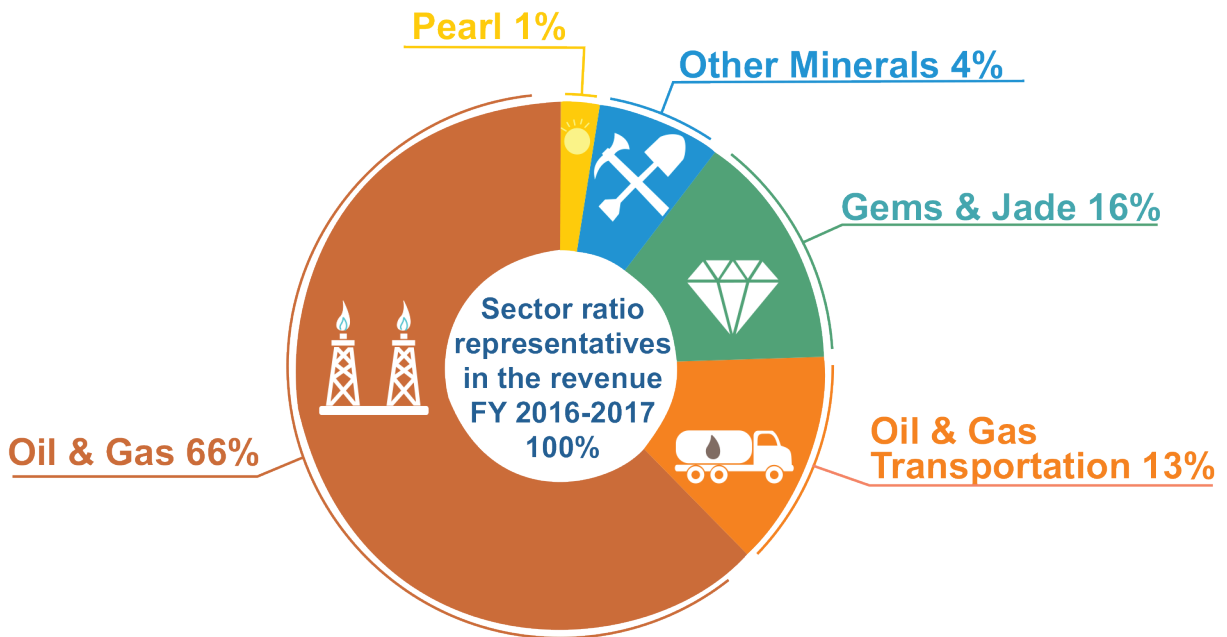
၃။ MOGE received the amounts net of Domestic Market Obligation purchases of MMK 547,321 million.

ပုံ (၁) ပထမအကြိမ်အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်) ၊ ဒုတိယအကြိမ်အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၄-၂၀၁၅ ဘဏ္ဍာနှစ်) ၊ တတိယအကြိမ်အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာနှစ်) နှင့် စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်) များ မှ အခွန်ဘဏ္ဍာ ငွေ၊ အခွန်မဟုတ်သောဘဏ္ဍာငွေ နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုများအား ဖော်ပြချက်

ပုံ (၂) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ကဏ္ဍအလိုက် ဘဏ္ဍာငွေပမာဏနှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြချက်

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE) ၏ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ (ထုတ်လုပ်မှု ကာလနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ) မှ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုပမာဏသည် တွင်းထွက်ကဏ္ဍအတွက် အများဆုံးဖြစ်၍ တွင်းထွက်ကဏ္ဍဘဏ္ဍာငွေအား လုံး၏ ၇၉% နီးပါးကိုယ်စား ပြုသည်။ အထက်ပါဘဏ္ဍာငွေပမာဏအပြင် MOGE ၏ ကမ်းလွန်ရေနံစိမ်း ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးသည် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁၀၀.၄၃၅ ခန့်အထိရှိပါသည်။ အဆိုပါပမာဏအား ဇယား ၁ တွင်ဖော်ပြထားသည်။ MOGE ၏ တွင်းထွက် ဘဏ္ဍာငွေတွင် ဖော်ပြပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။

ဘဏ္ဍာငွေအရင်းအမြစ်များနှင့် အစိုးရဌာန၏ဘဏ္ဍာငွေအသေးစိတ်များအား အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။^၄

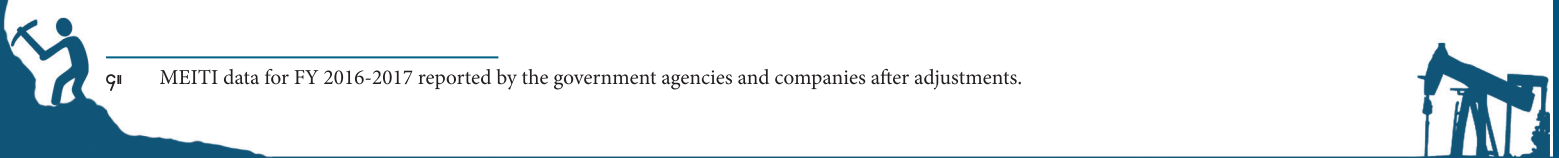
ဇယား (၂) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း အစိုးရဌာနအလိုက် တွင်းထွက်သယံဇာတ ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ဘဏ္ဍာငွေအရင်း အမြစ် အလိုက် ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု

	SOE	DOM	DGSE	Forest Department	IRD	Custom	Sub-Total	Personal Income Tax	SSB contributions	State / region social development fund	Social Payment	Total
ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ	၁,၆၁၉,၄၄၇	-	-	-	၁၆၁,၀၆၆	၄၂	၁,၇၈၀,၅၅၅	၂၄,၄၀၇	၈၁၄	-	၁၂,၃၉၆	၁,၈၁၈,၁၇၂
နိုင်ငံတော်၏ ရှယ်ယာအရောင်း	၂,၉၅၇	-	-	-	-	-	၂,၉၅၇	-	-	-	-	၂,၉၅၇
ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီ	၁,၄၈၆,၉၁၇	-	-	-	၈,၉၉၁	၄၂	၁,၄၉၅,၉၅၀	၁၇,၀၀၇	၇၅၁	-	၉,၀၈၈	၁,၅၂၂,၇၉၆
ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုမ္ပဏီ များ	၁၂၉,၅၃၀	-	-	-	၁၅၂,၀၇၅	-	၂၈၁,၆၀၅	၇,၃၉၉	၆၃	-	၃,၃၀၈	၂၉၂,၄၁၀
ကျောက်စိမ်း ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ	၂၀၉,၃၉၇	၂၁,၈၆၉	-	-	၁၂၈,၇၂၇	၂,၇၆၆	၃၆၂,၇၅၉	၂	၅၀	၆၅	၂,၁၈၄	၃၆၅,၀၆၀
နိုင်ငံတော်၏ရှယ်ယာ အရောင်း	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက် ကုမ္ပဏီများ	၂၀၉,၃၉၇	၂၁,၈၆၉	-	-	၁၂၈,၇၂၇	၂,၇၆၆	၃၆၂,၇၅၉	၂	၅၀	၆၅	၂,၁၈၄	၃၆၅,၀၆၀
သတ္တုကဏ္ဍ	၄၅,၂၅၉	၁၁,၇၄၅	၀,၀၃	၁,၂၆၄	၃၇,၂၆၅	၂,၄၇၆	၉၈,၀၀၉	၅၈၂	၄၄၆	-	၂,၄၀၃	၁၀၁,၄၄၀
နိုင်ငံတော် ၏ ရှယ်ယာအရောင်း (ME2)	၂၅,၀၈၉	-	-	-	-	-	၂၅,၀၈၉	-	-	-	-	၂၅,၀၈၉
နိုင်ငံတော် ၏ ရှယ်ယာ အရောင်း (DOM)	-	၅,၉၉၈	-	-	-	-	၅,၉၉၈	-	-	-	-	၅,၉၉၈
ME1 လက်အောက်ရှိကုမ္ပဏီများ	၁၇,၇၅၄	၅,၇၄၇	၀,၀၃	၁,၂၆၄	၃၇,၂၆၅	၂,၄၇၆	၆၆,၉၂၂	၅၈၂	၄၄၆	-	၂,၄၀၃	၇၀,၃၅၃
ME 2 လက်အောက်ရှိကုမ္ပဏီများ	၂,၄၁၆	-	-	-	-	-	၂,၄၁၆	-	-	-	-	၂,၄၁၆
ပုလဲကဏ္ဍ	၁၅,၉၂၆	၈၁၉	-	-	၆၃	၁,၀၀၉	၁၇,၈၁၇	၁၂၄	၅၃	၅၅	၅၅	၁၈,၀၁၄
နိုင်ငံတော် ၏ ရှယ်ယာအရောင်း	၁၅,၉၀၅	-	-	-	-	-	၁၅,၉၀၅	-	-	-	-	၁၅,၉၀၅
ပုလဲကုမ္ပဏီများ	၂၁	၈၁၉	-	-	၆၃	၁,၀၀၉	၁၉၁၂	၁၂၄	၅၃	၅၅	၅၅	၂,၁၉၉
စုစုပေါင်း	၁,၈၉၀,၀၂၉	၃၄,၄၃၃	၀,၀၃	၁,၂၆၄	၃၇,၂၆၅	၆,၂၄၂	၂,၂၅၉,၁၄၀	၂၅,၁၁၅	၁,၃၆၃	၁၂၀	၁၇,၀၃၈	၂,၃၀၂,၇၇၆

မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း

တွင်းထွက်ကဏ္ဍကုမ္ပဏီများမှ သက်ဆိုင်ရာ SOE များသို့ပေးချေမှုများတွင် အခွန်မဟုတ်သည့် ဘဏ္ဍာငွေများ (လက်မှတ် ထိုးဆုကြေးများ၊ ရောင်းချမှုပေါ်ရရှိသည့်အခွန်တော်၊ ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ရရှိသည့် အခွန်တော်၊ နိုင်ငံတော်သို့ ထည့်ဝင်ငွေ၊ ထုတ်လုပ်မှု ခွဲတမ်း၊ ရောင်းချမှုခွဲတမ်း၊ ကြီးကြပ်ခများ) စသည်တို့ပါဝင်သည်။

၄။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the government agencies and companies after adjustments.

တွင်းထွက်ကဏ္ဍကုမ္ပဏီများမှ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD) သို့ပေးချေမှုများတွင် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန် (PIT)၊ ကုန်သွယ်မှုဝင်ငွေခွန် (CIT)၊ ကုန်သွယ်ခွန် (CT)၊ အထူးကုန်စည်ခွန် (SGT)၊ ယာယီနေနိုင်ငံခြားသားများထံမှ နုတ်ယူခွန် (WIT)၊ အရင်းအပေါ်ကောက်ခံခွန် (Capital Gains Tax) နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် (Stamp duties) ပါဝင်ပြီး တွင်းထွက်ကဏ္ဍကုမ္ပဏီများမှ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန (MCD) သို့ ပေးချေရသည့် Customs duties များလည်းပါဝင်သည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန (DOM) သို့ပေးချေမှုများတွင် သတ္တုခွန်များ (Royalties)၊ မြေငှားခများ (Dead rent fees)၊ လိုင်စင်ကြေးနှင့် လျှောက်လွှာကြေးများပါဝင်ပြီး ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန (DGSE) သို့ပေးချေမှုတွင်လိုင်စင်ကြေးများ ပါဝင်သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာန (FD) သို့ ပေးချေမှုတွင် မြေငှားခများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ သို့မဟုတ် စိုက်ခင်း အခွန်အခများ (Plantation fees) များပါဝင်သည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍ၌ လူမှုဖူလုံကြေးထည့်သွင်းမှု (SSC) ကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် ပညာပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အားနည်းသည်ကိုတွေ့ရှိရပြီး အထူးသဖြင့် ဓါတ်သတ္တုကဏ္ဍနှင့် ကျောက်မျက်ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍများတွင် အားနည်းလျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နယ်ပယ်အတွင်း ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေမှုသည် မြန်မာ ကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁.၃၆၃ ကျပ်ဖြစ်သည်။

လူမှုရေးဆိုင်ရာပေးချေမှုများတွင် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများအား လူမှုဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ဆန္ဒအလျောက် လူမှုရေးတာဝန်ကုန်ကျစရိတ်များပါဝင်သည်။ စုစုပေါင်းလူမှုရေးဆိုင်ရာပေးချေမှုမှာပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေသို့ထည့်ဝင်မှုအပါအဝင် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁၇.၁၅၈ ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် reporting framework မရှိသောကြောင့်ကုမ္ပဏီများမှပေးချေသည့်လူမှုရေးဆိုင်ရာပေးချေမှုများအား အစိုးရဌာနများမှရရှိသည့် အချက်အလက်များနှင့် တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် လူမှုဖူလုံရေးအဖွဲ့သို့ပေးချေသည့် လူမှုဖူလုံကြေး ပေးမှုများအား ကုမ္ပဏီများ၏ ပေးချေမှု အချက်အလက်များအဖြစ် တဖက်သတ်ဖော်ပြထားသည်။ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးရန်ပုံငွေများကိုလည်း ကုမ္ပဏီများမှ အစီရင်ခံသည့် အချက်အလက်များအပေါ်တွင်သာ အခြေခံထားသည်။

ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းမှုအလိုက် တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းမှရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများအားအစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆက်တွဲ ၁၆ နှင့် ကုမ္ပဏီအလိုက်ဘဏ္ဍာငွေများအား နောက်ဆက်တွဲ ၁၇ တို့တွင် အသီးသီးဖော်ပြထားသည်။ ကုမ္ပဏီအလိုက် တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းမှု ဇယားများအား နောက်ဆက်တွဲ ၃ မှ ၅ အထိ ဖော်ပြထားရှိပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လွှဲပြောင်းပေးမှုများ

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့၊ ဓါတ်သတ္တု၊ ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်နှင့် ပုလဲကဏ္ဍ SOE များမှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် စုစုပေါင်းအခွန်ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုသည် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂.၁၁၇.၈၅၀ ရှိပြီး အဆိုပါပမာဏ၏ ၄၀% (မြန်မာ

ကျပ်ငွေ သန်းပေါင်း ၈၄၈,၁၂၄)အား စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (MOPF)၏ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD)၊ မြန်မာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန (MCD) နှင့်ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန (TD) တို့ထံ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပြီး ၂၁% (မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၄၄၈,၉၄၇ ကျပ်) အား ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေစီမံရေးဦးစီးဌာန (OGPD) သို့လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ တူညီသည့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း တွင်း ထွက်ကဏ္ဍ SOE ၅ ခုမှ UFA (အခြားစာရင်းရှင်များ) သို့ ၃၉% (မြန်မာကျပ်ငွေ ၈၁၈,၉၅၁ ကျပ်) အားထိန်းသိမ်းထားကြောင်း အတည်ပြုခဲ့သည်။

MOGE အနေဖြင့် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၇၅၀,၄၃၇ (၃၉%) အား MOPF ထံသို့လည်းကောင်း၊ မြန်မာကျပ်ငွေသန်း ပေါင်း ၄၄၈,၉၄၇ ကျပ် (၂၃%) အား OGPD သို့လည်းကောင်း လွှဲပြောင်း ပေးခဲ့ပြီး မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၇၄၇,၄၃၉ ကျပ် (၃၈%) အား (UFA-OA) သို့လည်း ကောင်း ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်။

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း SOE များမှ အခြားအစိုးရဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှု အသေးစိတ်များအား အောက်ပါ ဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည် -

ဇယား (၃) SOE များက ရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေများအား လွှဲပြောင်းပေးမှုများ^၅

SOE	SOE များမှ ကောက်ခံရရှိမှု	SOE မှ အစိုးရဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုများ (၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်)					UFA (Other Account) သို့ လွှဲပြောင်းပေးမှု	စုစုပေါင်း
		IRD နှင့် MCD	OGDP	Central Committee ^၆	DOM	State Contribution		
MOGE	၁,၆၁၉,၄၄၇	၆၃၅,၃၅၅	၄၄၈,၉၄၇	-	-	၁၁၅,၀၈၂	၇၄၇,၄၃၉	၁,၉၄၆,၈၁၉
MGE	၂၀၉,၃၉၇	၃၉,၀၅၉	-	၄၈၅	-	၃၁,၁၃၆	၅၀,၁၅၆	၁၂၀,၈၃၆
ME 1	၁၇,၇၅၄	၁,၇၇၃	-	-	-	၁,၄၁၉	၈,၂၆၈	၁၁,၄၆၀
ME 2	၂၇,၅၀၅	၉,၁၈၅	-	-	၁,၃၄၇	၆,၀၆၆	၇,၅၂၂	၂၄,၁၂၀
MPE	၁၅,၉၂၆	၅,၁၂၉	-	-	-	၃,၉၂၀	၅,၅၆၆	၁၄,၆၁၅
Total	၁,၈၉၀,၀၂၉	၆၉၀,၅၀၁	၄၄၈,၉၄၇	၄၈၅	၁,၃၄၇	၁၅၇,၆၂၃	၈၁၈,၉၅၁	၂,၁၁၇,၈၅၀

မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း

MOGE အနေဖြင့် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း အစိုးရဌာနများနှင့် UFA (OA) သို့ မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁,၉၄၆,၈၁၉ ကျပ်အထိ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါပမာဏသည် ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း MOGE ၏ ရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေ မြန်မာ ကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁,၆၁၉,၄၄၇ ကျပ်ထက် ပိုမိုများပြားနေသည်။ MOGE ၏ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်အကောင့်ထဲသို့ နိုင်ငံခြားမှ မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ် (MFTB) သို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့်အချိန်ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း MOGE အနေဖြင့် ပြီးခဲ့သည့်ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ဘဏ္ဍာငွေနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရန်ပုံငွေများအား ရရှိခဲ့ပြီး အဆိုပါဘဏ္ဍာငွေများအား ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း မြန်မာ့စီးပွား ရေးဘဏ်သို့ လွှဲပြောင်းအပ်နှံခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရန်ပုံငွေများအား OGPD သို့ လွှဲ

၅။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the government agencies and SOEs after adjustments
 ၆။ Reconciled revenue and unilateral reporting by MGE for Central Committee collections

ပြောင်းပေးခဲ့သည်။ အသေးစိတ်များအား အစီရင်ခံစာ၏ Section 3.5.5 တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အခြား SOE များတွင် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း၌ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု အသုံးစရိတ်များကြောင့် ရရှိသည့် ဘဏ္ဍာငွေများသည် အခြားဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့် ဘဏ္ဍာငွေများထက် ပိုမိုများပြားနေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

SOE များမှ အခြားအစိုးရဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုများအား တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားမှု အသေးစိတ်များအား Section 3.4.7 နှင့် အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆက်တွဲ (၈) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းမှ အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှု

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရမှ အသားတင်ရရှိသည့်တွင်းထွက်ကဏ္ဍ ဘဏ္ဍာငွေအနေဖြင့် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂,၄၈၀,၉၆၄ ကျပ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာကျပ်ငွေသန်း ပေါင်း ၈၁၈,၉၅၁ သို့မဟုတ် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်းရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေ၏ ၃၃% အား SOE များမှ လွတ်လပ်စွာလုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်ရန်နှင့် SOE အသုံးစရိတ်များအတွက် ပေးချေရန်အလို့ငှာ ၎င်းတို့၏ UFA (OA) တွင် ထိန်းသိမ်းထားကြသည်။

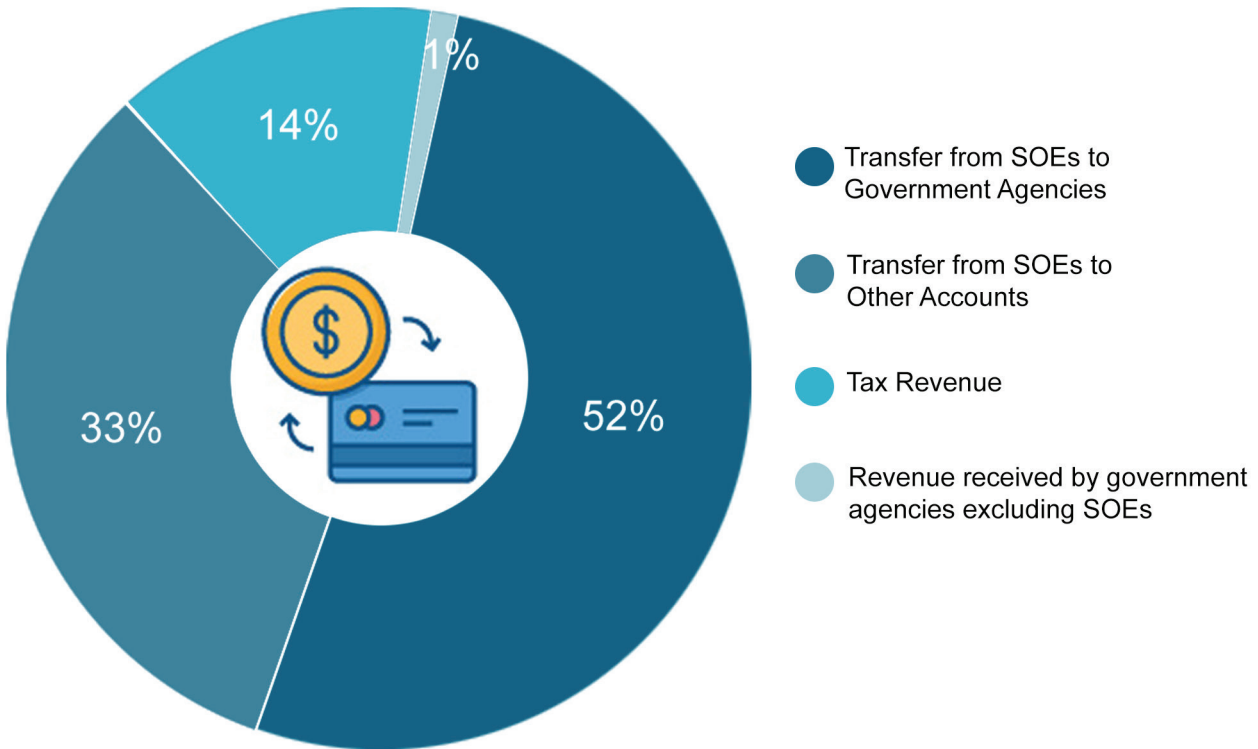
အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုများအား အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည် -

	ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့	ကျောက်ပျက်နှင့် ကျောက်စိမ်း	အခြား သတ္တုများ	ပုလဲ	စုစုပေါင်း	%
SOEs များမှ OA များသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုများ	၇၄၇,၄၃၉	၅၀,၁၅၆	၁၅,၇၉၀	၅,၅၆၆	၈၁၈,၉၅၁	၃၃%
အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ	၁၆၁,၁၀၈	၁၃၁,၄၉၃	၃၉,၇၄၂	၁,၀၇၂	၃၃၃,၄၁၅	၁၃%
SOE များမှ အစိုးရဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုများ	၁,၁၉၉,၃၈၀	၇၀,၆၈၀	၁၉,၇၉၀	၉,၀၄၉	၁,၂၉၈,၈၉၉	၅၂%
SOE များမပါအစိုးရဌာနများမှ ကောက်ခံရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေများ	-	၂၁,၈၆၉	၇,၀၁၁	၈၁၉	၂၉,၆၉၉	၁%
စုစုပေါင်း	၂,၁၀၇,၉၂၇	၂၇၄,၁၉၈	၈၂,၃၃၃	၁၆,၅၀၆	၂,၄၈၀,၉၆၄	၁၀၀%

မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း

ပုံ (၃) အစိုးရဌာနများ၏ ဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုများအား ပေါင်းစည်းဖော်ပြခြင်း

၁.၂။ မြန်မာ့စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါမှု

၂၀၁၇ ခုနှစ် CSO ၏ နှစ်စဉ်အချက်အလက်အရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ GDP သည် မြန်မာ့ကျပ်ငွေ ဘီလီယံပေါင်း ၇၉.၇၂၁ ကျပ်ရှိပြီး တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍမှ မြန်မာ့ကျပ်ငွေဘီလီယံပေါင်း ၃.၅၀၅ ကျပ် ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၇ ၂၀၁၇ခုနှစ် CSO၏နှစ်စဉ်အချက်အလက်အရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း တွင်းထွက် သယံဇာတကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂.၄၃၃ သန်း၊ ပြည်ထောင်စု၏ စုစုပေါင်းတင်ပို့မှုပမာဏသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၁.၉၅၁ သန်း နှင့် တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍမှ တင်ပို့မှုသည် ပြည်ထောင်စု စုစုပေါင်းတင်ပို့မှု၏ ၂၀.၄% ကို ကိုယ်စားပြုကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၈

တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍမှ ပြည်ထောင်စု၏ စုစုပေါင်းဘဏ္ဍာငွေသို့ ပါဝင်မှုသည် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မြန်မာ့ကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂,၃၀၂,၇၇၆ (၁၄%)^၉ ရှိခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စု၏ စုစုပေါင်း ဘဏ္ဍာငွေသည် မြန်မာ့ကျပ်ငွေဘီလီယံပေါင်း ၁၆.၉၉၀ကျပ်^{၁၀} ရှိပြီး အဆိုပါပမာဏသည် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အခွန်မဟုတ်သည့် ဘဏ္ဍာငွေစုစုပေါင်း ဖြစ်သည်။

အစိုးရဌာနများမှတင်ပြထားသည့် တွင်းထွက်သယံဇာတအတွက် စုစုပေါင်း အလုပ်သမားခန့်ထားမှုသည် ၉၀,၉၀၉ ဦး^{၁၁} ရေရှိ ပြီး ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်၏ ပြည်ထောင်စု၏အလုပ်သမားခန့်ထားမှု စုစုပေါင်း (၂၇.၁၉ သန်း)၏ ၀.၃% အား ကိုယ် စားပြုသည်။

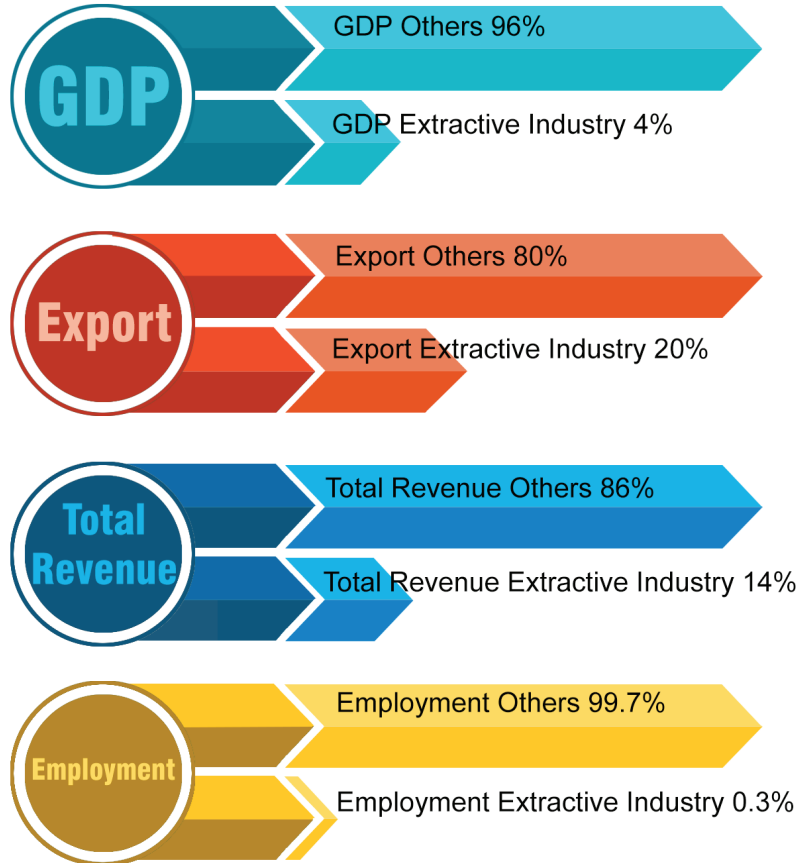
၇။ CSO Yearbook 2017
 ၈။ CSO Yearbook 2017
 ၉။ MEITI data for FY2016-2017 reported by the government agencies and SOEs after adjustments
 ၁၀။ Citizen Budget for FY2016-2017

၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်၌ တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍမှ မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍသို့ ထည့်ဝင်ပါဝင်မှုအခြေအနေအား အောက်ပါပုံအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၂}

ပုံ (၄) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းအတွက် မက်ခရို စီးပွားရေး အညွှန်းကိန်းများ

၁၁။ Reported by SOEs and government agencies

၁၂။ CSO Yearbook 2017

၁.၃။ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်တင်ပို့မှုများ

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့

MOGE မှ အစီရင်ခံသည့် အချက်အလက်အရ ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များမှ လေဆီပေါင်း ၁၇,၉၃၂,၇၉၈ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ကုဗပေသန်းပေါင်း ၆၅၂,၈၀၇ (mmscf) ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီး ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများမှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ် အတွင်း ကုန်းတွင်း လုပ်ကွက်များမှ ရေနံစိမ်းဆီပေါင်း ၁,၃၈၄,၄၀၉ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုဗပေသန်းပေါင်း ၇၁၂ (mmscf) ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် MOGE ၏ ကိုယ်ပိုင်ထုတ်လုပ်မှုမှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရေနံစိမ်းဆီပေါင်း ၁,၆၉၂,၈၂၄ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုဗပေသန်းပေါင်း ၁၇,၂၀၁ (mmscf) ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများမှ ထုတ်လုပ်မှုတွင် လေဆီအနေဖြင့် ပြည်ပတင်ပို့မှု စုစုပေါင်းတန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၅၂ သန်း နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပြည်ပတင်ပို့မှု တန်ဖိုးစုစုပေါင်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၂.၅၉၀ အသီးသီးရှိသည်ဟု MOGE မှ ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း လေဆီပြည်ပတင်ပို့မှုပျမ်းမျှတန်ဖိုးသည် တစ်စည်လျှင် ၄၉.၈၁ ဒေါ်လာနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့တန်ဖိုးသည် ကုဗပေတစ်သန်းလျှင် ၄,၉၅၉.၉၉ ဒေါ်လာဖြစ်သည်။ MOGE ၏ ကိုယ်ပိုင် ထုတ်လုပ်မှုအားလုံးမှ ပြည်ပတင်ပို့မှုမရှိခဲ့ဘဲ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကိုသာ ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

ဇယား (၅) ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပြည်ပတင်ပို့မှု (ပမာဏနှင့် တန်ဖိုး)

	လုပ်ကွက်	အမျိုးအစား	Production			Exports		
			ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး (ဒေါ်လာ)	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး (ဒေါ်လာ)
ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများ ^{၁၃}	ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များ	လေဆီ	၁,၇၉၃,၇၉၈	Barrels	၂၅၁,၅၈၉	၁,၀၅၁,၆၆၅	Barrels	၅၂,၃၈၆,၉၂၃
		သဘာဝဓါတ်ငွေ့	၆၅၂,၈၀၇	MMscf	၁,၉၀၈,၀၁၂,၄၇၀	၅၂၂,၂၁၀	MMscf	၂,၅၉၀,၁၅၄,၅၀၃
	ကုန်းတွင်း လုပ်ကွက်များ	ရေနံစိမ်း	၁,၃၈၄,၄၀၉	Barrels	၅၆,၈၇၀,၈၄၈	-	Barrels	-
		သဘာဝဓါတ်ငွေ့	၇၁၂	MMscf	၁၅၅,၇၁၂	-	MMscf	-
MOGE ၏ ကိုယ်ပိုင် ထုတ်လုပ်မှု ^{၁၄}	ကုန်းတွင်း လုပ်ကွက်များ	ရေနံစိမ်း	၁,၆၉၂,၈၂၄	Barrels	၇၉,၉၀၀,၇၅၈	-	-	-
		သဘာဝဓါတ်ငွေ့	၁၇,၂၀၁	MMscf	Not Available	-	-	-

မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း

*MOGE ၏ ကုန်းတွင်းရေနံစိမ်း ကိုယ်ပိုင်ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးသည် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၁၀၀,၄၃၅ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၉,၉၀၀,၇၅၈) ရှိသည်ဟု MOGE ထံမှ သိရှိရသည်။

Calculation Method

$$\text{Production Value} = \text{Export Sale (incl. pipeline tariff)} + \text{Domestic Sales} - \text{Pipeline Tariff}$$

၁၃။ MEITI data for FY2016-2017 reported by MOGE after adjustments

၁၄။ Production and Export data provided by MOGE

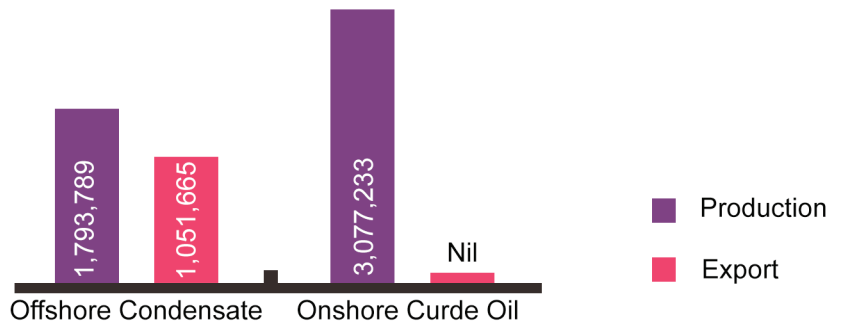
ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅၊ ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆၊ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်များအလိုက် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်း ထားသော ရလဒ်များ အား အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုံ ၅ ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ပြည်ပတင်ပို့မှု တန်ဖိုး (ပမာဏ)

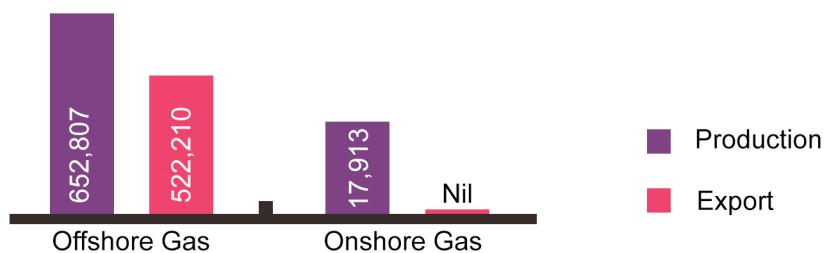
Volume in barrels

Production and Export of Condensate and Curde Oil

Volume in MMscf

Production and Export of Gas

ဇယား (၆) ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များနှင့် ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များမှ ပြီးခဲ့သည့် (၃) နှစ်အတွင်း ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်မှု

			Production	Production	Change	Production	Change
			2014-15	2015-16	%	2016-17	%
ကမ်းလွန်	လေဆီ	Barrel	၂,၈၆၉,၈၇၀	၂,၀၀၃,၄၁၉	-၃၀.၁၉%	၁,၇၉၃,၇၉၈	-၁၀.၄၆%
	သဘာဝဓါတ်ငွေ့	MMscf	၆၅၁,၅၈၄	၆၇၆,၉၅၄	၃.၈၉%	၆၅၂,၈၀၇	-၃.၅၇%
ကုန်းတွင်း	ရေနံစိမ်း	Barrel	၁,၇၄၄,၃၁၇	၁,၅၀၆,၃၄၅	-၁၃.၆၄%	၁,၃၈၄,၄၀၉	-၈.၀၉%
	သဘာဝဓါတ်ငွေ့	MMscf	၆၄၅	၇၁၃	၁၀.၅၄%	၇၁၂	-၀.၀၈%

အထက်တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်မှုအား

၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကမ်းလွန်လေဆီထုတ်လုပ်မှု ၁၀%၊ ကမ်းလွန်ခါတ်ငွေထုတ်လုပ်မှု ၄% နှင့် ကုန်းတွင်းရေနံစိမ်း ထုတ်လုပ်မှု ၈% လျော့ကျခဲ့သည်။

၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရေနံနှင့် သဘာဝခါတ်ငွေ ထုတ်လုပ်မှုတွင် နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသော ဂျယ်ယာအချိုးအသေးစိတ်အား အောက်ပါဇယားဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ဤဇယားတွင် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝခါတ်ငွေလုပ်ငန်းမှ ကုန်းတွင်း၊ ကမ်းလွန်မှ ထုတ်လုပ်သည့် ရေနံနှင့် သဘာဝ ခါတ်ငွေ ရရှိမှုပမာဏအား ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝခါတ်ငွေလုပ်ငန်းသည် ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များ ထုတ်လုပ်မှုအား လုံးကို ရယူခဲ့ပြီး ကန်ထရိုက်များ၏ ရေနံနှင့် သဘာဝခါတ်ငွေ ဂျယ်ယာအချိုးများအား ပေးချေခဲ့သည်။

ဇယား(၇) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရေနံနှင့် သဘာဝခါတ်ငွေ ထုတ်လုပ်မှုတွင် နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသော ဂျယ်ယာ အချိုးအစား^{၁၅}

		ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များ		ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များ	
		Volumes (In Barrels)	%	Volume (In Barrels)	%
လေဆီ/ရေနံစိမ်း - စုစုပေါင်း	ထုတ်လုပ်မှု	1,793,798	100%	1,384,409	100%
လေဆီ/ရေနံစိမ်း - နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသော ဂျယ်ယာအချိုးအစား	Royalties	-	-	၄၉,၈၃၅	၄%
	Baseline	-	-	၅၃၂,၁၄၅	၃၈%
	Cost Recovery	-	-	၁၄၁,၅၆၆	၁၀%
	Production Split	-	-	၁၃၇,၀၄၆	၁၀%
		Volumes (In MMscf)	%	Volume (in MMscf)	%
သဘာဝခါတ်ငွေ - စုစုပေါင်း	ထုတ်လုပ်မှု	652,807	100%	၇၁၂	၁၀၀%
သဘာဝခါတ်ငွေ - နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသော ဂျယ်ယာအချိုးအစား	Baseline	-	-	၆၁၇	၈၇%
	Cost Recovery	-	-	၃၈	၅%

MOGE အနေဖြင့် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း မြန်မာ့ကျပ်ငွေသန်း ၂,၉၅၇ ကို ပစ္စည်းဖြင့် ပေးချေမှုအခွန် (In-kind Revenue) အဖြစ် Gold Petrol ထံမှ ရေနံအထွက်တိုးရေး (Incremental Petroleum recovery contract) အရ royalties အနေဖြင့် ရရှိခဲ့သည်။ MOGE အနေဖြင့် ငွေသား အား ဘဏ်သို့ ပေးချေသည့် နည်းဖြင့် ရရှိခဲ့သည်။

၁၅။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by MOGE after adjustments

မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည် ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များ ထုတ်လုပ်မှုအားလုံးကို ရယူခဲ့ပြီး ကန်ထရိုက် များ၏ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ရှယ်ယာအချိုးများအားပေးချေခဲ့သည်။ MOGE သည်ပြည်တွင်း ဈေးကွက်ခွဲဝေမှု တာဝန် (Domestic Market Obligation)အရ ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များမှ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့များကို ဝယ်ယူခဲ့သည်။ ပစ္စည်းဖြင့် ပေးချေမှု အခွန်(In-kind Revenue)အားလုံးဖြစ်သည့် (ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များမှ Royalties များ)၊ ကုန်းတွင်း လုပ်ကွက်များမှ ထုတ်လုပ်မှု ဆိုင်ရာခွဲဝေမှုအချိုးများ၊ MOGE ကိုယ်ပိုင်ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များမှ ထုတ်လုပ်မှုများနှင့် ကန်ထရိုက်များမှ ဝယ်ယူမှုများ အားလုံးကို မြန်မာ့ရေနံဓါတ်တုပေဒလုပ်ငန်းအပါအဝင် ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ရောင်းချခဲ့သည်။ ထိုရောင်းချခဲ့သော ရောင်းချမှုများအား in-kind royalties ရောင်းချမှု၊ ရေနံအထွက်တိုးအမြတ်ရှယ်ယာ ခွဲဝေမှု၊ MOGE ၏ အခြေခံထုတ်လုပ်မှု (သို့မဟုတ်) MOGEမှကိုယ်ပိုင်ဝယ်ယူထားသော ရောင်းချမှုများနှင့်ထုတ်လုပ်မှုများအား အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရာတွင် အဆင် ပြေမှုရှိစေ ရန်သီးခြားဖော်ပြထားပါ။

ယခင် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ကျောက်မျက်ရတနာထုတ်လုပ်မှုများအား ပတ္တမြားနှင့် နီလာအတွက် အမျိုး အစားခွဲခြားသတ်မှတ်ဖော်ပြခဲ့ပြီး အရောင်မျိုးစုံ ကျောက်မျက်ရတနာအမျိုးအစားများအား ကျောက်စိမ်း၊ သလင်းကျောက်နှင့် ပယင်း ဟုအမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် EITI စံနှုန်းအရ ကျောက်မျက်ရတနာများအား ပတ္တမြားအရိုင်း၊ နီလာအရိုင်း၊ ရောရာကျောက်အရိုင်း၊ rough periodit နှင့် ဥသဖလားအရိုင်းဟု အမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်းကျောက်မျက်ရတနာထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၁,၆၅၁ ဖြစ်ပြီး ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာမြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း၁၀၅,၅၆၃ဖြစ်ပါသည်။ကျောက်မျက်၊ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ထုတ်လုပ်မှုပါမစ် လိုင်စင်သက်တမ်း တိုးခြင်းနှင့်ပါမစ်လိုင်စင် အသစ်ချထားပေးမှု ရပ်ထားခဲ့ခြင်းကြောင့် လျော့နည်းခဲ့သည်။ ပါမစ် လိုင်စင် အသစ်ချထားပေးခြင်းနှင့် သက်တမ်းတိုးခြင်းတို့ ရပ်နားထားခဲ့ခြင်းမှာ ကျောက်မျက်ထုတ်လုပ်မှုစီမံ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ လုပ် ထုံးလုပ်နည်းများ ပြောင်းလဲခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဒေသအသီးသီး၏ ကျောက်မျက်အမျိုးအစားအလိုက်၊ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏအလိုက်အသေးစိတ် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများ အား အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၈) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ကျောက်မျက်နှင့်ကျောက်စိမ်း ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တင်ပို့မှုပမာဏ^{၁၆}

ကုန်ပစ္စည်း	ဒေသ	Sharing/ Private	ထုတ်လုပ်မှု			တင်ပို့မှု			
			ပမာဏ (တာရက်)	ပမာဏ(ကီလို)	တန်ဖိုး(မြန်မာ ကျပ်ငွေသန်း ပေါင်း)	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး(ယူရို)	
ကျောက်မျက်	မိုးကုတ်	Sharing	Rough Ruby	၆၉၄.၀၅၀	၁	၂၁၀	၄၁.၂၉၄ ၂၆၅	Carat KG	၁.၁၀၆.၅၅၁ ၁.၅၁၅.၅၁၆
			Rough Sapphire	၁၂၃.၆၀၀	၆	၁၂			
			Rough Assorted	၁.၈၀၀	-	-			
			Rough Peridot	-	-	-			
			Rough (Topaz/Quartz)	၄၀.၀၀၀	၅	၂			
		Private	Rough Ruby	၇၇၃.၇၇၈	၁၀၄	၄၀၅			
			Rough Sapphire	၄.၀၅၃.၂၈၇	၅.၉၇၆	၄၈၈			
			Rough Assorted	၂.၈၃၆.၅၉၅	၂၄.၀၉၃	၂၉၁			
			Rough Peridot	၃၅၁.၁၅၈	၂၆	၆၃			
			Rough (Topaz/Quartz)	၇၅.၂၅၀	၁.၄၆၆	၇			
	မိုင်းရှူး	Sharing	Rough Ruby	၆၈.၄၀၀	-	၆			
		Private	Rough Ruby	၁.၁၂၆.၇၆၉	-	၁၅၃			
နမ့်ယားဆိပ်	Private	Rough Ruby	၂.၃၆၄	-	၁၅				
Total Gems			၁၁.၁၄၇.၀၅၀	၃၁.၆၇၆ (ကီလို)	၁.၆၅၁	၄၁.၂၉၄ ၂၆၅	Carat KG	၁.၁၀၆.၅၅၁ ၁.၅၁၅.၅၁၆	
ကျောက်စိမ်း	ကချင်ပြည်နယ်	Sharing	ကျောက်စိမ်း	-	၁၆.၆၅၀.၄၈၁	၅၃.၃၇၁	၁.၃၂၅.၇၈၇	KG	၄၁၆.၉၅၆.၉၃၄
		Private	ကျောက်စိမ်း	-	၁၈.၀၀၄.၅၁၂	၅၂.၁၉၂			
Total Jade			-	၃၄.၆၅၄.၉၉၃(ကီလို)	၁၀၅.၅၆၃	၁.၃၂၅.၇၈၇	KG	၄၁၆.၉၅၆.၉၃၄	

ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲတွင် ရောင်းချခဲ့မှုများအားအခြေခံ၍ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်း ဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ရောင်းချခဲ့သည့်ပမာဏ၊ တန်ဖိုးတို့အား အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲမှ ရောင်းချငွေစုစုပေါင်း ယူရိုငွေ ၆၇၅.၉၁၂.၅၀၄ နှင့် မြန်မာကျပ်ငွေစုစုပေါင်း ၅၁.၁၃၅.၅၅၆.၂၁၁ ရောင်း ချခဲ့ရသည်။

၁၆။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the MGE after adjustments

ဇယား(၉) ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲမှ ကျောက်မျက်နှင့်ကျောက်စိမ်းရောင်းချမှု^{၁၇}

	JV/Private	Volume (Carats)	Volume (KG)	Sale Value (EURO)	Sale Value (MMK)
ကျောက်မျက်	Private Company (Mogoke)	၆၃၆.၇၇၃	၉၀	၄၇၈.၂၆၇	၂,၃၉၅.၆၄၂.၈၅၉
	Private Company (Mong Shu)	၇.၂၈၆	၂၆၅	၂,၀၄၇.၁၃၅	-
	Sharing (Mogoke)	၇၉၂.၂၀၃	၄	၂,၃၉၇.၇၂၇	၃,၅၇၉.၂၃၄.၄၁၃
	Sharing (Mong Shu)	-	၁၅	၃၂.၆၈၈	-
	Other	၁.၄၉၈	၁၃	၁၃.၀၉၄	-
ကျောက်မျက်စုစုပေါင်း		၁,၄၃၇.၇၅၉	၃၈၈	၄,၉၆၈.၉၁၁	၅,၉၇၄.၈၇၇.၂၇၂
ကျောက်စိမ်း	Private	-	၄.၀၆၀.၈၈၅	၂၉၀.၀၃၆.၁၉၅	၂၇,၁၈၀.၃၉၅.၇၄၁
	Joint Venture	-	၃.၈၆၆.၀၉၄	၃၈၀.၉၀၇.၃၉၈	၁၇,၉၈၀.၂၈၃.၁၉၈
ကျောက်စိမ်းစုစုပေါင်း		-	၇.၉၂၆.၉၇၉	၆၇၀.၉၄၃.၅၉၃	၄၅,၁၆၀.၆၇၈.၉၃၉

ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့အစည်း၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်းကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက် တင်ပို့မှု တန်ဖိုးစုစုပေါင်းမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅၇.၁၄ သန်းဖြစ်သည်။^{၁၈}

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲ ရောင်းချမှု၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအား ဖက်စပ် လုပ်ငန်းများမှ ငွေသားဖြင့်ကောက်ခံခဲ့သည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ဖော်ပြချက်အရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း တန်ဖိုး ယူရှိ ၅၀.၀၀၀ရှိ ကျောက်စိမ်း ၈,၃၈၃ ကီလိုဂရမ်ကို ကျောက်မျက်ကျောက်စိမ်း ကုမ္ပဏီများထံမှ In-kind အနေဖြင့် ကောက်ခံခဲ့ပြီး သိမ်းဆည်းကာ နောက်နှစ်များတွင် ရောင်းချမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ရရှိခဲ့သည့် In-kind ရောင်းချမှုအခွန်မရှိခဲ့ပါ။ မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းမှ ဖော်ပြချက်အရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း In Kind ရောင်းချမှုမရှိခဲ့ဘဲ ထိုနှစ်တွင်ရရှိခဲ့သည့် In-kind များအား နောက်နှစ်များတွင်ရောင်းချရန် ဝိုင်းထောင်တွင်သိမ်းဆည်းထားသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အခြားသတ္တုများ

ကျောက်မျက်၊ ကျောက်စိမ်းနည်းတူ ဤအစီရင်ခံစာတွင် အခြားသတ္တုများအား အမျိုးအစားအလိုက် ပိုမိုအသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး ၏ ၈၅.၂ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အမှတ်(၁) သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းလက်အောက်ရှိ သတ္တုအမျိုးအစားများမှ ရရှိသောပမာဏဖြစ်ပြီး တင်ပို့မှုတန်ဖိုး ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာလည်း အမှတ် (၁)

၁၇။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the MOGE after adjustments
 ၁၈။ CSO Yearbook 2017

သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းလက်အောက်ရှိ သတ္တုအမျိုးအစားများမှ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅၊ ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ စုစုပေါင်း ပို့ကုန်၏ ၂၆.၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂.၇ ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီးရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ တင်ပို့မှုမရှိခဲ့ပါ။

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းနှင့် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ ဖော်ပြထားသော ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တင်ပို့မှုပမာဏမှာ မြန်မာကျပ်ငွေသန်း ၄၆၈,၀၆၅ နှင့် မြန်မာကျပ်ငွေသန်း ၈၆၁,၇၀၉ ပမာဏရှိသည်။ သတ္တုအမျိုးအစားအလိုက် ထုတ်လုပ်မှု၊ ပမာဏ၊ တန်ဖိုးအသေးစိတ်တို့အားအောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀) အခြားသတ္တုများ၏ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် တင်ပို့မှု^၁

သတ္တုအမျိုးအစား	ထုတ်လုပ်မှု			တင်ပို့မှု		
	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး (မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း)	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး (မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း)
Antimony Concentrate	၄၂၅	MT	၂၁၃	၁,၀၈၀	MT	၂,၉၀၆
Antimony Ore	၂,၇၈၀	MT	၉၇၃	၁,၁၃၈	MT	၈၃၈
Bentonite	၆၀၀	MT	၅	-	-	-
Barite	၃,၂၁၅	MT	၃၉	-	-	-
Barite Powder	၁,၂၅၂	MT	၁၂၅	-	-	-
Bauxite	၈,၇၉၁	MT	၇၀	-	-	-
Cathode Copper	၃၀,၈၅၈	MT	၉၂,၅၇၃	၅၉,၈၂၅	MT	၃၆၃,၆၃၅
Chromium Ore	၇၅၀	MT	၆၀	-	-	-
Clay	၇၅,၉၃၄	MT	၈၇	-	-	-
Coal	၅၄၉,၈၃၈	MT	၈,၅၂၀	-	-	-
Copper Ore	၈,၆၁၆	MT	၄၃၁	၄,၄၅၅	MT	-
Dolomite	၂,၂၀၀	MT	၁၀	-	-	၁၇၀
Ferro Nickel	၆၄,၄၆၂	MT	၂၇၅,၇၆၉	၃၇,၀၈၉	MT	၄၆၀,၅၃၆
Fire Clay	၃၀၀၀	MT	၄၂	-	-	-
Granite	၃၀၅	MT	၅	-	-	-
Gypsum	၃၃၈,၄၈၉	MT	၄,၀၆၂	-	-	-
Iron Ore	၈,၄၀၅	MT	၅၈၈	၂,၅၀၀	MT	၁၉၄
Lead Concentrate	၂,၈၅၀	MT	၂၂၈	၂,၁၅၀	MT	၈၈၉
Lead Ore	၂၀,၃၂၂	MT	၁,၂၁၉	၁၈,၂၀၀	MT	၂,၈၄၄
Limestone	၆,၀၀၂,၂၄၁	MT	၇,၁၉၃	၃၀၀	MT	၃၂
Limestone (decorative)	၃,၉၉၀	MT	၂၅၁	-	-	-
Manganese dioxide	၁,၈၇၀	MT	၅၇	၅၁,၈၈၂	MT	၁,၄၇၇
Marble	၉,၃၈၀	MT	၃၅၀	၃၀၂	MT	၂၂၈
Ochre	၇,၈၆၀	MT	၅၁	-	-	-
Petrified Wood	-	-	-	၁၃၃	MT	၈၉၂

၁၉။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the DOM and mining enterprises after adjustments

သတ္တုအမျိုးအစား	ထုတ်လုပ်မှု			တင်ပို့မှု		
	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး(မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း)	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး(မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း)
Quartz	၅.၇၀၀	MT	၈၀	၁၅.၄၅၅	MT	၂၈၈
Zinc Concentrate	၇၅၄	MT	၁၁၃	၄.၉၀၀	MT	၂.၅၀၁
Zinc Ingot	-	-	-	၈.၈၂၀	MT	၂၃.၀၀၂
Zinc Ore	၇၂.၆၄၀	MT	၅.၈၁၁	၁၁.၄၁၅	MT	၁.၂၇၇
Tin	၄၀၅	MT	၂.၅၁၁	-	-	-
Tungsten	၃	MT	၃၆	-	-	-
Tin Tungsten Mixed	၅၁၉	MT	၃.၇၂၈	-	-	-
Tin Tungsten Scheelite Mixed	၂၉၇	MT	၂.၂၃၃	-	-	-
Gold	၄၆.၄၈၂	Toz	၆၀.၆၃၁	-	-	-
စုစုပေါင်း	၇.၂၇၅.၂၃၂		၄၆၈.၀၆၅	၂၁၉.၆၄၄		၈၆၁.၇၀၉

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ကြေးနီ - သတ္တုစင်(Cathode Copper) နှင့် ဖယ်ရိုနီကယ်(Ferronickel) တို့ ရောင်းချမှုအား ဖော်ပြထားပြီး ယခင်တွင်ဖော်ပြခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ခဲမဖြူနှင့်အဖြိုက်နက် ရောင်းချမှု မှာ ၁၆.၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၉.၇ ရာခိုင်နှုန်း ကျဆင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ခဲမဖြူအဖြိုက်နက်အရော၊ ခဲမဖြူအဖြိုက်နက် ရိုးလိုက် (Scheelite) အရောရောင်းချမှုမှာ ၃၇.၉ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ၁၆.၇ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးတိုးလာခဲ့ပြီး ရွှေရောင်းချမှုမှာ ၄၇.၉ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း သတ္တုလုပ်ငန်းများမှ နိုင်ငံတော်၏ထုတ်လုပ်မှု အစုရှယ်ယာအဖြစ် In-kind revenue ကောက်ခံရရှိမှု အသေးစိတ်အား အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၁) ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံတော်၏ထုတ်လုပ်မှုအစုရှယ်ယာအဖြစ် In-kind revenue ကောက်ခံရရှိမှု^၁

သတ္တုများ	ပမာဏ	ယူနစ်	တန်ဖိုး(မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း)
DOM			
Copper	1,018	MT	5,998
ME2			
Electro Refined Tin	101	MT	2,785
Pyro Refined Tin	24	MT	622
Tin Concentrates	8	MT	116
Tin Tungsten (Mixed)	287	MT	3,248
Tin Tungsten Scheelite (Mixed)	255	MT	2,835
Tungsten Concentrates	5	MT	57
Gold	18,477	Tical	15,425
Total	1,699	MT	15,662
	18,477	Tical	15,425

၂၀၁၆ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the DOM and mining enterprises after adjustments

၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထုတ်လုပ်သော အခြားသတ္တုများရောင်းချ၍ ရရှိသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေမှာ ကျပ်သန်းပေါင်း ၃၁,၀၈၇ ပမာဏရှိပြီး ထိုပမာဏသည် အခြားသတ္တုများ ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ စုစုပေါင်း ၂၇ ရာခိုင်နှုန်း နှင့်ညီမျှသည်။

ပုလဲကဏ္ဍ

ပုလဲကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့ပုလဲထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ရောင်းချရေးလုပ်ငန်းမှ ပြပွဲအတွင်းရောင်းချ၍ ရရှိသော အချက်အလက်များအား အခြေခံ၍ ပမာဏနှင့်တန်ဖိုးတို့ကို အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင်ဖော်ပြထားသည်။^{၂၀}

ဇယား(၁၂) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ပုလဲကဏ္ဍ၏ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်တင်ပို့မှု

သတ္တုအမျိုးအစား	ပမာဏ	ထုတ်လုပ်မှု		တင်ပို့မှု	
		ယူနစ်	တန်ဖိုး (မြန်မာကျပ်ငွေ သန်းပေါင်း)	ပမာဏ	တန်ဖိုး (အမေရိကန်ဒေါ် လာ)
Pearl - Companies	၄၀၄,၈၂၇	momme	၂၂.၉၂၉	၂၄၆.၂၂၈	၁၂,၈၂၅.၁၇၄
Pearl - MPE	၁၀၇,၅၀၈	momme	N/C	၅၁,၁၄၃	၈,၀၈၀.၇၅၉
ကုစုပေါင်း	၅၁၂,၃၃၅		၂၂.၉၂၉	၂၉၇,၃၇၁	၂၀,၉၀၅.၉၃၃

၁.၄။ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသည့်နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ

၁.၄.၁။ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေစီးဆင်းခြင်းနှင့် အချက်အလက်များအားအစီရင်ခံခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပေါင်းအဖွဲ့မှ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာ၏ နယ်ပယ်အားချဲ့ထွင်ရန် သဘောတူညီခဲ့ကြပြီး ပုလဲကဏ္ဍ၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့၏ Downstream Sector အတွက်အစိုးရဌာနမှ တစ်ဖက်တည်းဖော်ပြ အစီရင်ခံခြင်း (unilateral) နှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများမှ စီမံကိန်းအဆင့်လိုက် အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းတို့ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာ၌ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း အောက်ဖော်ပြပါ တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများမှ ဖော်ပြထားသည့်ပေးချေမှုများပါဝင်သည် -

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ (Transportation အပါအဝင်)

၂၀။ MEITI data for FY 2016-2017 reported by the DOM and mining enterprises after adjustments

❖ ကျောက်မျက်၊ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍ

❖ အခြားသတ္တုနှင့် ပုလဲကဏ္ဍ

စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် အောက်ဖော်ပြပါ အခွန်ဘဏ္ဍာကောက်ခံမှုများပါဝင်သည်

❖ အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေသော အခွန်အားလုံး၊ အခါ in-kind payment များ၊ အစိုးရဌာနများမှ ရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာများ

❖ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ အစိုးရသို့လွှဲပြောင်းပေးသော ပေးချေမှုများ (စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာ ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အခြားအစိုးရဌာနများ)

စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မပါဝင်သည့် အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိမှု များအားအောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တစ်စုတစ်စည်းတည်း(Unilateral)ဖြင့်ဖော်ပြထားသည်

❖ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်းတွင် မပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိမှုအား အစိုးရဌာနဘက်မှ တစ်စုတစ်စည်းတည်းဖော်ပြခြင်း

❖ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်းတွင် ပါဝင်သည့်ကုမ္ပဏီများ၏ သုံးစွဲခဲ့သောလူမှုရေး ဆိုင်ရာအသုံးစရိတ်များ၊ လူမှုဖူလုံရေး အသုံးစရိတ်များ၊တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များတွင် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအသုံးစရိတ်များ

❖ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်းတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများမှ ဝန်ထမ်းများ၏ဝင်ငွေခွန်များ

❖ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်းတွင်ပါဝင်သည့်နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှရရှိသည့်ထုတ်လုပ်မှုအစုရှယ်ယာများ ရောင်းချခြင်းအတွက်ရရှိလာသောအခွန်ဘဏ္ဍာများ

၁.၄.၂။ အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ

တွင်းထွက်သယံဇာတကုမ္ပဏီများ

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍအတွက် Materiality Threshold မဖြတ်ပဲ အားလုံးသောကုမ္ပဏီ(၄၁)ခုကိုအစီရင်ခံစာတွင်ထည့်သွင်းရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကုမ္ပဏီ (၄) ခုအား အခွန်ဘဏ္ဍာပေးချေမှုနှင့် အတူဖော်ပြရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ သတ္တုကဏ္ဍအတွက်ကုမ္ပဏီ (၃၁) ခုကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာစီးဆင်းမှု

အပေါ်အခြေခံကာ Material Threadshold အား သတ်မှတ်၍ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့အတွက် မြန်မာကျပ်ငွေ ၀.၂ ဘီလီယံ၊ မြန်မာကျပ်ငွေ ၀.၅ ဘီလီယံ၊ မြန်မာကျပ်ငွေ ၀.၁ ဘီလီယံတို့အသီးသီးသတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ကျောက်မျက်၊ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍအတွက် ကုမ္ပဏီ (၈၄) ခုကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အခွန်ဘဏ္ဍာစီးဆင်းမှုအပေါ်အခြေခံကာ Material Threadshold အား သတ်မှတ်၍ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့အတွက် မြန်မာကျပ်ငွေ ၀.၁ ဘီလီယံ၊ မြန်မာကျပ်ငွေ ၀.၅ ဘီလီယံ၊ မြန်မာကျပ်ငွေ ၁.၀ ဘီလီယံတို့အသီးသီးသတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ပုလဲကဏ္ဍအတွက် Materiality Threshold မဖြတ်ပဲ အားလုံးသော ကုမ္ပဏီ (၁၁) ခုကို အစီရင်ခံစာတွင်ထည့်သွင်းရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုဘဏ္ဍာနှစ် အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီအရေအတွက်အနှစ်ချုပ်နှင့် ကဏ္ဍအလိုက်လွှမ်းခြုံမှုတို့ အားယခင်နှစ်ဖော်ပြချက်နှင့်အတူအောက်ဇယားတွင်ဖော်ပြထားသည် -

ဇယား(၁၃) - အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှတင်ပြထားသောနယ်ပယ်သတ်မှတ်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများနှင့်နယ်ပယ်သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသည့်ကုမ္ပဏီများ၏စုစုပေါင်းစာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းမှုများ အားအခြေခံ၍ကဏ္ဍအလိုက်လွှမ်းခြုံသည့် ကုမ္ပဏီရာခိုင်နှုန်း

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ဘဏ္ဍာရေးနှစ်	ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေး	သတ္တုများ	ကျောက်မျက် နှင့်ကျောက်စိမ်း	ပုလဲ	စုစုပေါင်း
Number of companies selected	၄၅	၃၁	၈၄	၁၁	၁၇၁
Actual coverage by sector	၁၀၀%	၆၉%	၇၈%	၁၀၀%	၉၄%
Overall coverage			၉၄%		

၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ဘဏ္ဍာရေးနှစ်	ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေး	သတ္တုများ	ကျောက်မျက် နှင့်ကျောက်စိမ်း	ပုလဲ	စုစုပေါင်း
Number of companies selected	၄၁	၂၈	၅၁	-	၁၂၀
Actual coverage by sector	၁၀၀%	၄၀%	၃၂%	-	၈၆%
Overall coverage			၈၆%		

အစိုးရဌာနများ

တွင်းထွက်သယံဇာတကုမ္ပဏီများမှ အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိသော သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများအားလုံးသည် အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရာတွင်ပါဝင်သည်။ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း(၅)ခု၊ အခြားအစိုးရဌာန(၇)ခုတို့သည် အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ခြင်းတွင် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ပြီး ဖော်ပြပါဌာနများကို ဤ အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခြင်းတွင် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ပြီး ဖော်ပြပါဌာနများကို ဤ အစီရင်ခံစာ၏ အခန်း(၃.၃)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

၁.၄.၃။ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်အရည်အသွေးနှင့်စိတ်ချရမှု

အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများအားလုံးနှင့် အစိုးရဌာနအားလုံးတို့သည် သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ အတည်ပြုလမ်းညွှန်ထားသော အစီရင်ခံစာဖြည့်သွင်းခြင်းပုံစံ (Reporting Template) တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် တောင်းခံခဲ့သည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတကုမ္ပဏီများ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ သဘောတူထားသည့်အတိုင်း အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည် -

- ❖ ပြည့်စုံစွာဖော်ပြထားသည့် ငွေပေးချေမှုအနှစ်ချုပ်နှင့် ကုမ္ပဏီမှပေးချေခဲ့သော အချိန်ဇယားသေးစိတ်တို့အားဖော်ပြပေးပို့ရန်
- ❖ ကုမ္ပဏီ၏တာဝန်ရှိသူ တစ်ဦးမှ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အသိအမှတ်ပြုစာရွက်စာတမ်း
- ❖ ငွေပေးချေမှုဆိုင်ရာများအတွက် ငွေရပြေစာအသေးစိတ်အချက်အလက်များပူးတွဲဖော်ပြရန်
- ❖ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် စာရင်းစစ်မှစာရင်းစစ်ဆေးပြီးကြောင်း စာရင်းစစ်လက်မှတ်ပါ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာ မိတ္တူအားပူးတွဲဖော်ပြရန်
- ❖ အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် EITI အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၌ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မဆောင်ရွက်ခဲ့သော (ဥပမာ - Reporting Template အားအချက်အလက်များ ထည့်သွင်းဖော်ပြ၍မတင်ပြခြင်း) ကုမ္ပဏီ (၁၈) ခု၏ အမည်စာရင်းအား ဖော်ပြထားသည်

ဇယား (၁၄) ပါဝင်ခြင်းမရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများ

စဉ်	ကဏ္ဍ	ကုမ္ပဏီအမည်
1	Oil and Gas	Asia Orient International Ltd. (CIs Oc Nobel Oil)
2	Oil and Gas	Gail JJ India Ltd
3	Oil and Gas	Geopetrol International Holding Inc.
4	Oil and Gas	JSC Nobel Oil
5	Oil and Gas	Korea Gas Corporation
6	Oil and Gas	Nippon Oil
7	Oil and Gas	North Petro-Chem Corporation Myanmar Ltd. (NPCMM)
8	Oil and Gas	Oil India Limited
9	Oil and Gas	Petroleum Exploration (PVT) Ltd.
10	Oil and Gas	Petrovietnam Exploration Production Corporation
11	Oil and Gas	Reliance Industries Ltd.
12	Oil and Gas	SINOPEC
13	Oil and Gas	Statoil Myanmar Pte. Ltd
14	Oil and Gas	Tap Energy (M-7) Co., Ltd. (Statoil)
15	Oil and Gas	TRG M15 Pte. Ltd.
16	Oil and Gas	Jubilant Oil & Gas Pte. Ltd.
17	Gems and Jade	MYAT MYITTA MON GEMS
18	Minerals	Daewoo Precious Resources Co., Ltd

အထက်ဖော်ပြပါ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီ (၁၆) ခုသည်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပဲ ထိုကုမ္ပဏီများသည် ဖျက်သိမ်းခြင်း(သို့မဟုတ်)မြန်မာပြည်တွင်းရုံးမထိုင်ခြင်း စသည့်အကြောင်းအရင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။

မြတ်မေတ္တာမွန်ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်လုပ်ငန်းအား လွန်ခဲ့သော ကာလအတန်ကြာကပင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပြီး Daewoo Precious Resources Co.,Ltd အနေဖြင့် လိုင်စင်သက်တမ်း ကုန်ဆုံး၍ကုမ္ပဏီ ဖျက်သိမ်းလိုက်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုပူးပေါင်းမှုမရှိသောကုမ္ပဏီများနှင့်ပတ်သက်၍မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ တရားဝင်စာဖြင့်အကြောင်းကြားထားသည်။

အထက်ဖော်ပြပါကုမ္ပဏီများအတွက် အစီရင်ခံစာပုံစံများတွင် အစိုးရအေဂျင်စီများမှ တင်ပြလာသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများအပေါ်အခြေခံထားသည့်အတွက် ယင်းကုမ္ပဏီများ၏ ငွေပေးချေမှုများအနေဖြင့် အောက်ပါအခွန်အခများကိုသာ တွေ့ရှိရပါသည်။

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ - Gail JJ India Ltd, Korea Gas Corporation, Nippon Oil နှင့် SINOPEC ကုမ္ပဏီများ အတွက် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ တင်ပြလာသည့် ကုန်သွယ်ခွန် (Commercial tax)၊ ဝင်ငွေခွန် (corporate income tax) နှင့် ပင်ရင်းဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန် (withholding tax) များရရှိထားသည့် အခွန်ငွေ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၅,၃၀၂ သန်း
- ❖ သတ္တုကဏ္ဍ - Daewoo Precious Resources Co., Ltd မှ ပေးဆောင်ထားသည့် ကုန်သွယ်ခွန်နှင့် အခြားသောအခများ အတွက် အစိုးရဌာနများဘက်မှ တင်ပြလာသည့် အခွန်အခ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၉၅ သန်း

အထက်ဖော်ပြပါကုမ္ပဏီများမှလွဲ၍ အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကျန်ရှိသော ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အစီရင်ခံစာပုံစံများကိုသက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တာဝန်ခံလက်မှတ်များရေးထိုး ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ နှင့် အစိုးရအေဂျင်စီများ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များမှ သဘောတူထားသည့်အတိုင်း စာရင်းညှိနှိုင်းသည့်နယ်ပယ်တွင် ပါဝင်သည့် အစိုးရအေဂျင်စီများမှပေးပို့လာသော အစီရင်ခံစာပုံစံများတွင်

- ❖ အစိုးရဌာနများ၏ ငွေကြေးပေးချေမှုဆိုင်ရာ စီးဆင်းမှုများအတွက် ပြီးပြည့်စုံသည့် အကျဉ်းချုပ်စာရင်းနှင့် ပေးချေမှုများ ၊ ရရှိမှုများ၏ အသေးစိတ်စာရင်းများအား ပြုစုထားသည့် စာရင်းဇယားများ
- ❖ အစိုးရဌာနကိုယ်စားပြုကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးမှ အချက်အလက်များအား အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုး ပေးခြင်း
- ❖ အစီရင်ခံစာတင်ပြသည့် ငွေပေးချေမှုများအတွက် အသေးစိတ်ရရှိမှုများအား ပူးတွဲတင်ပြခြင်း

❖ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးပေးခြင်း

အစီရင်ခံစာပြရန်အတွက်သတ်မှတ်ထားသည့်နယ်ပယ်အတွင်းရှိ အစိုးရဌာနများအားလုံး အနေဖြင့်အထက်ဖော်ပြပါ အစီရင်ခံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ညွှန်ကြားချက်များကိုလိုက်နာသလို၎င်းတို့မှတင်ပြလာသည့် အစီရင်ခံအချက် အလက်များအား လည်း တာဝန်ခံပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးမှ လက်မှတ်ရေးထိုးပေးထားသလို ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှလည်းအတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုး ထားပါသည်။

အကျဉ်းချုပ်

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်း အဖွဲ့ဝင်များမှ ဆွေးနွေးသဘောတူထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ်တွင် အခြေခံထား ပါသည်။ ယင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် ယေဘုယျသဘောတူထားသည့် စာရင်းစစ်စံနှုန်းများနှင့်အညီ စာရင်းစစ်ခြင်း(သို့) ပြန် လည် ဆန်းစစ်ခြင်းတို့ပြုလုပ်ရန်မပါဝင်ပါ။ IA အနေဖြင့် အစီရင်ခံအဖွဲ့အစည်းမှ တာဝန်ခံပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တာဝန်ခံလက်မှတ်ရေးထိုး ပေးမှုများနှင့် စာရင်းစစ်များ၏ စစ်ဆေးထားမှု(သို့) အစိုးရဌာနများအတွက် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်၏ စစ်ဆေးမှုများအပေါ် တွင် အားထားမှီခိုထားပါသည်။

အချက်အလက်များ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များမှ သဘောတူထားသည့်လုပ် ထုံးလုပ်နည်းများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍အချက်အလက်များအား တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပြီးနောက် ယုံကြည်စိတ်ချရမှုအပေါ် နောက်ဆုံး အကဲဖြတ်ချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

❖ အစီရင်ခံစာပြရမည့် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၁၇၁ ခုတွင် ၁၄၆ ခုသော ကုမ္ပဏီများ၏ အစီရင်ခံစာပုံစံများအား သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံ ပုဂ္ဂိုလ်မှ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသလို ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း၎င်းတို့၏ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာများ အနေဖြင့် စာရင်းစစ်ဆေးပြီးကြောင်း အတည်ပြုချက်များဖြင့် ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံစာပြသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ပေးချေမှုများသည် အစိုးရဘက်မှတင်ပြသည့် စုစုပေါင်း တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသည့်အခွန်များ၏ ၉၈.၅% ကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။

အစိုးရဌာနများအတွက်လည်း ၎င်းတို့၏ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်းသော အစီရင်ခံစာပုံစံများအား သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံပုဂ္ဂိုလ်များမှ လက်မှတ်ရေးထိုးထား သလို ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှလည်း အတည်ပြု လက်မှတ်များရေးထိုးထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ အစီရင်ခံစာထဲတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရအေဂျင်စီများအနေဖြင့် လွတ်လပ်သောစာရင်း ညှိနှိုင်း သူထံသို့ အချက်အလက်များ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အစီရင်ခံစာပုံစံများအား ပေးပို့ရာ တွင် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးအစီရင်ခံစာ များအနေဖြင့် စာရင်းစစ်ဆေးပြီးကြောင်းအတည် ပြုချက်များ (သို့) ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၏အတည်ပြု ချက်များဖြင့် ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အစီရင်ခံစာပြသည့် အဖွဲ့များ၏လွှမ်းခြုံမှု အခွန်အခဆိုင်ရာ ပမာဏကို အခြေခံခြင်းအားဖြင့် အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် အချက်အလက်ပြီး ပြည့်စုံ မှုနှင့် ကုမ္ပဏီများနှင့်အစိုးရ အေဂျင်စီများအကြား တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားသည့် ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များဆိုင်ရာ ယုံကြည်

စိတ်ချရမှုများအနေဖြင့် စိတ်ကျေနပ်မှု အဆင့်တွင်ရှိကြောင်း သုံးသပ်ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသောအစိုးရဌာနများအတွက် ၎င်းတို့၏ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်အရည်အသွေးများ တိုးတက်မှုရှိစေရန်၊ အချက်အလက်များယုံကြည်စိတ်ချရမှု ရှိစေရန်နှင့် စာရင်းညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး ၎င်းတို့၏ လက်ရှိဆောင်ရွက်ချက်များ ကိုရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အကြံပြုမှတ်ချက်များအား အစီရင်ခံစာ၏အပိုင်း (၄) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၁.၄.၄။ စာရင်းညှိနှိုင်းခြင်းဆိုင်ရာ ရလဒ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် စာရင်းညှိနှိုင်းထားသည့်အခွန်များနှင့် အစီရင်ခံနယ်ပယ်အရ အစီရင်ခံကုမ္ပဏီများ (သို့) အစိုးရဌာနများ မှ တစ်ဘက်တည်းမှ တင်ပြလာသည့် အခွန်များအား အကျဉ်းချုပ်တင်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၁၅) စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းတွင် ပါဝင်သည့်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုများမှ စုစုပေါင်းပေးချေမှုများ

မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း

ကဏ္ဍ	သတ်မှတ်နယ်ပယ်အတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများ၏ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားသည့် အခွန်ငွေများ ^{၂၂}	စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းမှုနယ်ပယ်ပြင်ပရှိ ကုမ္ပဏီများမှပေးချေထားမှုများ ^{၂၃}	အခနှုတ်ယူထားသည့် MOGE သို့ ကမ်းလွန်ပြည်တွင်း အရောင်းများ ^{၂၄}	ထုတ်လုပ် မှုထိမှ နိုင်ငံတော် အစုရှယ်ယာ ရောင်းချမှုများ ^{၂၅}	တစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေခွန်များ ^{၂၆}	လူမှုဖူလုံကြေးထည့်ဝင်ထားမှုများ ^{၂၇}	တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ် လူမှုဖွံ့ဖြိုး ရန်ပုံငွေထံသို့ထည့်ဝင်ထားမှုများ ^{၂၈}	လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များ ^{၂၉}	စုစုပေါင်းအခွန်ငွေ
ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့	၉၄၈.၆၂၉	-	၅၄၇.၃၂၁	၂.၉၅၇	၁၇.၀၀၇	၇၅၁	-	၉.၀၈၈	၁.၅၂၅.၇၅၃
ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	၂၈၁.၆၄၈	-	-	-	၇.၃၉၉	၆၃	-	၃.၃၀၈	၂၉၂.၄၁၈
ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မျက်	၂၈၁.၈၆၈	၈၀.၈၉၀	-	-	၃	၅၀	၆၅	၂.၁၈၄	၃၆၅.၀၆၁
သတ္တု	၄၆.၁၄၈	၂၀.၇၇၄	-	၃၁.၀၈၇	၅၈၂	၄၄၆	-	၂.၄၀၃	၁၁၁.၄၄၀
ပုလဲ	၁၉၁၂	-	-	၁၅.၉၀၅	၁၂၄	၅၃	၅၅	၅၅	၁၈.၁၀၄
စုစုပေါင်းအခွန် ငွေ	၁.၅၆၀.၂၀၅	၁၀၁.၆၆၅	၅၄၇.၃၂၁	၄၉.၉၄၉	၂၅.၁၁၅	၁.၃၆၃	၁၂၀	၁၇.၀၃၈	၂.၃၀၂.၇၇၆
%	၆%	၄%	၂၄%	၂%	၁%	၀%	၀%	၁%	၁၀၀%

၁.၄.၅ အခွန်တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်း

လွတ်လပ်သောစာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသူအနေဖြင့် သယံဇာတကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရဌာနများမှ တင်ပြလာသည့်ပေးချေမှုများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသောအစိုးရဌာနများဘက်မှ တင်ပြလာသည့် လက်ခံရရှိမှုများအားစာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားသလိုကွာခြားချက်များအတွက်ရှင်းလင်းထားပါသည်။ ကနဦးညှိနှိုင်းမှုများနှင့်ကုမ္ပဏီအလိုက်နှင့်အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားထားသည့် တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းမှု ရလဒ်အသေးစိတ်များကို အစီရင်ခံစာ၏အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၂၂။ EITI data reported by Government Agencies after reconciliation adjustments
 ၂၃။ Unilateral reporting by Government Agencies
 ၂၄။ Unilateral reporting by Government Agencies
 ၂၅။ Unilateral reporting by In-scope companies
 ၂၆။ Unilateral reporting by in-scope companies
 ၂၇။ Unilateral reporting by in-scope companies
 ၂၈။ Unilateral reporting by in-scope companies

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်မှ ထွက်ရှိထားသည့် နောက်ဆုံးစာရင်းကွာဟချက်များအားအောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၁၆) ခွဲခြားထားသည့် နောက်ဆုံးကွာဟချက်များ အကျဉ်းချုပ်

ကဏ္ဍ	သယံဇာတ ကုမ္ပဏီများ	အစိုးရ	အပေါင်းကွာခြားချက်		အနှုတ်ကွာခြားချက်		စုစုပေါင်းကွာခြားချက် (စုစုပေါင်းအပေါင်းကွာခြားချက် + စုစုပေါင်းအနှုတ်ကွာခြားချက်)		အသားတင်ကွာခြားချက်	
			Amount	%	Amount	%	Amount	%	Amount	%
ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့	၉၆၇,၅၆၀	၉၄၈,၆၂၉	၂၇,၅၃၅	၂.၉%	(၈,၆၀၄)	(၀.၉%)	၂၆,၁၃၉	၂.၈%	၁၈,၉၃၁	၂.၀%
ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး	၃၀၀,၀၀၉	၂၈၁,၆၄၈	၁၈,၃၆၁	၆.၃%	-	-	၁၈,၃၆၁	N/A	၁၈,၃၆၁	၆.၃%
ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မျက်	၂၇၁,၄၈၀	၂၈၁,၈၆၈	၂၃၈	၀.၁%	(၁၀,၆၂၆)	(၃.၈%)	၁၀,၈၆၅	၃.၉%	(၁၀,၃၈၈)	(၃.၇%)
သတ္တု	၄၆,၈၈၀	၄၆,၁၄၉	၂,၉၇၈	၆.၅%	(၂,၂၄၇)	(၄.၉%)	၅,၂၂၆	၁၁.၃%	၇၃၁	၁.၆%
ပုလဲ	၁,၉၁၅	၁,၉၁၂	၃	၀.၂%	-	-	၃	၀.၂%	၃	၀.၂%
စုစုပေါင်း	၁,၅၈၇,၈၄၄	၁,၅၆၀,၂၀၅	၄၉,၁၁၆	၃.၁%	(၂၁,၄၇၈)	(၁.၄%)	၇၀,၅၉၄	၄.၅%	၂၇,၆၃၉	၁.၈%

မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း

စုစုပေါင်းအပေါင်းကွာခြားချက် ၃.၁% သည် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ withholding taxes ကိုအစီရင်ခံပြီး ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနဘက်မှ အစီရင်ခံနိုင်ခြင်း မရှိသည့်အတွက်ကွာခြားခြင်းဖြစ်ကြောင်း (ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုချင်းဆီအလိုက် withholding taxes များကို ခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိပါ။

တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂၇,၆၃၉ သန်း (သို့) ၁.၈% သည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ကွာဟခွင့်ပြုထားသည့် အစိုးရအေဂျင်စီများမှ အစီရင်ခံတင်ပြလာသည့် စုစုပေါင်း အခွန်ငွေ၏ ၂% အောက်ကျရောက်ပါသည်။

ဇယား (၁၇) နောက်ဆုံး ကွာခြားချက်များအား ကဏ္ဍအလိုက်စိစစ်ချက်

ကွာခြားရသည့်အကြောင်းရင်းများ	ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့	ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	ကျောက်စိမ်း နှင့် ကျောက်မျက်	သတ္တု	ပုလဲ	စုစုပေါင်း ကွာခြားချက်
A Cut-off ကွာခြားချက်များ	(၃,၂၄၄)	-	(၁၄)	-	-	(၃,၂၅၈)
B အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ အစီရင်ခံစာပြန်ခြင်းမရှိသည့် ငွေပေးချေမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း	(၅၈)	-	(၁၀,၂၈၄)	(၂,၁၅၂)	-	(၁၂,၄၇၄)
C အစိုးရဌာနများဘက်မှ အစီရင်ခံစာပြန်ခြင်းမရှိသည့် လက်ခံရရှိမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း	၂၇,၅၁၂	၁၇,၉၆၃	၆၁	၁,၈၆၂	-	၄၇,၃၉၈
D ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိခြင်း	(၅,၃၀၂)	-	-	(၉၅)	-	(၅,၃၉၇)
E ငွေလဲလှယ်နှုန်းကွာခြားချက်များ	-	၃၉၈	-	-	-	၃၉၈
F အခြားအကြောင်းရင်းများကြောင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်း၍ မရခြင်း	-	-	(၁၂၄)	၁,၁၁၅	-	၉၉၁
G မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၅ သန်းအောက် ကွာခြားချက်များ	၂၃	-	(၂၇)	၁	၃	၀
စုစုပေါင်းကွာခြားချက်များ	၁၈,၉၃၁	၁၈,၃၆၁	(၁၀,၃၈၈)	၇၃၁	၃	၂၇,၆၃၉

မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း

ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့

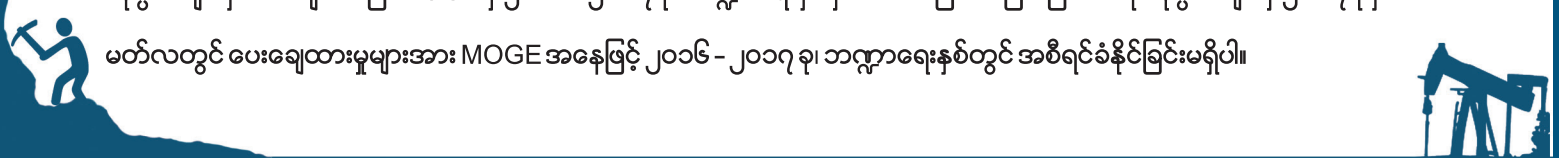
စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၁၈,၉၃၁ သန်းသည် ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍ၏ ၂% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းပမာဏသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်း အဖွဲ့မှ နောက်ဆုံးခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကွာဟချက်ပမာဏဖြစ်သည့် ယင်းကဏ္ဍမှ အစိုးရဌာနများ / နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တင်ပြလာသည့် အခွန်ငွေ၏ ၂% နှင့် တူညီနေပါသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏအပေါ်ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အား အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ကွာဟချက်များအား ကုမ္ပဏီအလိုက် နှင့် အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) ကွာဟချက်များ (Cut-off)

ယင်းကွာဟချက်များသည် TOTAL E&P မှ မြန်မာ့ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသို့ အမေရိကန်ဒေါ်လာ နှင့် ယူရိုငွေ တို့ဖြင့် ပေးချေထားသော Production Split (Profit Sharing), Royalties နှင့် State Participation ပေးချေမှုများနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး ယင်းပမာဏများအား MOGE ၏ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ရှိ မြန်မာကျပ်ငွေအကောင့်ထဲသို့ မလွှဲပြောင်းပေးမီ နိုင်ငံခြားဘဏ်သို့ အရင် လွှဲပြောင်းပေးရပါသည်။ MOGE ၏ MEB ဘဏ်အကောင့်ထဲသို့ ပိုက်ဆံရောက်ရှိရန် အချိန်ကြာမြင့်မှုကြောင့် ကုမ္ပဏီများမှ မတ်လ (၃၁) မတိုင်မီပေးသွင်းလိုက်သည့် ပေးချေမှုများအား MOGE ထံသို့ ဧပြီ (၁) ရက် နောက်ပိုင်းတွင်မှ ရောက်ရှိ သွားပါသည်။

မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၃,၂၄၄ သန်းပေါင်း အသားတင်ကွာခြားချက်သည် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေထားပြီး MOGE မှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှသာ တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သလို ကုမ္ပဏီများမှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ပေးချေထားမှုများအား MOGE အနေဖြင့် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် အစီရင်ခံစာပြန်ခြင်းမရှိပါ။

(ခ) အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်ကုမ္ပဏီများဘက်မှ အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ငွေပေးချေမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ကွာခြားချက်များသည်ကုမ္ပဏီများမှကုန်ပစ္စည်း၊ စက်ပစ္စည်းများတင်သွင်းခြင်းနှင့်ဝန်ဆောင်ခများအပေါ်ကောက်ခံသည့် ကုန်သွယ်ခွန်၊ Custom Duty တို့အပေါ်စာရင်းတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ မြန်မာ့ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနဘက်မှ တင်ပြထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အစိုးရဌာနများဘက်မှ အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် လက်ခံရရှိမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများမပြသ နိုင်ခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်များသည်အဓိကအားဖြင့်ကုမ္ပဏီများဘက်မှတင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိဘဲပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနဘက်မှ တင်ပြခဲ့သည့်ပင်ရင်းဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်တို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနထံသို့ ပင်ရင်း ဖြတ်တောက် ပေးသွင်းခွန်ကို ၎င်းတို့၏ပေးသွင်းသူ (Suppliers) များကိုယ်စား ပေးသွင်းပါသည်။ IRD တွင် Withholding taxes ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများအား ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည့် စနစ်မျိုးမရှိသည့်အတွက် ယင်းပမာဏများကို ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများမှပေးဆောင်ထားကြောင်း အတည်ပြုပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ပေးဆောင်ထားသည့် ပြေစာများတွင်လည်း ပေး သွင်းသူတို့၏အမည်များကိုသာ ဖော်ပြထားပြီးဖြတ်တောက်၍ အခွန်ပေးဆောင်ထားသော ကုမ္ပဏီအမည်များကို ဖော်ပြထား ခြင်းမရှိပါ။ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် ပေးချေမှုများတွင်လည်း IRD ၌ ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အချက်အလက်များအားလုံး မရရှိနိုင်ခြင်းမှာ ယင်းပေးချေမှုများသည် မြို့နယ်အခွန်ရုံးများတွင် ပေးဆောင်ရပြီး ယင်းရုံးများ၌ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် လာရောက် ဝယ်ယူ သည့် ကုမ္ပဏီများ၏အမည်များကို စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ခြင်း မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ် ပါသည်။

(ဃ) ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမရှိခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်များသည် အခွန်ရရှိမှုများအပေါ် အစိုးရအေဂျင်စီများမှ တင်ပြလာသော်လည်း ကုမ္ပဏီများမှ ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံစာပုံစံများအား တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၁၈,၃၆၁ သန်းသည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကဏ္ဍ၏ ၆.၃% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းပမာဏသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပေါင်းအဖွဲ့မှ နောက်ဆုံး ခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကွာဟချက်ပမာဏဖြစ်သည့် ယင်းကဏ္ဍမှ အစိုးရဌာနများ / နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ တင်ပြလာသည့် အခွန် ငွေ၏ ၂% အထက်ရောက်ရှိနေပါသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏအပေါ်ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အားအောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ကွာဟချက်များအား ကုမ္ပဏီအလိုက် နှင့် အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(င) အစိုးရဌာနများဘက်မှ အစီရင်ခံစာပြန်နိုင်ခြင်းမရှိသည့် လက်ခံရရှိမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်များသည် အဓိကအားဖြင့် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ တင်ပြခဲ့သည့် ပင်ရင်းဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်တို့အား ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနဘက်မှ အတည်ပြုနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနထံသို့ ပင်ရင်းဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်ကို ၎င်းတို့၏ ပေးသွင်းသူ (Suppliers) နှင့် လက်ခွဲကန်ထရိုက်တာများကိုယ်စား ပေးသွင်းပါသည်။ IRD တွင် Withholding taxes ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများအား ခွဲခြားဖော်ပြ နိုင်သည့် စနစ်မျိုးမရှိသည့်အတွက် ယင်းပမာဏများကို ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများမှ ပေးဆောင်ထားကြောင်း အတည်ပြုပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ပေးဆောင်ထားသည့် ပြေစာများတွင်လည်း ပေးသွင်းသူ (Supplier/Vendor) တို့၏အမည်များကိုသာ ဖော်ပြထားပြီး ဖြတ်တောက်၍ အခွန်ပေးဆောင်ထားသော ကုမ္ပဏီအမည်များကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် ပေးချေမှုများတွင်လည်း IRD ၌ ယင်းအခွန်ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အချက်အလက်များအားလုံး မရရှိနိုင်ခြင်းမှာ ယင်းပေးချေမှုများသည် မြို့နယ်အခွန်ရုံးများတွင် ပေးဆောင်ရပြီး ယင်းရုံးများ၌ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်လာရောက်ဝယ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီများ၏အမည်များကို စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ခြင်း မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

(စ) ငွေလဲလှယ်နှုန်းကွာခြားချက်

ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေမှုများကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် တင်ပြလာပြီး အစိုးရဌာနများဘက်မှ လက်ခံရရှိမှုများကို မြန်မာကျပ်ငွေဖြင့် တင်ပြလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အရ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ပမာဏများအား မြန်မာကျပ်ငွေသို့ ပြောင်းရာတွင်တစ်နှစ်လုံး၏ ပျမ်းမျှပေါက်ဈေးဖြင့် တွက်ချက်ထားသည့် အတွက် ယင်းပမာဏမှာ အစိုးရဌာနဘက်မှ တင်ပြလာသည့် အမှန်တယ်ရရှိမှုပမာဏနှင့် တူညီနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်ကဏ္ဍ

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်း မရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၁၀,၃၈၈ သန်းသည် ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်ကဏ္ဍ၏ ၃.၇% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းပမာဏသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ နောက်ဆုံးခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကွာဟချက်ပမာဏဖြစ်သည့် ယင်းကဏ္ဍမှ အစိုးရဌာနများ/ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ တင်ပြလာသည့် အခွန်ငွေ၏ ၂% အထက် ရောက်ရှိနေပါသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏအပေါ် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အား အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ကွာဟချက်များအား ကုမ္ပဏီအလိုက် နှင့် အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

(က) Cut-off ကွာခြားချက်

ယင်းကွာခြားချက်များသည် ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်ကုမ္ပဏီများမှ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်များကို ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ပေးဆောင်ထားကြသော်လည်း အစိုးရဌာနများမှ ယင်းအခွန်ငွေကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင်သာ ရရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် တင်ပြလာခြင်းမရှိသော်လည်း အစိုးရဌာနဘက်မှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် တင်ပြလာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည်ကုမ္ပဏီများဘက်မှ အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ငွေပေးချေမှုများနှင့် အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်များသည် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ကုန်ပစ္စည်း၊ စက်ပစ္စည်းများတင်သွင်းခြင်းနှင့် ဝန်ဆောင်ခများအပေါ် ကောက်ခံသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ ဝင်ငွေခွန်၊ Custom Duty၊ ဝန်ဆောင်ခများနှင့် ကြီးကြပ်ခများတို့အပေါ်စာရင်း တင်ပြခဲ့ခြင်းမရှိသော်လည်း အစိုးရဌာနများဘက်မှ လက်ခံရရှိထားကြောင်း တင်ပြထားခြင်းကြောင့် *မြန်မာကျပ်ငွေ သန်းပေါင်း ၁၀,၂၈၄.၄ သန်းအား စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ယင်းပမာဏများထဲမှ မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် ကွာဟချက်မှာ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၉,၇၅၈.၂ သန်းဖြစ်ပါသည်။*

(ဂ) အစိုးရဌာနများဘက်မှ အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် လက်ခံရရှိမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်သည် ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်းခြင်းအပေါ်ကောက်ခံသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ Custom duty နှင့် ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ကောက်ခံသည့် တွင်းဝခွန်တို့အား အစီရင်ခံစာပုံစံများတွင် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ တင်ပြလာပြီး အစိုးရဌာနများဘက်မှ အတည်ပြုပေးနိုင်ခြင်းမရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အခြားအကြောင်းပြချက်များ

ယင်းကွာခြားချက်များသည် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းဘက် မှကျောက်စိမ်း ကျောက်မျက်ကုမ္ပဏီထံမှ ဝယ်ယူသူမှ ကုမ္ပဏီကိုယ်စား ပေးဆောင်ထားသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်အား ရရှိကြောင်း တင်ပြလာသော်လည်း ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ယင်းအခွန်များကို အစီရင်ခံစာပုံစံများတွင် ထည့်သွင်းတင်ပြလာခြင်းမရှိပါ။ စာရင်းညှိခြင်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက်လည်း ကုမ္ပဏီများတွင် လိုအပ်သည့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ ရှိမနေခြင်းကြောင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းမဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။

သတ္တုကဏ္ဍ

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၇၃၁သန်းသည် သတ္တု ကဏ္ဍ၏ ၁.၆% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းပမာဏသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညှိနှိုင်းပေါင်းအဖွဲ့မှ နောက်ဆုံးခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကွာဟချက်ပမာဏဖြစ်သည့် ယင်းကဏ္ဍမှ အစိုးရဌာနများ / နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှတင်ပြလာသည့် အခွန်ငွေ၏ ၂% နှင့်အောက်ရောက်ရှိနေပါသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏအပေါ် ဆန်းစစ်လေ့လာချက်အား အောက်တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ကွာဟချက်များအား ကုမ္ပဏီအလိုက်နှင့် အခွန်အမျိုးအစားအလိုက် အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

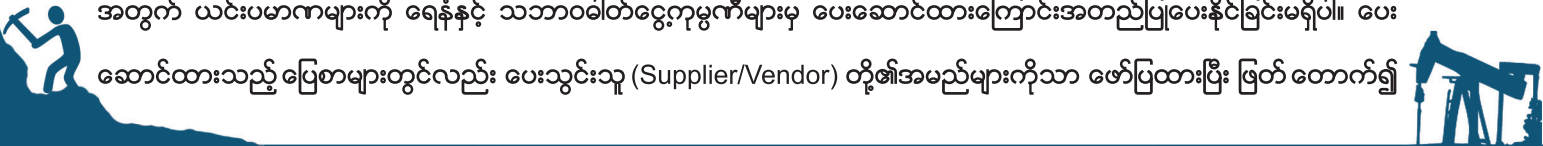
(က) အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်ကုမ္ပဏီများဘက်မှ အစီရင်ခံစာတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ငွေပေးချေမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ယင်းကွာခြားချက်များသည် ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ကုန်ပစ္စည်း၊ စက်ပစ္စည်းများတင်သွင်းခြင်းနှင့် ဝန်ဆောင်ခများအပေါ် ကောက်ခံသည့် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊ Custom Duty၊ dead rent fee၊ မြေငှားရမ်းခ၊ ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ခွဲဝေခြင်း (production split) နှင့် ဓါတ်သတ္တုခွန် (royalties) တို့အပေါ်စာရင်းတင်ပြခြင်းမရှိသော်လည်း အစိုးရဌာနများဘက်မှ လက်ခံရရှိထားကြောင်း တင်ပြထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့်မြန်မာကျပ်ငွေသန်းပေါင်း ၂,၁၅၂.၃ သန်းတွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက်တို့နှင့် ကွာဟချက်မှာ မြန်မာကျပ်သန်း ပေါင်း ၂၃၃.၂ သန်းနှင့် ၁,၀၂၅.၈ သန်းဖြစ်ပါသည်။

(ခ) အစိုးရဌာနများဘက်မှ အစီရင်ခံစာတင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့် လက်ခံရရှိမှုများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ မပြသနိုင်ခြင်း

ယင်းကွာဟချက်များမှာ ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ပင်ရင်းမှဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်၊ ကုန်ပစ္စည်း၊ စက်ယန္တရား တင်သွင်းခွန် နှင့် ဝန်ဆောင်ခများနှင့် ပစ္စည်းများအတွက် ပေးဆောင်သည့်အခွန်၊ အကောက်ခွန်နှင့် ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေခြင်းတို့ကို တင်ပြလာပြီး အစိုးရဌာနများဘက်မှ အတည်ပြုပေးနိုင် ခြင်းမရှိသည့်အတွက် ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် စုစုပေါင်းကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်း ပေါင်း ၁၈၆၁.၅ သန်းတွင် ပင်ရင်းမှဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်ကြောင့် ကွာဟချက်ပမာဏ သည် ၁၁၉၁.၁ သန်း ဖြစ်ပါသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အခွန်ကောက်ခံသည့်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနထံသို့ ပင်ရင်း ဖြတ်တောက်ပေးသွင်းခွန်ကို ၎င်းတို့၏ ပေးသွင်းသူ (Suppliers) နှင့် လက်ခွဲ ကန်ထရိုက်တာများကိုယ်စား ပေးသွင်းပါသည်။ IRD တွင် Withholding taxes ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများအား ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည့် စနစ်မျိုး မရှိသည့် အတွက် ယင်းပမာဏများကို ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများမှ ပေးဆောင်ထားကြောင်းအတည်ပြုပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ပေးဆောင်ထားသည့် ပြေစာများတွင်လည်း ပေးသွင်းသူ (Supplier/Vendor) တို့၏အမည်များကိုသာ ဖော်ပြထားပြီး ဖြတ် တောက်၍

အခွန်ပေးဆောင်ထားသော ကုမ္ပဏီအမည်များကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် ပေးချေမှုများတွင်လည်း IRD ၌ ယင်း အခွန်ပေးဆောင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အချက်အလက်များအားလုံး မရရှိနိုင်ခြင်းမှာ ယင်းပေးချေမှုများသည် မြို့နယ်အခွန်ရုံး များတွင် ပေးဆောင်ရပြီး ယင်းရုံးများ၌ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်လာရောက်ဝယ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီများ၏အမည်များကို စနစ်တကျမှတ်တမ်း တင်ထားနိုင်ခြင်း မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ကုမ္ပဏီများမှ ပါဝင်မှုမရှိခြင်း

ယင်းကွာဟချက်များသည် အစိုးရဌာနများဘက်မှ အခွန်ငွေရရှိကြောင်း အစီရင်ခံတင်ပြလာပြီး ကုမ္ပဏီများဘက်မှ အစီရင်ခံပုံစံများအား ပေးပို့လာခြင်း မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) အခြားအကြောင်းပြချက်များ

ယင်းကွာဟချက်များမှာ MEC နှင့် MEHL တို့ဘက်မှ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ဓါတ်သတ္တုခွန်တို့ကို အစီရင်ခံတင်ပြလာပြီး အစိုးရဌာနများဘက်တွင် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ရရှိထားကြောင်း တင်ပြထားခြင်းမရှိသည့်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများဘက်မှ ပေးဆောင်ထားသည့် အခွန်ပမာဏများနှင့် ရက်စွဲများပါဝင်သည့်အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများအား ပေးပို့နိုင်ခြင်းမရှိသည့်အတွက် ကွာဟ ချက်များအား စာရင်း တိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိပါ။

ပုလဲကဏ္ဍ

စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်ပမာဏ မြန်မာကျပ်သန်းပေါင်း ၃ သန်းသည် ပုလဲကဏ္ဍ၏ ၀.၂% ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ယင်းပမာဏသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ နောက်ဆုံးခွင့်ပြုနိုင်သည့် ကွာဟချက်ပမာဏဖြစ်သည့် ယင်း ကဏ္ဍမှ အစိုးရဌာနများ/ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှတင်ပြလာသည့် အခွန်ငွေ၏ ၂% နှင့် အောက်ရောက်ရှိနေပါသည်။ ကွာဟချက်များအား ကုမ္ပဏီအလိုက် နှင့် အခွန်အမျိုးအစား အလိုက် အစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၃) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

၁.၅။ တွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုမှတ်ချက်များ

အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် MEITI အစီရင်ခံစာမှကိန်းဂဏန်းအချက်အလက် အရည်အသွေး များပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်နှင့် မြန်မာ EITI လုပ်ငန်းစဉ်များအကောင်အထည်ဖော်မှု ကိုပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့်နေရာများအား အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

၁ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် EITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်မှု အားကောင်းလာစေရေးအတွက် အစိုးရအေဂျင်စီများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေ ရေးအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက် (သို့မဟုတ်) အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်ရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၈ ရက်နေ့တွင်ပြုလုပ်သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့အစည်းအဝေးတွင် ပြောင်းလဲ ရန်အဆိုပြုထားသော EITI စံနှုန်းဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များကို မူအရသဘောတူခဲ့ပါသည်။ EITI အကောင်အထည်ဖော် မှုများကို ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန်အတွက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များအား အောက်ပါဆောင်ရွက်ချက်များ အတွက် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍရှိ အစိုးရဌာနများနှင့် အတူဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းပါသည်။

❖ ရေတိုရည်ရွယ်ချက်နှင့် လာမည့် EITI အစီရင်ခံစာအတွက် ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍအပြင် အခြားသော ကဏ္ဍများအတွက် Project Level Reporting အချက်များရရှိနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများနှင့်ကြိုတင် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ထားရန်နှင့် သယံဇာတထုတ်လုပ် သောကုမ္ပဏီများက အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန် အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်

❖ သယံဇာတဆိုင်ရာစာချုပ်များအား လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်များကို ပြန်လည်လေ့လာဆွေးနွေးရန်၊ Production Sharing Contract(PSC)ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို ပြောင်းလဲရန်၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက် များအား ချွင်းချက်အနေဖြင့်ထားရှိမှုကို EITI ရည်ရွယ်ချက်များအရ ထုတ်ဖော် ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပဒေများအား ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်း စသည်တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း စတင်သည့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက် နေ့မတိုင်မီဆောင်ရွက်ရန်

❖ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မတိုင်မီတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသော Operator များ၊ ကန်ထရိုက်တာများ စာရင်းနှင့် ယင်းတို့လုပ် ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသည့် exploration/study/development/production စသည့် အခြေ အနေတို့အား သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာစေရန်အတွက် ဖော်ပြရန်တိုက်တွန်းသည်။

❖ စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသော Operator များနှင့် ကန်ထရိုက်တာများစာရင်း၊ ယင်းတို့၏လက်ရှိဆောင်ရွက်လျက်ရှိ သော လုပ်ငန်းအဆင့်များ ဖြစ်သည့် စမ်းသပ်တူးဖော်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်း၊ တည်ဆောက်ပြုပြင်မှု (Development)၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း စသည့်တို့ကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန များ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာ တွင်ဖော်ပြခြင်းကိုစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ယင်းထုတ်ဖော်တင်ပြမှုတွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု၊ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြည်ပ တင်ပို့မှု ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ၏ အစိတ်အပိုင်း၊ တန်းဖိုးနှင့် ပမာဏ၊ အရေအတွက်ကို တွက်ချက်သည့် စနစ် စသည်တို့ပါဝင်ပြီး အချိန်မီတိုးတက်မှုကို ဖော်ပြခြင်းတို့ဖြစ် ပါသည်။

၂	<p>အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် စံနှုန်းအတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များချုပ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းနေစဉ်ကာလများအတွင်း နောက်ဆုံးပေါ် စံသတ်မှတ်ထားသည့်စာချုပ်များကိုလည်း ၎င်းတို့၏ Website တွင် တင်ပြနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပါမစ်ရစာရင်းများကို ထုတ်ပြန်ရာတွင် ကုမ္ပဏီများ၊ အသင်းအဖွဲ့များအတွက် အခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်ဆိုင်ရာနံပါတ်များ (TIN) နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီ အတွက် TIN (သို့) မှတ်ပုံတင်နံပါတ်များ (NRC) ကို unique identification number များအဖြစ်သတ်မှတ်ထည့်သွင်း ဖော်ပြသင့်ပါသည်။</p>
၃	<p>SOEs များနှင့် အစိုးရဌာနများ၏ ဝက်ဆိုက်များတွင် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ညွှန်ကြားချက်များ နှင့် အကြောင်းကြားချက်များ ပါဝင်သည့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာမူဘောင်အကျဉ်းချုပ်များကို တင်ပြထားသင့်ပါသည်။</p>
၄	<p>လိုင်စင်ချထားပေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရန်၊ စည်းမျဉ်းများတွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားရန်နှင့် သီးသန့်စစ်ဆေးပိုင်ခွင့် / ပြန်လည်ဆန်းစစ်ပိုင်ခွင့် ရှိသင့်သည်။</p>
၅	<p>အစိုးရဌာနများ နှင့် SOEs များတွင် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ / လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးသည့်ပါမစ်နှင့် ၎င်းတို့၏ မြေပုံအညွှန်းများပါဝင်သည့် အများပြည်သူသိရှိနိုင်သည့်မှတ်ပုံတင်စနစ်များကို ဝက်ဆိုက်များတွင်ဖော်ပြ ထားသင့်သည်။</p>
၆	<p>မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်အများနှင့် သက်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီလီမိတက် (MEHL) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) တို့ကို လက်ရှိ EITI အစီရင်ခံစာအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ထား ခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရသို့ပေးချေမှုများ၊ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်မှုရှိမရှိကို ကွဲပြားပြားရှိခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအားလိုင်စင်ပါမစ် ချထားပေးမှုအပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသင့်ပါသည်။</p> <p>အကယ်၍ MEHL ကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်လျှင် EITI အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းစဉ်တွင် နိုင်ငံတော်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု / ထည့်ဝင်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အပြည့်အဝထုတ်ဖော်သင့်ပါသည်။</p>
၇	<p>အကယ်၍ MEC ကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်လျှင် EITI အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းစဉ်တွင် နိုင်ငံတော်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု / ထည့်ဝင်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အပြည့်အဝထုတ်ဖော်သင့်ပါသည်။</p>
၈	<p>အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် SOEs များအနေဖြင့် ၎င်းတို့တွင် ကြီးကြပ်ခွင့်အာဏာ မရှိကြောင်း ထင်ရှားစေသင့်ပါသည်။ SOEs များ၏ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူ သိရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသင့်ပါသည်။</p>

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၉	<p>အောက်ဖော်ပြပါအချက်အလက်များအားလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လွတ်လပ်စွာသုံးသပ်နိုင်မည့် ယန္တရားများအား ထားရှိသင့်သည်။</p> <p>နိုင်ငံခြားတွင် စာရင်းဖွင့်ထားသည့် အစုအဖွဲ့များသို့ တစ်ဦးချင်းသည် အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်ရှိ၊ မရှိအား ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် ယင်းပိုင်ဆိုင်မှုသည်တရားဝင်ပိုင်ဆိုင်မှုဟုတ်၊ မဟုတ်အားဆုံးဖြတ်ခြင်း အပါအဝင် ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအား အတည်ပြုနိုင်ရန်</p>
၁၀	<p>ပို့ကုန်စာရင်းအချက်အလက်များအားထိန်းသိမ်းထားသင့်၍အဆင်သင့်ရရှိနိုင်စေရန်ပြုလုပ်ထားသင့်သည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲ (Emporium) တွင် ရောင်းချခြင်း မဟုတ်သောပြင်ပရှိတင်ပို့မှုများအား အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းစနစ် (reporting system) မှတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများအား ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်းစာရင်းလက်ကျန်ပမာဏ (volume of inventory) ကိုအစီရင်ခံတင်ပြခြင်းရန်နှင့် ယင်းလက်ကျန်စာရင်းကိုအခါအားလျော်စွာ သွားရောက်စစ်ဆေးအတည်ပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။</p>
၁၁	<p>ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်နှင့် တတိယအကြိမ် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာများတွင် အစိုးရစာရင်းအင်း စနစ်များအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်၊ ပိုမိုအားကောင်းစေရန်နှင့် ကွန်ပျူတာစနစ်သို့ ကူးပြောင်းစေရန်လည်း ကုမ္ပဏီများအတွက် ထပ်တူမရှိသည့် အခွန်ထမ်း မှတ်ပုံတင်နံပါတ်ဖြင့် ချိတ်ဆက်၍ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးအတွက် Database စနစ်တည်ထောင်ရန်လည်းကောင်း၊ အစိုးရ၏အချက်အလက်အရည်သွေးတိုးတက်မြှင့်တင်စေရန်အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။</p> <p>အချက်အလက်များ သိမ်းဆည်းရာတွင် စက်ကိရိယာများအသုံးပြုခြင်းကို ပိုမိုမြှင့်တင်ရန်နှင့် လူဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းများအပေါ်မိုခိုမူလျော့ချရန်အပါအဝင်စာရင်းအင်းစနစ်နှင့် အခြားစနစ်များပြုပြင် ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် ယခင်နှစ်များ၏ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များအား ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်။</p>
၁၂	<p>သယံဇာတကုမ္ပဏီများမှရရှိသည့် ပေးချေမှုအားလုံးသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ စီမံရေးဦးစီးဌာနထံသို့ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည်။ နိုင်ငံခြားဘဏ်စာရင်းရှိ ပမာဏများသည်ရရှိသည့် ဝင်ငွေများ၊ ငွေလွှဲများနှင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းသင့်သည်။</p>

၁၃	အစိုးရဌာနများမှကောက်ခံထားသည့်သယံဇာတကဏ္ဍ၏အခွန်ဘဏ္ဍာများသုံးစွဲမှုများအတွက်ရှင်းလင်းသောမူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများချမှတ်ထားသင့်သည်။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး အနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး၏ ဘဏ်စာရင်းများအပါအဝင် ဘဏ်စာရင်းအားလုံးအားစာရင်းစစ်သင့်ပြီး စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာများအား မည်သူမဆို ရရှိနိုင်စေရန်ပြုလုပ်ထားသင့်သည်။
၁၄	အချက်အလက်များစနစ်တကျထုတ်ဖော်ရန်နှင့်သယံဇာတကဏ္ဍအတွက် ဝန်ထမ်းအင်အား စာရင်းများအား၎င်းတို့၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာဝက်ဘ်ဆိုဒ်များတွင် ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ရန်အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။
၁၅	EITI စံနှုန်းအရ လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များအား တစ်သမတ်တည်းအစီရင်ခံနိုင်စေရန် မဖြစ်မနေ သုံးစွဲပေးရမည့် လူမှုရေး(CSR)အသုံးစရိတ်များအတွက် အစီရင်ခံသည့်မူဘောင် (Reporting Framework) ပုံသေသတ်မှတ်ပေးသင့်သည်။
၁၆	ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ပြောင်းလဲသွားခြင်းနှင့်ယင်းပြောင်းလဲမှုကာလအတွင်းများနှင့်အစိုးရအကြားဘဏ္ဍာရေးနှစ်မတူညီခြင်းကြောင့် (အစိုးရဘဏ္ဍာနှစ်သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှစက်တင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့ပြီးနောက် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁) ရက်နေ့မှ စက်တင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။) သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အနေဖြင့် လာမည့် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာများအတွက် စာရင်းတိုက်ဆိုင် ညှိနှိုင်းရာတွင်လွှမ်းခြုံမည့် ကာလအပိုင်းအခြားအား စောလျင်စွာ ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

၁.၆။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဖော်ဆောင်ရေး အကောင်အထည်ဖော်မှု

EITI ဆိုသည်မှာသည် သယံဇာတကဏ္ဍတွင် သဘာဝသယံဇာတများအား ပွင့်လင်းမြင်သာစွာနှင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိစွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန်တွန်းအားပေးသော နိုင်ငံတကာစံနှုန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ယင်းစံနှုန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံများအား မိမိတို့ နိုင်ငံ၏သယံဇာတများမှ ရရှိသောအကျိုးအမြတ်များအား အစီရင်ခံရာတွင် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာစေရန် တိုက်တွန်းခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပေးချေမှုနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာသတင်းရုပ်ခြေ (material information) အားထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် EITI သည် သယံဇာတကြွယ်ဝမှုအပေါ်ချိန်ဆသုံးစွဲခြင်းအား စဉ်ဆက် မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချနိုင်ရေးတို့အပေါ်အထောက်အပံ့ပေးမည့် ရေရှည်တည်တံ့သော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို တွန်းအားပေးရာတွင် အရေးပါသော ယန္တရားတစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်သည်။

EITI အကောင်အထည်ဖော်သောနိုင်ငံတိုင်းတွင် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ ထောက်ခံအားပေးကြပါသည်။

EITI စံနှုန်းသည် မဏ္ဍိုင် (၃) ခုအပေါ် အခြေခံပါသည် -

- ၁) သယံဇာတလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများအား ပုံမှန်ထုတ်ပြန်ပြီး လွတ်လပ်စွာ အတည်ပြုရမည်။
- ၂) အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သယံဇာတကုမ္ပဏီများမှ အဖွဲ့ဝင်များဖြင့်ဖွဲ့စည်း ထားသော သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်း အဖွဲ့(Multi-Stakeholder Group-MSG)သည် အချက်အလက်ထုတ်ပြန်မှုအား စီမံခန့်ခွဲရမည်။
- ၃) အချက်အလက်များအား နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများအား ထိရောက်စွာ မျှဝေပြီး သယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်ပုံအတွက် အသိအမြင် ပြည့်ဝ သောဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုအား တိုက်တွန်း လှုံ့ဆော်နိုင်ရမည်။

EITI အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည် -

- ❖ အဂတိလိုက်စားမှုအား တိုက်ဖျက်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းအတွက် ကတိကဝတ်အား သရုပ်ဖော်ပေးသည့် နိုင်ငံ တကာ အသိအမှတ်ပြု ပွင့်လင်းမြင်သာမှုစံနှုန်းတစ်ခုအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အစိုးရအနေဖြင့် အကျိုးကျေးဇူး ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တိုးတက်မှုအား ဦးတည်ပြီး သယံဇာတလုပ်ငန်းများတွင် ယုံကြည်မှုနှင့် တည်ငြိမ်မှု မြှင့်တင်လာနိုင်မည်။
- ❖ ကုမ္ပဏီအားလုံးမှ တူညီသော အချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ရန်လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် တန်းတူရည်တူ ယှဉ်ပြိုင်မှု ရရှိမည်။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် နိုင်ငံသူနိုင်ငံ သားများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိရောက်စွာ ထိတွေ့နိုင် သည့် တိုးတက်ပြီး ပိုမိုတည်ငြိမ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအခြေအနေမှလည်း အကျိုးခံစားနိုင်မည်။
- ❖ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများသည်လည်း သယံဇာတ ကဏ္ဍနှင့်ပတ်သက်၍ ယုံကြည်စိတ်ချရသော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်မည်။ အစိုးရနှင့်ကုမ္ပဏီများအား ပိုမိုတာဝန်ယူ၊ တာဝန်ခံစေနိုင်မည့် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန် ပေါင်းစပ်မြင့်မှလည်း အကျိုးခံစားရမည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးအတိုင်းအတာအနေဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နေသော နိုင်ငံများ၊ ထောက်ခံအားပေးသည့် နိုင်ငံများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများအား ကိုယ်စားပြုသည့် အဖွဲ့ဝင်များ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံ တကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့မှ EITI လုပ်ငန်းစဉ်များအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲပါသည်။ နိုင်ငံတကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် EITI အကောင် အထည်ဖော်နေသော နိုင်ငံများအား နည်းပညာအကြံပေးခြင်းအပါအဝင် အထောက်အပံ့များ ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး အကဲဖြတ်ဆန်းစစ် အတည်ပြုခြင်း (Validation) နှင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်း (Reconciliation) လုပ်ငန်းစဉ်များ အား ကြီးကြပ်ပေးပါသည်။

နိုင်ငံအဆင့်အနေဖြင့် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သယံဇာတကုမ္ပဏီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်း ထား သော သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် EITI လုပ်ငန်းစဉ်များအား စီမံအုပ်ချုပ်ပါသည်။ ယင်းသုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် နိုင်ငံ၏ EITI လုပ်ငန်းစဉ်ဖော်ဆောင်ခြင်း ရည်မှန်းချက်များ ချမှတ်ခြင်း၊ ဆက်နွယ်ပတ်သက်သူများနှင့် ထိတွေ့ခြင်း၊ လုပ်ငန်းအစီ

အစဉ်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ EITI အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် EITI အစီရင်ခံစာ တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား အကြံပြုတိုက်တွန်းခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်ကာ EITI အကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များ ချမှတ်ပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ EITI အကောင်အထည်ဖော်မှု

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် EITI အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ရန် စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံသည် “EITI အဖွဲ့ဝင်လောင်း” နိုင်ငံဖြစ်လာရန်အတွက် ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မေလတွင် နိုင်ငံတကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့သို့ လျှောက်လွှာတင်သွင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၌ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် ကျင်းပသည့် (၂၇) ကြိမ်မြောက် နိုင်ငံတကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့ အစည်းအဝေး၌ နိုင်ငံတကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖွဲ့ဝင်လောင်းနိုင်ငံ လျှောက်ထားမှုအား လက်ခံအတည်ပြုခဲ့သည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၉) ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့မှ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဦးဆောင်ကော်မတီ ဖွဲ့စည်း၍ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအားလည်းကောင်း၊ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ အားလည်းကောင်း အတွင်းရေးမှူး အဖြစ် စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီးအားလည်းကောင်း အသီး သီးခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ Renaissance Institute (RI) အားလည်း မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI ၏ပန်းတိုင်သည် အချိန်တိုအတွင်း ထိရောက်သော၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသော ဆက်သွယ်မှုလမ်းကြောင်းများအား မြန်မာနိုင်ငံ EITI တွင်ပါဝင်သည့် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့များအကြား တည်ဆောက်ရန်၊ ပြည်သူများ လွယ်ကူစွာနှင့် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ EITI ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက် ရယူခွင့်ရှိစေရန်နှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်သူများ၊ ပြည်သူများအကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခွင့် သို့မဟုတ် ဆွေးနွေးငြင်းခုံခွင့်များ ဖန်တီးပေးရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ၏ ရည်မှန်းချက်များသည် ပြည်သူများအား EITI ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များအား ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်စွာ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ ပံ့ပိုးပေးရန်၊ ပြည်သူများအကြား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခွင့် သို့မဟုတ် ဆွေးနွေးငြင်းခုံခွင့်များ ဖန်တီးပေးရန်၊ သယံဇာတတူးဖော်ခြင်း၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများအပေါ် ပြည်သူများ သိရှိနားလည်မှု တိုးတက်စေရန်နှင့် နိုင်ငံတကာ EITI စံနှုန်းများ၊ ညွှန်းကိန်းများ၊ မူဝါဒများ၊ လမ်းညွှန်များနှင့်အညီ သတင်းအချက်အလက်များအား ဖြန့်ဝေရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ပထမဆုံးသော မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်) အား ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအကြိမ် (၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်) နှင့် တတိယအကြိမ် (၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်)

အစီရင်ခံစာများအား သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၀) ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့ကာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၂၅) ရက်နေ့၌ နိုင်ငံတကာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည် ၂၀၁၆ EITI စံနှုန်းနှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံ EITI အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်အတည်ပြုခြင်းအား ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁) ရက်နေ့တွင် စတင်ရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၄) ရက်နေ့ထုတ် နိုင်ငံတကာ EITI အတွင်းရေးမှူးရုံး၏ ကနဦးအချက်အလက်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်ပတ်သက်သူများနှင့် တွေ့ဆုံခြင်းအပေါ် အစီရင်ခံစာနှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၈) ရက်နေ့ထုတ် လွတ်လပ်သော အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်အတည်ပြုသူ (Independent Validator) Cowater Sogema ၏အကဲဖြတ်ဆန်းစစ် အတည်ပြု အစီရင်ခံစာတို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအား အကဲဖြတ်ဆန်းစစ် အတည်ပြုခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား ယခုအခါဆက်လက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ယင်းအကဲဖြတ်ဆန်းစစ်အတည်ပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ(၂)စောင်အပေါ် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှလည်း ၎င်းတို့၏ သဘောထားမှတ်ချက်များအား တင်ပြခဲ့သည်။ (၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၆) ရက်နေ့၌ အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံ၊ အဒစ်စ် အဘာဘာမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် (၄၅) ကြိမ်မြောက် EITI ဘုတ်အဖွဲ့အစည်းအဝေး၌ မြန်မာနိုင်ငံမှ EITI လုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်မှုအား အဓိပ္ပာယ်ရှိသော တိုးတက်မှုအဆင့်အဖြစ် သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် အကဲဖြတ်ဆန်းစစ် အတည်ပြုခြင်း မစတင်မီ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၆) ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ (၁၈) လတာကာလအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ဆောင်ချက် (Corrective Actions) (၁၂) ချက်အား ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။)

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နေသည့်အဖွဲ့များ

မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့တွင် အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်(၂၃)ဦးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူး တို့ပါဝင်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နေသည့် အဖွဲ့များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဦးဆောင်ကော်မတီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ EITI လုပ်ငန်းကော်မတီတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံး

မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံး၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍသည် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ နည်းပညာအထောက်အကူပေးခြင်း၊ ပြန်ကြားရေး၊ သင်တန်းပို့ချခြင်းနှင့် ပြင်ပဆက်ဆံရေး၊ အစည်းအဝေးများအား ညှိနှိုင်းစီစဉ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် သင်ယူမှုများအားညှိနှိုင်းခြင်း၊ တိုးတက်မှုနှင့် အစီရင်ခံရေး၊ နိုင်ငံတကာမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ EITI စီမံကိန်း တစ်ခုလုံး၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ချမှတ်ထားသော လုပ်ငန်းအစီအစဉ်အားထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ကြီးကြပ်အကောင်အထည်ဖော်ရသည်။

၁.၇။ ခြုံငုံချဉ်းကပ်မှုနှင့် နည်းလမ်း

PWC Myanmar သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၂၇) ရက်နေ့မှ စတင်၍ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အတွက် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာ၏ လွတ်လပ်သော စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူ (Independent Administrator) အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။

အဖွင့်အစည်းအဝေး

ကနဦးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ၊ ဥပဒေနှင့်နည်းဥပဒေမူဘောင်များအား နားလည်သဘောပေါက် ရန်အတွက် ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်းအစီရင်ခံစာများနှင့် လွတ်လပ်သောစာရင်း တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူ၏ အစီရင်ခံစာများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်နှင့် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်း အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သင့်သည့် စီမံကိန်းပရောဂျက်အဆင့် အစီရင်ခံခြင်း (Project Level Reporting) အပါအဝင် အခြားအချက်အလက်များအား ခွဲခြားဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် အမိန့်ကြော်ငြာစာများနှင့် စာချုပ်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်တို့ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၈) ရက်နေ့တွင် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် MEITI အစီရင်ခံစာ၏ နယ်ပယ်၊ အချိန်ဇယားနှင့် အစီရင်ခံစာဖော်ပြချက်ပုံစံတို့အား သဘောတူညီမှုရရှိရန်နှင့် ယခုနှစ်တွင်ပါရှိရမည့် အချက်အလက်အသစ်များ အား အတည်ပြုရန် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးတို့နှင့် စတင်တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ နယ်ပယ်လေ့လာ သတ်မှတ်ခြင်းများမစမီ ဒေတာကောက်ယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကြိုတင်မျှော်မှန်းထားသည့် စိန်ခေါ်မှုမှာ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူး ပေါင်းပါဝင်မှုအဆင့်၊ ကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့် အစီရင်ခံစာပြသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ သတင်းအချက်အလက်များအား လျင်မြန်စွာ ပေးအပ်မှုနှင့် ပြီးပြည့်စုံမှုတို့ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၈ - ၁၅) ရက်ကာလအတွင်း အဓိကကျသော အစိုးရဌာနများမှတာဝန်ရှိသူများနှင့် တွေ့ ဆုံခြင်း၊ အင်တာဗျူးများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းတွေ့ဆုံမှုများမှ သယံဇာတရှာဖွေရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအပါအဝင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ် လ (၃၁) ရက်နေ့အတွင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော သယံဇာတကဏ္ဍ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ မူဘောင်များ၊ အခွန်ကောက်ခံမှု လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် အဓိကကျသောဖြစ်ရပ်များအား သိရှိလေ့လာခဲ့ရသည်။

ဆက်သွယ်ခဲ့သော အစိုးရဌာနများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားအစုအဖွဲ့များမှာအောက် ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

အစိုးရဌာနများ	
အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
	ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA)၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
EITI ယူနစ်၊ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန	မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE)၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာန
ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံရေးဦးစီးဌာန (OGPD)၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန	သစ်တောဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)
သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)	ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)
အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)	အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)
မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)	မြန်မာ့ပုလဲထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန (MONREC)
Central Statistical Organisation ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့	Office of the Auditor General (OAG) ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး
အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ	
မြန်မာနိုင်ငံပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်မဟာမိတ်အဖွဲ့	Natural Resource Governance Institute (NRGI)
တပ်မတော်ပိုင်ကုမ္ပဏီများ	
မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (MEHL)	မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC)

ဥပဒေ၊ အခွန်နှင့် အခြားစာရွက်စာတမ်းစများအား စိစစ်သုံးသပ်ချက်

အထက်ဖော်ပြပါအစုအဖွဲ့များနှင့် အင်တာဗျူးလုပ်ခြင်းအပြင် သယံဇာတကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အစုအဖွဲ့များထံမှလည်း အချက်အလက်များရရှိခဲ့သည်။ ထိုရရှိသည့် စာရွက်စာတမ်းများနှင့် ၎င်းတို့၏အရင်းအမြစ်များအား ဤအစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း (၂) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်း (Scoping) အစည်းအဝေး

၂၀၁၈ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၆) ရက်နေ့၌ နေပြည်တော်တွင် သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၊ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံး တို့နှင့် တွေ့ဆုံကာ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်း (Scoping) အစည်းအဝေး အားကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းအစည်းအဝေးတွင် မိမိတို့သည် -

- ❖ စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း၊ လိုအပ်သော အချက်အလက်များ၏ ပဏာမတွေ့ရှိချက်အား တင်ပြခဲ့သည်။
- ❖ အစီရင်ခံသည့်အစုအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရဌာနများစာရင်းအတွက် သဘောတူညီချက်ရရှိရန် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။
- ❖ သဘောတူထားသည့် အနိမ့်ဆုံးစံပမာဏသတ်မှတ်ချက် (Materiality Thresholds) အပေါ်အခြေခံ၍ သယံဇာတကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပေးချေမှုနှင့် အစိုးရအခွန်ဘဏ္ဍာ စီးဆင်းမှုအား သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့်အတူ ဆွေးနွေးသုံးသပ်ခဲ့ပြီး သဘောတူခဲ့သည်။
- ❖ ပါဝင်ရမည့်အခွန်ဘဏ္ဍာစီးဆင်းမှုများ၊ ကောက်ယူရမည့်အချက်အလက်များ၊ ကဏ္ဍအလိုက် Materialityနှင့် Thresholds ၏အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပုံ၊ ပါဝင်မည့်အစုအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရဌာနများစာရင်းများအား လွှမ်းခြုံသည့် EITI စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်မူကြမ်းအား ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မည့် ရက်များ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။
- ❖ စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည့်အခါ တွေ့ကြုံနိုင်သည့်စိန်ခေါ်မှုများ၊ ပဏာမဆန်းစစ်လေ့လာချက်နှင့် အဆိုပြုဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များအားဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ထို့နောက် နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ခြင်း အစီရင်ခံစာတွင် နယ်ပယ်လေ့လာ သတ်မှတ်ခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များအား ပြင်ဆင်ကာ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ထံသို့ တင်ပြခဲ့သည်။ နယ်ပယ်လေ့လာ သတ်မှတ်ခြင်း၏ ရလဒ်များအပေါ်အခြေခံ၍ စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးရာတွင်ပါဝင်ရမည့် အခွန်ဘဏ္ဍာရငွေများ၊ အစီရင်ခံရန် လိုအပ်သောပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများ နှင့် အစိုးရဌာနများအား သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့သည်။

၁.၈။ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာအတွက် လွှမ်းခြုံမှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ဓာတ်သတ္တုအမျိုးမျိုးနှင့် အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာ အပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတများ ပေါကြွယ်ဝပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ EITI အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သဘာဝသယံဇာတများမှရရှိသည့် ဝင်ငွေများအား ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် အကူအညီရရှိစေလိမ့်မည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် လွှမ်းခြုံသောကဏ္ဍ

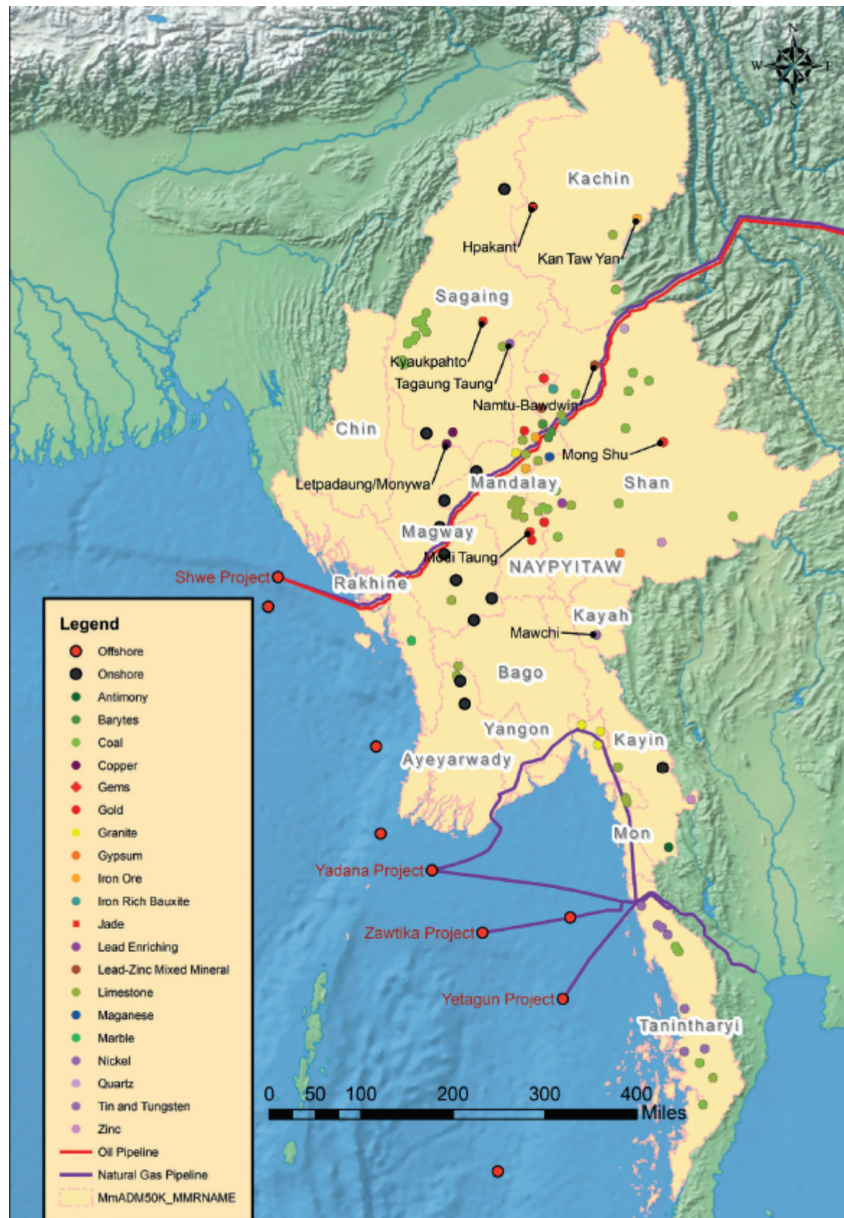
များမှာ -

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လေ့လာရေး၊ ရှာဖွေရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် တင်ပို့ခြင်း
- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး
- ❖ ကျောက်မျက်ကျောက်စိမ်း
- ❖ သတ္တုတွင်းနှင့် ဓာတ်သတ္တုများ
- ❖ ပုလဲ

ဤအစီရင်ခံစာအပိုင်း (၃) ၌ အထက်ဖော်ပြပါသယံဇာတကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများနှင့်အစိုးရဌာနများမှ အစီရင်ခံသည့် အချက်အလက်များနှင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းခြင်းမှရရှိသော ရလဒ်များအား ဖော်ပြထားပါသည်။ စတုတ္ထအကြိမ်မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာအတွက် ၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် (၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၁) ရက်နေ့) အတွင်းအချက်အလက်များအား စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညှိနှိုင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

ပုံ (၆)။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ဓာတ်သတ္တုစွန့်ထုတ်မှုများအား ခြုံငုံ တင်ပြချက်

ဤအစီရင်ခံစာနှင့်တွဲဖက်ဖတ်ရှုသင့်သည့် စာမျက်နှာ (၇) တွင်ဖော်ပြထားသော အထူးအသိပေးချက်အား အာရုံစိုက်စေလိုပါသည်။

လေးစားလျက်

Pricewaterhouse Coopers Myanmar Co., Ltd. ကိုယ်စား

အမည် - Alywin Teh

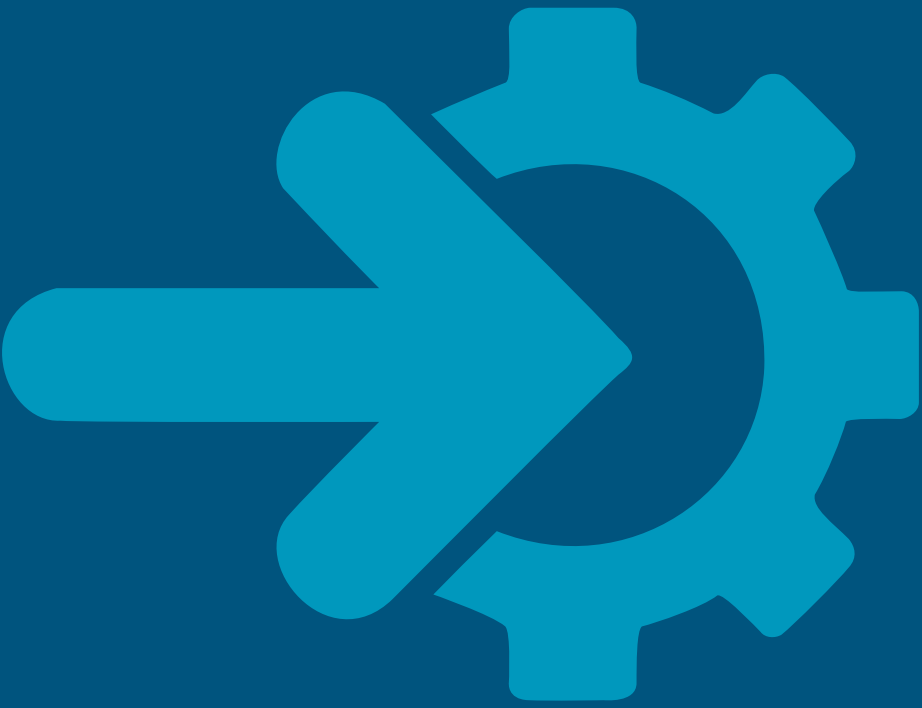
ရာထူး - Partner

ရက်စွဲ - ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၂) ရက်

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာမှ
အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၁။ ပထမအကြိမ် (၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာနှစ်) အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၁.၁။ အစီရင်ခံစာထဲတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသော အချက်အလက် များအား ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်မှု (Reliability of the Data Reported)

EITI ၏ သတ်မှတ်ချက်များအရ အချက်အလက်များ၏ ယုံကြည် စိတ်ချနိုင်မှုသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို အကဲဖြတ် သုံးသပ်ရာတွင် အဓိကကျသော အချက်များထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပြီး EITI စည်ကမ်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ/မရှိ ဆုံးဖြတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသော အရေးကြီး သည့် အချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးသည် အစိုးရဌာနများအား စာရင်းစစ်ဆေးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်အစီရင်ခံစာကိုမျှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မရှိပါ။ တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး စက်မှုကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသော အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးထံမှ စာရင်းစစ် အစီရင်ခံစာများကို တောင်းခံခဲ့ပြီး ဤအစီရင်ခံစာများသည် အများပြည်သူအတွက် ဖတ်ရှုလေ့လာ၍ မရပေ။

နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့်အညီ တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး စက်မှုကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဘဏ္ဍာရေးအချက်အလက်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချနိုင်မှု ရရှိစေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ ထုတ်ပြန်သည့် အစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူများ အလွယ်တကူရရှိနိုင်ရန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ နည်းဥပဒေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းပါသည်။ သို့မှသာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေး စက်မှုကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ အသိအမြင်ပိုမိုပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ယင်းကဏ္ဍ၏ အရေးကြီးမှုကိုလည်း ပိုမိုသိရှိလာမည်။

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး

ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ်မြောက် EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ မှတ်ချက်များ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှနေ၍ ၂၀၁၄ - ၁၅ နှင့် ၂၀၁၅ - ၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များအတွက် EITI လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်သော အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စာရင်း စစ်အစီရင်ခံစာများကို ပို့ပေးခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဤအစီရင်ခံစာများသည် အများ ပြည်သူများအနေဖြင့် ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ခြင်း မရှိပေ။

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် EITI အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး မှ မှတ်ချက်များ

ဖောက်ခံအကြံပြုချက်များ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ (က) အရ နိုင်ငံတော်၏ အရအသုံးစာရင်းများ စစ်ဆေးခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ်တင်ပြခြင်း၊ ထူးခြားသော အခြေအနေများကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ပုဒ်မ ၁၁ (က) အရ စစ်ဆေးဆောင်ရွက်ချက်များကို နိုင်ငံတော်သမ္မတထံ တင်ပြသည်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သို့ အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။

ပြည်တွင်းစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးအနေဖြင့် စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်များကို ပြည်သူများသို့ တိုက်ရိုက်တင်ပြမှုမပြုသော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းပူးပေါင်းကောက်မတီက ဤရုံးမှတင်ပြသော စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်ကို အခြေခံ၍ စိစစ်သုံးသပ်ချက် များနှင့် တကွ PAC Website ဖြစ်သည့် <https://pyidaungsu.hluttaw.mm/reports> တွင် တင်ပြထားပါသည်။

၎င်းအပြင် ဤရုံးအနေဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင် ရွက်ရမှု အခြေအနေများကို မီဒီယာမှတစ်ဆင့် ပြည်သူများသို့ တင်ပြခြင်းများရှိပါကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်စာရင်း တွေ့ရှိချက်များသည် ဆောင်ရွက်ချက်၊ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက် အစီရင်ခံစာကို ပြည်နယ်/ တိုင်းဝန်ကြီးချုပ်ထံ အစီရင်ခံတင်ပြသည့်နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်လွှတ်တော် သို့ အစီရင်ခံတင်ပြရသည်။ OAG သည် တင်ပြထားသော ဥပဒေများနှင့်အညီသာ ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ EITI လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါ ဝင်သော အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့ အစည်းများသို့ မိမိတို့၏ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်အစီရင်ခံစာကို ပေးပို့ပါသည်။ OAG ရုံးအနေဖြင့် မိမိတို့၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ချက်များကို သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲများတွင် ဆွေးနွေးဖော်ပြပါသည်။

၁.၂။ ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန် ပြေစာများကို ထုတ်ပေးရာတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု (Delay in issuing CIT payment receipts)

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်ပြေစာများကို ထုတ်ပေးသည်မှာ အတော်ပင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာပါသည်။ အမှန်စစ်စစ် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်သော ကုမ္ပဏီများသည် ငွေလွှဲလိုက်သော်လည်း ပြေစာများမရကြပေ။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ ပြေစာ ထုတ်ပေးရာတွင် ကြန့်ကြာမှုသည် တစ်လအထိ ရှိနိုင်ပါသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်သော ကုမ္ပဏီများမှ ငွေပေးချေသော / ငွေလွှဲပေးသော ရက်နှင့် ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနမှ စာရင်းမှတ်တမ်းများအကြား ကွာခြားမှုသည်လည်း အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသော အချက်အလက်များအတွင်း ကြီးမားသော ခြားနားမှုများကို ဖြစ်စေပါသည်။ ကုမ္ပဏီအချို့မှ ၂၀၁၃-၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန် နောက်ဆုံးပေးချေမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံခဲ့ကြပြီး ၂၀၁၄ခုနှစ် မတ်လအတွင်း ငွေလွှဲပေးခဲ့ကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများ

တင်ပြခဲ့ကြပါသည်။ ဤပေးချေမှုများ၏ ပြေစာများကို ၂၀၁၄ခုနှစ် ဧပြီလမှာ ထုတ်ပေးသဖြင့် ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနကမူ ဤပေးချေမှုများအတွက် ပြေစာများကို စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးသောကာလ ကျော်လွန်သော ၂၀၁၄ခုနှစ် ဧပြီလမှ ထုတ်ပေးခဲ့သဖြင့် အစီရင်ခံစာတွင် မထည့်သွင်းခဲ့ပေ။

ကုမ္ပဏီများမှ ငွေလွှဲမှုရရှိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန် ပြေစာများကိုထုတ်ပေးရန် အကြံပြုလိုပါသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် အချက်အလက်များကို မည်သည့်အထိပါဝင်မည်ဟု သတ်မှတ်ရာတွင် မှားယွင်းမှု ပြဿနာများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန အနေဖြင့်လည်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ် သင့်ပြီး ပြေစာများထုတ်ပေးရာတွင် ကြန့်ကြာမှု ဖြစ်စေသည့် အားနည်းချက်များကို ဖော်ထုတ်သင့်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်း အခွန်များ ဦးစီးဌာနသည် ဝင်ငွေခွန်ပေးမှုနှင့် ဆက်စပ်သည့် ပြေစာများ နှောင့်နှေးမှု ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် အချို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤလုပ်ဆောင်ချက်များကို ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနမှ ပေးပို့လာသည့် မှတ်ချက်ထဲတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည် -

ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

ကုမ္ပဏီများကိုအခွန်များကိုစည်းကမ်းနှင့်အညီလိုက်နာပေးသွင်းရန်အောက်ပါအချက်များကိုကြိုးစားလုပ်ဆောင်ထားပါသည်

- ❖ ဝင်ငွေကြေညာလွှာ တင်သွင်းရန် အသိပေးခဲ့သည်။
- ❖ နှစ်စဉ်အခွန်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မေးမြန်းစုံစမ်းနိုင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။
- ❖ တင်သွင်းလာသောကြေညာလွှာများကို စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။
- ❖ လိုအပ်ပါက ထပ်ပြီး အချက်အလက်များပေးပါရန် တောင်းခဲ့ပါသည်။
- ❖ အချက်အလက်များ ပြည့်စုံပါက ပေးရမည့် အခွန်ပမာဏကို တွက်ချက်ပေးခဲ့ပါသည်။ (ဤအဆင့်တွင် ဌာနဆိုင်ရာအဆင့်ဆင့်ကို ဖြတ်သွားရန်လိုပါသည်။)

- ❖ အခွန်ဆောင်ရမည့်ပမာဏကိုတွက်ချက်ပြီးပါကမှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင်မှတ်တမ်းတင်၊ e-RTS တွင်ထည့်သွင်း၊ ဝင်ငွေခွန် ဥပဒေပုဒ်မ (၅၇)အရ(ပတခ အိုစီ - ၈) အခွန်တောင်းခံလွှာနှင့် အခွန်ဆောင်ရန် သုံးခေါက်ချိုး ချလန်ကို ထုတ်ပေးခဲ့သည်။
- ❖ ကုမ္ပဏီများသည် ချလန်ရသည်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် အခွန်များကို ပေးဆောင်ရမည်။ ချလန်တစ် ရွက်ကို အခွန်ထမ်းသူမှ သိမ်းထားရန်ဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ရွက်ကို သက်ဆိုင်ရာဘဏ်နှင့် ကျန်သည်ကိုသက်ဆိုင်ရာ ပြည် တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနရုံးမှ သိမ်းဆည်းရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်ထမ်းသည် ၂၀၁၃-၁၄ နှစ်အတွင်း နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် အခွန်ဆောင်ခဲ့ပါက ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန် သွယ်မှုဘဏ် (MFTB)ဖြစ်စေ၊ မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးဘဏ် (MICB)တွင် ဖြစ်စေ အခွန်ဆောင်ခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် P.O ကို သက်ဆိုင်ရာ အခွန်ဦးစီးရုံးများသို့ ဆက်လက်၍ ပို့ပေးခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်မှာ ထိုစဉ်က သက်ဆိုင် ရာ အခွန်ဦးစီးရုံးများတွင် နိုင်ငံခြားငွေကြေးငွေစာရင်းများ မဖွင့်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ P.O ရမှသာလျှင် ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနရုံးမှ ဆောင်ရမည့် ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်ကို တန်ဖိုးညီမျှသော ကျပ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော ချလန် ထုတ်ပေးသည်။ ထိုအခါ အခွန်ထမ်းသည် ချလန်မှာပါသည့်အတိုင်း အခွန်ပမာဏကို နီးစပ်ရာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ဤသည်မှာ အမှန်တကယ် အခွန်ဆောင်သည့် ရက်နှင့် ချလန်ထုတ်ပေးသည့် ရက်တို့ ကွဲပြားရသော အဓိကအကြောင်းရင်း ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အကြီးစားအခွန်ထမ်းများကို ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည့်နောက် အခွန်ထမ်းများ အနေဖြင့် အလွယ်တကူ အခွန်ဆောင်နိုင်ရန် မလိုအပ်သော ဗြူရိုကရေစီဆန်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြုပြင်ပယ် ဖျက် ပစ်လျက် ရှိပါသည်။

၁.၃။ အစီရင်ခံစာတင်ပို့ရန် နောက်ဆုံးရက် သတ်မှတ်ချက်များ (Reporting deadlines)

အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရမည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အစီရင်ခံစာပုံစံ တင်သွင်းရန် နောက်ဆုံးရက်ကို ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၆)ရက်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီ (၄) ခုနှင့် အစိုးရဌာန (၂) ခု (ပြည်တွင်း အခွန်များ ဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန)တို့သည် ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံစာ ပုံစံများကို အချိန်မီ မတင်ပေး နိုင်ခဲ့ကြပေ။

ဤအခြေအနေကြောင့်စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသောလုပ်ငန်းစဉ်တွင်အတတ်ကြီးမားသောနှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများဖြစ် စေခဲ့ပြီး အဖွဲ့အစည်းများကို ဆက်သွယ်ရန်နှင့် အစီရင်ခံစာ ပုံစံများကိုကောက်ခံရန် ထပ်လောင်း၍ ရင်းမြစ်များကို သုံးစွဲခဲ့ရသည့် အထိရောက်ခဲ့ပါသည်။

အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းမည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အစီရင်ခံစာပုံစံများ တင်သွင်းရန် နောက်ဆုံးရက် အချိန်နည်းမှုကို ရှောင်ရှားရန်နှင့် ယင်းတို့၏ အစီရင်ခံစာပုံစံများ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် လုံလောက်သော အချိန်ရစေရန် စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွက် အချိန်ဇယားကို သေသေချာချာ ကြိုတင်စီစဉ်ရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ဤသို့လုပ်မှသာလျှင် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရမည့် အဖွဲ့အစည်းများဘက်မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုအားကောင်းခြင်းကို မြင့်မားစေပြီး စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေး မည့်သူများအား ပိုမို ကောင်းမွန်သော ပုံစံပေးနိုင်ပေမည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန

ဖောက်ခံဆိုင်ဖြူချက်များ

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ယေဘုယျအားဖြင့် ၂၀၁၄-၁၅နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ EITI အစီရင်ခံစာများအတွက် အစီရင်ခံစာပုံစံများ ပေးအပ်ရမည့် သက်မှတ်ထားသည့် နောက်ဆုံးရက်များကို လိုက်နာခဲ့ကြပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်

ပြည်တွင်း အခွန်များ ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် MEITI အစီရင်ခံစာပုံစံပါ အချက်အလက်များကို အချိန်မီ မပေးနိုင်သည်မှာ အောက်ပါ အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည် -

(က) ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေပုဒ်မ(၄၉)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနသည် ပုဒ်မ(၄၉)ကို လိုက်နာရပါသည်။

ထိုဝင်ငွေခွန် ပုဒ်မ (၄၉)မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည် -

“ဤဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ရသော အမှုတွဲများတွင်ပါရှိသည့်အကြောင်း အချက်များအားလုံးကို လျှို့ဝှက်ကိစ္စအဖြစ် မှတ်ယူရမည်။ ထို့အပြင် သက်သေခံ ဥပဒေတွင် မည်သို့ပင်ပါရှိစေကာမူ မည်သည့်တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ကမှ အဆိုပါ အကြောင်းအချက်များကို တင်ပြစေရန် (သို့မဟုတ်) ယင်းတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံစေရန် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးအား ဆင့်ဆိုပိုင်ခွင့် မရှိစေရ။”

သို့ရာတွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရက တရားလို (သို့မဟုတ်) တရားပြိုင်အဖြစ်ပါဝင်သည့် အမှုအတွက် ပြည်ထောင်စု အစိုးရက ဤကိစ္စအတွက် တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသော အဖွဲ့က သဘောတူညီလျှင် ဆင့်ဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးသည် အဆိုပါ အကြောင်းအချက်များကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရကိစ္စမှ အပ ထုတ်ဖော်ခြင်းမပြုရ။

(ဂ) ပုဒ်မခွဲ(ခ)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဖောက်ဖျက်သော ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအား တရားစွဲဆို၍ ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်းဆုံးဖြတ်

လျှင်(၆)လအထိ ထောင်ဒဏ် အပြစ်ပေးနိုင်သည်။

ထို့အပြင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဥပဒေပုဒ်မ (၅၃)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည် -

“ဤဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ရသည့် အမှုတွဲများတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအချက်အားလုံးကို လျှို့ဝှက်ကိစ္စအဖြစ်မှတ်ယူရမည့်အပြင် ထိုလျှို့ဝှက်ထားရမည့် အကြောင်းအချက်များကို တင်ပြစေရန်၊ ယင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးအား တင်ပြစေရန် ခိုင်းစေခြင်း၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးအား သက်သေခံစေရန် ဆင့်ဆိုခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေပုဒ်မ(၄၉)သည် ဤဥပဒေအပေါ်လည်း သက်ရောက်ရမည်။”

အထက်ပါအချက်များအရ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် MEITI မှတောင်းသော အကြောင်းအချက်များကို ပေးအပ်ရန်တာဝန်ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် တိကျမှန်ကန်မှုအတွက် ထိုအကြောင်းအချက်များကို အချို့သောဌာနတွင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်စစ်ဆေးရန် လိုအပ်ခြင်းကြောင့် အချိန်မီ ယင်းတို့ကို မပေးအပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်

သတ်မှတ်ထားသည့် MEITI အစီရင်ခံစာ ပုံစံကို အကြံပြုချက် ၇.၃ တွင်ပါဝင်သည့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ အချိန်မီ မတင်သွင်းကြောင်းဖော်ပြထားပါသည်။ အစီရင်ခံစာပုံစံ နောက်ဆုံးထား ပေးပို့ရမည့် ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၆ရက် မတိုင်မီ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် ဌာနနှင့် စပ်လျဉ်းသော အကြံပြုချက် ၇.၃ အား အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှု အခြေအနေကို အချိန်မီ မပေးပို့ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုအစီရင်ခံစာပုံစံတွင် ဖြည့်သွင်းရမည်မှာ ကျောက်မျက်နှာနှင့် ကျောက်စိမ်းကုမ္ပဏီများ၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများနှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများ၏ ပြည်ပပို့ကုန်၊ သွင်းကုန်များနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကိုဖြည့်ရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အချက်အလက်တောင်းသောစာထဲတွင် ထိုကုမ္ပဏီများနှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်သော အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို မပါရှိသဖြင့် အစီရင်ခံစာပုံစံကိုဖြည့်ရန် လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရာတွင် ဌာနအတွက်အခက်အခဲ ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချက်အလက်များကို ထိုစဉ်ကာလပေးအပ်ရန် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

တောင်းလာပါက အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပေးရန်၊ MEITI အစည်းအဝေးများတွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန ကိုယ်စားပြု၍ တက်ရောက်ရန်၊ ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍများနှင့် စပ်လျဉ်းသော မေးခွန်းများကို ဖြေကြားပေးရန် ၂၀၁၇ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၁ရက် နေ့စွဲပါ ဌာနဆိုင်ရာ အမိန့်အမှတ် ၃၃၅/ ၂၀၁၇ဖြင့် MEITI အတွက် အကောက်ခွန်ကော်မတီတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် MEITI အကောက်ခွန်ကော်မတီမှ အဖွဲ့ဝင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ EITI အစီရင်ခံစာ ရေးသားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နယ်ပယ်သတ်မှတ်မှု သုတေသနများဆိုင်ရာ လေ့လာမှုခရီးစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် လွတ်လပ်သော စာရင်းစစ်ဆေးသူအဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အစည်းအဝေးကို ၂၀၁၇ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁)ရက်နေ့တွင်လက်ခံကျင်းပခဲ့ရာ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ အစီရင်ခံစာအတွက် ပေးပို့ရမည့်သတင်း အချက်အလက်များကိုလည်း ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိကာလတွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်း ကုမ္ပဏီပေါင်း(၁၀၁၉)ခု၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီ (၁၂၀၃)ခု၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီ (၈၆)ခုတို့၏ ကိန်းဂဏန်းများနှင့် အကြောင်းအချက်များကို ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅နှင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များအတွက် တောင်းခံထားသည့်အတိုင်း ထိုအချက်အလက်များနှင့် ကိန်းဂဏန်းများကို အချိန်မီ ပေးပို့နိုင်ရန် ပြင်ဆင်နေပါသည်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့် အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာနသည် ပထမMEITI အစီရင်ခံစာ၏ အကြံပြုချက်များအပေါ် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှု အခြေအနေ၊ တောင်းထားသော ကိန်းဂဏန်းများနှင့် အချက်အလက်များကို အချိန်မီပေးပို့နိုင်ရန် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေပါသည်။

ဖောက်ခံအကြံပြုချက်များ

၁.၄၊ EITI ၏ အနာဂတ် နယ်ပယ် သတ်မှတ်မှု (Future EITI scope)

EITI စည်းကမ်းချက်(၄)အရ ပြည့်စုံလွှမ်းခြုံသော EITI အစီရင်ခံစာများ ထုတ်နိုင်ရန် အစိုးရမှ တွင်းထွက် သယံဇာတ တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းစက်မှုကဏ္ဍဝင်ငွေများကိုအပြည့်အဝထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းနှင့်ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့်သတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများမှ အစိုးရသို့ ပေးရသော ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ ပေးချေမှုအားလုံးကို ထုတ်ဖော်ကြေညာပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာ EITI မှ ဤအခြေအနေတွင် အောက်ပါ အကြံပြုချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည် -

- ❖ စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းရန်၊
- ❖ ကျောက်မျက်အရောင်းပြပွဲမှ ရသောဝင်ငွေများသာမက ကောက်ယူရရှိသော ဝင်ငွေများအားလုံးကို ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့် ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍခွဲတွင် ဝင်ငွေများ လွှမ်းခြုံမှုကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ရေအားလျှပ်စစ်၊ သစ်တော၊ ရေလုပ်ငန်း နှင့် အခြားလုပ်ငန်းများ ထည့်သွင်းနိုင်ခြေကိုပါ သုတေသနပြု လေ့လာသွားရန်၊
- ❖ ကုမ္ပဏီများထံမှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ရရှိသည့်ဝင်ငွေများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့် ငွေပမာဏများအကြား စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးပေးရန်၊
- ❖ ကိန်းဂဏန်း ပိုင်းဖြတ်မှုများကို လျော့ချခြင်းနှင့် ကျောက်မျက်၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် အခြားသတ္တုများအတွက် အခြားဆက်စပ်မှုရှိ

သော စံသတ်မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းအားဖြင့် အစီရင်ခံစာ၏ လွှမ်းခြုံမှုကို တိုးမြှင့်ရန်၊

- ❖ စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသော အဆင့်တွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းဖြတ်သန်းခြင်း/သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝင်ငွေ များပါထည့်သွင်းရန်နှင့်
- ❖ စီမံကိန်းအလိုက် လူမှုရေးအတွက် ထည့်ဝင်သော ကုန်ကျစရိတ်များကို စီမံကိန်းအလိုက်နှင့် အကျိုးခံစားသူအလိုက် ခွဲခြား ဖော်ပြရန်။

နှစ်စဉ်လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ရေးဆွဲသောအခါ MEITI သည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အဝ လွှမ်းခြုံနိုင်ရန်နှင့် EITI နယ်ပယ် လေ့လာသတ်မှတ်မှုမှာလည်း အဟုန်တရွေ့ရွေ့တိုးမြှင့်မှုရှိရန်ပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒုတိယနှင့် တတိယ EITI အစီရင်ခံစာများ၏ နယ်ပယ်သတ်မှတ်မှုကို ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်း ကဏ္ဍတွင် ကျောက်မျက်ပြပွဲထက် ကျော်လွန်၍ ငွေပေးချေမှုများ၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကုမ္ပဏီများကိုထည့်သွင်းခြင်းနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချမှုအချက်အလက်များကို စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်းတို့ကြောင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်ပထမအကြိမ် EITI သစ်တောအစီရင်ခံစာကို ပြင်ဆင်နေ ကြောင်းလည်း သိရပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

စတုတ္ထအကြိမ် EITI အစီရင်ခံစာတွင်လုပ်ကွက်ချထားမှု၊ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု၊ ရတနာခွန်ပေးဆောင်မှု၊ ရတနာ ပြပွဲတွင် တင်ပြရောင်းချမှု၊ ခွင့်ပြုမိန့် (လက်ဝယ်ပိုင်ဆိုင်မှု)၊ Inkind ခွဲဝေမှု၊ လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှု၊ ဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်ရွက်မှုတို့ အပြင် UFA (OA) စာရင်း၏ ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ် အသေးစိတ်စာရင်းကို နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်၍ Reporting Template တွင် ဖြည့်သွင်းဆောင် ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

၁.၅။ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခြင်း (Definition of the Beneficial Ownership)

၂၀၁၃ခုနှစ် EITI စည်းကမ်းချက်များအရ သယံဇာတ စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ဝင်ရောက်၍ လေလံခွဲ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်၊ (သို့မဟုတ်/နှင့်) ရင်းနှီးမြုပ်နှံသော ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများကို အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ဖော်ကြေငြာရန် အကြံပြုထားပါသည်။ (အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ EITI စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။) ဤသည်မှာ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရမည့် စည်းကမ်းချက်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ၍ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများမှ မိတ်ဖက်များအပါအဝင် ပုဂ္ဂလိက (သို့မဟုတ်) စတော့ရှယ်ယာ ဈေးကွက်တွင် စာရင်းမသွင်းထားသော အများပိုင်ကုမ္ပဏီများအတွက်လည်း စည်းကမ်းချက်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

လက်ရှိကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အဖိုးတန် သယံဇာတ ပိုင်ဆိုင်မှုများတွင် လေလံဝင်ပြိုင်သော၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သော (သို့မဟုတ်) ရင်းနှီးမြုပ်နှံသော ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများကို အများပြည်သူသိရှိစေရန် စာရင်းသွင်းမှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိပါ။ MEITI ၏ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ရေး အစည်းအဝေးတွင် ဦးဆောင်ကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်များသို့ အဆိုပြုထားသည့် “အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု” နှင့် “နိုင်ငံရေးအရ အကျိုးအမြတ်အတွက် လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ” အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို အကျဉ်းချုံးတင်ပြမှုအား မျှဝေပေးခဲ့ပြီးသော်လည်း ကော်မတီအဆင့်တွင် အကျယ်တဝင့် ဆွေးနွေးရန် ကျန်နေပါသေးသည်။

နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်ရေး အစီရင်ခံစာထဲတွင် အဆိုပြုထားသည့် အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၏ သင့်တော်လျော်ကန်မှုကို သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ကြီးမှ ဆုံးဖြတ်ရပါမည်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုတွင် လူတစ်ယောက်အား အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ရေးအတွက် ထိုသူ ပိုင်ဆိုင် (သို့မဟုတ်) ထိန်းချုပ်ရမည့် အစုရှယ်ယာ ရာခိုင်နှုန်းကို သတ်မှတ်ရန်နှင့် အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုကို အစီရင်ခံရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လိုအပ်သောဆောင်ရွက်ချက်များကို ဆောင်ရွက်ရန်ကို သဘောတူညီကြောင်း အီးအိုင်တီအိုင် ဘက်စုံအကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး၏ ထင်မြင်မှုများကို ပေးပြီးသည့်အပေါ် အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ရပါမည်။ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် အကျိုးအမြတ်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးနိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ကုမ္ပဏီမှအခြားအကြောင်းကြောင်းဖြင့် ငွေကြေးအကျိုးအမြတ် ရသူများကိုလည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများအဖြစ် စဉ်းစားမည် ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို သဘောတူညီချက် ယူရမည်။

ဤချိတ်ဆက်မှုအရ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ယင်းကိုမည်သို့ အစီရင်ခံစာတင်ပြရမည်ဟူသော လုပ်ငန်းစဉ်ကို သဘောတူပြီးသောအခါတွင် MEITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးသည် အစီရင်ခံစာတင်သွင်းမည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု ကြေညာချက်၏ အရေးကြီးပုံကို သိရှိအောင် သေချာစွာလုပ်ဆောင်ပေးရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်တွင် စာရင်းမသွင်းထားသည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပိုင်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အထူးဂရုပြုသင့်ပါသည်။

ထို့အပြင် ကုမ္ပဏီများအား အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုကို အစီရင်ခံရန် စည်းကမ်းချက်များကို သင်တန်းတစ်ခုပေးရန် အရေးကြီးကြောင်းအထူးအကြံပြုလိုက်ရပါသည်။ သင်တန်းပေးသည့်အခါတွင်လည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု အစီရင်ခံစာ ပုံစံကိုလည်းတင်ပြပြီး အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန် ညွှန်ကြားချက်များနှင့် လမ်းညွှန်မှတ်စုများကိုလည်း ပေးအပ်သင့်ပါသည်။

ထို့အတူ အီးအိုင်တီအိုင်စည်းကမ်းချက် ၃.၁၁ နှင့်အညီအန္တိမ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု အကြောင်းအချက်များကို ထုတ်ဖော်ချပြ အခိုင်အမာဖော်ပြ နောက်ဆုံးရလဒ်အရ အချက်အလက်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ထည့်သွင်းရန် ကုမ္ပဏီများအတွက် စံနှုန်းပြည့်မီသော ပုံစံတစ်ခုကို သဘောတူညီမှု ရရှိရေးအတွက် သယံဇာတ တူးဖော်ရေးကဏ္ဍ ကုမ္ပဏီများနှင့်အတူအစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုကို သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ စတင်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း အကြံပြုလိုက်ရပါသည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ စည်းကြပ်သူ ဌာနဆိုင်ရာများ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့် အခြားသော အကျိုးသက်ဆိုင်သူများကို ကိုယ်စားပြုမည့် ကော်မတီခွဲတစ်ခုကို တည်ထောင်ရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ဤကော်မတီသည် ထုတ်ဖော်ဖွင့်ဟ ကြေညာချက်စည်းမျဉ်းနှင့် စည်းကမ်းများ၏ ထိရောက်မှုနှင့် ရှေ့ဆက် ဖော်ထုတ်ရမည့် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများ၏ အချက်အလက်များကို ဖလှယ်နိုင်ရန် ပံ့ပိုးပေးပါမည်။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးပြီး အကျိုးအမြတ် ခံစားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ (PEP) ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ အမ်အီးအိုင်တီအိုင် ဒုတိယ နှင့် တတိယ အစီရင်ခံစာများအတွက် ရေးဆွဲထားပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာများ၏ စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမှုတွင် ပါဝင်သည့် သယံဇာတကုမ္ပဏီများအား အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် အကျိုးအမြတ်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးနိုင်သောသူများနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရန် တောင်းဆိုခံခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှညီညွတ်စွာ ထုတ်ဖော်ကြေငြာချက်သည် မိမိတို့ သဘောဆန္ဒ အလျောက်သာ လုပ်ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။

အားလုံးသောကုမ္ပဏီများသည် (သက်ဆိုင်သောအခါ) အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးပြီး အကျိုးအမြတ်ရယူနိုင်သူများကို ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံစာ ပုံစံများထဲတွင် မထည့်သွင်း၊ မဖော်ပြကြကြောင်း မှတ်သားခဲ့ရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများ မှတ်ပုံတင်စာရင်း ဟူ၍မရှိပါ။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏မှတ်ချက် -

၂၀၁၇ခုနှစ်၊မတ်လ (၂၃)နှင့်(၂၄)ရက်နေ့များတွင်နိမိတ်တယ်ဟိုတယ်၌ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆွေးနွေးသော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ကျင်းပခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာ ကုမ္ပဏီများအား အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုရှိပါက စိတ်ဝင်စားကြောင်း လျှောက်လွှာတင်ပေးရန်လည်း ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်

- ❖ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင် အစည်းအဝေးမှနေ၍ စီမံကိန်းတစ်ခုကို အတည်ပြုပြီးသည်နှင့် ၂၄နာရီအတွင်း www.dica.gov.mm ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် အတည်ပြုလိုက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ထုတ်ဖော် ကြေငြာခြင်း၊ သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲ ကျင်းပခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်နေသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သတင်းအချက်အလက်များကို ကဏ္ဍအလိုက် သာမက နိုင်ငံအလိုက်ပါ တင်ပေးထားပါသည်။
- ❖ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနတွင် အမည်စာရင်း သွင်းထားသော ကုမ္ပဏီများ၏ စာရင်းကို ဌာန၏ Website (www.dica.gov.mm) တွင် တင်ပေးထားပါသည်။
- ❖ GIZ ၏ ကျေးဇူးတင်ထိုက်သော ပံ့ပိုးမှုများဖြင့် ဌာန၏ ဝဘ်ဆိုဒ်ကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် Mspiral International Design and Web Development Agency နှင့် ပူးပေါင်း၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။
- ❖ လက်ရှိဌာနတွင် ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများကို အမည်စာရင်းသွင်း မှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် သီးခြား ကဏ္ဍခွဲခြားထားခြင်း မရှိသေးပါ။
- ❖ ၂၀၁၇ခုနှစ်၊မတ်လ (၃၀)ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နည်းဥပဒေ၏ ပုဒ်မ (၃၈)အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦး (သို့မဟုတ်) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူနှင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ အကျိုးစီးပွား သိသာထင်ရှားစွာ ပါဝင်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်များကို ပါဝင်ရမည် (သို့မဟုတ်) ကော်မရှင်မှ အခါအားလျော်စွာ သတ်မှတ်သည် အခြားသတင်းအချက်အလက်များကို နည်းဥပဒေ ၃၆(ဂ)အရတင်ပြသောအဆိုပြုသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်း အကျဉ်းချုပ်တွင် ပါဝင်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။
- ❖ ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေပုဒ်မ(၄၅)အရ ကော်မရှင်သည် အဆိုပြုချက် အကျဉ်းချုပ်ကိုအများပြည်သူ သိရှိနိုင်ရန် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်ဟုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။
- ❖ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၉၉) အရ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးတင်ပြသော နှစ်စဉ်အစီရင်ခံစာကို ကော်မရှင်ထံ တင်ပြသည့်နေ့မှစ၍ သုံးရက်အတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ Website တွင်ဖြစ်စေ၊ ဦးစီးဌာန၏ Website တွင်ဖြစ်

ဖော်ပြချက်များ

စေ၊ အများပြည်သူသိရှိစေရန် ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

၂၀၁၅ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတကာ EITI အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရုံးသို့ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု (beneficial ownership - BO)လမ်းပြမြေပုံတစ်ခုကို ပေးပို့ရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရ အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (MATA)၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ(MFMA)နှင့် သဘာဝ သယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု အင်စတီကျု(NRGI)တို့ တက်ရောက်သောအလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ၂၀၁၆ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ(၁၅)ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ Royal ACE Hotel ၌ ကျင်းပ၍ လမ်းပြမြေပုံ တစ်ခုကိုမူကြမ်းရေးဆွဲခဲ့ပါသည်။ ထို အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုလမ်းပြမြေပုံ မူကြမ်းကို လွန်ခဲ့သော မတ်လ (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၂၃) မှ(၂၄)ရက်) တွင်ရန်ကုန်မြို့ရှိ နိဗ္ဗိတယ်ဟိုတယ်၌ နှစ်ရက်တာ ပြန်လည်သုံးသပ်ဆွေးနွေးသည့် အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ကျင်းပ၍ အစိုးရ၊ MATA၊ MFMA နှင့် NRGI ကဲ့သို့ အရေးကြီးသည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ EITI အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရုံးမှ Ms. Gay နှင့် World Bank မှ Ms. Shona တို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီးလမ်းပြမြေပုံကိုအပြီး သတ်ရေးဆွဲနိုင်ရန် ပြန်လည်သုံးသပ် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအကြံပေးတစ်ဦး(BO Consultant) ငှားရမ်းနိုင်ရန် ဝန်ကြီးဌာနသည် ကော်မတီခွဲ၊ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့တို့နှင့်လည်း ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးလျက် ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

BO နှင့်ပတ်သက်၍ ရှေ့ပြေးစီမံချက် (Pilot Project) အနေဖြင့် ကျောက်မျက်ကုမ္ပဏီ (၅) ခုဖြင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ BO Task Force တွင် မြန်မာ့ကျောက် မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းမှအရာထမ်း (၂) ဦးပါဝင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

၁.၆။ တပ်မတော်နှင့် ဆက်စပ်သော ကုမ္ပဏီများ (Military holding companies)

EITI စံနှုန်းအရ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ၊ အများပြည်သူအတွက် အခြေခံအဆောက်အဦများ၊ လောင်စာဆီအတွက် ထောက်ပံ့ငွေများနှင့် နိုင်ငံတော်ကြွေးမြီအတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း စသည်တို့လို ငွေပေးချေမှုများကဲ့သို့သော နိုင်ငံ၏ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းစဉ် အပြင်ဘက်ရှိ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာမှမဟုတ်သော အသုံးစရိတ်များကို ထုတ်ဖော်ကြေညာရန်နှင့် အခြားသော ငွေပေးချေမှုများနှင့် ဝင်ငွေစီးဆင်းမှုများနှင့် အချိုးအစား ကိုက်ညီသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အဆင့်တစ်ဆင့်ကို ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို ဖော်ထုတ်သွားရန် လိုအပ်ပေသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းခွဲများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည်လည်း နိုင်ငံ၏ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းခွဲများနှင့်

ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများအပါအဝင် သတ္တု၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများတွင်ယင်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှု မည်မျှ အဆင့် ရှိကြောင်းသာမက အစီရင်ခံစာတင်သည့် ကာလအတွင်း ပိုင်ဆိုင်မှုအဆင့် လွှဲပြောင်းခြင်းများ ရှိခဲ့လျှင် ထုတ်ဖော်ကြေငြာ ရန် လိုအပ်ပေသည်။

သတ္တုတွင်းနှင့်ကျောက်မျက်ကဏ္ဍအပါအဝင်မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတွင်အရေးကြီးသည့်နေရာများတွင်တပ်မတော်နှင့် ဆပ်စပ်သော ကုမ္ပဏီကြီး(၂)ခု ဖြစ်သည့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (UMEL)နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) တို့မှ နေရာယူထား ကြောင်း သိရှိနားလည်ရပါသည်။ ထို့အတူပင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစွာကို ပူးပေါင်းတည်ထောင် ထားသည့် ဤကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများသည် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဦးစီးဌာနများသို့ အစီရင်ခံသကဲ့သို့ယင်းတို့အား နိုင်ငံ တော်ကို အခြေပြုသည့် ကုမ္ပဏီများကို ပေးသောအကာအကွယ်များနှင့် အခွင့်ထူးများ အပ်နှင်းသော ဥပဒေများအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းထားကြောင်းလည်း သိရပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၄ခုနှစ်အထိ ဤကုမ္ပဏီများအား ပုဂ္ဂလိကသတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများ ပေးဆောင်ရသည့် အချို့သော အခွန်များနှင့် ထည့်ဝင်မှုများမှလည်း ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးထားကြောင်းလည်း သိရှိရပါသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက်နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းတို့ကို နောက် EITI အစီရင်ခံစာတွင် အခြားသော နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့ ကိုင်တွယ်ရန်၊ မည်သည့် ကိန်းဂဏန်း ပိုင်းခြားမှုဖြစ်ဖြစ် နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်မှုတွင် ထည့်သွင်းရန်သင့်၊ မသင့်ဟူသော အချက်ကိုကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ဤကုမ္ပဏီများသည်လည်း အောက်ပါအချက် အလက်များကို ထုတ်ဖော်ကြေညာ ပေးရပါမည် -

- ❖ အစိုးရနှင့် ယင်းတို့၏ဘဏ္ဍာရေး ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုက်နာရသည့် စည်းကမ်းများ၊ အလေ့အထများ၊
- ❖ သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများအတွင်း အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအဆင့်၊
- ❖ နိုင်ငံတော်၏ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းသို့ ငွေပေးချေမှုများနှင့် ထည့်ဝင်ငွေများ၊
- ❖ လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ၊ အများပြည်သူအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ လောင်စာဆီအတွက် ထောက်ပံ့ငွေများနှင့် နိုင်ငံတော် ကြွေးမြီအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများ စသည့် ငွေပေးချေမှုများပါဝင်သည့် ဘဏ္ဍာရေးနီးပါး ကုန်ကျစရိတ်များ နှင့်
- ❖ နိုင်ငံအတွင်း လုပ်ကိုင်နေသော သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများအား ပေးထားသည့် ချေးငွေများ (သို့မဟုတ်) ချေးငွေအာမခံချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များ

မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင် ကုမ္ပဏီလီမိတက်

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ဤအစီရင်ခံစာ၏ အပိုင်း(၄) တွင်ပါသည့် ကိန်းဂဏန်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်မှုတို့နှင့် အညီ ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ MEITI အစီရင်ခံစာများ၏ စာရင်း တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမည့် နယ်ပယ်ထဲတွင် မြန်မာ့စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) ကို ရွေးချယ်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (UMEHL) မှ လက်ခံရရှိသည့် ငွေများကို အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ မှ တစ်ဘက်တည်း ဖွင့်ဟကြေညာချက်မှတစ်ဆင့် ထည့်သွင်းသွားပါမည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးဦးပိုင်လီမိတက် (UMEHL) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) တို့သည် ကျောက်တူး ဖော်ရေး လုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်နေသော ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ Scoping လုပ်ငန်းစဉ်ပြုလုပ်ရာတွင်ပါဝင်ခဲ့ပြီး Template ဖြည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၁.၇။ သယံဇာတ စက်မှုလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များနှင့် သတင်းအချက် အလက်များကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း (Publication of statistics and information on the extractive industry)

EITI စံနှုန်းအရသယံဇာတစက်မှုကဏ္ဍအတွင်း အောက်ပါတို့အပါအဝင် အခြေအနေဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ထုတ်ပြန် ကြေငြာရန် စည်းကမ်း သတ်မှတ်ထားပါသည် -

- ❖ သယံဇာတစက်မှုလုပ်ငန်းများကိုသတ္တုသိုက်များ၊ ဒေသအလိုက်၊ လက်ရှိလုပ်ဆောင်နေသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် အရွယ်အစား၊ အရေးကြီးသောစမ်းသပ်တိုင်းတာရေး လုပ်ငန်းများ စသည်တို့အလိုက် ခြုံငုံ တင်ပြခြင်း၊
- ❖ အလုပ်အကိုင် ခန့်ထားမှုနှင့် ပြည်ပ ပို့ကုန် အဆင့်များဖြင့် စီးပွားရေးကို ထည့်ဝင်ပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- ❖ သယံဇာတ စက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် အစိုးရဝင်ငွေများနှင့် စီမံကိန်းများ၊ ပထဝီမြေပြင်အလိုက် ဒေသများနှင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် အဆင့်များသို့ ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းပေးမှုများအတွက် ကြိုတင်သတ်မှတ်ကာ သီးခြားဖယ်ထားသော ရန်ပုံငွေများနှင့်
- ❖ လိုင်စင်ချပေးခြင်း၊ လိုင်စင်များ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ အကျိုးအမြတ် ရရှိပိုင်ဆိုင် ပိုင်ဆိုင်သူများနှင့် စာချုပ်ပါစည်းကမ်းချက်များ

အများပြည်သူသိရှိအောင် အချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိတွင် MEITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှာ တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နေသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ စက်မှုကဏ္ဍအပေါ် နောက်ခံအကြောင်းအရာ အခြေအနေ၊ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များပါဝင်သော ပြည့်စုံသော အချက်အလက်အခြေပြုစနစ် (ဒေတာဘေ့(စ်)) မရှိချေ။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် အခြေအနေ သတင်း အချက် အလက်များ သည်လည်း အစိုးရဌာနများနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည့် အစည်းအဝေးများနှင့် များစွာသော ရင်းမြစ်များထံမှ စုစည်းကောက်ယူထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကောက်ယူရရှိထားသော အကြောင်းအချက်များကို အများပြည်သူမှ မရရှိနိုင်ကြပေ။ အချို့သော လေ့လာ ဆန်းစစ် သုံးသပ်ချက်များသည် အလုပ်အကိုင် ခန့်ထားခြင်းကဲ့သို့သော ကဏ္ဍအတွင်းတွင် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ မရှိခြင်း ကြောင့် ပြည့်စုံမှု မရှိပေ။

ထို့အတူပင် သတင်းဖော်ပြမှု တစ်ခုနှင့် တစ်ခုကြားတွင် ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဲ့သို့သော ကိန်းဂဏန်းများစွာသည် ကွာခြားမှုရှိနေကြောင်းကို မှတ်သားတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ (ဤအစီရင်ခံစာ၏အပိုင်း ၃.၁၁ ကို လေ့လာဖတ်ရှုပါရန်)

သယံဇာတကဏ္ဍ အခြေအနေကို တင်ပြသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ ဖြောင့်မတ်မှု၊ မှန်ကန်မှု၊ စိတ်ချယုံကြည်ရမှုနှင့် ပြည်သူများ လက်လှမ်းမီ ရရှိနိုင်မှုတို့ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် MEITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံး၊ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဗဟိုစာရင်းရုံးတို့အား သယံဇာတစက်မှုကဏ္ဍ၏ အလားအလာ၊ နိုင်ငံစီးပွား ရေးသို့ထည့်ဝင်ပံ့ပိုးမှု၊ ဤကဏ္ဍအတွက် မဟာဗျူဟာနှင့် အခြားသက်ဆိုင်သော ဖြစ်ရပ်များနှင့် အချက်အလက်များ၊ လက်ရှိ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် နည်းဥပဒေများ၊ နောင်တွင် ပေါ်ထွက်လာမည့် ပြောင်းလဲမှုများ စသည့် အချက်များစွာ ပါဝင်သော ကဏ္ဍ အခြေအနေ သတင်း အချက်အလက်များကို အနည်းဆုံး တစ်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန် အကြံပြုလိုက်ရပါသည်။

ထို့အတူပင် သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် စာရင်းမှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်ဆင်တူသော အစီရင်ခံစာတင်သွင်းခြင်း စည်းကမ်းချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်းကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်ရန် EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးအား လုံလောက်သော ရင်းမြစ်များဖြင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးသင့်ကြောင်း အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုက်ပါ သည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ဒုတိယနှင့် တတိယ MEITI အစီရင်ခံစာများ ရေးသားပြုစုရေး ရည်ရွယ်ချက်အတွက်ပေးပို့သည့် သတင်းအချက် အလက်များမှအပ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြေအနေ၊ အခင်းအကျင်းဆိုင်ရာ

သတင်းအချက်အလက်များကိုအစိုးရဌာနများမှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းအပိုင်းတွင် မည်သည့် တိုးတက်မှု တစ်စုံတရာကိုမျှ မတွေ့ရှိရပါ။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက် -

မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်မှ မြန်မာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဥပဒေထဲတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ နိုင်ငံတကာနှင့် ပြည်တွင်း ဒေသခံဝန်ထမ်းများအကြား ဟန်ချက်ညီမှုရှိစေရန် မည်သို့အလုပ်ခန့်ထားမှု လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော အခွန်များကိုလည်း စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့လစဉ်ပုံစံသာမက နှစ်စဉ်ပုံစံဖြင့်ပါ ပေးသွင်းနေပြီး ထိုကိန်းဂဏန်း၊ အချက်အလက်များကိုလည်း ဗဟိုစာရင်းရှုံး (အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ) မှတစ်ဆင့် အများပြည်သူသိရှိအောင် ထုတ်ပြန် ကြေညာလျက် ရှိပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေးကဏ္ဍမှ ရရှိသော အစိုးရဝင်ငွေများ၊ သီးခြားအစီအစဉ်များအတွက်ချပေး သော ရန်ပုံငွေများ၊ လိုင်စင်ချထားပေးမှုများနှင့် အမည်စာရင်း ရေးသွင်းခြင်း၊ ဥပဒေ၊ သက်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်များနှင့် ညွှန်ကြားချက်များ၊ စာချုပ်နမူနာများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိန်းဂဏန်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဒုတိယ MEITI အစီရင်ခံစာအတွက် လွတ်လပ်သော စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ဆောင်မည့် Moore Stephens အဖွဲ့သို့ပေးပို့ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချက်အလက်များကို သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲများ၊ အစီရင်ခံစာ ထုတ်ဝေခြင်း အခမ်းအနားများမှတစ်ဆင့် အများပြည်သူထံသို့ တရားဝင်ထုတ်ပြန် ကြေညာသွားပါမည်။ ထို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာန၏ ဝဘ်ဆိုဒ် (www.mining.gov.mm) တွင် ၂၀၁၅ခုနှစ် မေလမှစ၍ ဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပေးထားသော သတ္တုတွင်းများ မှတ်ပုံတင် အမည်စာရင်း ကိန်းဂဏန်းများကို နောက်ဆုံးရရှိသည့် အချက်အလက်များ မွမ်းမံ၊ ပြင်ဆင်၊ တင်ပေးလျက် ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းတွင်အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ထုတ်လုပ်မှုကိန်းဂဏန်းများ၊ ခွင့်ပြုမိန့်များ၊ လုပ်ကွက်စာရင်းများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုနိုင် သေး သော်လည်း ဌာန Website တွင် အများပြည်သူသိရှိနိုင်ရန် တင်ပြထားပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

*Mineral Cadaster စနစ်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ဦးစီး၍ Mineral Cadastre Working Group ဖွဲ့စည်း၍သင်တန်း များပို့ချရန်စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ Working Group တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ အရာထမ်း (၂) ဦးပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

*NRGI နှင့် MGE ပူးပေါင်းကာ Jade Website အပြီးသတ်ရေးဆွဲ၍ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မေလအတွင်း ရန်ကုန်မြို့၌ Jade Website (openjadedata.org) မိတ်ဆက်ပွဲပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ကြည့်ရှုလေ့လာ နိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။

*ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ အထောက်အကူပြုရေးကော်မတီ (Supporting Committee) သည် မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာကဏ္ဍ၏ လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝကိုအခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည့် (Policy Making Theory) ကို မာတိကာပါအကြောင်းအရာများအတိုင်းလိုက်နာ၍လည်းကောင်း၊

ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒကို ပြုစုရေးဆွဲခြင်းအား ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည် -

- (က) Agenda Setting/Identification of Issues or Problems
- (ခ) Policy Formulation
- (ဂ) Policy Adoption/Legitimization
- (ဃ) Policy Implementation
- (င) Policy Assessment/Evaluation

*မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒအခန်း (၅) တွင် မြန်မာ့ကျောက် မျက်ရတနာမူဝါဒစောင့်ကြည့်လေ့လာမှု၊ အကဲ ဖြတ်မှု အစီအစဉ်နှင့် အခန်း (၆) တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒအကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်များကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲသွား မည်ဖြစ်ပါသည်။

*နောက်ဆုံးမူကြမ်းအဖြစ်အတည်ပြုပြီးထားသော မြန်မာ့ကျောက် မျက်ရတနာမူဝါဒဖော်ပြချက် (Policy Statement) (၃၆) ခုအပေါ်သဘောထားများ၊ အကြံပြုချက်များတောင်းခံခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ဖောက်ခံဆုပြုချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကိန်းဂဏန်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မရှိသော်လည်း ဝန်ကြီးဌာန၏ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းနှင့် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းတို့မှ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်နှင့် လအလိုက် ထုတ်လုပ်မှု ကိန်းဂဏန်းများ အိတ်ဖွင့်တင်ဒါ ခေါ်ယူခြင်းများကို မိမိတို့၏ အင်တာနက် Website စာမျက်နှာဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင် Up to date ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။ တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍ၏ အစိုးရဝင်ငွေနှင့် သီးသန့်ရန်ပုံငွေများမှတစ်ဆင့်ဆောင်ရွက်မည့် သီးခြားအစီအစဉ်များ၊ လိုင်စင်ချထားပေးမှုများ၊ လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်မှုများ၊ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ညွှန်ကြားချက်များ၊ စာချုပ်နမူနာ စသည်တို့ကို ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးမှ တစ်ဆင့်စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ် ဆေးခြင်းများပြုလုပ်နိုင်ရန် Moore Stephens သို့ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယနှင့်တတိယအကြိမ်အစီရင်ခံစာများကို ရန်ကုန်၊ နေပြည်တော်၊ မန္တလေးမြို့တို့တွင် စာနယ်ဇင်းရှင်း လင်းပွဲများ၊ နိုင်ငံပိုင်ရုပ်သံများနှင့် Report Launching Ceremony များပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသဖြင့် အများပြည်သူသိရှိနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ပေးသည့် သတ္တုလုပ်ကွက်စာရင်းနှင့် အချက်အလက်များအား ၂၀၁၅ ခုနှစ် ၊ မေလမှစ၍ လည်းကောင်း၊ ခါတ်သတ္တုလုပ်ကွက်များ လုပ်ကိုင်ခွင့် လျှောက်ထားခြင်းများကို ကနဦးမှတ်ပုံတင်အဖွဲ့ မှ (၁-၈-၂၀၁၈) ရက်နေ့တွင်စတင်လက်ခံဆောင်ရွက်ပြီး လျှောက်ထားမှုစာရင်းများကိုလည်းကောင်း မိမိတို့၏ ဝန်ကြီးဌာန အင်တာနက် Website စာမျက်နှာဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင် Up to date ပြုလုပ်၍ လွှင့်တင်ထားပါကြောင်း

၁.၈။ လိုင်စင်များမှတ်ပုံတင်အမည်စာရင်းသွင်းခြင်း (Register of licenses)

EITI စံနှုန်းအရ EITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံများသည် EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လိုင်စင်တစ်ခုချင်းနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အစုံပါဝင်သည့် အမည်စာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း (သို့မဟုတ်) cadastral system ခေါ် အများပြည်သူများအလွယ်တကူအချက်အလက်များ ရယူနိုင်စေသည့် မှတ်တမ်းစနစ်တစ်ခု ရှိရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤအမည်စာရင်းသွင်းရာတွင် အောက်ပါအချက်အလက်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

- ၁။ လိုင်စင် ကိုင်ဆောင်ထားသူ(များ)၊
- ၂။ လုပ်ငန်း ထုတ်လုပ်ခွင့်ရနယ်မြေ၏ နယ်ခြားအမှတ်အသားများ၊
- ၃။ လိုင်စင် လျှောက်ထားသော ရက်စွဲ၊ လိုင်စင်ချပေးသော ရက်စွဲနှင့် လိုင်စင် သက်တမ်း နှင့်
- ၄။ အကယ်၍ ထုတ်လုပ်မှုလိုင်စင်များ ဆိုပါက ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်အမျိုးအစားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိ ခွင့်ပြုမိန့်ချပေးသည့် မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် အောက်ပါ အားနည်းချက်များ ရှိကြောင်း သိရှိရပါသည် -

- (က) ခွင့်ပြုချက်များကို အွန်လိုင်းပေါ်တွင် အချက်အလက် မရယူ၊ မသိရှိနိုင်ပေ၊ လေ့လာမသိရှိနိုင်ပေ။
- (ခ) သတ္တုတူးဖော်ခွင့်များ လွှဲပြောင်းပေးမှုများကို ကွန်ပျူတာဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ထားနိုင်ခြင်း မရှိပေ။
- (ဃ) လိုင်စင်ချပေးထားသည့် စာရင်းကို ပြုစုရန် လူအင်အားအများအပြား သုံး၍ အချက်အလက်များကို တစ်ခုချင်း ရှာဖွေနေရသည်။
- (င) လိုင်စင်များကို စနစ်တကျ နံပါတ် ကြိုတင် သတ်မှတ်ပေးထားခြင်း မရှိပေ။

ထို့ကြောင့် အများပြည်သူ လေ့လာမှတ်သားနိုင်သည့် သတ္တုတွင်းဆိုင်ရာ တစ်နေရာတည်းတွင် သိမ်းဆည်းနိုင်သော ကွန်ပျူတာမှတ်ပုံတင်ထားသည့် စနစ် (Mining Cadastre) တွင် အားလုံးသော မှတ်တမ်းများကို ကွန်ပျူတာစနစ်ဖြင့် သိုမှီးထားခြင်း နှင့် နောက်ဆုံးရရှိထားသော အချက်အလက်များကို ပြင်ဆင်၊ ထည့်သွင်းပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။ ထို့နောက် လိုင်စင်ရထားသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ အားလုံးနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်သည့် အသေးစိတ်အချက်အလက် များ ပါဝင်သည့် အစီရင်ခံစာများကို အလွယ်တကူ ထုတ်ယူနိုင်ပေလိမ့်မည်။

အွန်လိုင်းမှ အများပြည်သူ သိရှိလေ့လာနိုင်မည့် အမည်စာရင်း မှတ်ပုံတင်သည့် စနစ် (online cadastral system) တစ်ခုကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ထိုစနစ်တွင် လုပ်ကွက်ချပေးသည့် နေရာ၏ နယ်ခြားအမှတ်အသားများနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခွင့်များကို လွှဲပြောင်းပေးမှုများသာမက ပေးရသော အခကြေးငွေများလည်း ပါဝင်မည်။ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့သည် လိုင်စင်များ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များပါဝင်သည့် တရားဝင်အွန်လိုင်းမှတ်ပုံတင် မြေပုံများ (online cadastre maps) လည်း ထားရှိသင့်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

Mineral Cadastre System အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ထားမှု၏ တိုးတက်မှုအခြေအနေအား အစီရင်ခံစာ၏ အခန်း ၃.၃.၁၆ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

လိုင်စင်များမှတ်ပုံတင်အမည်စာရင်း ပေးသွင်းခြင်းတွင် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် Mineral Cadastre System အား စတင်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၃၀)ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပြီး မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာနည်းဥပဒေ ကို ရေးဆွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။နည်းဥပဒေပြဌာန်းပြီးပါက ဥပဒေ/နည်းဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုင်စင်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို တစ်နေရာတည်းတွင် သိမ်းဆည်းနိုင်သော ကွန်ပျူတာ မှတ်ပုံတင်စနစ် (Mining Cadaster) တည်ဆောက်နိုင်ရန် World Bank ၏ထောက်ပံ့ငွေဖြင့် ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဖော်ဆောင်ရန် Mr.Enrique Ortega ကို အကြံပေးအဖြစ် ငှားရမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ Mr.Enrique Ortega က မြန်မာနိုင်ငံ သို့ (၃)ကြိမ်အထိလာရောက်ခဲ့ပြီး Mineral Cadaster လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အကြံပြုတင်ပြခြင်းများဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်း၏ အကြံပြုချက်များနှင့်အညီ ပထမဦးစွာ Pre-Cadaster Working Group အားဝန်ကြီးဌာနရှိ ဝန်ထမ်း (၁၁) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ အကြံပေးအဖြစ် Mr.Chorn Nak ကို ငှားရမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ Mining Cadaster လုပ်ငန်းများအောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ Mining Cadaster လုပ်ငန်းကော်မတီကို ၁၇-၁-၂၀၁၉ ရက်စွဲပါ ရုံးအမိန့်စာအမှတ်(၁၃/၂၀၁၉) ဖြင့်သတ္တု တွင်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးဆောင်၍ ဝန်ကြီးဌာနရှိ အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီး (၉) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနမှ မှတ်ချက်များ

ကုန်းပိုင်း/ ကမ်းလွန်ရေနံလုပ်ကွက်များတွင် အကျိုးတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နေသည့်ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် လိုင်စင်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ခွင့်ပြုမိန့် (MIC Permit) ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁.၃။ အစိုးရ၏စာရင်းကောက်သည့်စနစ်များ (Government accounting systems)

အစိုးရ၏စာရင်းကောက်ယူမှုစနစ်များကိုတည်ဆောက်ထားသည့်နည်းလမ်းကြောင့်သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများမှ EITI ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အစီရင်ခံစာကို အချိန်မှီ ပေးပို့ရန် လိုအပ်သောသတင်း အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးရန်မှာ မလွယ်ကူကြောင်း စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သည့် ကာလအတွင်း မှတ်သားသိရှိခဲ့ရပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သတ္တုတွင်း ဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့၏ အောက်တွင်ရှိသော ဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ မှတ်တမ်းများကိုလက်ဖြင့်သာ စာအုပ်ထဲ၌ သိမ်းဆည်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် သတင်းအချက်အလက် များကို ရှာဖွေစုစည်းသည့်အခါတွင် အချိန်အလွန်ကုန်ပြီး အမှားအယွင်းလည်းပို၍ ဖြစ်နိုင်ချေရှိပါသည်။ ထို့အတူပင် အစိုးရ၏ ဝင်ငွေ များနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ထိန်းချုပ်ခြင်းကိုလည်း ပို၍ ခက်ခဲစေပါသည်။

အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများသည် အခွန်ထမ်း နံပါတ် (Tax Identification Number) ကို အသုံးမပြုကြပေ။ ငွေပေးချေမှုများကို ဖြစ်ရပ်အများစုတွင် ကုမ္ပဏီအမည်ဖြင့်သာ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ကုမ္ပဏီအမည် စာလုံးပေါင်းမှားခြင်း (သို့မဟုတ်) ကုမ္ပဏီ အမည်များသည် အခြားကုမ္ပဏီအမည်များနှင့် ဆင်တူခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ရပ်အတော်များများတွင် ငွေပေးချေမှုများကို ကုမ္ပဏီ မှားယွင်းပြီး မှတ်တမ်းတင်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကုမ္ပဏီ၏ကိုယ်စား အခြားသူများမှလည်း ငွေပေးချေမှုများ လုပ် ဆောင်နိုင် သဖြင့် ကုမ္ပဏီများမှ ငွေပေးချေမှုများကို ဖော်ထုတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို အချိန်ကုန်၍ ပင်ပန်းခက်ခဲစေသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ နိုင်ငံတော် အစိုးရမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဝင်ငွေများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်နှင့် ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် သင့်တော်လျော်ကန်သော ကွန်ပျူတာဖြင့် အသုံးပြုသည့် နည်းပညာစနစ်များကို စတင် မိတ်ဆက်အသုံးပြုရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အခွန်နှင့်ဆိုင်သော တာဝန်ရှိ အဖွဲ့အစည်းများဖြစ် သည့် ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့မှ မလိုလားအပ်သော ရှုပ်ထွေးမှုများ၊ မှားယွင်းမှုများကို မဖြစ်ပဲ ရှောင်ရှားနိုင်ရန် အခွန်ထမ်းအားလုံးအတွက် တစ်ခုတည်းသော အခွန်ထမ်းနံပါတ် (Unique Tax Identification Numbers) ကို အကောင်အထည်ဖော် သုံးစွဲခြင်းကိုလည်း အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုက်ပါသည်။ TIN ခေါ်အခွန်ထမ်းနံပါတ်တစ်ခုတည်းကိုသာ သုံးစွဲ ခြင်းအားဖြင့်လည်း အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြနေသည့် အချက်အလက်များ ပို၍စိတ်ချယုံကြည် ရမည့်အပြင် ထိရောက် လျင်မြန်စွာလည်း ရရှိနိုင်ပေမည်။

ဖောက်ခံအပြစ်ချွတ်များ

**စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊
သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊
လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန**

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အစိုးရ၏ စာရင်းကောက်ယူ၊ ပြုစုသော စနစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာ အမျိုးအမျိုးမှ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စွာကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည် -

ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနသည် ခေတ်မီ၍ ထိရောက်သော အခွန်စီမံခန့်ခွဲသည့် စနစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို ၂၀၁၂ မှစတင်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF)၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank)၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB)၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အခွန်နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအဖွဲ့ (ITIC)၊ JICA/OECD နှင့် OTA (USA) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပံ့ပိုးမှုများဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် မဟာဗျူဟာ (၂) ခုကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိပြီး ယင်းတို့မှာ OAS မှ SAS အခွန်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် လက်ရှိကုန်သွယ်လုပ်ငန်းအခွန်စနစ်မှ ကုန်ပစ္စည်း၏ ဝန်ဆောင်မှုအပေါ် စည်းကြပ်သည့် အခွန်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော နိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် အခွန်ထမ်းကြီးများရုံး (LTO) ကို SAS စနစ်သို့ အကူးအပြောင်းများ ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ၂၀၁၄ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှ စတင်၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး စနစ်စတင် ကျင့်သုံးရာတွင် ကူညီပေးနိုင်ရန် USOTA မှ အကြံပေးတစ်ယောက်ကို ခန့်အပ်ထားပါသည်။ အခွန်ဆော့ဖ်ဝဲသည် ယခုအချိန်ထိ အဆင်သင့်မဖြစ်သေးသဖြင့် အခွန်ထမ်းကြီးများရုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ အကြံပြုချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ အခွန်ထမ်းနံပါတ်များ (TINs) ကို အခွန်ဝင်ငွေစီမံခန့်ခွဲမှု ဆော့ဖ်ဝဲ (TRMS) ကို အသုံးပြု၍ ထုတ်ပေးထားပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အခွန်ထမ်းနံပါတ်များ (TINs) များကို အလတ်စား အခွန်ထမ်းများကိုသာမက အလတ်စားအခွန်ထမ်းများရုံး (MTO) ကိုပါ ထုတ်ပေးထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဆောင်ရမည့် အခွန်ပမာဏနှင့် အညီ SAS စနစ်ကို စတင်ကျင့်သုံးလိုသော အခွန်ထမ်းများအတွက်ပါ အခွန်ထမ်းနံပါတ်များ (TINs) ကို ထုတ်ပေးနေပါသည်။

ဒစ်ဂျစ်တယ် အခွန်ကောက်ခံသည့်စနစ်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ဘက်စုံပါဝင်ပေါင်းစည်းထားသော အခွန် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (Integrated Tax Administrative System) ကို ဝယ်ရန် ပြင်ဆင်နေပါသည်။ ယင်းသည် ရှိပြီးသား စနစ်များအပေါ် အခြေခံသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသုံးအဆင့် အခွန်ကောက်ခံသည့် စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံ တကာ အခွန်ကောက်ခံသည့် စံနှုန်းများကို အခြေခံထားပါသည်။ ဤစနစ်ကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း (M-MPFMP) မှ ချေးငွေ၊ ထောက်ပံ့ငွေများနှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ် (World Bank) နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) တို့မှ အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကွန်ပျူတာပညာရှင်များ၏ နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုများဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အီလက်ထရောနစ် အခွန်ထမ်း မှတ်ပုံတင်စနစ်သည် (ITAS) ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်ပြီး TIN

အသုံးပြုခြင်းသို့ ကူးပြောင်းမှုများကိုလည်း အခွန်စနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်အညီ စနစ်တကျ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်သွားနိုင်ပေမည်။

မြန်မာ့ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက် -

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ ရုံးချုပ်နှင့် ရုံးများတွင် လစာပေးခြင်းများနှင့် ကုန်စည်သိုလှောင်စာရင်း (store accounting) အတွက် ကွန်ပျူတာစာရင်းစနစ်တစ်ခုကို စတင်သုံးစွဲလျက်ရှိပါသည်။ နေပြည်တော်ရုံးချုပ်သည် ကွန်ပျူတာသုံး စာရင်းစနစ်တစ်ခုကို လစဉ် ငွေသားရသုံးမှန်းခြေစာရင်း၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းနှင့် ငွေစာရင်းရှင်းတမ်းများ စသည်တို့ကို အထက် တာဝန်ရှိသူများထံသို့ လစဉ်ပေးပို့အစီရင်ခံရန်နှင့်နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာရေး ရှင်းတမ်းများ ပြုစုရန် သုံးစွဲလျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်နယ်မြေရုံးခွဲများတွင်မူ လစာပေးခြင်းများနှင့် ကုန်သိုလှောင်စာရင်းများထက် အခြားစာရင်းများအတွက်ကိုသာ ကွန်ပျူတာစာရင်းစနစ်ကိုအသုံးပြုနိုင်ပါသေးသည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

ဆီလျော်သော ကွန်ပျူတာသုံး စာရင်းစနစ်တစ်ခုကို စတင်သုံးစွဲခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (Directorate of Investment and Company Administration -DICA) တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ကုမ္ပဏီများ၏သတင်းအချက်အလက်များကို Myanmar Information Technology Co.Ltd. မှ ရေးဆွဲပေးထားသည့် ကုမ္ပဏီအမည်စာရင်း ရေးသွင်းသည့်ဆော့(ဖ်)ဝဲကို အသုံးပြု၍ မှတ်တမ်းတင် လျက်ရှိပါသည်။

(DICA)သည် အီလက်ထရောနစ် မှတ်ပုံတင်စာရင်းတစ်ခု အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်နှင့် ညှိနှိုင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

(DICA)သည် ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အချက်အလက် အခြေပြုစနစ် (investment database) တစ်ခုကို ထူထောင်နိုင်ရန် Data Focus ကုမ္ပဏီလီမိတက်နှင့်အတူ နီးစပ်စွာ လက်တွဲဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ကနဦးစစ်တမ်းတစ်ခုကိုလည်း ကောက်ယူနေပြီး EU-ASEAN COMPASS ၏ ငွေကြေးပံ့ပိုးမှုများနှင့်အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) ၏နည်းပညာပံ့ပိုးမှုတို့ဖြင့် ခိုင်မာသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် အချက်အလက်အခြေပြုစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဝန်ထမ်းများအား စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားရေး သင်တန်းများလည်း ပေးလျက်ရှိပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

ဒုတိယအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာတွင် လိုအပ်သော လိုင်စင်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအားလုံးကို တနေရာတည်းတွင် သိမ်းဆည်းနိုင်သော ကွန်ပျူတာမှတ်တမ်းတင်စနစ် (Computerized mining cadaster - MCS) နှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းရန် စီစဉ် ထားပါသဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ MEITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်သန်းပံ့ပိုးပေးရန် ကတိပြုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝန်ကြီးဌာနသည် MCS အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာတစ်သန်းကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ယခုအခါ ဘတ်ဂျက်ချပေးထားကြောင်း သိရှိရပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင်သတ္တုတူးဖော်ရေး ကျွမ်းကျင်ပညာရှင် Mr. Morten Larsen နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ GIS & Cadaster Consultant Mr. Jesus Jose Artieda တို့သည် ဝန်ကြီးဌာနသို့ ၂၀၁၆ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် လာရောက်ခဲ့ပြီး MCS ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် တစ်ပတ်ကြာဖြစ်နိုင်ခြေ အကြံဆန်းစစ်မှု သုသေတနာတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် Mr. Morten Larsen နှင့် သတ္တု တူးဖော်ရေး မှတ်တမ်း ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်၊ အတိုင်ပင်ခံ Mr. Chorn Nak တို့သည် သတ္တုတွင်း ဦးစီးဌာနသို့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၈)ရက်နေ့၌ထပ်မံ၍လာရောက်ခဲ့ပြီး MCS နှင့် ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးခဲ့ကြကာ နောက်တစ်ရက်တွင် အသိပညာမျှဝေပေးသော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ တစ်ခုကိုကျင်းပခဲ့ပြီး နောက် ဩဂုတ်လ(၁၁)ရက်နေ့တွင်တာဝန်ရှိသည့် ဝန်ကြီးဌာနမှအရာထမ်း၊ အမှုထမ်းများနှင့် အစည်းအဝေးလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင်ဝန်ကြီးဌာနသည် ယခုအခါတွင်လည်း နိုင်ငံတကာ သတ္တုတူးဖော်ရေး မှတ်တမ်းကျွမ်းကျင် ပညာရှင်တစ်ဦး ခန့်အပ် နိုင်ရန် ကော်မတီခွဲနှင့် သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့တွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

၂၀၁၉ ခုနှစ်မတ်လအထိ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ အခွန်ပေး ဆောင်သူများအား အခွန်ထမ်းနံပါတ်များပေးအပ်ထားရှိပါသည်။ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ခေတ်မှီသည့် အခွန် အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် အိုင်တီစနစ်အသစ်အား ထိထိရောက်ရောက်အသုံးချရန်နှင့် သီးသန့်ထားရှိရန် အတွက် လုပ်ငန်းစဉ်အား စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။သို့သော်လည်း အခွန်ထမ်းဆောင်သူများအနေဖြင့် ၂၀၂၀ မတိုင်မီ ဤပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းအကျိုးဆက်များအား တွေ့ကြုံရမည်မဟုတ်ပေ။

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

အစိုးရ၏ စာရင်းကောက်သည့် စနစ်များတွင် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု များအား တင်ပြထားပြီးဖြစ်ပါ သဖြင့် အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းအနေဖြင့် တင်ပြရန်မရှိပါ။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

* ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ (၅၆) ကြိမ်မြောက်ရတနာပြပွဲမှစတင်၍ ရတနာပြပွဲ တင်ပြ/ရောင်းချသည့် ကျောက်စိမ်းတွဲများ လက်ခံရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) မှ ကုမ္ပဏီ မှတ်ပုံတင်မိတ္တူတွင်ဖော်ပြထားသော ကုမ္ပဏီအမည်ဖြင့်သာလက်ခံပါသည်။

* လိုင်စင်ချထားပေးမှုများ၊ လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်များနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရ သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးပြီးလစ်လပ်လုပ်ကွက်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့်လုပ်ကွက်များစာရင်းကို www.mining.gov.mm တွင်လစဉ်ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။

* ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ရောင်းချမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို Computer Software ဖြင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနနှင့် Natural Resource Governance Institute (NRGI) တို့ပူးပေါင်း၍ နိုင်ငံတော်အတွက်သေချာသောအခွန် အခများရရှိစေရန်၊ ထုတ်လုပ်မှု၊ ကုန်ကျစရိတ်များအပါအဝင် စီမံကိန်းများတစ်ခုနှင့်တစ်ခု နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ် စိစစ်ခွင့်ပြုရာတွင် နိုင်ငံတော်အကျိုးပိုမိုရရှိစေရန်နှင့် အစိုးရမှ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဝင်ငွေများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်အလက် များမှတ်ပုံတင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ Fiscal Modeling အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအားကျင်းပပြု လုပ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနတွင် ဌာနတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် Online စနစ်၊ e-government စနစ်၊ စာရင်းအချက်အလက်များ ကွန်ပျူတာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်း (Database)တို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး Mining Cadaster System အကောင်အထည်ဖော် ရန်လည်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် တင်သွင်းတင်ပို့မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာအလေ့အကျင့်ကောင်းဖြစ်သော Myanmar Automated Cargo Clearance System (MACCS) အား ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ရန်ကုန်ဧရိယာ၌ လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် မြဝတီကုန်သွယ်ရေးဇုန်၌လည်းကောင်း စတင်ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ တင်သွင်းတင်ပို့မှုများ ပြုလုပ်မည့် ကုမ္ပဏီများသည် MACCS စနစ်အား အသုံးပြု၍ တင်သွင်းတင်ပို့မှုများပြုလုပ်ရန် User Registration ဦးစွာ ပြုလုပ်ရပါသည်။ စာရွက်စာတမ်းပြည့်စုံပါက အဆိုပါကုမ္ပဏီများကို IE Code (Importer/Exporter Code)များ ထုတ်ပေးထားပါသည်။ ယင်း IE Code သည် TIN ကဲ့သို့ Code နံပါတ်အမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းဆီအား ကိုယ်စားပြုပါသည်။ နောင်လာမည့် ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် EITI စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာတွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသို့ သိလိုသော ကုမ္ပဏီများစာရင်း (Scoping Study) တောင်းခံသည့်အခါ ယင်း IE Code နှင့် တစ်ပါတည်း ပူးတွဲ၍ တောင်းခံပါက

ဖောက်ခံဆဲပြုချက်များ

ကုမ္ပဏီအမည်၊ အခွန်ရငွေ၊ အထောက်အထား စသည့်ကိစ္စရပ်များကို ရှာဖွေရာတွင် တိကျပြီး မှားယွင်းမှုများနှင့် ရှုပ်ထွေးမှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ယခု သုံးစွဲလျက်ရှိသော IE Code မှ အခြား ဌာနများမှ သုံးစွဲလျက်ရှိသည့် TIN Code သို့ ပြောင်းလဲသုံးစွဲနိုင်ရေး ဘက်လျက်များ လျာထားဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ရာ ပိုမိုတိကျသော စာရင်းများ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ယခုနှစ်တွင် သိလိုသော ကုမ္ပဏီများစာရင်း (Scoping Study) အား အခြေခံ၍ သီးသန့် Database တည်ဆောက်ထားပါက အနည်းငယ်သာ အပြောင်းအလဲ ရှိနိုင်ပြီး နောင်လာမည့် ဘဏ္ဍာနှစ် အတွက် တိကျသော ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ ကိုအချိန်နှင့် တပြေးညီပေးပို့နိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကောင်အထည် ဆောင်ရွက်နေသည့် အခြေအနေများအား ပေးပို့ပြန်ကြားပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနမှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းသည် နေပြည်တော်(ရုံးချုပ်) နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ ရုံးခွဲများ၏ ဝန်ထမ်းလစာများနှင့် ကုန်စည်သိုလှောင်စာရင်း (Store accounting) အတွက် ကွန်ပျူတာစာရင်း စနစ်ကို စတင်သုံးဆွဲဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ နေပြည်တော်ရုံးချုပ်သည် ကွန်ပျူတာသုံးရုံးစနစ်တစ်ခုကိုလစဉ် ငွေသားရသုံးမှန်းခြေစာရင်း၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းရသုံးမှန်းခြေစာရင်းနှင့် ငွေစာရင်းရှင်းတမ်းများ စသည့်တို့ကို အထက်တာဝန်ရှိသူများထံသို့ လစဉ်ပေး ပို့ စီရင်ခံရန်နှင့် နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများ ပြုစုရန် သုံးစွဲလျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် နယ်မြေရုံးခွဲများတွင် မူလစာပေးခြင်းစာရင်းများနှင့် ကုန်သိုလှောင် စာရင်းများထက် အခြားစာရင်းများအတွက်ကိုသာ ကွန်ပျူတာစာရင်း စနစ်ကို အသုံးပြုနိုင်ပါ သေးသည်။

၁.၁၀။ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ပြည့်စုံလွှမ်းခြုံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (Budget comprehensiveness and transparency)

EITI စံနှုန်းအရ EITI အစီရင်ခံစာသည် မည်သည့် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းများ ဝင်ငွေများကို ပြည်ထောင်စုရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းထဲတွင် ထည့်သွင်းထားသည်ကို ဖော်ပြရမည့်အပြင် ထိုဝင်ငွေများထဲတွင် ငွေသားဖြစ်စေ ကုန်စည်ဖြင့်ဖြစ်စေ ပေးချေမှုများ ပါဝင်မှုရှိ မရှိကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြသင့်ပါသည်။ ဝင်ငွေများကို နိုင်ငံတော်ဘက်လျက်ထဲ၌ မထည့်သွင်းထားသော အခါ ထိုဝင်ငွေများကို မည်သို့ ခွဲဝေချထားပေးသည်ကို ရှင်းပြရပါမည်။

၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းအရ ဝင်ငွေများကို ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဌာနများမှရသော ဝင်ငွေများ၊ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေများနှင့် နေပြည်တော်ကောင်စီမှ ဝင်ငွေများဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ပြည်ထောင်စု ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် သယံဇာတဝင်ငွေများကို သီးခြားလိုင်းတလိုင်းဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုချင်း (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းအတွက် ဖော်ပြထားသည့် ကိန်းဂဏန်းများကို ကဏ္ဍအလိုက် (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းအလိုက် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပြီး ကဏ္ဍအားလုံးမှ စုစုပေါင်း ကောက်ခံရရှိသည့် ဝင်ငွေများကိုပါ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ဝင်ငွေများထဲတွင် သယံဇာတကဏ္ဍ၏ ထည့်ဝင်မှုကို မတွက်ချက်၊ မသတ်မှတ်နိုင်တော့ပေ။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘက်ဂျာနယ်စနစ်ထဲ၌ “other accounts” ဆိုသော “အခြားငွေစာရင်းများ” ကို အတော်ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုမှုရှိနေပါသည်။ ဤ အခြားငွေစာရင်းများဆိုသည်မှာ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်တွင် ၎င်းတို့၏ရင်းမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် သီးခြားထားရှိသော ငွေစာရင်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤစာရင်းများ မည်သည့်ပုံစံဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် လည်ပတ်နေသည်၊ မည်သို့ အသုံးပြုနေသည် ဆိုသော အချက်များကို ကျွန်ုပ်တို့အား မပေးအပ်ခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံတော်ကြား ရန်ပုံငွေများ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ဝင်ငွေများကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းထားခြင်း၊ ပြန်လည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် ကြားခံပုဂ္ဂိုလ်မှ ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးပေးခြင်း စသည်နှင့် ပတ်သက်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အလေ့အထများကို EITI စံနှုန်း ၃.၆ တွင်ပါဝင်သော စည်းကမ်းချက်အရ ရှင်းလင်းပြနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပြည့်စုံလွှမ်းခြုံနိုင်မှုတို့ကို ပိုမိုကောင်းမွန်နိုင်စေရန် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် သယံဇာတမှ ရသည့် ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေများကို ပုံမှန် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဝင်ငွေများအဖြစ် ပြန်လည်သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိနှင့် ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် မပါဝင်သည့် “အခြားငွေစာရင်းများ” နှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ ပို၍ ထုတ်ပြန်ပေးရန် လိုအပ်ခြင်း ရှိ၊ မရှိကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်ထောင်စု ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း ဥပဒေတွင် သယံဇာတစက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေများနှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို မပါဝင်သကဲ့သို့ အခြားငွေစာရင်းများ “other accounts” နှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ မပါဝင်ပေ။ သို့ရာတွင် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပေးပို့လာသည့် အောက်ပါမှတ်ချက်များအရ ထိုအချက်အလက်များကို Citizen's Budget ခေါ် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းထဲတွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားကြောင်း သိရှိနားလည်ရပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

နှစ်စဉ်ပြဋ္ဌာန်းသော ပြည်ထောင်စု ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဥပဒေတွင် ပါဝင်သည့် သာမန်ရငွေစာရင်းတွင် ဌာနသည် သတ္တုသယံဇာတစက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ၎င်း၏ ရငွေများ (ငွေသား - In Cash) နှင့် ကောက်ယူရရှိသော ကုန်စည်များ (ကုန်စည် - In Kind) ကို ထည့်သွင်းပါသည်။

နှစ်စဉ်ပြည်ထောင်စုရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဥပဒေအရတွင်းထွက်သယံဇာတစက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ရသော ဝင်ငွေများတွင် သီးခြားခေါင်းစဉ်တစ်ခုဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဆက်စပ်နေသည့် တွင်းထွက်သယံဇာတစက်မှုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေများနှင့် အသုံးစရိတ်များကို Citizen's Budget ခေါ် နိုင်ငံသားများ၏ ဘတ်ဂျက် စာစောင်ထဲတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုစာစောင်မှာ နိုင်ငံသားများအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ဖြောင့်မတ်ပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသော ဘတ်ဂျက်ဖြစ်စေရန်နှင့် တွင်းထွက် သယံဇာတ စက်မှုလုပ်ငန်း၏ဝင်ငွေများကို သိရှိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။

အများပြည်သူများ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိနားလည်စေရန် Citizen's Budget plan (၂၀၁၆ - ၂၀၁၇) ခေါ် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုနှစ် အရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းထဲတွင် အခြားငွေစာရင်းများ ဖွင့်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက် အခြေအနေ၊ အခြားငွေစာရင်းဖွင့်သည့် ပုံစံများ၊ အခြားငွေစာရင်းများမှ ကျခံသည့်အသုံးစရိတ်များ၊ အခြားငွေစာရင်းများသို့ ငွေပေးချေမှုများကို နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုများဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထားပြီး ထိုစာရင်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြားသောအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်း ပုံနှိပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ရငွေများအပေါ် ထောက်ခံအကြံပြုချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိုရငွေများကို သီးခြားခွဲခြားထားသင့်ပြီး ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်အတွင်း ခေါင်းစဉ်ဖြင့်သာ ဖော်ပြသင့်ပါသည်။ တွင်းထွက် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသော နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရငွေများကို အတူတကွဖော်ပြသော်လည်း ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်းဝန်ကြီးဌာနသို့ ပေးပို့ရသော နှစ်စဉ်သာမန်ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းပါ ရငွေများ၏ အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို အရောင်းရငွေများ၊ မိတ်ဖက်စာချုပ်၏ ဝန်ဆောင်မှုမှရသော အမြတ်ငွေရငွေများဟူ၍ စာရင်းပြုစုထားပါသည်။

ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဌာန၏ မှတ်ချက် -

တွင်းထွက် သယံဇာတ တူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းများမှရသည့် ငွေသားဖြစ်စေ၊ ကုန်စည်ဖြစ်စေ၊ ဝင်ငွေများကို ပုံမှန် ဝင်ငွေများအဖြစ် ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းပါသည်။ ထိုဥပဒေကိုလည်း နှစ်စဉ်ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေပါသည်။

နှစ်စဉ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ယခုအချိန်အထိ တွင်းထွက် သယံဇာတ တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများမှရသည့်ဝင်ငွေများကို အသေးစိတ် ခေါင်းစဉ်များဖြင့် ဖော်ပြခြင်း မရှိသေးပေ။ မည်သို့ပင်

ဆိုစေကာမူ တွင်းထွက် သယံဇာတ စက်မှုလုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတော်၏ ဝင်ငွေများထဲတွင် မည်သည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်းအားဖြင့် ဘတ်ဂျက်ပွင့်လင်းမြင်သာမှုပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော Citizen's Budget ခေါ် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဝင်ငွေများနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များ အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

အများပြည်သူများ၏ သိမြင်နားလည် ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အခြားငွေစာရင်းများ “other accounts” နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြားငွေစာရင်းများ စတင်ဖွင့်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ၊ ဖွင့်ထားပြီးသော ထိုစာရင်းများ၏ လက်ရှိအခြေအနေ၊ ဤစာရင်းများမှ အသုံးစရိတ်များကို ကိုင်တွယ်မှုနှင့် ဝင်ငွေများကို ထိုစာရင်းများသို့မည်သို့ ငွေလွှဲပေးသည် စသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သော Citizen's Budget တွင် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှု ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။

“တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်မှု လုပ်ငန်းများမှရသည့် ဝင်ငွေများကို ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်ကဲ့သို့ သီးခြားအစီရင်ခံစာ ပြုလုပ်ရန်” ဟူသော ထောက်ခံအကြံပြုချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသော နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ယင်းတို့၏ စုစုပေါင်းဝင်ငွေများကို ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်စာရင်းထဲတွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း ၎င်းတို့မှာ အရောင်းဝင်ငွေများ၊ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများမှအကျိုးခံစားခွင့်ရသည့် ဝေစုများနှင့် ပုံမှန်ဘတ်ဂျက်စာရင်းအတွင်း အခြား ဝင်ငွေစာရင်း ကဲ့သို့သော သီးခြားဝင်ငွေများ ရှိနေသဖြင့် ထိုသည်များကို စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ နှစ်စဉ်တင်သွင်းရပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

- ၁။ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ EITI အစီရင်ခံစာရှိ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း ပြည့်စုံလွှမ်းခြုံမှု နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့်ပတ်သက်သော အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နှစ်စဉ်ပြဌာန်းသော ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာဥပဒေတွင် သယံဇာတတူးဖော် ထုတ်လုပ် ရောင်းချသော နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ သာမန်ရငွေစာရင်းတွင် ငွေသား (In Cash) အပြင် (In-kind) ဖြင့်ရရှိ သော ကုန်စည်များအားလည်း ကျပ်ငွေဖြင့် တန်ဖိုးသင့်၍ ထည့်သွင်းထားပါကြောင်း၊ Other Account နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူများရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရှိနားလည်စေရန် Citizen's Budget ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါကြောင်း ရှင်းလင်းပေးပို့ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။
- ၂။ နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ UFA-OA စာရင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်သူအများ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစွာ သိရှိနားလည်စေရန် စီမံကိန်း နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီးဦးဆောင်ပြီး စီးပွားရေးစကားပိုင်း ဆွေးနွေးပွဲပြု

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

လုပ်၍ မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားတွင် ထုတ်လွှင့်ပြသခြင်း၊ နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၃။ ယခုအချိန်တွင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေမှုများအနေဖြင့် စာရင်းသဘောအရ ကျန်ရှိနေသော Other Account လက်ကျန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်သည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးရာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (NECC) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့ တင်ပြအတည်ပြုချက်ရယူပြီး ဆောင်ရွက် လျက်ရှိ ပါကြောင်း ပေးပို့အပ်ပါသည်။ (၇-၈ - ၂၀၁၉ ရက်နေ့ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကောင်မတီ၏သုံးသပ်ချက်အရ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူအတည်ပြုချက် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ ပြည်ထောင်စု ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်းအခြားစာရင်းရှင် UFA-OA နှင့် UFA-SEE ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုခဲ့သော နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း (၂၀) ခု၏ ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်အားလုံးကို ၂၀၁၉-၂၀၂၀ ခုဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေစာရင်း UFA-SEE Account တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်း (၂၀) ခုတို့၏ UFA-OA လက်ကျန်များကို ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ စာရင်းစစ်ဆေးအတည်ပြုချက်ရရှိ ပြီးပါက ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သို့တင်ပြ၍ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအပ်ငွေစာရင်းသို့ စာရင်းပြောင်းရွှေ့ညှိနှိုင်းပြီး UFA-OA များကို စနစ်တကျ စာရင်းရှင်းလင်းပိတ်သိမ်း သွား မည်ဖြစ် ကြောင်း သိရသည်။)

၁.၁၁။ အစီရင်ခံသည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း (Enactment of EITI reporting regulations)

မြန်မာ EITI ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၉၉/၂၀၁၂) ဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအမိန့်ကြော်ငြာစာသည် EITI ကို တရားဝင်တည်ထောင်ပြီး EITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကတိကဝတ်တို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ EITI အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် တာဝန်များသည် လက်ရှိ ဥပဒေများအတွင်းရှိ အကြောင်းအချက်ကောက်ယူခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ အခြားမည်သည့် ဥပဒေများတွင်မှ ပါဝင်၊ လွှမ်းခြုံထားခြင်း မရှိကြောင်း သိရပါသည်။ ဤအချက်သည် EITI အစီရင်ခံစာပုံစံများကို တင်သွင်းရန် အချို့သော တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများ၏ နှောင့်နှေးမှုများ ဖြစ်စေရုံမျှမက မြန်မာနိုင်ငံရှိ တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာ အခြေအနေ သတင်းအချက်အလက်များကို မရှိရခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းအရင်းများထဲမှ တစ်ချက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် EITI အတွက် ဥပဒေမူဘောင် တစ်ခုကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပါရန် အကြံပြုလိုက်ရပါသည်။ ထို ဥပဒေမူဘောင်ထဲတွင် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ဟန်ချက်ညီ ထိန်းညှိပေးနိုင်မည့် EITI ဥပဒေတစ်ခုကို ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ ထို ဥပဒေတွင် အောက်ပါတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပါဝင်နိုင်ပေသည် -

- ပေးအပ်ရမည့် အချက်အလက်များကို မည်မျှအထိ အမျိုးအစား ခွဲခြားပေးရမည့် အဆင့်များကိုပါအတိအကျ ဖော်ပြထား သကဲ့ သို့ တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရဌာနများ နှစ်ဘက်လုံးအတွက် အစီရင်ခံရမည့် တာဝန်များ နှင့်
- အစီရင်ခံစာတင်သွင်းမည့် အဖွဲ့အစည်းများကို ရွေးချယ်ခြင်း၊ အစီရင်ခံစာ ပုံစံများကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ ညွှန်ကြားချက်များ ပေးခြင်း၊ ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်များကို တင်သွင်းခြင်းနှင့် အားလုံးသော စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည့် လုပ်ငန်းများကို အပြီးသတ် ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အတွက် အချိန်ဇယားတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်မှတ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တွင် အောက်ပါလုပ်ငန်းအမျိုးအစား(၂)ခုပါဝင်ပါသည်။

- ❖ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဖွဲ့စည်းပုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တရားဥပဒေဆိုင်ရာနည်း လမ်းများအားအကြံပြုနိုင်ရန် အတွက် သုတေသနဆောင်ရွက်ရန်
- ❖ EITI ဥပဒေကြမ်း(သို့)ကဏ္ဍဆိုင်ရာဥပဒေများထဲတွင် ပြင်ဆင်ချက်များပြုလုပ်ရန်

၂၀၁၈ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၁၄ရက်နှင့် ၁၅ရက်နေ့များတွင်ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် (၁၁)ကြိမ်မြောက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန် ပေါင်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေးမှ EITI မူဝါဒနှင့်ဥပဒေဆိုင်ရာများဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် တည်ဆဲမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းစီမံကိန်းအတွက် လုပ်ငန်း တာဝန်မူကြမ်းအား ပြုစုခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လ (၁၆)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ၁၂ ကြိမ်မြောက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် ဆပ်ကော်မတီ အစည်းအဝေးများတွင် ဆွေး နွေးခဲ့ပါသည်။ တွင်းထွက်သယံဇာတ လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများမှာ(၄၀)ခုကျော်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် နည်းပညာနှင့် အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဥပဒေဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအပေါ်အစီရင်ခံစာနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းတာဝန်အား အပြီးသတ်ဆွေး

နွေးခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၀ခုနှစ်တွင် တည်ဆဲမူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းအား ဆောင်ရွက် မည်ဖြစ်ပါသည်။

တည်ဆဲဥပဒေများအား ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဥပဒေသစ်ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းအားလွှတ် တော်တွင်ဆောင်ရွက် မည်ဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးမီက ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခဲ့သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင်အတည် ပြုခဲ့သည်။ တည်ဆဲမူဝါဒများနှင့်ဥပဒေများအား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ပြီးနောက် EITI ဥပဒေကြမ်း (သို့) ကဏ္ဍဆိုင်ရာဥပဒေ များတွင် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်း စသည်တို့အားလုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်ထောင်စု အစိုးရဝန်ကြီး အဖွဲ့မှ မြန်မာနိုင်ငံ EITI လုပ်ငန်းများအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အကူပြုရန် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇွန်လ(၂၉) ရက်စွဲဖြင့် ညွှန်ကြားစာထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစာ၌ဖော်ပြထားသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ EITI လုပ်ငန်းသည်အား ကောင်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်နှင့်အတူ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များ ထူထောင်ရန်အတွက် နိုင်ငံစီးပွားရေးမူဝါဒအား အထောက်အကူပြုမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအား လေးနက်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရန်တိုက်တွန်းထားပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံ EITI လုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံနှင့် ပြည်သူ့အတွက် လက်တွေ့ကျ၊ အကျိုးအမြတ်ရှိ၊ ရေရှည်တည်တံ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှေ့ဆက်သွားနိုင်မည့် လုပ်ဆောင်ချက်များ အား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုအတွက် လုပ်ငန်းများနှင့် MEITI လုပ်ငန်းစဉ်အားအကောင်အထည်ဖော်ရန်အလို့ငှာ မြန်မာနိုင်ငံ EITI ဦးဆောင်ကော်မတီ၊ လုပ်ငန်းကော်မတီ၊ မြန်မာနိုင်ငံ EITI သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးတို့ဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်ရန်တိုက်တွန်းထားပါသည်။

၁.၁၂။ လိုင်စင်များ ချပေးခြင်း (Allocation of licenses)

EITI စံနှုန်းအရ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုင်စင်ချပေးခြင်း (သို့မဟုတ်) လိုင်စင် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သတင်း အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရပါသည်။ ထိုအခါ လိုင်စင်ကိုချပေးသည့် (သို့မဟုတ်) လိုင်စင်ကိုလွှဲပြောင်းပေးသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ကို အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်း၊ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ အကျိုးတူကိစ္စအတွက် ယာယီပူးပေါင်းထားသော အဖွဲ့ဖြစ်လျှင် အဖွဲ့ဝင်များပါ ထည့်သွင်း ဖော်ပြခြင်းနှင့် လိုင်စင်များ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် လိုင်စင်များ ချပေးခြင်းဆိုင်ရာကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲသည့် လိုက်နာရမည့်နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းမူဘောင်မှ အသေးအဖွဲ့ မဟုတ်သည့် ကွဲပြားခြားနားမှုများ၊ လွှဲဖယ်မှုများကို ဖော်ပြရမည်။

သတ္တုတွင်းဥပဒေတွင် လိုင်စင်များ (သို့မဟုတ်) ပါမစ်များကို ချပေးသည့်အခါတွင် လေလံဆွဲသည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း

(သို့မဟုတ်) “ဦးရာလူ” ချပေးသည့်မှုကို ကျင့်သုံးကြောင်းကို အတိအကျ မဖော်ပြထားပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ထုတ်လုပ်ရန် ပါမစ်ကိုသတ္တု စူးစမ်းရှာဖွေခွင့် ပါမစ် ကိုင်ဆောင်ထားသူမှ သတ္တုသိုက်တစ်ခုကို ရှာဖွေတွေ့ခဲ့လျှင် ထုတ်လုပ်ခွင့်ပါမစ်ကို ရမည်ဟု အာမခံပေးထားပေသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနမှလက်ရှိဥပဒေကို ပြန်လည် သုံးသပ်ပြီးနောက် လိုင်စင်များချပေးခြင်းနှင့် ချပေးသည့် အတွက်အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်၊ တင်ဒါလျှောက်လွှာများ တစ်ကြိမ်ခေါ်ပြီးသောအခါတွင် အများဆုံးပေးနိုင်သူမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိ သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ပြပေးရန် လိုအပ်ကြောင်း အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ သို့မှသာလျှင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိပြီး ပိုမိုမြင့်မားသော ဝင်ငွေများလည်း ရရှိနိုင်ပေမည်။

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

(မူကြမ်းရေးဆွဲထားပြီး) ကျောက်မျက်ဥပဒေသစ်တွင် စမ်းသပ်ရှာဖွေရေးနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် လိုင်စင်များကို ချပေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပါဝင်မည်ဟု သိရပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

ဦးရာလူ မူဝါဒကို သတ္တုများစမ်းသပ်တိုင်းတာခြင်း လိုင်စင်များချပေးရာတွင် ကျင့်သုံးပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အကယ်၍ စမ်းသပ်တိုင်းတာမည်ဟု အဆိုပြုထားသော နယ်မြေများသည် အခြားသော သတ္တုသိုက်တစ်ခုတစ်ရာရှိသည့် ဧရိယာ တစ်ခုအတွင်း ရောက်နေပြီး ရင်နှီးမြှုပ်နှံသူများစွာမှ စိတ်ဝင်စားပါက လိုင်စင်ချပေးရာတွင် လေလံစနစ် ကျင့်သုံးလျက်ရှိပါ သည်။ သို့သော် ၁၉၉၆ခုနှစ်၊ မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေအပိုင်း(က)၊ ပုဒ်မ ၂၅၊ အပိုဒ်ခွဲ(က) အရ ဝန်ကြီးဌာနသည် ဓာတ်သတ္တု စမ်းသပ်တိုင်းတာရန် ခွင့်ပြုမိန့်ကိုင်ဆောင်ထားသူက လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်လျှင် ဓာတ်သတ္တုအကြီးစား ထုတ်လုပ်ရန်ခွင့်ပြု မိန့်ကို ထုတ်ပေးရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ဓာတ်သတ္တုစမ်းသပ်ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် လိုင်စင်များချပေးရာတွင် လေလံ စနစ်ကိုတစ်ချိန်က ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးရန်နှင့် လိုင်စင်များကို ချပေးရန်မှာ လက် ရှိအခြေအနေတွင် ရပ်ဆိုင်းထားပါသည်။ သို့သော် ဝန်ကြီးဌာနသည် ဓာတ်သတ္တုစမ်းသပ် တိုင်းတာရန်နှင့် ထုတ်လုပ်ရန် လိုင်စင် များချပေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လက်ရှိရေးဆွဲလျက်ရှိသော ကျောက်မျက် နည်းဥပဒေသစ်များတွင် ထည့်သွင်းရန် စီစဉ်ထားပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

လိုင်စင်ချထားပေးခြင်းကို မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများ (၂၀၁၈) နှင့် အညီ (၂၇.၇.၂၀၁၈) ရက်နေ့မှ စတင်၍ လုပ်ကွက်အသစ်လျှောက်ထားခြင်းများကို လက်ခံဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် ထွက်ရှိလာသောကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေ၊ နောင်ထွက်ရှိမည့်နည်းဥပဒေများနှင့်အညီဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၂၄-၁၂-၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်း ဥပဒေအား ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ၊ ၁၃-၂-၂၀၁၈ ရက်နေ့တွင် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်း နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ ၂၆-၇-၂၀၁၈ ရက်နေ့မှစ၍ ဓါတ်သတ္တုလိုင်စင်လျှောက်ထားခွင့်ကို ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။ ဓါတ်သတ္တုစမ်းသပ်တိုင်းတာရန် ခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားရာတွင် ဦးရာလူပေး (First come, first served) စနစ်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ လူအများ စိတ်ဝင်စားသည့် သတ္တုသိုက် ဖြစ်ထွန်းမှု သေချာသောလုပ်ကွက်များကို လေလံယှဉ်ပြိုင်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း၊ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းသည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေများ အပိုဒ် (၃၄) တွင် ဓါတ်သတ္တုစမ်းသပ်တိုင်း တာခွင့်ပြုမိန့်ရရှိသူက ခွင့်ပြုမိန့်ပါစည်းကမ်းချက်များအရသော်လည်းကောင်း၊ လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်လျှင် ဓါတ်သတ္တုအကြီးစား (သို့မဟုတ်) အလတ်စားထုတ်လုပ်ရန် ခွင့်ပြုမိန့်ကို စိစစ်ထုတ်ပေးနိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါကြောင်း၊ သတ္တုကဏ္ဍတွင် လိုင်စင်လွှဲပြောင်းပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေအပိုဒ် (၁၅၅) တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်ပါကြောင်း၊ မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေ အပိုဒ် (၁၅၇) နှင့်အညီလွှဲပြောင်းလုပ်ကိုင် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ကျောက်မျက်ရတနာတွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေအရခွင့် ပြုထားခြင်းမရှိပါ။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုန်းပိုင်း၊ ကမ်းလွန်ရေနံလုပ်ကွက်များတွင် အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် လိုင်စင် စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟုတ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုမိန့် MIC Permit ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁.၁၃။ ထုတ်လုပ်မှု ခွဲဝေရေးစာချုပ်များတွင်ပါဝင်သည့် လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားရန် အပိုဒ်များ (Confidentiality provisions in PSCs)

စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနမှအသုံးပြုသည့် ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေယူသည့် စာချုပ်ပုံစံများတွင် (မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်သူများ) နှစ်ဘက်လုံးမှ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်များကို အများပြည်သူများအား ထုတ်ပြန်ကြေညာမှုကို တားဆီးသည့် လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားရန် စာပိုဒ်များကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ဤအချက်ကို စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည့် အဆင့် မတိုင်မီ နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်မှုတွင် ပါဝင်သည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းကို မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ပေးခဲ့သည့် ငွေပမာဏများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်း အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးရန် သဘောတူညီကြောင်း စာတစ်စောင်ကို ထုတ်ပေးခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းမှ ဖြေရှင်းပေးခဲ့ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ EITI ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ပြန် ကြေညာခြင်းကို ခွင့်ပြုရန် နှင့် ထိုစာချုပ်များထဲတွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများနှင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း အကြား EITI အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရသည့် တာဝန်တစ်ရပ်ကိုပါ ထည့်သွင်းချုပ်ဆိုရန် ထိုစာပိုဒ်များကို ရေရှည်အတွက် ပြင်ဆင် သင့်ပါသည်။ ဤပြင်ဆင်မှုများကိုလည်း နောင်လာမည့် စာချုပ်များနှင့် ယခုညှိနှိုင်းဆွေးနွေးဆဲ စာချုပ်များအတွက်ကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားပေးသင့်ပါသည်။

ထောက်ခံချက်ပြုချက်များ

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက် -

ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေရေးစာချုပ်များတွင် အများပြည်သူသိရှိစေရန် သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာ ခြင်းကို တားဆီးသည့်စာပိုဒ်များ ထည့်သွင်းချုပ်ဆိုလေ့ရှိသော်လည်း နှစ်ဘက်သော စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူများ (မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ)မှအချက်အလက်များကို ထုတ်ဖော်ကြေညာရန် သဘောတူသည့် အခါတွင် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနသည် လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားရမည့် စာချုပ်ပါ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ် ပြန်ကြေညာပေးပါမည်။ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည် ပထမ MEITI အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုစဉ်ကလည်း ထိုအချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။

၁.၁၄။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း (Strengthening transparency at the subnational level)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူများသို့ တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများကို ခွဲဝေပေးရန် ခွင့်ပြုသည့် နည်းဥပဒေ (သို့မဟုတ်) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိကြောင်းသိရပါသည်။ ထို့အတူပင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များတွင် တရားမဝင် သတ္တုတူးဖော်ခြင်း၏ လွှမ်းမိုးမှုများကြောင့် ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှုများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်ဆီးမှုများနှင့် လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းမှု စံနှုန်းများ နိမ့်ကျခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်မှု နည်းပါးခြင်း စသည့်အပိုင်းများတွင် အထူးပြဿနာကြီးမားပြီး အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်သည်အထိ ဖြစ်စေကြောင်း သိရပါသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်မှုကဏ္ဍအတွင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေရန်နှင့် ကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကိုမြှင့်တင်ပေးရန်အတွက် သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေကိုပြန်လည်သုံးသပ်ပြီးပြည်ထောင်စုနှင့်ဒေသန္တရအဆင့်ကြား တွင်းထွက်သယံဇာတ ဝင်ငွေများကို မျှတစွာ ခွဲဝေပေးသည့် ယန္တရားတစ်ခုကို တည်ထောင်ရန် အကြံပြုလိုပါသည်။

မန္တလေး၊ မကွေးတိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ကဲ့သို့သော သတ္တုတူးဖော်မှုရှိသည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် များအတွင်း တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် EITI လုပ်ငန်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် EITI လုပ်ငန်းစဉ်ကို အထောက်အကူ ပြုပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တွင် တွင်းထွက်သယံဇာတဝင်ငွေများ ကောက်ယူပေးခြင်း၊ ခွဲဝေခြင်းသာမက တွင်းထွက်သယံဇာတလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကိုပါ ဆွေးနွေးနိုင်မည့် တန်ဖိုးရှိသော ဖိုရမ်တစ်ခုကို ဤလုပ်ငန်းစဉ်မှ ပံ့ပိုးပေးနိုင်ပါမည်။ ထို့အတူပင် ဒေသန္တရ ရင်းမြစ်စီမံခန့်ခွဲရာ၌ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိစေရန်လည်း အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ ပါဝင်ခြင်းအားဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများ ပိုမိုမြင့်မားလာအောင် အောက်ခြေအဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်နေသည့် ကြိုးစားအား ထုတ်မှုများကို ပို၍ကောင်းမွန်စေနိုင်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ်နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက် -

၂၀၀၈ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နောက်ဆက်တွဲ ဇယား၂(စ)တွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ ဖော်ပြထားပြီး ပြင်ဆင်ထားသော မြန်မာသတ္တုတွင်းဥပဒေ(၂၀၁၅)၏ ပုဒ်မနှင့် ၁၀ တွင် ထိုလုပ်ပိုင်ခွင့်များကို

ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်မျက် နည်းဥပဒေများကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေကို လက်ရှိလွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေး လျက်ရှိပြီး ဝန်ကြီးဌာနသည် သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေတစ်ရပ်ကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းတွင် မြန်မာ့သတ္တု တွင်း နည်းဥပဒေများ (၂၀၁၈) တွင် အသေးစားနှင့် လက်လုပ်လက်စား သတ္တုလုပ်ကွက်များ စီမံခန့်ခွဲခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်း ဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များလုပ်ပိုင်ခွင့်ပြုထား ပြီး စတင်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

* ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှစတင်၍ ပြပွဲဗဟိုကော်မတီရန်ပုံငွေစာရင်း ကို UFA (OA) - ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ (အခြားစာရင်း) အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး နှစ်စဉ်နှစ်ချုပ်စာရင်းများကို ပြည်ထောင်စု စာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ စစ်ဆေးလျက်ရှိ ပါသည်။

* ရေရှည်တွင် သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များ စဉ်ဆက်မပြတ် သုံးစွဲနိုင်ရန် တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအား ဌာနမှ ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ထုတ်လုပ်မှုမှ ရရှိသည့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ် ထက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်လာနိုင်မှုကို ပိုမိုဦးစားပေးသည့် အခြေအနေပေါ်အခြေခံ၍ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုလေ့ လာဆန်းစစ်ခြင်းအစီရင်ခံစာ EMP - Environmental Management Plan ရေးဆွဲခြင်းများဆောင်ရွက်လျက် ရှိစေရာတွင် လုံးခင်း/ဖားကန့်ရတနာနယ်မြေ၌ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း များဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုများကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် Australia နိုင်ငံအခြေစိုက် Valentis & Coffey Co. က ဦးဆောင်၍ ပြည်တွင်းမှ Geosystems Engineering Myanmar Co. တို့ပူးပေါင်း၍ EMP ရေးဆွဲခြင်း၊ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရ လုပ်ကွက်များ အတွက် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများက EMP ရေးဆွဲ၍ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဦးစီးဌာနသို့ ပေးပို့တင်ပြ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် လို အပ်ချက်များကို ပြင်ဆင်ရေး ဆွဲဆောင်ရွက်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

နောင်တွင် ကျောက်မျက်ရတနာ တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုမည့်လုပ်ကွက်များအတွက် လုပ်ကွက်ခွင့်ရကုမ္ပဏီများအား Initial Environmental Examination (IEE) ရေးဆွဲတင်ပြစေခြင်း၊ EMP ရေးဆွဲတင်ပြစေခြင်းများကို ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ် ပါသည်။

ဖော်ပြချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တွင်းထွက်သယံဇာတများမှ ရရှိသည့် အခွန်ခွဲဝေမှုအား ၂၀၁၈ ခုနှစ်အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ဇယား (၂)(စ) အရပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့အား လုပ်ပိုင်ခွင့်များခွဲဝေထားရှိပြီး ပြင်ဆင်သည့် မြန်မာ့ သတ္တုတွင်း ဥပဒေ(၂၀၁၅)၊ ပုဒ်မ(၆) နှင့်ပုဒ်မ(၁၀) တို့တွင်ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားပါကြောင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတို့မှ ဥပဒေပြဌာန်း နိုင်ရေးဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး ပြည်နယ်အဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရေးအတွက် Sub-National Coordination Unit- SNU များကို တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်း တိုင်းဒေသကြီး၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ဖွဲ့စည်းပြီးခဲ့ပြီဖြစ်ပါ၍ ကျန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် ဖွဲ့လှုပ်နိုင်ရန်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

၂။ ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ် (၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ခုနှစ်) အစီရင်ခံစာ များမှ အကြံပြုချက်များ

၂.၁။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ဌာနတွင်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်အောင်မြင်စေရန်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြောက်များစွာသော သတ္တုနှင့် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များရှိပြီး ယင်းတို့ကို အမြောက်အများ ထုတ်ယူ သုံးစွဲနေပါသည်။ သို့သော် ယင်းအရင်းအမြစ်များမှ ရရှိသော အခွန်ငွေမှာ ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းအခွန်ငွေ၏ ၁၇.၈% ခန့်သာ ရှိပါသည်။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ ယင်းအခွန်ငွေမှာ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်း ပြည် တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (GDP) ၏ ၄% ရှိပြီး ယင်းပမာဏမှာ ဒေသတွင်း ပျမ်းမျှရာခိုင်နှုန်းထက် အလွန်နိမ့်နေပြီး ထိရလွယ်သော နိုင်ငံ များ၏ ပျမ်းမျှဖြစ်သော ၂၂% အောက်ပင် ရောက်လျက် ရှိပါသည်။

သယံဇာတများမှ ရရှိရန် အလားအလာရှိသော အခွန်ငွေများ ဆုံးရှုံးရသည့် အကြောင်းရင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ် ပါသည် -

- ❖ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (ပတခ) တွင် သယံဇာတနှင့် အခြားတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော အခွန်ငွေများ စည်းကြပ်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များ အားနည်းခြင်း၊
- ❖ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် သယံဇာတနှင့် အခြားတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသော အခွန်ငွေ မူဝါဒများ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဆန်းစစ်ခြင်း (extractive industry revenue policy analysis) နှင့် အခွန်ငွေများအား ကြိုတင်တွက် ချက်မှန်းဆခြင်း (revenue forecasting) ဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များ အားနည်းခြင်း၊

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းစာချုပ်စာတမ်းများကို စည်းကမ်းလိုက်နာ ဆောင်ရွက်မှုကိုစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SOEs) တွင် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများ၊ ပြည်ပတင်ပို့မှုများနှင့် ကမ္ဘာ့ဈေးနှုန်းများအား အထောက်အထားနှင့်တကွ စစ်ဆေးခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များ အားနည်းခြင်း၊
- ❖ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးစက်မှုလုပ်ငန်းများအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် တာဝန်ယူမှုများ မြှင့်တင်ရန် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ထိရောက်သော အုပ်ချုပ်မှုပုံစံ (effective governance structure) တစ်ရပ် မရှိခြင်း။

အကြံပြုချက်

ထို့ကြောင့် အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုလိုက်ပါသည် -

- ❖ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတခ)အတွင်း၌ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အခွန်ဌာနခွဲ (Extractive Industries Revenue Unit) တည်ထောင်ရန်၊ ထိုဌာနခွဲ တည်ထောင်ခြင်းဖြင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသင့်သော အခွန်ငွေများအား ကောက်ယူနိုင်ရန် ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန၏ ဌာနတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုကောင်းမွန် အောင်တိုးမြှင့်ပေးလိမ့်မည်။
- ❖ အခွန်စာရင်း စစ်ဆေးခြင်း (tax audit)၊ စွန့်စားမှု(ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ)ကို အခြေပြုသည့် အခွန်စာရင်း စစ်ဆေးခြင်းများ (risk-based tax audits)၊ အချက်အလက်များ ဖလှယ်ခြင်း (data exchange) နှင့် လွှဲပြောင်းဈေးနှုန်းများ (transfer pricing) စသည့် နယ်ပယ်များကို လွှမ်းခြုံစေမည့် လေ့ကျင့်ရေးနှင့် သင်တန်းလိုအပ်ချက်များကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ရန်။
- ❖ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး စက်မှုကဏ္ဍအခွန်ငွေများကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း မဟာဗျူဟာ တစ်ရပ် အပါအဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စနစ်များ တည်ဆောက်ခြင်း
- ❖ အခွန်ကောက်ယူမှုအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးစက်မှုကဏ္ဍအတွင်းရှိ ကုမ္ပဏီများနှင့် အခြား အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံး၏ အချက်အလက်အခြေပြုစနစ် (Database) တည်ဆောက်ခြင်း။
- ❖ သုတေသနပြုခြင်းနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများပြုစုခြင်း လုပ်ငန်းများ တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် သုတေသန အဖွဲ့တစ်ရပ်တည်ထောင်ခြင်း။
- ❖ သယံဇာတ အခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်များဟန်ချက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးစည်းမျဉ်းများ ပေါင်းစည်းခြင်း (Harmonisation of Mineral Taxation Regimes and the consolidation of fiscal regulations) ကို လေ့လာမှုတစ်ရပ် ပြုလုပ်ခြင်း။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ မှတ်ချက်များ

EITI အစီရင်ခံစာပါ အကြောင်းပြချက်များမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် မှန်ကန်သော်လည်း၊ ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိပါ။ အရေးအကြီးဆုံးသော အခြေခံဥပဒေသတစ်ရပ်မှာ အစိုးရအနေဖြင့် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ် ရေးနှင့်ပတ်သက်သည့်အချက်အလက်များစုဆောင်းကောက်ယူခြင်း၊ လုပ်ငန်း/စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများကို ကျင့်သုံး၍ အရေးယူခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိရပါမည်။ ထိုသို့သော စွမ်းဆောင်ရည်မျိုး မရှိထားပါက၊ အခွန်ကောက်ခံ သည့်ဌာနများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ ရရှိသင့်သည့် အခွန်ပမာဏကို ကောက်ခံရန် အလွန်ပင် ခက်ခဲပါလိမ့်မည်။ ရေနံနှင့်ဓာတ်ငွေ့ ကဏ္ဍတွင်မူ အစိုးရ၌ ထိုသို့သော စွမ်းဆောင်ရည်ကောင်းများ ရှိထားပါသည်။ သတ္တု၊ ကျောက်မျက်နှင့် သစ်တောသယံဇာတများအတွက်မူ ထိုစွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းပြီး၊ အထူးသဖြင့် သယံဇာတများစွာ ထွက်ရှိသည့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် အစိုးရ၏ အရေးယူနိုင်စွမ်းမှာ အလွန်နည်းပါသည်။

သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေးအတွက်၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီး ဌာနတွင်မြင့်မားသောစွမ်းဆောင်ရည်ရှိထားရန်လိုအပ်သကဲ့သို့၊ ထိုလုပ်ငန်းများတည်ရှိသည့်နေရာများတွင်လည်းဥပဒေသက် ရောက်မှု၊ အရေးယူမှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ နောက်ထပ် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ချက်မှာ သက်ဆိုင် ရာအစိုးရ ဌာနများအချင်းချင်း သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့ များစွာလိုအပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိ သတင်းအချက်အလက် မျှဝေရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး လုပ်ငန်းများမှာ စိတ်ကျေနပ်ဖွယ် အဆင့်အထိ မရောက်ရှိ သေးပါ။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်မူဝါဒနှင့် အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ဌာနတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်အား နည်း မှုရှိသည်ကို အသိ အမှတ်ပြုပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနသည် ထိုနယ်ပယ်နှစ်ခုလုံးတွင် အခြေခံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် နေပါသည်။ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ဌာနတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများက ကူညီပေးပါလိမ့်မည်။ သို့သော် စွမ်းဆောင်ရည်တည် ဆောက်မှုများကိုလျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်နေသော်လည်း၊ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအား ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲ နိုင် သည့်အဆင့်အထိ ရောက်ရှိ ရန်မှာ အချိန်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

EITI နှင့်ဆက်စပ်နေသော အကြံပြုချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနတွင် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအား အခွန်ကောက်ခံရေးဌာနခွဲ တစ်ခုတည် ထောင်ရန်၊ ထိုသို့ တည်ထောင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများမှ ရရှိသင့်သည့် အခွန်အကောက်များ

ကောက်ခံနိုင်မည့်ဌာန တွင်းစွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်စေပါမည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတခ)၏ တုန့်ပြန်ဖြေကြားချက်

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ခေတ်မီပြီး စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသော အခွန်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ဖြစ်ပေါ်စေရေး၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအစီအစဉ်၏ ကနဦးဆောင်ရွက်သည့် အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင်အခွန် စည်းကြပ်သည့်စနစ် (Self-Assessment System) ဖြင့် ဆောင်ရွက်သော အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးခေါ် LTO (Large Taxpayer Office)ကို ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရန် ၃၀.၈.၂၀၁၃ ရက်နေ့တွင် ခွင့်ပြုမိန့် ရရှိခဲ့ပြီး ၁.၄.၂၀၁၄ ရက်နေ့မှ စ၍ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင်အလယ်အလတ် အခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာ ရုံး(၁)သည် လည်း ၁.၄.၂၀၁၇ ရက်နေ့မှ စတင်၍ အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် အခွန်စည်းကြပ်သည့်စနစ်သို့ စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါအခွန်ရုံးများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်အများဆုံး ပေးဆောင်သော အခွန်ထမ်းကြီးများဖြစ်ပါသဖြင့် တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများသာမက ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍရှိကုမ္ပဏီကြီးအများစုမှာပတခ၏ရန်ကုန်မြို့အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံး(LTOရုံး) တွင်ရှိနေပါသည်။ ဤLTOရုံးတွင်စာရင်းစစ်အဖွဲ့(၃)ဖွဲ့ဖွဲ့စည်းထားကာ၊ အဓိကအားဖြင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေး သင်တန်းများ ပေးနေပါသည်။ ထိုသင်တန်းများ ကို NORAD အဖွဲ့မှ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြစ် သည်။ လက်ရှိအနေအထားအရ ပတခတွင် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးကို စီမံခန့်ခွဲရန် ဝန်ထမ်းရင်းမြစ် အလုံ အလောက် မရှိပါ။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်အရ စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို အချိန်နှင့်အမျှ ရေ ရှည်တည်တံ့စွာ ဆောင်ရွက်သွားရန် စီစဉ်ထားပါသည်။ စွမ်းဆောင်ရည်နည်းပါးနေသော ဤအခြေအနေတွင်ဝန်ထမ်းများ၊ အကူအညီ အထောက်အပံ့များအား(ကဏ္ဍများစွာသို့) ဖြန့်ကြဲဆောင်ရွက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်တွင် ဆုတ်ယုတ်မှုများပင် ဖြစ် လာနိုင်သည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။

၂.၁.၁။ EITI ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်ငယ်(၁)

အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ စွန့်စားရမှု(ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ) အခြေခံသည့် အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း (risk-based tax auditing)၊ အချက်အလက်များ ဖလှယ်ခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းဈေးနှုန်း (transferred pricing) စသည့် နယ်ပယ်များကို လွှမ်းခြုံမိစေ မည့် လေ့ကျင့်ရေးနှင့် သင်တန်းလိုအပ်ချက်များကို လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ရန်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတခ)၏ တုန့်ပြန်ဖြေကြားချက်

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် မိမိတို့၏ဝန်ထမ်းများကို ရာထူးအဆင့်အလိုက် တတ်သိနားလည်စေရန် ခေတ်နှင့်

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

လျော်ညီသော အခွန်စည်းကြပ်မှုဆိုင်ရာသင်တန်းများကို လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ကျွမ်းကျင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရေးအတွက် အခွန်ဆိုင်ရာစာရင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ စွန့်စားရမှုကိုအခြေခံသည့်အခွန်စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ အချက်အလက်ဖလှယ်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်း ဈေးနှုန်း၊ အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်း၊ အခွန်နှစ်ထပ် ရှောင်ရှားရေး သဘောတူစာချုပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ သင်တန်းများ၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဆိုင်ရာ အခွန်စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အခွန်မူဝါဒနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ် အလုပ်ရုံဆွေး နွေးပွဲ၊ မူဝါဒနှင့် ဆောင်ရွက်ချက်များသင်တန်း၊ နည်းပညာဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုသင်တန်းနှင့် ပိုမိုထိရောက်ကောင်းမွန် သည့် အခွန်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်း (Integrated Tax Administration System (ITAS) သင်တန်းများကို လေ့လာသင်ယူ ရန် ချမှတ်ဆောင်ရွက်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဤသင်တန်းများအားလုံးကို World Bank, OTA, IMF နှင့် NORAD စသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံခြားသား ကျွမ်း ကျင်ပညာရှင်များမှသင်ကြားပို့ချပေးထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ သင်တန်းများကိုသင်ကြားပို့ချပြီးသောအခါ ဝန်ထမ်းများသည် ယင်းသင်တန်းများမှ လေ့လာသင်ယူထား သည့် စွမ်းရည်များနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်ပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက်ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များကိုလည်း ပိုမို ကောင်းမွန်စေပါသည်။

လေ့ကျင့်ရေးနှင့် သင်တန်းလိုအပ်ချက် ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း အတည်ပြုထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ လိုအပ်ချက်ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်း၏ ရလဒ်တစ်ခုအဖြစ် စွန့်စားရမှု အခြေခံသည့် အခွန် စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းများ (risk-based tax auditing work) ကို အဓိကဦးတည် ဆောင်ရွက်ရန်လည်း သတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ NORAD အဖွဲ့မှ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ လုပ်ငန်းများအတွက် သင်တန်းများ ပေးနေပြီး စာရင်းစစ်လုပ်ငန်းများကိုလည်း လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူပင် ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကလည်း လွှဲပြောင်း ဈေးနှုန်း (transfer pricing) ဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို ထောက်ပံ့ပေးနေပါသည်။ ထိုသင်တန်းများ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စာရင်း စစ်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မည့် ဝန်ထမ်းများ၏ အရည်အချင်းနှင့် ကိုက်ညီစွာ စာရင်းစစ်နိုင်ရန် (သို့မဟုတ်) ဝန်ထမ်းအရည်အချင်း ကို ချဲ့ထွင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

၂.၁.၂ EITI ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်ငယ်(၂)

တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများမှ အခွန်အကောက်များကို စီမံခန့်ခွဲ၊ ကောက်ခံနိုင်ရေးအတွက် အခွန် စည်းကြပ်မှု နှင့် အခွန်စာရင်းစစ် မဟာဗျူဟာအပါအဝင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စနစ်များကိုတည်ထောင်၊ ဆောင်ရွက်ရန်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ တုန့်ပြန်ဖြေကြားချက်

စာရင်းစစ် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်ရာ၊ အထွေထွေလုပ်ငန်းများ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍစာရင်း စစ်ဆေးခြင်းတို့ကို အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံး(LTO)တွင် NORAD အဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်နေသည့်အပြင် စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ စီမံခန့်ခွဲမှု (risk management)အရ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊စာရင်းစစ်လက်စွဲ (audit manual) ချမှတ် ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဆင့်များအားလုံးသည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် (Reform Process) တွင် ပါဝင်သည့်အခန်းကဏ္ဍဖြစ်၍ ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှာ ရှုပ်ထွေးပြီး၊စီမံခန့်ခွဲရေးအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားစွာ ရှိထားရန်လိုအပ်ကြောင်း ထပ်မံပြောကြားလိုပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေအရ ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီး ဌာနတွင် ထိုသို့သော စွမ်းဆောင်ရည်မျိုးမရှိ သေးပါ။

စာရင်းစစ်သည့်မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲထားပြီးဖြစ်ရာ အထွေထွေလုပ်ငန်းများ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စာရင်းစစ်ခြင်းတို့အတွက်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤအပိုင်းတွင်လည်း စွမ်းဆောင်ရည်အကန့်အသတ်များ ရှိနေခြင်းကိုနားလည်ထားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးချင်း၏ အရည်အချင်းကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အလွန်ရှုပ်ထွေးသော ကဏ္ဍများနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ စတင်ပါက အချိန်နှင့်အမျှ အခက်အခဲများ ပိုမိုကြုံတွေ့ ရနိုင်ပါသည်။

၂.၁.၃။ EITI ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်ငယ်(၃)

သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် အခွန်ကောက်ခံရေးအတွက် ကုမ္ပဏီများနှင့် အဖွဲ့များအားလုံး၏ အချက် အလက် အခြေပြုစနစ် (Data Base) တစ်ခု တည်ထောင်ဆောင်ရွက်ရန်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ တုန့်ပြန်ဖြေကြားချက်

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ်ကို ၂၀၂၀မှ ၂၀၂၄အထိ ဆောင်ရွက်သွားမည့် အစီအစဉ်တွင် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများသာမက အခြားသော လုပ်ငန်းများအပေါ် တိကျမှန်ကန်သော ကိန်းဂဏန်းများအပေါ် အခြေခံသည့် ဘက်စုံအခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် (Integrated Tax Administration System - ITAS)ဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရရှိနိုင်ရေးအတွက် အချက်အလက်စနစ် (data center) တည်ထောင်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း (Myanmar Modernization for Public Financial Management – MMPFM)အရနေပြည်တော်နှင့် ရန်ကုန်တို့တွင် အငယ်

ဖောက်ခံဆင်ခြင်ပြုချက်များ

စားအချက်အလက်စနစ်များ (mini data center) ဝယ်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ယင်းအစီအစဉ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စတင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနတွင် လက်ရှိလည်ပတ်နေသော စနစ်မှာ စာရွက်စာတမ်းအခြေခံသည့် စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးတွင် ကွန်ပျူတာစနစ်ငယ်တစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပြီး၊ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍရှိ အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးကိုမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဘက်စုံအခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်ခေါ် Integrated Tax Administration System (ITAS) ကို ဝယ်ယူနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်ကို တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန် နှစ်အနည်းငယ် ကြာမြင့်မည် ဖြစ်သော်လည်း၊ မူဝါဒရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အချက်အလက်စနစ် (data base) တစ်ခုကို ရေးဆွဲ၍ အသုံးပြု နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၂.၁.၄၊ EITI ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်ငယ်(၄)

သုတေသနနှင့် မူဝါဒစာတမ်းများ/ အစီရင်ခံစာများ ပြုစုနိုင်ရေးအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့် သုတေသနအဖွဲ့ (ဌာနခွဲ) တစ်ခုကို တည်ထောင်ဆောင်ရွက်ရန်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ)မှ တုန့်ပြန်ဖြေကြားချက်

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် အခွန်ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ် တွင် ခေတ်နှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေမည့် အဓိကအခန်းကဏ္ဍဖြစ်သော ဌာန၏ ဖွဲ့စည်းပုံအား ၁၉.၆.၂၀၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၊ အစည်းအဝေးအမှတ်စဉ်(၁၂/၂၀၁၄)အရ ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ယင်းပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဌာနခွဲ(၁၁)ခုတွင် အခွန်မူဝါဒနှင့် သုတေသနဌာနခွဲအား ပါဝင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

လတ်တလောတွင် မူဝါဒဌာနခွဲတစ်ခုကို တည်ထောင်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ IMF အဖွဲ့နှင့် NORAD အဖွဲ့တို့ကလည်း ထိုဌာနခွဲတွင် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ပေးရန် ကူညီပေးနေပါသည်။ ထိုအကူအညီများတွင် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍအား ထိရောက်စွာ အခွန်ကောက်ခံနိုင်မည့် ဥပဒေအခြေခံတည်ဆောက်ရန် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေကို ပြန်လည်ရေးသားခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။ ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေသစ်ကို ပြန်လည်ရေးသားရာတွင် (လက်ရှိဝင်ငွေခွန်ဥပဒေတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိသေးသော) လွှဲပြောင်းဈေးနှုန်း (transfer pricing) စသည့် နိုင်ငံတကာ အခွန်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ထည့်သွင်းရေးဆွဲထားပါသည်။ ဤရေရှည်လုပ်ငန်းကြောင့် အခွန်ထမ်းနှင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ) နှစ်ဦးလုံးအတွက် အချိန်နှင့်အမျှ သေချာမှုနှင့် ရှင်းလင်းတိကျမှုတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

၂.၁.၅။ EITI ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်ငယ်(၅)

တွင်းထွက်သတ္တုများအားအခွန်ကောက်ခံခြင်းကိုဟန်ချက်ညီဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများကို စုစည်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လေ့လာဆန်းစစ်မှုတစ်ရပ် ပြုလုပ်ရန်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ တုံ့ပြန်ဖြေကြားချက်

လက်ရှိရေးဆွဲနေသည့် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေသစ်တွင် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် သီးသန့် စနစ်တစ်ခုကို မူကြမ်းရေးဆွဲလျက် ရှိပါသည်။ ယင်းဥပဒေသစ် ထုတ်ပြန်ပြီးပါက သယံဇာတူး ဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ပို၍ အကျိုးသက်ရောက်ကာ ပိုမိုထိရောက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ်တွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ(၂၀၁၉ ခုနှစ်မတ်လထိ)

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ နည်းပညာလုပ်နိုင်စွမ်းအဆင့်သည် ယခုအချိန်တွင်လုပ်ငန်းများအတွက် အထူး သီးသန့် လုပ်ဆောင်ခြင်းအတွက် အကန့်အသတ်ရှိနေပါသည်။ သို့သော်လည်း ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍအတွက် အလှူ ရှင်များ၏ နည်းပညာအထောက်အပံ့ပေးဖြင့် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေပြီဖြစ်ပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အခွန်ထမ်းကြီး များဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးမှဝန်ထမ်းများသည် အခွန်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကြုံတွေ့နိုင်သည့်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများနှင့် အခွန်ထမ်းဆောင်သူ များ၏ မျှော်မှန်း ချက်များအား တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အကြံပြုချက်ငယ်နံပါတ်(၄)အပေါ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ တုံ့ပြန်ဖြေကြားချက် (၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လထိ)

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ လက်ရှိနည်းပညာလုပ်နိုင်စွမ်းအဆင့်သည် သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ရေရှည် တည်တံ့သည့် သုတေသနအဖွဲ့(သို့) ယူနစ်တစ်ခုထူထောင်ရန်အတွက် အကန့်အသတ်ရှိနေပါသည်။ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာန အနေဖြင့် ရှိနေသည့် လုပ်နိုင်စွမ်းအား ထိထိရောက်ရောက်အသုံးပြု၍ အခြားမူဝါဒတစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ မည်မျှအထိ လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ကို သုတေသနဆောင်ရွက်နေပါသည်။

အကြံပြုချက်ငယ်နံပါတ်(၅)အပေါ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ တုံ့ပြန်ဖြေကြားချက်(၂၀၁၉ ခုနှစ် မတ်လထိ)

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့အတွက် ယခုလက်ရှိအချိန်ထိ မရရှိသေးပါ။

ဖောက်ခံအကြံပြုချက်များ

၂.၂။ သယံဇာတထုတ်ယူရေးလုပ်ငန်းများကိုမှတ်သားဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရဌာနများ အားလုံး အသုံးပြုသော သီးခြားအခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ် (Taxpayer Identification Number - TIN) မရှိခြင်း

နယ်ပယ်လေ့လာသတ်မှတ်သောအဆင့်တွင် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ရရှိသောဝင်ငွေကြေညာ လွှာများတွင် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းတစ်ခုချင်း၏ သီးခြားအခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ် မရှိကြောင်းမှာ မှတ်သားမိပါသည်။ အချို့ကုမ္ပဏီများ၏ အမည်စာလုံးပေါင်းများမှာ အစိုးရဌာနတစ်ခုနှင့် တစ်ခု စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံခြင်း မတူညီကြချေ။ ယင်းခြားနားချက်များသည် ထိုဝင်ငွေ ကြေညာလွှာများကို မြန်မာဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

ယင်းအပြင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့သည် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများအားလုံး အပြည့်အစုံ ပါဝင်သောစာရင်း ပြုစုထားကြောင်း၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့သတ္တုတူးဖော်ရေး ကုမ္ပဏီများ၏ သီးခြားမှတ်ပုံတင်အမှတ်များကိုလည်း ပြုစုထားခြင်း မရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ဤအခြေအနေကြောင့် အောက်ပါတို့ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည် -

- ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့သည် လုပ်ငန်းအမည်များကို ကုမ္ပဏီအမည်ကိုသာ အခြေခံ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားသဖြင့် အခွန်ကြေညာလွှာစာရင်း ပြည့်စုံမှုရှိရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အလွန်အမင်း စွန့်စားမှု ယူနေပါသည်။
- ယင်းအမည်များကိုမှတ်တမ်းတင်ရာတွင် စာလုံးပေါင်းမတူညီမှုများကြောင့် ကိန်းဂဏန်းပိုင်းဖြတ်မှု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ရန်သက်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်း ပေးဆောင်ထားသော စုစုပေါင်း အခွန်ထမ်းငွေ ပမာဏအပေါ် အခြေခံ၍ ဤအစိုးရဌာနများမှ ရရှိသောဝင်ငွေကြေညာလွှာများကို ပေါင်းစည်းရန် မလုပ်နိုင်ပေ။ ကိန်းဂဏန်းပိုင်းဖြတ်မှု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ခြင်းကို အချက်အလက်များအားလုံး စုပေါင်းတွက်ချက်ခြင်းမရှိဘဲ အစိုးရဌာန တစ်ခုချင်းအတွက် သီးခြားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။
- ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့သည် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီများမှပေးအပ်ခဲ့သော ပေးချေမှု အချို့ကို မှတ်တမ်း တင်နိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံစာအတွက် အချက်အလက် ပေးပို့သည့် စာပုံစံများနှင့် ကုမ္ပဏီများ၏ အစီရင်ခံစာအတွက် အချက်အလက် ပေးပို့သည့် စာပုံစံများအကြား ကွာခြားချက်များ ရှိလာပါသည်။ ဤကွာခြားချက် များကို စာရင်းတိုက် ဆိုင်စစ်ဆေးမှု အဆင့်တွင် ဖော်ထုတ်သိရှိခဲ့ပါသည်။

အကြံပြုချက်

ထိုကြောင့် အစိုးရဌာနအားလုံးအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများမှာရရှိသော ငွေပေးချေမှုများကို မှတ်တမ်းပြုထားနိုင်ရန် သီးခြား အခွန်ထမ်းအမှတ် TIN တစ်ခုသာ အသုံးပြုရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ လက်ရှိကုမ္ပဏီများ၏ အခြေအနေကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အစိုးရ ဌာနများ သည် ဆက်လက်၍ နီးနီးကပ်ကပ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီ အသစ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်းတို့ကုမ္ပဏီ စတင်တည်ထောင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် TIN အမှတ်များ ချမှတ် ပေးထားသင့်ပါသည်။ TIN အမှတ်များကို သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ အားလုံးသို့ ဖြန့်ဝေပေးထားသင့်ပြီး ကုမ္ပဏီတိုင်းမှ ထိုနံပါတ် ကို ကိုးကားခြင်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီများအကြား မည်သည့် မရေရာ၊ မကွဲပြားခြင်းကိုမဆို ရှောင်ရှားနိုင်ပေမည်။

အစိုးရဌာနများ

ဖောက်ခံအကြံပြုချက်များ

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနသည် ၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးတွင် အသေးစားကွန်ပျူတာစနစ်တစ်ခုဖြင့် အခွန်ထမ်းများအား သီးခြားအခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ် (TIN) ချမှတ် အသုံးပြုဆောင် ရွက်လျက်ရှိပြီး၊ အလယ်အလတ် အခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးတွင်လည်း တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်တိုးချဲ့ကာအဆိုပါရုံး များရှိ အခွန်ထမ်းများအား TIN နံပါတ် ချမှတ် အသုံးပြု ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန တစ်ခုလုံးအတွက် ၂၀၁၉ - ၂၀၂၀ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် နည်းပညာအခြေပြု အခွန်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်သစ်တစ်ရပ်ကို ၂၀၁၉ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁)ရက် နေ့ တွင်စတင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။ သို့ရာတွင် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများသာမက ITD နှင့် ဆက်စပ် နေသည့် အခြားသောအစိုးရဌာနများသည်လည်း ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနမှ အသုံးပြုသော TIN နံပါတ်ကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

သီးခြားအခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ် TIN နံပါတ် တစ်ခုတည်းကိုသာအသုံးပြုရန်နှင့် ထိုသို့ အသုံးပြုသည့် ကွန်ပျူတာ နည်းပညာစနစ်ကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် ကွန်ပျူတာသတင်းနည်းပညာနှင့် ကွန်ရက်စနစ်ကို တည်ထောင်ရန်လိုအပ် သလို နိုင်ငံတကာတွင် အသုံးပြုသော စံချိန်စံညွှန်းအရဥပဒေသစ်တစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန(ပတာခ)၏ မှတ်ချက်များ (၂၀၁၉ ခုနှစ်၊မတ်လထိ)

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနဖြင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ ပုဂ္ဂလိက အခွန်ထမ်းဆောင်သူများအား အခွန်ထမ်းနံပါတ်များ ထုတ်ပေးပြီးဖြစ်ပါသည်။

၂.၃။ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးမှ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများအတွက် သယံဇာတအခွန်ဘဏ္ဍာ ငွေမျှဝေပေးသည့် စနစ်တစ်ခု တည်ထောင်ရေး စဉ်းစားရန်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအားလုံးနီးပါးတွင် ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် သတ္တုမှ ဘဏ္ဍာငွေများရရှိပြီး အကြီးမားဆုံးသော ကုန်းတွင်းသယံဇာတ အကျိုးအမြတ်များသည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ရှိပါသည်။ ဤဒေသများနှင့် အခြားဒေသများတွင် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူမှု လုပ်ငန်းများကြောင့် ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဒေသန္တရပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆိုးဝါးစွာ ထိခိုက်ပျက်စီးလျက် ရှိပါသည်။

သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူရေးကုမ္ပဏီများမှ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်အခများကို နိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာငွေ စာရင်းထဲသို့ ထည့်သွင်းပြီးနောက် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အသုံးစရိတ်များနှင့် စီမံကိန်းများတွင် ပြန်လည်သုံးစွဲရန် စီစဉ်ထားပါသည်။ သတ္တုတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီများထံမှ ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများကို တိကျသေချာစွာ ခွဲဝေချပေးသော သတ်မှတ်ထားသည့် စီမံကိန်းများ ဟူ၍မရှိပေ။

အကြံပြုချက်

ဒေသခံများသည်သယံဇာတ ထုတ်ယူမှုလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးဆက်ကို တိုက်ရိုက်ခံစားရသူများဖြစ်သဖြင့် အစိုးရသည် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူရေး ကုမ္ပဏီများမှ ရရှိသည့် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေများမှအထူးရန်ပုံငွေတစ်ရပ် (သို့မဟုတ်) ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေမှု ယန္တရား ထူထောင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ထိုဘဏ္ဍာငွေများကို အောက်ပါအတိုင်း အကျိုးပြုမည့် စီမံကိန်းများအတွက် ရန်ပုံငွေများ ခွဲဝေပေးနိုင်သည်။ -

သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူသည့် လုပ်ငန်းများကြောင့် ထိခိုက်သည့် ဒေသခံများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး။

- ❖ အကြမ်းဖက်သော ပဋိပက္ခများ လျော့ချရန် (သို့မဟုတ်) တားဆီးကာကွယ်ရန်။
- ❖ ဒေသခံများ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုဟူသော အတွေးအမြင်များအပေါ် အခြေခံသည့် ဒေသခံများ၏ အကျိုးအမြတ်ရရေး တောင်းဆိုမှုများကို တုန့်ပြန်ဖြေကြားခြင်းရန်နှင့်
- ❖ သယံဇာတ ကြွယ်ဝသော ဒေသများနှင့် သယံဇာတ မကြွယ်ဝသော ဒေသများအတွင်း ဒေသဝင်ငွေ ညီမျှမှုရှိအောင် မြှင့်တင် လုပ်ဆောင်ရန်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ထိရောက်မှု ပိုရှိရေးအတွက် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသည့်စနစ်သည် မည်သည့်ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသည့်ပုံသေ နည်းကို ကျင့်သုံးမှုအပေါ် သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး၏ ဘုံသဘောတူညီချက် ရရှိရန်သာမက ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ များကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းပါ လိုအပ်သည်။

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန

ပြည်သူ့ငွေစာရင်းမှ ထုတ်ယူမှု

ကာလလတ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်အား ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ခုနှစ်ကတည်းက ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်ပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီး ဘဏ္ဍာရေးရန်ပုံငွေများ တောင်းခံမှုများအား ကာလလတ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမူဘောင်(Median Team Frame Work) အပေါ်အခြေခံ တွက်ချက်၍ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ MTFF အောက်တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်များအညွှန်းကိန်း (၆)ခုအားအသုံးပြု၍ အခွန်အခခွဲဝေမှုအား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၁။ စုစုပေါင်းလူဦးရေ

၂။ ဆင်းရဲမှုအညွှန်း

၃။ ဧရိယာ

၄။ Per Capital Tax Collection

၅။ Per Capital GDP

၆။ Urban population as percent of Total State population

သယံဇာတဝင်ငွေခွဲဝေခြင်းစနစ်အတွက် နိုင်ငံရေးသဘောတူညီမှုရရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။

ဖော်ပြချက်များ

၂.၄။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်း

အခြားအုပ်ချုပ်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်မှ (နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ) ပိုင်ဆိုင်မှုကို ဗဟိုမှချုပ် ကိုင်မှုကို လျော့ချခြင်း၊ စတော့ရှယ်ယာဈေးကွက်သို့ လုပ်ငန်းများကို စာရင်းသွင်းခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်သော ဘုတ်အဖွဲ့ကို တိုးတက် ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း စသည်တို့နှင့်အတူတွဲ၍ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းနှင့် စံနှုန်းမြင့်မားသော တာဝန်ခံမှုတို့သည် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ၏ ပိုမိုကောင်းမွန်လာပြီး၊ ထိရောက်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်အောင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ အစိုးရ အနေဖြင့် စစ်မှန်ထိရောက်သော ပိုင်ရှင်ဖြစ်စေရန်၊ လွှတ်တော်အနေဖြင့် ပိုင်ရှင်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတော်၏ စွမ်းဆောင်မှုကိုသုံးသပ် အကဲဖြတ်နိုင်ရန်၊ မီဒီယာများအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ထိရောက်မှုကို အများပြည်သူနားလည် သဘောပေါက် လာအောင် လုပ်ဆောင်ရန်၊ အခွန်ထမ်းပြည်သူများနှင့် အများပြည်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်နှင့်

ပတ်သက်ပြီး ပြီးပြည့်စုံစွာနားလည် သဘောပေါက်စေရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မဟုတ်သည့် သတင်း အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန် ကြေညာခြင်းသည် အစိုးရအတွက် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးသည်။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်တစ်ခုချင်း၊ ပြည်ပတင်ပို့သောပမာဏနှင့် ပြည်တွင်းသုံးသောပမာဏများ၊ လက်ရှိစာချုပ် ချုပ်ထားသည့် လုပ်ကွက်များနှင့် လုပ်ကိုင်နေသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုပမာဏကို စတင်ထုတ်ပြန်ကြေညာနေကြောင်း သိရပါသည်။ သို့သော်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်းများ၏ စီးပွားရေးစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့တွင် ယခုထက် ပိုကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်စရာများ ကျန်နေပါသေးသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များကိုဖော် ဆောင်ရန် ယခုနှစ်တွင်များစွာ လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ပြောကြသော်လည်း ယင်းဝန်ကြီးဌာနအောက်မှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍမှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နည်းပါးလှပေသည်။ သယံဇာတနှင့်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည် ယင်းတို့ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသည့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ ဝင်ငွေများ၊ အသုံးစရိတ်များ သို့မဟုတ် တစ်ဆင့်ခံ ကန်ထရိုက်တာများနှင့် ဆက်ဆံရေးအခြေအနေများအကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာမှု အလွန်နည်းပါးလှသည်။ ထို့အပြင် တပ်မတော်နှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်နေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပို၍ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိအောင် ဖြစ်စေ၊ တာဝန်ခံစေရန် ဖြစ်စေ လုပ်ဆောင် နေမှု မရှိပေ။

ထို့အပြင် အများပြည်သူများ ရရှိထားသည့် သတင်းအချက်အလက်အရ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဥပဒေရေးရာသဘော သဘာဝ၊ အာဏာများနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ရှင်းလင်းမှုမရှိပေ။ အချို့မှာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရာတွင် စီးပွားဖက်အဖြစ်နှင့် စည်းကြပ်သူအဖြစ်ဟူ၍ တာဝန်နှစ်ခုရှိနေသည်။

အကြံပြုချက်

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ခုလုံးကို နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းများ အားလုံးကို လွှမ်းခြုံသည့် စုပေါင်းအစီရင်ခံစာ နှစ်စဉ်ထုတ်ပြန်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် လုပ်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်ရန် နှင့် ထိုအစီရင်ခံစာကို သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများဖြစ်သည့် လူထု၊ လွှတ်တော်နှင့် မီဒီယာသို့ ဦးတည်သော သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ပြန်ကြေညာ၊ အသိပေးသည့် ယန္တရားဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန်အကြံပြုပါသည်။ နှစ်စဉ် စုပေါင်းအစီရင်ခံစာတွင် အောက်ပါအချက်အလက်များကို ပါဝင်ထည့်သွင်းနိုင်သည် -

- ❖ နိုင်ငံ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့် ထိုမူဝါဒကို နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မည်သို့အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နေကြောင်း သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အထွေထွေထုတ်ပြန်ချက် (ဥပမာ - ပိုင်ဆိုင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ သတင်းအချက် အလက်နှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှု အနှစ်ချုပ်တင်ပြချက်၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်းကြားနှင့် အစိုးရကြားဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ လိုင်စင်ထုတ်ပေးရာတွင် ပါဝင်သော အခန်းကဏ္ဍ၊ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခ စီမံခန့်ခွဲမှု)

- ❖ စုပေါင်း ဘဏ္ဍာရေးသတင်းအချက်အလက်များနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ဘုတ်အဖွဲ့များအပြောင်းအလဲများကို အစီရင်ခံခြင်း
- ❖ ကောက်ခံရရှိသည့် ဝင်ငွေများ၊ အမြတ်များ၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများမှ ငွေသားစီးဆင်းမှု၊ အသားတင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အစိုးရသို့ လွှဲအပ်သောငွေများ၊ သုံးစွဲမှု စသည်တို့ ပါဝင်သော အဓိက ဘဏ္ဍာရေးညွှန်းကိန်းများနှင့်
- ❖ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် တစ်ခုချင်း အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပုံစံပြောင်းလဲခြင်းကို အပြီးသတ်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် လက်ရှိစည်းကြပ်ကွပ်ကဲမှု တာဝန်ကို သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူမှုကဏ္ဍအတွက် ရေရှည်စည်းကြပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးသို့ ဦးတည်၍ အကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခဖြစ်မှု ဖယ်ရှားရန် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ လက်ရှိ စည်းကြပ်သောတာဝန်ကို သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန/ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာနတို့၏ အခြားသော ဌာနတစ်ခုသို့ သီးခြား ရွှေ့ထားရန်လည်း အကြံပြုပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများအတွက် စံသတ်မှတ်ချက်များကို ဖော်ဆောင်ရန် ယခုနှစ်တွင် များစွာလုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ပြောကြသော်လည်း ယင်းဝန်ကြီး ဌာနအောက်မှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍမှ နိုင်ငံပိုင်စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများထက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နည်းပါးလှပေသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများသည် ယင်းတို့ ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသည့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ ဝင်ငွေများ၊ အသုံးစရိတ်များ (သို့မဟုတ်) တစ်ဆင့်ခံ ကန်ထရိုက်တာများနှင့် ဆက်ဆံရေးအခြေအနေများအကြောင်း ထုတ်ဖော်ချပြမှု အလွန်နည်းပါးလှသည်။ ထို့အပြင် စစ်ဘက်/ တပ်မတော် (လက် နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ)နှင့် ပတ်သက် ဆက်နွယ်နေသော လုပ်ငန်းများကို ပို၍ ပွင့်လင်းမြင် သာမှုရှိအောင် ဖြစ်စေ၊ တာဝန် ခံစေရန် ဖြစ်စေ လုပ်ဆောင်နေမှု မရှိပေ။

ထို့အပြင် အများပြည်သူများ ရရှိထားသည့် သတင်းအချက်အလက်အရ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဥပဒေရေးရာ သဘောသဘာဝ၊ အာဏာများနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ရှင်းလင်းမှု မရှိပေ။ အချို့မှာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရာတွင် စီးပွားဖက်အဖြစ်နှင့် စည်းကြပ်သူအဖြစ်ဟူ၍ တာဝန်နှစ်ခုရှိနေသည်။

နှစ်ပတ်လည် စုပေါင်းအစီရင်ခံစာတွင် အောက်ပါ အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းနိုင်၊ ပါဝင်နိုင်ပါသည် -

- (က) နိုင်ငံ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ထိုမူဝါဒကို နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မည်သို့ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နေကြောင်း သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ အထွေထွေထုတ်ပြန်ချက် (ဥပမာ - ပိုင်ဆိုင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းထားပုံ သတင်းအချက်အလက်နှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှု အနှစ်ချုပ်တင်ပြချက်၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်းကြားနှင့် အစိုးရကြားဆက်ဆံရေး၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ လိုင်စင်ထုတ်ပေးရာတွင်ပါဝင်သော အခန်းကဏ္ဍ၊ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခ စီမံခန့်ခွဲမှု)
- (ခ) စုပေါင်းဘဏ္ဍာရေးသတင်းအချက်အလက်များနှင့်နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ဘုတ်အဖွဲ့များအပြောင်းအလဲများကို အစီရင်ခံခြင်း၊
- (ဂ) ကောက်ခံရရှိသည့်ဝင်ငွေများ၊ အမြတ်များ၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများမှ ငွေသားစီးဆင်းမှု၊ အသားတင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ အစိုးရသို့လွှဲအပ်သောငွေများ၊ သုံးစွဲမှုစသည်တို့ ပါဝင်သော အဓိကဘဏ္ဍာရေးညွှန်းကိန်းများနှင့်
- (ဃ) နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် တစ်ခုချင်း အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း နှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ငန်းနှင့် ဦးစီးဌာနများမှ စီမံခန့်ခွဲသည့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ ထုတ်လုပ်မှုကိန်းဂဏန်းများအခွန်အခရရှိမှုများ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာနှင့် ညွှန်ကြားချက်များအား ဝန်ကြီးဌာန Website တွင် တင်ပြဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး နည်းဥပဒေသစ်တွင် နိုင်ငံတော်မှ ဖော်ထုတ်ရှာဖွေထားသည့် လုပ်ကွက်များကိုလည်းကောင်း လုပ်ကွက်တစ်ခုကို တစ်ဦးထက်ပို၍ တစ်ပြိုင်တည်း လျှောက်ထားသည့် လုပ်ကွက်များကိုလည်းကောင်း တင်ဒါစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) စတုတ္ထအကြိမ် EITI အစီရင်ခံစာတွင်လုပ်ကွက်ချထားမှု၊ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု၊ ရတနာခွန်ပေးဆောင်မှု၊ ရတနာပြပွဲတွင် တင်ပြရောင်းချမှု၊ ခွင့်ပြုမိန့် (လက်ဝယ်ပိုင် ဆိုင်မှု)၊ Inkind ခွဲဝေမှု၊ လူမှုအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်မှု၊ ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်မှုတို့အပြင် UFA (OA) စာရင်း၏ ဝင်ငွေနှင့်အသုံးစရိတ် အသေးစိတ်စာရင်းကို နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်၍ Reporting Template တွင် ဖြည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

(ခ) ကျောက်မျက်ကဏ္ဍအထောက်အကူပြုရေးကော်မတီ (Supporting Committee) သည် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ကဏ္ဍ၏ လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊ အောက်ပါအချက်များပါဝင်သည့် (Policy Making Theory) ကို မာတိကာပါ အကြောင်းအရာများအတိုင်း လိုက်နာ၍လည်းကောင်း ကျောက်မျက် ရတနာမူဝါဒကို ပြုစုရေးဆွဲခြင်းအား ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ -

- (က) Agenda Setting/Identification of Issues or Problems
- (ခ) Policy Formulation
- (ဂ) Policy Adoption
- (ဃ) Policy Implementation
- (င) Policy Assessment/Evaluation

(ဂ) မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒအခန်း (၅) တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒ စောင့်ကြည့် လေ့လာမှု၊ အကဲဖြတ်မှု အစီအစဉ်နှင့် အခန်း (၆) တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင် ရွက်မှုအစီအစဉ်များ ကိုထည့်သွင်းရေးဆွဲသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) နောက်ဆုံးမူကြမ်းအဖြစ် အတည်ပြုပြီးထားသော မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာမူဝါဒ ဖော်ပြချက် (Policy Statement) (၃၆) ခုအပေါ်သဘောထားများ၊ အကြံပြုချက်များ တောင်းခံခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင်တိကျရှင်း လင်းသည့် တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားများရှိရန်၊ စွမ်းဆောင်ရည်များကိုလည်း နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် ညီညွတ်စေရန်၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှဝင်ငွေပိုမိုရရှိစေရန်၊ ကုန်ကျစရိတ် လျှော့ချနိုင်စေရန်၊ အုပ်ချုပ်မှုစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ SOE Reform နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ တွင်မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင်နိုင်ငံပိုင်စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ (SOE Reform Workshop)ကို နေပြည်တော် Horizon Lake View Hotel တွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၂၁) ရက်မှ(၂၂) ရက်နေ့အထိ ကျင်းပပြု လုပ်ခဲ့ရာတွင် SOE လုပ်ငန်းများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသည့် မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနမှ အဆင့်မြင့်အရာရှိကြီးများက လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အနာဂတ်လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ စိန်ခေါ်မှုအခက်အခဲများကိုပွင့်လင်း မြင်သာစွာချပြဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

လစဉ် Press Release များပြုလုပ်၍ပြည်တွင်း / ပြည်ပ မီဒီယာများမှ တောင်းခံမေးမြန်းလာသည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာထုတ်ပြန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ Website နှင့် Social Media တို့တွင် အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ လွှင့်တင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၂.၅။ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ နောက်ကြောင်းခြေရာခံလိုက်ခြင်းနှင့် ကျောက်မျက်တန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်းများ မရှိခြင်း

ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ NGO များက အဓိကဝေဖန်ကြသည့်ကိစ္စများထဲမှ တစ်ခုမှာ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် မပြည့်မစုံ စစ်ဆေးမှုများပင် ဖြစ်သည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူ အများအပြားကို ယခု အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုရန် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်သော ကျောက်မျက် ထက်ဝက်ကျော်မှာ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း(မှတ်ပုံတင်ခြင်း)မရှိဘဲ (တစ်နည်းအားဖြင့် အစိုးရကို တင်ပြခြင်းမရှိဘဲ) တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းထားသော စနစ်ကို ကျော်လွန် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိကြောင်း ခန့်မှန်းကြသည်။

အထက်ပါ အပိုင်း(၃.၃.၆)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျောက်မျက်ရတနာများ၏ တန်ဖိုးကို မြန်မာကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ အခြားသော အစိုးရဌာနများ (ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၊ အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၊ လွှတ်တော်)၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MGJEA) တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြင်ပကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးတို့ ပါဝင်သော ကျောက်မျက် တန်ဖိုးဖြတ် ကော်မတီက တန်ဖိုးသတ်မှတ်သည်။ ယင်းကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌမှာ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာလုပ်ငန်းမှ အရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ တာဝန်ရှိသူများနှင့်တွေ့ဆုံမှုများနှင့် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ ဒေသဆိုင်ရာရုံးခွဲသို့ ကွင်းဆင်းသွားရောက်ခြင်းတို့အရ ထိုသို့ကျောက်မျက်များကို တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း ပြီးသွားသောအခါ ကျောက်မျက်တန်ဖိုးကို လွတ်လပ်သော စာရင်းစစ်ခြင်းများ (သို့မဟုတ်) ပြန်လည်စစ်ဆေးခြင်းများ မရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

လက်ရှိကျင့်သုံးနေသောစနစ်များသည် ကျောက်မျက်တန်ဖိုး သတ်မှတ်ရာတွင် အသုံးပြုသော နိုင်ငံတကာကောင်းမွန်သောစံ၊ အလေ့အထများနှင့် ကွာဟနေပါသည်။ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် အခြားအစိုးရဌာနများမှ ကိုယ်စားလှယ် (တာဝန်ရှိသူ)များတွင် ကျောက်မျက်တန်ဖိုးကို လွတ်လပ်၍ အမှီအခိုကင်းစွာ တန်ဖိုးဖြတ်ရန် လျော်ကန်

သင့်တော်သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ဈေးကွက်အနေအထား သိရှိမှု ရှိမရှိမှာ မရှင်းလင်းပေ။ တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းကို မြန်မာ့ ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပြင်ပကျွမ်းကျင်ပညာရှင် တစ်ဦးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေါ်တွင်သာ ကန့်သတ်ထားပေသည်။

ထို့အပြင် ကျောက်မျက်ရတနာ ထုတ်လုပ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း (မှတ်ပုံတင်ခြင်း) လုပ်ငန်းစဉ်သည် လျော်ကန်၊ ထိရောက်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မလိုက်နာကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။ ဤကိစ္စရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ခုတည်းသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေတွင် “ထုတ်လုပ်ထားသော ကျောက်မျက်ရတနာအရိုင်းတုံးများကို မှတ်ပုံတင်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း သော်လည်းကောင်း၊ အမှန်တကယ် ထုတ်လုပ်ထားသော ကျောက်မျက်ရတနာအရိုင်းတုံးများကို မှတ်ပုံတင်ရန် ပျက်ကွက်ပြီး အစားထိုး ကျောက်မျက်ရတနာအရိုင်းတုံးကို မှတ်ပုံတင်ခြင်းသော်လည်းကောင်း ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခံရလျှင် ထောင်ဒဏ်အနည်းဆုံး ၇ နှစ်မှ အများဆုံး ၁၅ နှစ်နှင့် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်ခံရမည်” ဖြစ်ကြောင်း၊ မှတ်ပုံမတင်ထားသော ကျောက်မျက်ရတနာကို ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲတွင် ရောင်းချခွင့် မရှိကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျောက်တွင်းမှ ဈေးကွက်အထိ နောက်ကြောင်း ခြေရာခံလိုက်နိုင်မှုသည် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ကောင်းမွန်အောင်လုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများတွင် ကျောက်မျက်ရတနာမြစ်များ၊ ကျောက်မျက်ရတနာဖော်ထုတ်လုပ်သော ကုန်စည်ကွင်းဆက်၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာနှင့်ညီသော၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် လုပ်ငန်းပုံစံများ၏ ပို၍ တာဝန်ယူမှုရှိရန် လိုအပ်သည်။ ကျောက်မျက်ရတနာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ နောက်ကြောင်း ခြေရာခံလိုက်နိုင်မှုနှင့် မှတ်ပုံတင် လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်းတို့သည် အလွန်အရေးကြီးပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ အားလုံးတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော တာဝန်ခံမှုဘက်သို့ သွားနေသည့် ကမ္ဘာ့ခေတ်ရေစီးကြောင်း တိုးမြှင့်လာခြင်းကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။

ထို့အပြင် နောက်ကိစ္စတစ်ရပ်မှာ ကျောက်မျက်ရတနာကို နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် အညီလွတ်လပ်စွာ အသိအမှတ်ပြု မှတ်ပုံတင်လက်မှတ်ထုတ်ပေးနိုင်သော အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ဓာတ်ခွဲခန်း အရေအတွက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယခုအထိ အလွန်နည်းပါးနေသေးသည်။

အကြံပြုချက်များ

၁။ စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ပြီး ဝန်ထမ်းများ၏ ကျွမ်းကျင်မှု မြှင့်တင်ရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်နှင့် နည်းပညာပိုင်း ကျွမ်းကျင်ပြီး အတွေ့အကြုံ ရှိသည့် ကျောက်မျက်ရတနာ ပညာရှင်များကို ငှားရမ်းရန် အကြံပြုလိုပါသည်။

စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုနှင့်ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှု အားနည်းခြင်းကြောင့် ဘဏ္ဍာငွေများ လေလွင့်ရခြင်းနှင့် တရားမဝင် ကျောက်မျက်ရတနာ ကြီးထွားလာခြင်း ဖြစ်စေသဖြင့် ထိုအားနည်းချက်များကို စတင်ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန် သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် နည်း

ပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကို အားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ အစိုးရဌာနများမှ ဝန်ထမ်းများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း နှင့် ဥပဒေကို လိုက်နာစေရန် အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကိုလည်း တည်ဆောက်သင့်ပါသည်။

၂။ ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်မှု မူဘောင်

ကျောက်မျက်ထုတ်လုပ်မှုသာမက လိုင်စင်များ ချပေးခြင်း၊ တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း၊ ပြည်ပတင်ပို့ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းတို့အပါအဝင် ကျောက် မျက်ကဏ္ဍ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အမျိုးသားအဆင့် ကျောက်မျက်ကဏ္ဍမူဝါဒ တစ်ခုကိုရေးဆွဲခြင်း၊ ဆက်စပ်နေသည့် ကျောက်မျက်ဥပဒေမူဘောင်အား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ကျောက်မျက်ထုတ်လုပ်မှုအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်း တို့အတွက် သင့်တော်သည့် စနစ်များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ရေးဆွဲခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။

၃။ တန်ဖိုးဖြတ်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနကို အောက်ပါအတိုင်း အကြံပြုလိုက်ပါသည် -

- ကျောက်မျက်တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ကဏ္ဍဈေးကွက်များနှင့် တန်ဖိုးဖြတ်သည့် နည်းစနစ်များကို ကျယ်ပြန့်နက်နဲစွာ သိရှိနားလည်သော ပြင်ပ တန်ဖိုးဖြတ်ပညာရှင်များ ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်စေခြင်းနှင့် မျှတသော တန်ဖိုး / ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးတို့ဖြင့် ပြန်လည် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် တန်ဖိုးဖြတ် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုခိုင်မာ အားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်ရန်။
- တန်ဖိုးဖြတ်ကော်မတီ၏ အစည်းအဝေးမှတ်တမ်းများတွင် တန်ဖိုးဖြတ်နည်းစနစ်ကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ ဖော်ပြခြင်းကို ရွေးချယ် ဆောင်ရွက်ရန်၊ စာရင်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် ကျောက်မျက်များ၏ တန်ဖိုးဖြတ်မှုနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲတွင် ယင်းကျောက် မျက်များ၏ ရောင်းဈေးများအကြား စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်းများ အလျဉ်းသင့်သလို ဆောင်ရွက်ပြီး ထုတ်လုပ်မှု အပေါ် ခိုင်ကြေးများ ကောက်ယူရာတွင် လိုငွေများ တစ်စုံတစ်ရာ ရှိမရှိကို ဆုံးဖြတ်ရန်။

၄။ တာဝန်ခံမှုရှိသော သတ္တုတူးဖော်မှုနှင့် နောက်ကြောင်း ခြေရာခံလိုက်နိုင်မှု

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနအား အောက်ပါအချက်များကို စဉ်းစားဆောင်ရွက်သွားရန် အကြံပြုပါသည် -

- တာဝန်ခံမှုရှိစွာ တူးဖော်ထုတ်ယူသည့် ကျောက်မျက်များအတွက် နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်လိုအား တိုးလာခြင်း ပြည့်မီစေရန် တာဝန် ခံမှုရှိသော တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများကို ကျောက်တွင်းများ တူးဖော်သင့်နေရာတွင် စတင် လိုက်နာကျင့်သုံးမှုကို တိုက်တွန်းအားပေးရန်။
- ကျောက်တွင်းမှ ဈေးကွက်အထိ နောက်ကြောင်း ခြေရာခံလိုက်နိုင်စွမ်းရှိသော စနစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်နိုင်မည့် အနာဂတ်

အလားအလာများကို စူးစမ်းရှာဖွေခြင်း၊ ဤစနစ်သည် အခြားသော ပေါ်ထွန်းစပြုနေသည့် အလားတူ နိုင်ငံတကာ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီရပါမည်။ (သာကေများကို လေ့လာရန် အခန်းအဆုံးမှတ်စု ကိုကြည့်ပါ။) ကင်ဘာလေ လုပ်ငန်းစဉ် (Kimberley Process) သည် စိန်ထုတ်လုပ်သော နိုင်ငံများတွင် “ပဋိပက္ခ” ဖြစ်စေသည့် စိန်ရိုင်းတုံးများ စီးဆင်းမှုကို တားဆီးရန်အတွက် တည်ထောင်ထားသည့် နိုင်ငံတကာ အကျိုးသက်ဆိုင်သူပေါင်းစုံ ပါဝင်သည့် အသိအမှတ်ပြု မှတ်ပုံတင် လက်မှတ်ထုတ်ပေးသည့် ယန္တရားတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော နိုင်ငံတကာ လုပ်ဆောင်ချက်များသည်လည်း ပေါ်ထွန်းလျက်ရှိ ပြီးအများစုသည် (အရောင်စုံသော ကျောက်မျက်များ မဟုတ်ဘဲ) စိန်နှင့် တန်ဖိုးမြင့်သော သတ္တုများကို အဓိကထားခြင်းများပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသန္တရအကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၊ ကျောက်မျက် တင်ပို့နေသည့် နိုင်ငံများနှင့် ဆွေးနွေးပြီးအလားတူ အသိအမှတ်ပြု မှတ်ပုံတင် လက်မှတ်ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင် ခြင်းအားဖြင့်ပဋိပက္ခ ကျောက်မျက်ရတနာများသည် တရားဝင်ဈေးကွက်သို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် စတင်ဆွေးနွေးသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြုသည့် မှတ်ပုံတင် လက်မှတ်တစ်ခုကို ဖန်တီးခြင်းအားဖြင့် တရားမဝင် ကျောက်မျက်ကဏ္ဍကို တိုက်ဖျက်ရာတွင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သလို ကျောက်မျက် အရိုင်းတုံးများ တရားမဝင် မှောင်ခိုရောင်းချခြင်းနှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအကြား ချိတ်ဆက်မှုကိုလည်း ဖြတ်တောက်ရာတွင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် မည်သို့ လုပ်ဆောင်ချက်မျိုးမဆို ဌာနဆိုင်ရာများ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစွာ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများစွမ်းဆောင် ရည်တည်ဆောက်ခြင်း၊ ကဏ္ဍအလိုက် စီမံအုပ်ချုပ်မှု မူဘောင်တစ်ခုတို့ကို ထူထောင်ခြင်းတို့အပါအဝင် ဤ အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် အခြားသော အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်းများ ဦးစွာ လုပ်ဆောင်ပြီးမှ သာလျှင် ဆောင် ရွက်သင့်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) ကျောက်မျက်ရတနာထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်နှင့်အကျိုးတူကုမ္ပဏီများမှာ ထိန်းသိမ်းရလွယ်ကူသော်လည်း ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှာ ခက်ခဲပါကြောင်း၊ ယခုအစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် ကျောက်မျက်ရတနာကို အထောက်အကူပြုမည့် မူဝါဒများရေးဆွဲရန်အတွက် ကျောက် မျက်ရတနာကဏ္ဍအထောက်အကူပြုရေး ကော်မတီ (Supporting Committee) ကို အစိုးရ၊ လုပ်ငန်းရှင်၊ အရပ်ဖက်စသည့် သုံးပွင့်ဆိုင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင် (၂၂) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး ဒေသခံများ၏အသံကို နားထောင်ရန် ကျောက်မျက်လုပ်ငန်းရှင်များလုပ်ကိုင်နေသည့် ဒေသများဖြစ်သည့် မြစ်ကြီးနား၊ မိုးကောင်း၊ မုံရွာ၊ မန္တလေးမြို့များတွင် အလုပ်ရုံဆွေး နွေးပွဲများပြုလုပ်ပြီး ကျောက်

မျက်ရတနာနှင့်ပတ်သက်၍ သင့်လျော်သည့် အခွန်နှုန်းထားများ သတ်မှတ်ရန်နှင့် ကျောက်မျက်ရတနာ လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရန်အတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ နောက်ဆုံးမူကြမ်းအဖြစ် အတည်ပြုပြီးထားသော မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ မူဝါဒဖော်ပြချက် (Policy Statement) (၃၆) ခုအပေါ် သဘောထားများ၊ အကြံပြုချက်များရရှိနိုင်ရေး ပြည်သူ့လွှတ်တော် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများသို့ တောင်းခံခြင်း၊ Online ပေါ်သို့တင်၍ Publish Counsel တောင်းခံခြင်းများ ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။

၂.၆။ ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ ဌာနဆိုင်ရာနှင့် ဖွဲ့စည်းလည်ပတ်ပုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

အထက်ပါ အခန်း(၃.၃.၆)တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာ့ ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှာ ကျောက်မျက်အရိုင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကျောက်မျက် ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုတို့အတွက် သတ္တုတွင်းဥပဒေနှင့်ကျောက် မျက်ဥပဒေတို့နှင့်အညီ အခွန်များစည်းကြပ်ရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံတော် ကိုယ်စား ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်သလို၊ ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲများ ကျင်းပပြီး၊ ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက် စိမ်းပါမစ်များ ထုတ်ပေးပါသည်။ ထို့ကြောင့် မူဝါဒချမှတ်သူ၊ စည်းကြပ်အုပ်ချုပ်သူသာမက ဖက်စပ်လုပ်ငန်းတွင် မိတ်ဖက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် ယင်း၏အခန်းကဏ္ဍအတွင်း ပင်ရင်းစွဲ အကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခ ရှိနေပါသည်။

တည်ဆဲ လုပ်နည်းကိုင်နည်းပုံစံများသည် နိုင်ငံတော်ပိုင်လုပ်ငန်းများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် နိုင်ငံတကာအကောင်းဆုံး စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် မမီပါ။ ဤတာဝန်များအားလုံး စုပေါင်းခြင်းကို မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းအနည်း အကျဉ်းသာရှိသော လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်စွမ်းနှင့် တွဲလိုက်သောအခါ အကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခဖြစ်ရန် ကြီးမားသော အန္တရာယ် ဖြစ်ပေါ်လာပါ သည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ များစွာသောအခန်းကဏ္ဍတို့ကို စီမံခန့်ခွဲရန် ဝန်ထမ်းများတွင် နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အတွေ့အကြုံ အလုံအလောက်ရှိသော ဝန်ထမ်းများရှိရန် လိုအပ်ခြင်းကြောင့် လူ့စွမ်းအားရင်းမြစ် စွမ်းဆောင်ရည်သည်လည်း မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ လုံးခင်တွင် ရှိသော မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ ဒေသဆိုင်ရာရုံးခွဲသို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာစဉ်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန် ရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းစဉ်က မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းသည် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ကွက်တစ်ခု တိုင်းတွင် ဝန်ထမ်းသုံးဦး ခန့်ထားလေ့ ရှိခဲ့ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေး လုပ် ငန်းသည် ဝန်ထမ်းဦးရေနည်းပါးမှုကြောင့် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ကွက်တစ်ခုတွင် ဝန်ထမ်းတစ်ဦးသာ ခန့်ထားနိုင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

အကြံပြုချက်

မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်မျက်ကဏ္ဍအတွင်း ဌာနဆိုင်ရာနှင့် ဖွဲ့စည်းလည်ပတ်ပုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အစိုးရမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့်အခါတွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အခန်းကဏ္ဍများကို ပြန်လည်သုံး သပ်ရန်နှင့် ယင်းတို့ကို နိုင်ငံတကာအကောင်းဆုံး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ညီအောင် လုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုလိုပါသည်။ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ် ငန်းနှင့် အခြားဦးစီးဌာနများ၏ (သတ္တုတွင်း ဦးစီးဌာန၊ ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေး ဦးစီးဌာန စသည်)တို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများတွင် ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသင့်ပါသည်။ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်း ဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ အခန်းကဏ္ဍများဖြစ်သော စည်းကြမ်း၊ စောင့်ကြည့်အုပ်ချုပ်သူအဖြစ် လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ တွင် မိတ်ဖက်အဖြစ် လုပ်ဆောင်ခြင်းကို သီးခြားခွဲခြားရန် စဉ်းစားသင့်ပေသည်။

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) ဝန်ထမ်းများ၏နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုနှင့်အတွေ့အကြုံလိုအပ်မှုသည်လည်း မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်း အတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်း အမြစ်ဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ရာလက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ဝန်ထမ်းများကို ပြည်တွင်းရှိ တက္ကသိုလ်များတွင် ကျောက်မျက်ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဒီပလို မာသင်တန်းများနှင့် ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာ မဟာသိပ္ပံသင်တန်းများသို့ တက်ရောက်စေခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်မားစေရေးနှင့် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်စေရေးတို့အတွက် အင်္ဂလိပ်စာစွမ်း ရည်မြင့်မားစေရန် ပြည်တွင်းမှ ဆရာများနှင့် အင်္ဂလိပ်စာသင်တန်း (၂) ကြိမ် ဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးခဲ့ပြီး Australia Volunteer International (AVI) မှ စေတနာ ဝန်ထမ်းဆရာမ Dr. Kathleen Violet Harting ကလည်း English Proficiency Training Course ကို သင်တန်းပို့ချပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာနည်းပညာအတွက် AVI မှ စေတနာ ဝန်ထမ်းပညာရှင် Mr. Shane Anthony Langdon က Environmental Management သင်တန်းပို့ချပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအသိပညာပေးဟောပြောပွဲများကို နယ်တူးဖော်ရေးဌာနများတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်း၊ ဌာနရှိ အရာထမ်း/အမှုထမ်းများကို ကျောက်မျက်နှင့်လက်ဝတ်ရတနာကဏ္ဍဆိုင်ရာများ လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ

ရတနာပြွဲများသို့ သွားရောက်လေ့လာစေခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

- (ခ) ဌာနအတွက် လိုအပ်သောပညာရပ်ဆိုင်ရာ ဘွဲ့ရဝန်ထမ်းများအား ဦးစားပေးခန့်အပ်၍ တူးဖော်ထုတ်လုပ်မှု ရတနာနယ် မြေများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စေလျက်ရှိပါသည်။

၂.၇။ လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော အချက်အလက်များ ပြီးပြည့်စုံမှု

EITI စံနှုန်းအရ အကောင်အထည်ဖော်သည့် နိုင်ငံများသည် EITI အစီရင်ခံစာပါ ကုမ္ပဏီများနှင့် ပတ်သက်သည့် လိုင်စင် တစ်ခုချင်းအတွက် ပြည့်စုံ၊ ကျယ်ပြန့်သည့် အချက်အလက်များ အပါအဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် စနစ် (သို့မဟုတ်) အများပြည်သူ အချက်အလက် ရယူနိုင်သည့် လိုင်စင်စာရင်း မှတ်တမ်းများထားရှိရမည်။ ထိုမှတ်တမ်းတွင် အောက်ပါအချက်အလက်များ ပါဝင် သင့်သည် -

- (၁) လိုင်စင်ကိုင်ဆောင်ထားသူများ၊
- (၂) လုပ်ငန်းထုတ်လုပ်ခွင့်ရနယ်မြေ နယ်ခြားအမှတ်အသားများ၊
- (၃) လျှောက်လွှာတင်သည့် ရက်စွဲ၊ လိုင်စင်ရသည့် ရက်စွဲနှင့် လိုင်စင်သက်တမ်း နှင့်
- (၄) ထုတ်လုပ်မှုလိုင်စင်ဆိုပါက ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ မှတ်တမ်းများ မရှိပါက (သို့မဟုတ်) မပြည့်စုံပါက EITI အစီရင်ခံစာတွင် အထက်ပါ အချက်အလက်များ ထည့် သွင်းပေးရပါမည်။

အချို့သောကိစ္စရပ်များတွင် ခွင့်ပြုထားသည့် သတ္တုလုပ်ငန်း၊ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စာချုပ်များ/ ခွင့်ပြုချက်များ၏ စာရင်းတွင် လျှောက်လွှာတင်သည့် ရက်စွဲ၊ ခွင့်ပြုချက် (သို့မဟုတ်) လိုင်စင်ရသည့် ရက်စွဲနှင့် လိုင်စင်သက်တမ်းနှင့် လုပ်ငန်း ထုတ် လုပ်ခွင့်ရ နယ်မြေ နယ်ခြားအမှတ်အသားများ မပါဝင်ကြောင်း သိရှိထားပါသည်။

အကြံပြုချက်

လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနနှင့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့အား ဝန်ကြီးဌာန ဝက်ဆိုက်မှတစ်ဆင့် သတင်းအချက်အလက်များကိုအများပြည်သူ ရယူနိုင်စေရန် မှတ်တမ်းများတွင် ထိုအချက်အလက်များကို စနစ် တကျ ထည့်သွင်းရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

သတ္တုကဏ္ဍ၏ လိုင်စင်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို လျှောက်လွှာတင်သည့် နေ့စွဲမှအပ အခြားအချက်အလက်များကို ဝန်ကြီးဌာန၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm ၏ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ဖော်ပြထားပြီး လစဉ်အချက်အလက်သစ်ကို ထည့်သွင်းပေး (Update ပြုလုပ်ပေး) လျက်ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသော အချက်အလက်များ ပြီးပြည့်စုံမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဌာန Website တွင်ဖော်ပြထားပြီး Update လုပ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

- (က) ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပြီး မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ နည်းဥပဒေကို ရေးဆွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နည်းဥပဒေပြဌာန်းပြီးပါက ဥပဒေ/နည်းဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) Mineral Cadastre စနစ်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ဦးစီး၍ Mineral Cadastre Working Group ဖွဲ့စည်း၍ သင်တန်းများပို့ချရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ Working Group တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာ ရောင်းဝယ် ရေးလုပ်ငန်းမှ အရာထမ်း (၂) ဦးပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။
- (ဂ) ယခုအခါ သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့်လုပ်ကွက်များစာရင်းကို ဌာနပိုင် Website www.mining.gov.mm တွင် လစဉ်ဖော်ပြ လျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ္တုကဏ္ဍတွင် လိုင်စင်လျှောက်ထားသည့် ရက်စွဲ ဆိုင်ရာအချက်များအား ယခင်နည်းဥပဒေဟောင်းတွင် မပါဝင်ခဲ့သဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ၁၃-၂-၂၀၁၈ ရက်နေ့တွင်ပြဌာန်းခဲ့သည့် နည်း

ဖော်ပြချက်များ

ဥပဒေအသစ်အရ ၁-၈-၂၀၁၈ ရက်နေ့မှ စတင်၍ လိုင်စင်လျှောက်ထားသည့် အချက်အလက်များကို မိမိ တို့၏ အင်တာနက် Website စာမျက်နှာဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင် Up to date ပြုလုပ်၍ ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုန်းပိုင်းကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များတွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ် ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းမဟုတ်ပါ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတင်ဒါများ (International Bidding Round) များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာစေရန် သက်ဆိုင်ရာကော်မတီမှ သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းများ (Criteria) နှင့်အညီ စိစစ်ရွေးချယ်ကာ တင်ဒါအောင်မြင်သည့်ကုမ္ပဏီများ (Awarded Companies) ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (Myanmar Investment Commission) မှ ခွင့်ပြုမိန့် Production Sharing Contract (PSC) စာချုပ်များချုပ်ဆို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

တင်ဒါခေါ်ယူသည့်လုပ်ငန်းစဉ်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရွေးချယ်မှု Criteria များ၊ တင်ဒါ အောင်မြင်သည့်ကုမ္ပဏီများ၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသည့်ရက်စွဲ၊ လုပ်ကွက်များ၏ Coordinates များနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို MEITI Website၊ ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ Website နှင့် Social Media တို့တွင်လွှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

EMP ကို MONERC မှ Review ပြုလုပ်၍ လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်ခြင်း၊ လက်ခံအတည်ပြုခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ EMP နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် MONREC နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

၂.၈။ မရှင်းလင်းသော လိုင်စင်ထုတ်ပေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်

သယံဇာတနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ရရှိသော ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေနှင့် သတ္တုထုတ်လုပ်ရန် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအရ လိုင်စင် လျှောက်ထားခြင်းကို သုံးသပ်အကဲဖြတ်ရာတွင် အသုံးပြုသော နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များကို ပြည်သူလူထုသို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာ၊ ရှင်းပြထားခြင်း မရှိပါ။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေကဏ္ဍတွင် တင်ဒါစနစ်ကို ကျင့်သုံးသော်လည်း အကဲဖြတ်သုံးသပ်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ အကြောင်းနှင့် လိုင်စင်တစ်ခုချင်းအတွက် လျှောက်ထားသူများအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များ မရှိခြင်းကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု လျော့ကျစေပြီး အလွဲသုံးစားပြုရန် တံခါးဖွင့်ပေးထားသလို ဖြစ်စေသည်။

နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းလိုင်စင်များ ရယူခြင်း၊ နိုင်ငံပိုင်နှင့် ဒေသခံကုမ္ပဏီများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ခြင်းမှပင် ဥပဒေအရ တားမြစ်ထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် သတ္တုတွင်းများစွာတို့၏ အမှန်တကယ်အကျိုးအမြတ်ခံစားရသော ပိုင်ရှင်များမှာ အမှန်တကယ်တွင် နိုင်ငံခြားသားများ ဖြစ်နေခြင်းက လိုင်စင်ထုတ်ပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အားနည်းချက်များစွာ ရှိနေကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြသနေသည်။

အကြံပြုချက်

သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍတွင် “ဦးရာလူစနစ်” ကိုလိုင်စင်ထုတ်ပေးရာတွင်အခြေခံအဖြစ်သုံးသင့်ကြောင်းအကြံပြုပါသည်။ အသေးစိတ် ဘူမိဗေဒအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ သတ္တုသိုက်များ ရှိကြောင်း သက်သေပြထားပြီးလျှင်ဖြစ်စေ ထိုသို့ သော ဖြစ်ရပ်များတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုသာ အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ထိုသို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင် လေလံ ဆွဲသူ တို့ကို တန်ဖိုးဖြတ်ရာတွင် ရှင်းလင်းတိကျသော နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေး စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံသင့် သကဲ့သို့ လျှောက်ထားသူများအားလုံး မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်းနှင့် အမှန်တကယ် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသော ပိုင်ရှင်များ (Beneficial Owners) စသည် တို့ကိုပါ ဖော်ထုတ်သင့်ပါသည်။

ဖော်ဆောင်ခြင်းများ

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

သတ္တုကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအား သတ္တုရှာဖွေခွင့်၊ စမ်းသပ်တိုင်းတာခွင့်၊ အကြီးစား တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခွင့်ကို ၁၀၀% ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊ ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အခြား အသေးစားနှင့် လက်လုပ် လက်စား ထုတ်လုပ်ခွင့်များအား နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွင့်မပြုပါ။

ယနေ့အထိ ဝန်ကြီးဌာန၏ မူဝါဒသည် First come, first serve ဦးရာလူစနစ်ဖြစ်၍ Known Deposit သိထား သော သတ္တုသိုက်များဖြစ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လိုသူ တစ်ဦးထက်မကရှိခြင်း၊ အများစိတ်ဝင်စားခြင်း စသည့်အချက်များနှင့်ကိုက်ညီပါက တင်ဒါခေါ်ယူဆောင်ရွက်သွားရန် နည်းဥပဒေသစ်တွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ နည်းဥပဒေသစ်အရ သတ္တုရှာဖွေ / စမ်းသပ် / တူးဖော်ခွင့် လျှောက်ထားခြင်းကို ဝန်ကြီးရုံးနှင့် သတ္တုတွင်း ဦးစီးဌာနတွင်သာ လက်ခံဆောင်ရွက်ပေး သွားပါမည်။

သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်စာရင်း (Mineral Cadastre) တည်ဆောက်ပြီးပါက License Information လိုင်စင်သတင်း အချက်အလက်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ အများပြည်သူများ ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

မရှင်းလင်းသောလိုင်စင်ထုတ်ပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ သတ္တုကဏ္ဍအတွက် သတ္တုရှာဖွေ၊ စမ်းသပ်၊ တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ကုမ္ပဏီမှ ၁၀၀% ရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး ယခုအချိန်အထိ ဦးရာလူစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပြီး၊ သတ္တုသိုက် ပမာဏမည်မျှရှိသည်ကို သိရှိသောလုပ်ကွက်၊ အများစိတ်ဝင်စားသောလုပ်ကွက်များအတွက် တင်ဒါစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

မရှင်းလင်းသော လိုင်စင်ထုတ်ပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်စာရင်း တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်းတွင် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ ကိုယ်စားလှယ်ဝန်ထမ်း (၂) ဦး ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေကိုပြဌာန်းခဲ့ပြီး မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာနည်းဥပဒေကို ရေးဆွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နည်းဥပဒေပြဌာန်းပြီးပါက ဥပဒေ/နည်းဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) Mineral Cadastre စနစ်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ဦးစီး၍ Mineral Cadastre Working Group ဖွဲ့စည်း၍ သင်တန်းများပို့ချရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အဆိုပါ Working Group တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ အရာထမ်း (၂) ဦးပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

(ဂ) ယခုအခါ သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့်လုပ်ကွက်များစာရင်းကို ဌာနပိုင် Website www.mining.gov.mm တွင် လစဉ်ဖော်ပြလျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတ္တုကဏ္ဍတွင် စမ်းသပ်တိုင်းတာခွင့်နှင့်အကြီး စားထုတ်လုပ်ခွင့်အား ၁၀၀% နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားခွင့်ပြုထားပါသည်။ သတ္တုလုပ်ငန်း၏သဘောသဘာဝအရ First Come , First Served စနစ်ဖြင့်

ခွင့်ပြု မိန့်များ ဆောင်ရွက်ပေးနေပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြန်မာ့သတ္တုတွင်း နည်းဥပဒေများတွင် ဒေသန္တရ ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာအချက်အလက်များ ရှာဖွေလေ့လာခြင်း မပြုရသေးသည့် မြေနေရာဖြစ်ပါက ဦးစွာလျှောက်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းကို ဦးစားပေးစိစစ်ရွေးချယ်ရန်နှင့် လုပ်ကွက်တစ်နေရာကို တစ်ဦးသို့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့ထက်ပို၍ လျှောက် ထားပြီး မြေနေရာသည် ဘူမိဗေဒအချက်အလက်များ ပြည့်စုံပြီးစီးပွားဖြစ်ထုတ်ယူနိုင်သော မြေနေရာဖြစ်ပါက ယှဉ်ပြိုင်မှုနည်း လမ်းဖြစ်သည့် တင်ဒါ စနစ်ဖြင့် စိစစ်ရွေးချယ်ရန် ဖော်ပြထားပါသည်။ တင်ဒါစနစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ပါက တင်ဒါ Process တစ်ခု လုံးကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာများမှတစ်ဆင့် တင်ဒါခေါ်ယူလျက်ရှိပါသည်။ ယခင်ထုတ်ပေးသည့် လိုင်စင် များကိုသာမက အသစ်လျှောက်ထားသည့် လိုင်စင်များကို မိမိတို့၏ အင်တာနက် Website စာမျက်နှာ ဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင်ပွင့်လင်းမြင်သာစွာဖော်ပြထားပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုန်းပိုင်းကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များတွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင် စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းမဟုတ်ပါ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတင်ဒါများ (International Bidding Round) များကို ပွင့်လင်း မြင်သာစွာခေါ်ယူ၍ သက်ဆိုင်ရာကော်မတီမှ သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းများ (Criteria) နှင့်အညီ စိစစ်ရွေးချယ်ကာ တင်ဒါအောင်မြင် သည့်ကုမ္ပဏီများ (Awarded Companies) ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (Myanmar Investment Commission) မှ ခွင့်ပြုမိန့် Production Sharing Contract (PSC) စာချုပ်များချုပ်ဆို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

တင်ဒါခေါ်ယူသည့်လုပ်ငန်းစဉ်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရွေးချယ်မှု Criteria များ၊ တင်ဒါ အောင်မြင်သည့်ကုမ္ပဏီများ၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသည့်ရက်စွဲ၊ လုပ်ကွက်များ၏ Coordinates များနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို MEITI Website၊ ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ Website နှင့် Social Media တို့တွင်လွှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

EMP ကို MONERC မှ Review ပြုလုပ်၍ လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်ခြင်း၊ လက်ခံအတည်ပြုခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ EMP နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် MONREC နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ဖောက်ခံဆိုင်ရာများ

၂.၉။ သတင်းအချက်အလက်များ အသင့်ရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း - ပတာခ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အောက်ရှိ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အခွန်စီးဆင်းမှုများအနက် တစ်ခုမှာ အခြေချနေထိုင်ခြင်းမပြုသူ နိုင်ငံခြားသားများသို့ ပေးသည့် အတိုးနှုန်းများနှင့် ပိုင်ရှင်များထံသို့ ပေးရသည့် ခိုင်ကြေး (Royalty Payments) နှင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ရောင်းဝယ်မှုများမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ပင်ရင်းမှနှုတ်ယူပေးသွင်းငွေ (Withholding Tax) တို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အပြီးသတ် ပင်ရင်းမှနှုတ်ယူပေးသွင်းငွေ (Final withholding tax) ကို မည်သည့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများမှ ပင်ရင်းမှနှုတ်ယူပေးသွင်းငွေအတွက် နှုတ်ယူထားသည်ဖြစ်စေ လက်ရှိအခွန်ပေးဆောင်သည့် စနစ်အောက်တွင် အားလုံးကို စုပေါင်း၍ မှတ်တမ်းတင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ထုတ်ပြန်ချက်များသည် ပင်ရင်းမှနှုတ်ယူပေးသွင်းငွေဆိုင်ရာ အသေးစိတ် အချက်အလက်များ (မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်ကုမ္ပဏီမှ၊ မည်မျှနှုတ်ယူပေးသွင်းကြောင်း အသေးစိတ် ခွဲခြား ဖော်ပြခြင်း) ကို ချက်ချင်း ထုတ်နုတ်ယူနိုင်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ယင်းထုတ်ပြန်ချက်များသည် များသောအားဖြင့် ရှိသင့်သည်ထက် ပိုနည်းရန်သာ ရှိသည်။

အကြံပြုချက်

အကျိုးဆက်အားဖြင့် ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနသည် လက်ရှိစနစ်မှ ထွက်လာသည့် အချို့သော အစီရင်ခံစာများကို လိုအပ်သည့် အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြောင်းလဲရန် စဉ်းစားခြင်းအားဖြင့် နောင်အစီရင်ခံစာများအတွက် စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးမှုကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် သတင်းအချက်အလက်များကို ထို့ထက်မက ခွဲခြားကြည့်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် နည်းပညာအခြေပြု အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (Integrated Tax Administration System - ITAS) ကို စတင်ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်သည့်အတွက် အဆိုပါစနစ် အကောင်အထည်ဖော်ပြီးစီးသည့်အချိန်တွင်မူနှောင် EITI အစီရင်ခံစာများအတွက် လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို ပြည့်စုံစွာ ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနတစ်ခုလုံး အသုံးပြုနိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပြီး ယခုလက်ရှိရှိ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံး (LTO) နှင့် အလယ်အလတ် အခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံး (MTO) များတွင် အသုံးပြုနိုင်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် EITI မှ တောင်းခံသည့် အချက်အလက် အသေးစိတ်များကို ပံ့ပိုးပေး

နိုင်မည့် ကွန်ပျူတာစနစ်တစ်ခုကို ဝယ်ယူပြီး ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်

လက်ရှိတွင် နည်းပညာအခြေပြုအခွန်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်(Intergrated Tax Administration System-ITAS)ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေသည့်အတွက်အဆိုပါစနစ်အားအောင်မြင်စွာပြီးစီးသည့်အချိန်တွင် EITI အစီရင်ခံစာ အတွက်လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များကို ပြည့်စုံစွာပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်ကို ၂၀၂၀ခုနှစ်အတွင်း စတင်အသုံးပြု ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအချိန်ထိ အခွန်အခစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်(Tax Revenue Management System-TRMS) အား အခွန် ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံးနှင့် အလယ်အလတ် အခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာ အခွန်ရုံးများတွင် အသုံးပြုနေပြီဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်မတ်လထိ ပြည်တွင်းအခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့်၎င်းစနစ်အား ထိထိရောက်ရောက်အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် အချိန်မှာ နှစ်အနည်းငယ်ခန့်ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ပြီး နောက်ထပ်တိုးတက်မှုပေါ်အခြေခံ၍ တိကျသော ခန့်မှန်းချက်ထွက်ပေါ် လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂.၁၀။ အစီရင်ခံစာ အချက်အလက်များ ပေးသည့် ပုံစံများ ပေးပို့ရာတွင် နှောင့်နှေးခြင်း

စုစုပေါင်း ကုမ္ပဏီ(၇၀)ခုသည် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ သတ်မှတ်ထားသော နောက်ဆုံးရက်ဖြစ်သည့် ၂၀၁၇ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၇ရက်နေ့နှင့် ထို့နေ့မတိုင်မီ ယင်းတို့ အစီရင်ခံရသည့် ပုံစံများကို ရေးသားပြီးစီး၍ ပေးပို့ခဲ့သည်။ (ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ အသေးစိတ်အချက် အလက်များကို နောက်ဆက်တွဲ(၁၄)တွင်ကြည့်ပါ)

အနည်းငယ်သော တုန့်ပြန်ဖြေကြားသူ ကုမ္ပဏီများအား နောက်ဆက်တွဲ တယ်လီဖုန်း ခေါ်ဆိုခြင်းများ၊ အီးမေးလ်ပို့ခြင်းများ ဖြင့် မကြာခဏ နှိုးဆော်ရန် လိုအပ်ခဲ့ပါသည်။

အချို့သော ကုမ္ပဏီများမှ အစီရင်ခံရသည့်ပုံစံများ မပေးပို့ခြင်းကြောင့် အစိုးရဌာနများမှ ပေးပို့သည့် အချက်အလက်များကို အတည်မပြုနိုင်ခဲ့ပေ။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီများမှ အစိုးရသို့ပေးသည့် စုပေါင်းပေးချေမှုများကို တိကျမှန်ကန်စွာနှင့် ပြည့်စုံစွာ ထင်ဟပ်သည့် အချက်အလက် ပြည့်စုံသော အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုနိုင်ရေးကို ဟန့်တားခဲ့ပေသည်။

အကြံပြုချက်

မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် တိကျသော စည်းကမ်းချက်များ ထုတ်ပြန်နိုင်သဖြင့် EITI အစီရင်ခံစာအရ ကုမ္ပဏီများ ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည့် အချက်အလက်များဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချက်များကို ပြဋ္ဌာန်းရန် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေကဲ့သို့သော စည်းကြပ်ကွပ်ကဲသည့် ယန္တရားများကို နောင်တွင်အသုံးပြုနိုင်ပေမည်။

ဖော်ပြချက်များ

၂.၁၁။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ကွက်များအတွက် လေလံတင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

EITI လုပ်ငန်းစဉ်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် အစိုးရသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေး ယန္တရားများကိုစတင်လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ဖော်ပြပြီးသား ဖြစ်ပါသည်။ မကြာသေးမီကကမ်းလွန်နှင့် ကုန်းတွင်း ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို လေလံပွဲများတွင်တင်ဒါများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အများသိရှိစေရန် ကြော်ငြာပေးခြင်း အပါအဝင် သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှု ရှိလာသော်လည်း ရွေးချယ်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ် (Environmental Management Plan - EMP)တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော သတင်းအချက်အလက်များသည် ယခုအထိ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသေးပေ။

အောက်ပါထပ်ဆောင်း သတင်းအချက်အလက်များကို စနစ်တကျ ထုတ်ပြန်ခြင်းအားဖြင့် လေလံတင်ခြင်းနှင့် ရွေးချယ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်၏ အုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေမည် -

- ❖ လေလံပေးခြင်းအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်(များ)၊
- ❖ လေလံအောင်မြင်သူများအား ရွေးချယ်ရာတွင် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဦးစားပေးအချက်များ (သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးများ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းမှု၊ ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်း ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းများ အတွက် မူဝါဒများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များအကြောင်းသတင်းအချက်အလက်များကို ပေးအပ်စေခြင်းမှတစ်ဆင့် လေလံဆွဲသူများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ကတိကဝတ်များကို သိရနိုင်ရန် ဤစံသတ်မှတ်ချက်များကို ပြန်လည် သုံးသပ်ရေးဆွဲသင့်ပါသည်)၊
- ❖ လက်မှတ်ထိုး ဆုကြေးပေးအပ်ခဲ့ခြင်း ရှိ၊ မရှိ၊
- ❖ ရွေးချယ်ထားသော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများ၏ ရွေးချယ်မှုအတွက် အကြောင်းပြချက် အကျဉ်းချုပ်နှင့်အတူ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းမှ ကျင့်သုံးနေသည့် အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အမှတ်ပေးစနစ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုန်းပိုင်းကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များတွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ် ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လိုင်စင်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေခြင်းမဟုတ်ပါ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတင်ဒါများ (International Bidding Round) များကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာခေါ်ယူ၍ သက်ဆိုင်ရာကော်မတီမှ သတ်မှတ်စံချိန်စံညွှန်းများ (Criteria) နှင့်အညီစိစစ်ရွေးချယ်ကာ တင်ဒါအောင်မြင်သည့်ကုမ္ပဏီများ (Awarded Companies) ကို မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (Myanmar Investment Commission) မှ ခွင့်ပြုမိန့် Production Sharing Contract (PSC) စာချုပ်များချုပ်ဆို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

တင်ဒါခေါ်ယူသည့်လုပ်ငန်းစဉ်၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ရွေးချယ်မှု Criteria များ၊ တင်ဒါ အောင်မြင်သည့်ကုမ္ပဏီများ၊ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသည့်ရက်စွဲ၊ လုပ်ကွက်များ၏ Coordinates များနှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို MEITI Website၊ ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ Website နှင့် Social Media တို့တွင်လွှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

EMP ကို MONERC မှ Review ပြုလုပ်၍ လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်ခြင်း၊ လက်ခံအတည်ပြုခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ EMP နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် MONREC နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။

ဖောက်ခံစာပြုပြင်ချက်များ

၂.၁၂။ ကျောက်မျက်လုပ်ပိုင်ခွင့်များအတွက် လေလံလုပ်ငန်းစဉ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ကျောက်မျက်လုပ်ကွက်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော လေလံလုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ရွေးချယ်ပေးသည်။ မြန်မာ့ကျောက်မျက် ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းသည် တင်ဒါဆွဲရန် အခွင့်အလမ်းသစ်များကို ပြည်တွင်းသတင်းစာများတွင် ကြော်ငြာပြီး အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်သူများအား လုပ်ကွက်ပေးမည့် နေရာကို လေ့လာဆန်းစစ် (survey) ရန်တစ်လအချိန်ပေးသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် တင်ဒါလျှောက်ထားရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ ထပ်ဆောင်း သတင်းအချက်အလက်များကို ယင်းဝန်ကြီးဌာနဝက်ဆိုဒ်ပေါ်တင်ပေးထားခြင်း မရှိပေ။ သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခွင့် လိုင်စင်များကို လက်ရှိတွင် ဦးရာလူစနစ်ဖြင့် ချပေးနေသော်လည်း ကျောက်မျက်ဥပဒေသည် နောင်တွင် တင်ဒါများကို ခေါ်ယူသွားရန် တံခါးဖွင့်ပေးလိုက်ပါသည်။ ဤဖြစ်စဉ်နှစ်ခုလုံးတွင် ရွေးချယ်သည့် စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ထုတ်ပြန်၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှု အလွန်နည်းပါးလှသည်။

အကြံပြုချက်

ပွင့်လင်းမှုနှင့်မျှတမှုကို မြှင့်တင်ပေးရန် သက်ဆိုင်ရာ သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးရှိသော ပြည်နယ်များမှ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီးသတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခွင့်များအတွက်လေလံဆွဲသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကိုပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ပြန်လည်ရေးဆွဲရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် အောက်ပါအချက်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းတို့ ပါဝင်နိုင်ပေသည် -

- ❖ လိုအပ်သည့် အဆင့်များ အားလုံးပါဝင်သည့် လျှောက်ထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊
- ❖ လေလံပေးခြင်းအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်(များ)၊
- ❖ လေလံအောင်မြင်သူများအားရွေးချယ်ရာတွင်စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်ဦးစားပေးအချက်များ(သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးများ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းမှု၊ ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းများအတွက် မူဝါဒများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်များအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များကို ပေးအပ်စေခြင်းမှတစ်ဆင့်လေလံဆွဲသူများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် ကတိကဝတ်များကို သိရနိုင်ရန် ဤစံသတ်မှတ်ချက်များကို ပြန်လည် သုံးသပ်ရေးဆွဲသင့်ပါသည်)၊
- ❖ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်အလိုက် လက်ရှိ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသော သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး လိုင်စင်များဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊
- ❖ လေလံဆွဲသူ၏မည်သူမည်ဝါ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် နောက်ကြောင်းရာဇဝင်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားသော အကျိုးစီးပွား ပဋိပက္ခများနှင့် လာဘ်စားမှု ဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပေါ်လာပါက လိုက်နာရမည့် လမ်းညွှန်ချက်များ။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) ယခုလုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိထားသော လုပ်ကိုင်များမှာ ၁၉၉၅ ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေအရ လုပ်ကိုင်ခွင့်ချထားပေးသည့် လုပ်ကွက် များဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၃၀)ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပြီး မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာနည်းဥပဒေကို ရေးဆွဲနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ နည်းဥပဒေ ပြဌာန်းပြီးပါက ဥပဒေ/နည်း ဥပဒေပါ ပြဌာန်းချက်များနှင့်အညီဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂.၁၃။ အလုပ်အကိုင် ခန့်အပ်မှု အချက်အလက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အစီရင်ခံစာသည့် စနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးခြင်း

EITI စံနှုန်းနှင့်အညီ၊ အကောင်အထည်ဖော်သည့် နိုင်ငံများသည် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ တွင် အလုပ်အကိုင်ခန့်ထားမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ကိန်းဂဏန်း အတိအကျနှင့် စုစုပေါင်း အလုပ်အကိုင်ခန့် ထားမှု၏ ရာခိုင်နှုန်းအဖြစ်နှင့်ပါ ထုတ်ပြန်ပေးရမည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာန နှစ်ခုလုံးတွင် တူးဖော်ထုတ်ယူရေးလုပ်ငန်းများမှ ရသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သော အလုပ်အကိုင်များမှတစ်ဆင့် တိုင်းတာထားသော တိုက်ရိုက် အကျိုး သက်ရောက်မှု သတ်မှတ်ပေးမည့် အစီရင်ခံစာသည့် စနစ်တစ်ခုရပ် မရှိကြောင်း သိရှိထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအစီရင်ခံစာတွင် ကောက်ယူပြီး ဖော်ပြထားသည့် အလုပ်အကိုင်ခန့်အပ်မှု အချက်အလက်သည် အနည်းငယ်မျှသာဖြစ်ပြီး ကျယ်ပြန့်သော တူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍတစ်ခုလုံးကို မထင်ဟပ်နိုင်ပေ။

အကြံပြုချက်

ကဏ္ဍအခြေအနေဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ၏ တိကျမှန်ကန်မှုနှင့် အချက်အလက်များ အလွယ်တကူ ရယူနိုင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် သယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့အား ၎င်းတို့၏ (အင်တာနက်စာမျက်နှာနှင့်အခြား) စနစ်တွင် ဤစက်မှုကဏ္ဍမှ အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်အကိုင် ရရှိမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်သစ်များ (အနည်းဆုံး နှစ်စဉ်) ထည့်သွင်း (update) သင့်ပါသည်။

**သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊
လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊**

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ဝန်ထမ်းများ ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် အလုပ်များတာဝန်ပေးအပ်ခြင်း၊ အသက်အရွယ်၊ လုပ်ခ လစာနှင့် အခကြေးငွေများ၊ အခြားသော စရိတ်များနှင့် ခံစားခွင့်များနှင့် စပ်လျဉ်းသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာ့ သတ္တုတွင်း နည်းဥပဒေ၊ အခန်း(၁၇)တွင် ဖော်ပြထားသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေကို ထင်ဟပ်သည့် မှန်ကန်သော အချက် အလက်များနှင့် အချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိရေးအတွက် မိမိကိုယ်ပိုင်စနစ်အတွင်း အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်ခန့်ထားမှု ကွန်ရက် နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များကို ကောက်ယူရန် အစီအစဉ်ကို ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

အလုပ်အကိုင်ခန့်အပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အစီရင်ခံသည့်စနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အလုပ်အကိုင် ခန့်အပ်မှုအတွက် လိုအပ်သည့်အချက်အလက် ခွဲခြားဖော်ပြပေးလျှင် အချက်အလက် ကောက်ယူစုဆောင်းရာတွင် လွယ်ကူနိုင် မည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

(က) ရတနာနယ်မြေအသီးသီးရှိ ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်များတွင် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း ဖန်တီးမှုအနေဖြင့် ခန့်အပ်တာဝန်ပေး ထားသည့် အလုပ်သမားစာရင်း (ကျား + မ) ကို နယ်တူးဖော်ရေးဌာနတွင် အသေးစိတ်စာရင်းပြုစု၍ မှတ်တမ်းတင်ထားရှိပြီး မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း (ရုံးချုပ်) သို့လစဉ်တင်ပြပေးပို့ စေပြီး ဝန်ကြီးဌာနသို့လစဉ်တင်ပြလျက်ရှိပါ သည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

မိမိတို့ ဝန်ကြီးဌာနနှင့်အကျိုးတူဆောင်ရွက်နေသော ကုမ္ပဏီများမှ လုပ်ကွက်အလိုက် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေသော အလုပ်သမားစာရင်းများကို လစဉ်ထုတ်လုပ်မှု အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းပေးပို့လျက်ရှိပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ၏ သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းခွင်များရှိ ဝန်ထမ်းစာရင်းများအား (၃) လတစ်ကြိမ် ပြန်တမ်းများထားရှိဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး တာဝန်ရှိသူများမှ အခါ အားလျော်စွာ သွားရောက်စစ်ဆေးပါသည်။ မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာန နှင့်အကျိုးတူဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ငန်းခွင်ရှိ ကုမ္ပဏီဝန်ထမ်းအင် အားကို သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ မိမိတို့ ဝန်ကြီးဌာန Website ဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင် ဖော်ပြဆောင်ရွက်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ဝန်ကြီးဌာနနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အလုပ်သမား ခန့်ထားမှုကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန များသို့ ပေးပို့ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

၂.၁၄။ ထုတ်လုပ်မှု အချက်အလက်များ မမှန်ကန်၊ မတိကျမှု

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ဌာနများမှပေးသည့် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များသည် သတ္တုကုမ္ပဏီများမှ ပေးပို့ချက်များ၊ ကြေညာချက်များအပေါ်အခြေခံထားကြောင်းသိရှိရပါသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင် သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများမှပေးပို့သည့် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကိုကောက်ခံရန်နှင့် ထိန်းချုပ်ရန် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စနစ်များ မရှိပေ။

အကြံပြုချက်

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ဌာနများအနေနှင့် ထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များကို ကောက်ခံရန်နှင့် ထိန်းချုပ်ရန် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယန္တရားများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များတည်ဆောက်ရန်အကြံပြုပါသည်။ ထို့အပြင် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ ဌာနများအား သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများမှ ကြေညာထားသည့် ထုတ်လုပ်မှု ပမာဏများနှင့် ဌာနမှတိုင်းတာ ချက်များကို အစီရင်ခံစာတင်ရသည့် တစ်နှစ်ချင်းအတွက် ပုံမှန် စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ရန် အကြံပြုပါသည်။

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန။

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

၂၀၁၇ခုနှစ်၊ မေလမှစ၍ ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းမစတင်မီကပင် ထုတ်လုပ်မှု လျာထားချက်ကို သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီနှင့် နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ပြီး လစဉ်အစီရင်ခံစာတွင် စနစ်နှင့် အခါအားလျော်စွာ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးသည့် စနစ်များကို ကျင့်သုံးလျက် ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

ထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များ မမှန်ကန် မတိကျမှု နှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ငန်းမစတင်မီ ထုတ်လုပ်မှုလျာထားချက်ကို ကုမ္ပဏီနှင့် ဌာနသတ္တုသိုက်ပေါ်မူတည်၍ ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ပြီး လစဉ်အစီရင်ခံစာတင်ပြသည့် ထုတ်လုပ်မှုကို စာရင်းသွင်းပြီး တင်ပြသည့်အတိုင်း ထုတ်လုပ်ခြင်းရှိ/မရှိ အခါအားလျော်စွာ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးပါသည်။

အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

ထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များမမှန်ကန်၊ မတိကျမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းသည် အကျိုးတူ သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများနှင့် ပတ်ပြတ်စနစ်၊ ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်ခွဲဝေခံစားသည့် စနစ်များဖြင့် စာချုပ်ချုပ်ဆို ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုအချက် အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ထုတ်လုပ်မှုအပေါ် ခွဲဝေခံစားသည့်စနစ်ဖြင့် စာချုပ်ချုပ်ဆို ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ကွက်များအတွက် အချက်အလက်များ တိကျမှုရှိသော်လည်း ပတ်ပြတ်စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ကွက်များ၏ ထုတ်လုပ်မှုများ မှန်ကန်မှုရှိစေရေးအတွက် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း လက်အောက်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ရုံးများမှတစ်ဆင့် အခါအားလျော်စွာ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလမှစ၍ အမှတ်(၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ Website တွင် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအလိုက် သတ္တုထုတ် လုပ်မှုစာရင်းများကို ဖော်ပြပေးလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

- (က) ရတနာနယ်မြေအသီးသီးရှိ နိုင်ငံတော်နှင့်အကျိုးတူကုမ္ပဏီများနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရရှိသော ကျောက်မျက်ရိုင်းထုတ်လုပ်မှုများကို နယ်တူးဖော်ရေးဌာနများတွင် လယ်ဂျာစာရင်းများဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားရှိပါသည်။ ရုံးချုပ်သို့ ထုတ်လုပ်မှုစာရင်းများနေ့စဉ်ပေးပို့၍ ရုံးချုပ်တွင်လည်း လယ်ဂျာစာရင်းများဖြင့် စနစ်တကျထိန်းသိမ်းထားရှိကာ ဝန်ကြီးရုံးသို့ လစဉ်တင်ပြပါသည်။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှလည်း ထုတ်လုပ်မှုများနှင့်ရတနာခွန်ရငွေများကို နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် စာရင်းစစ်ဆေး ပါသည်။
- (ဂ) ထို့အပြင်ထုတ်လုပ်မှုအချက်အလက်များမှန်ကန်မှုရှိစေရန်အတွက် ကွန်ပျူတာစနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် Program ရေး ဆွဲလျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းမစတင်မီကပင် ထုတ်လုပ်မှုလျာထားချက်များကို သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီနှင့် နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ပြီး လစဉ်အစီ ရင်ခံသည့် စနစ်နှင့် အခါအားလျော်စွာကွင်းဆင်းစစ်ဆေးသည့် စနစ်များကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိပြီး လျာထားချက်ပြည့်မီအောင်ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်းရှိ/မရှိစစ်လျက်ရှိပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုမပြုလုပ် နိုင်သည့် မိုးတွင်းကာလများဖြစ်သော ဇွန်၊ ဇူလိုင်၊ ဩဂုတ်၊ စက်တင်ဘာလများတွင် လုပ်ငန်းများအမှန်တကယ် ရပ်နား ထားခြင်းရှိမရှိ သက်ဆိုင်ရာ နယ်ရုံးခွဲများမှ လုပ်ကွက်များသို့ သွားရောက်စစ်ဆေးခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ ထုတ်လုပ်မှုများကို စိစစ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများတွင် Observer များထားရှိခြင်းနှင့်အတူ ပုံမှန် ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးခြင်း

များဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာနအောက်ရှိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အလိုက်နှင့် လအလိုက် ထုတ်လုပ်မှု ကိန်းဂဏန်းများကို မိမိတို့၏ အင်တာနက် Website စာမျက်နှာဖြစ်သည့် www.mining.gov.mm တွင် Up to date ဖော်ပြလျက် ရှိပါသည်။

၂.၁၅။ ကုမ္ပဏီများ၏ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များ အသင့်မရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အသုံးမပြုနိုင်ခြင်း

ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ နှစ်စဉ် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများတွင် (လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များအတွက်) မဖြစ်မနေ/ မိမိစိတ်ဆန္ဒအလျောက် အသုံးစရိတ်များနှင့် ရန်ပုံငွေများကို တိတိကျကျ ထည့်သွင်းပေးရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းမျဉ်းများ ယနေ့အထိ မရှိသေးကြောင်း သိရှိထားပါသည်။

အကြံပြုချက်

ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပြည့်ရှိကြောင်း ပြသနိုင်ရန် မဖြစ်မနေ/ဆန္ဒအလျောက် သုံးစွဲငွေများနှင့် ရန်ပုံငွေများကို ပြည်သူများသို့ ထုတ်ဖော်တင်ပြခြင်း ပြုလုပ်ရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။ ထိုသုံးစွဲငွေများနှင့် ရန်ပုံငွေများထဲမှ အားလုံးမဟုတ်သည့်တိုင် အများစုကိုအစိုးရဌာနများသို့ ထုတ်ဖော်တင်ပြထားပြီးသောကြောင့် အများပြည်သူသိရှိရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင်ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှု မဖြစ်ပေါ်နိုင်ချေ။ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများ၊ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများ စသည့် အများပြည် သူသိရှိနိုင်သော အဓိကစာရွက်စာတမ်းများတွင် ယခုသတင်းအချက်အလက်ကို ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့် ထုတ်ဖော်ကြေညာချက်များအပေါ်အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်စွမ်းနှင့် စိတ်ချယုံကြည်နိုင်စွမ်းများ နောက်တစ်လွှာ ထပ်တိုးလာပေသည်။

အစိုးရဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများ၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ နှစ်စဉ်ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများတွင် (လူမှုရေးနှင့်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များအတွက်) မဖြစ်မနေ (သို့မဟုတ်) ဆန္ဒအလျောက်သုံးစွဲသည့် အသုံးစရိတ်များနှင့် ရန်ပုံငွေ၊ ဘဏ္ဍာ ငွေများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းမျဉ်းများ မရှိသေးပါ။

ကုမ္ပဏီများနှင့် နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက သူတို့၏ လူမှုပတ်ဝန်းကျင် ကတိကဝတ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု အပြည့်ရှိကြောင်း ပြသနိုင်ရန် (လူမှုရေးနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များအတွက်) မဖြစ်မနေ (သို့မဟုတ်) မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒအလျောက် အသုံးစရိတ်များနှင့် ရန်ပုံငွေ၊ ဘဏ္ဍာငွေများနှင့် လူထုသို့ တင်ပြနိုင်ပါသည်။

နှစ်စဉ် အစီရင်ခံစာများ၊ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များ၊ ဘဏ္ဍာရေးရှင်းတမ်းများ စသည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများတွင် ယခုအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသွားပါမည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

၂၀၁၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အကျိုးတူဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ထုတ်လုပ်မှု အပေါ်အခြေခံ၍ ရောင်းချသည့် တန်ဖိုးအပေါ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး (၁) ရာခိုင်နှုန်း၊ CSR (၂) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် Mine Closer Plan (၂) ရာခိုင်နှုန်း ထည့်ဝင်စေရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ လုပ်ငန်း၊ ဌာနများနှင့်အကျိုးတူဆောင်ရွက်နေသည့် ဌာနများ၏ CSR ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ပမာဏများအား မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာန Website ဖြစ် သည့် www.mining.gov.mm တွင်ဖော်ပြဆောင်ရွက်ထားပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

MOGE အနေဖြင့် ၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစတင်၍ အသားတင်အမြတ်၏ ၂၅% အား ဝင်ငွေခွန်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ၂၀% အား နိုင်ငံတော်ထည့်ဝင်ငွေအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပေးသွင်းရပြီး ကျန် ၅၅% မှ ၂% အား CSR အသုံးစရိတ်အဖြစ် နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ Budget ချထားခွင့်ပြုပေးပါသည်။

ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် PSC စာချုပ်အရ CSR လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် Mandate ပြုလုပ်ထားပြီး ငွေကြေးပမာဏအား သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ ထိုသို့သတ်မှတ်မထားခြင်းမှာ နိုင်ငံတကာ ရေနံလုပ်ငန်းကျင့်စဉ်များအရ လေ့လာရေးကာလမှ စတင်၍ အဆိုပါ CSR လုပ်ငန်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် MOGE ၏ Guideline အတိုင်း နှစ်စဉ် Budget အလိုက်လျာထား၍ခွင့်ပြုချက် ရယူဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

အဆိုပါ CSR လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများ၊ Guideline နှင့် CSR Report Sample များအား MEITI ညှိနှိုင်းရေး မှူးရုံးသို့ မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းမှ ၂၄ - ၁ - ၂၀၁၉ ရက်စွဲပါ စာအမှတ်၊ ဥညမ - ၂/၁၁(၀၀၄၇) ၂၀၁၉ ဖြင့် ပေးပို့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

၂.၁၆။ သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူရေး ကုမ္ပဏီများမှ လှူဒါန်းသည့်စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော်နေမှု ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း

သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူရေးကုမ္ပဏီများမှ လှူဒါန်းမှုများနှင့် အဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို နောက်ဆုံးအကျိုးခံစားမည့်သူများအား တိုက်ရိုက်ပေးကြောင်း သိရှိထားပါသည်။ ယင်းတို့ကို အကျိုးခံစားသူရော၊ ကုမ္ပဏီကပါ သက်ဆိုင်ရာတိုင်း၊ ပြည်နယ်များသို့ အမြဲတမ်းအကြောင်းကြားလေ့မရှိသည့်အတွက် သယံဇာတထုတ်ယူခံနေရသည့် ဒေသများအတွက် ကုမ္ပဏီများမှ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းပေးနေမှုများကို စည်ပင်သာယာရေးဌာနများ (ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ - municipalities) နှင့် ဒေသ(ဆိုင်ရာ)များက အပြည့်အဝ သတိမပြုမိကြပေ။

အကြံပြုချက်

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင် ဝန်ကြီးဌာနနှင့် သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနတို့သည် အဆိုပါ စီမံကိန်းများ၏ တန်ဖိုးနှင့် ကူညီထောက်ပံ့၊ ထည့်ဝင်မှုများကို စနစ်တကျ စာရင်းအင်းများ ပြုစုမှတ်တမ်းနိုင်ရေးအတွက် ထိုစီမံကိန်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန် ဗဟိုအစိုးရမှ ဆောင်ရွက်နေသည့် (ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ) ကြိုးစားအားထုတ်မှုများနှင့် လုပ်ငန်းသားကို မလိုအပ်ဘဲ ထပ်လုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားနိုင်ရေး ထိုစီမံကိန်းများကို တူးဖော်ထုတ်ယူရေး ဒေသများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းရန်အတွက် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်မှ ဌာနဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းရေး အကြံပြုထားပါသည်။

ဖောက်ခံဆွဲပြုချက်များ

သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

သယံဇာတ ကုမ္ပဏီများ၏ လှူဒါန်းမှုများနှင့် အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများကို နောက်ဆုံးအကျိုးခံစားသူများထံ တိုက်ရိုက်ပေးကြောင်း သိရှိထားပါသည်။ ယင်းတို့ကို အကျိုးခံစားသူရော ကုမ္ပဏီကပါ သက်ဆိုင်ရာ တိုင်း၊ ပြည်နယ်များသို့ အမြဲတမ်း အကြောင်းကြားလေ့ မရှိသည့်အတွက် သယံဇာတ ထုတ်ယူခံရသည့် ဒေသများအတွက် ကုမ္ပဏီများမှ ပြန်လည် ဖြည့်ဆည်းပေးနေမှုများကို စည်ပင်သာယာရေးဌာနများနှင့် ဒေသများက အပြည့်အဝ သတိမပြုမိကြပေ။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် တိုင်းနှင့်ပြည်နယ်မှ ဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းကာ ထိုစီမံကိန်းများ၏ တန်ဖိုးပမာဏများကို သင့်တော်သည့် တွက်ချက်မှုများ ထည့်သွင်းမှတ်တမ်းတင်ထားစေပြီး ဗဟိုအစိုးရမှ ထိုသယံဇာတ ထုတ်ယူခံရသည့် ဒေသများတွင် ပြုလုပ်သည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းများထပ်မံကို ရှောင်ရှားနိုင်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီများသို့ သီးခြားတောင်းခံ၍ ဝက်ဆိုက် (Website) တွင် ဖော်ပြသွားပါမည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်ယူရေး ကုမ္ပဏီများမှ လှူဒါန်းသည့်စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်နေမှု ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းနှင့် အကျိုးတူသတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် သတ္တုတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးဒေသရှိ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ကူညီထောက်ပံ့မှုများဆောင်ရွက် ပေးလျက် ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ပေးမှုများကို အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းလက်အောက်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများမှတစ်ဆင့် စုစည်း၍ စာရင်းကောက်ယူစေပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များအလိုက် ဒေသဖွံ့ဖြိုးမှု ဆောင်ရွက်ချက် စာရင်းများကို အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ Website တွင် ဖော်ပြပေးသွားပါမည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

- (က) သယံဇာတထုတ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီများမှ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် လှူဒါန်းသည့် ဆေးရုံ၊ လမ်း၊ တံတားနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာအဆောက်အဦများ စသည့်စီမံကိန်း/ လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေမှုများရှိပါသည်။
- (ခ) အဆိုပါစီမံကိန်းများ/ လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ အကြောင်းကြားခြင်း၊ စည်ပင်သာယာရေးဌာနများသို့ အသိပေးခြင်းနှင့် MONREC နှင့် MGE Website များတွင် ဖော်ပြခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ဝန်ကြီးဌာနမှလည်းကောင်း၊ အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ကုမ္ပဏီများမှ လည်းကောင်း လက်ရှိဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် CSR Program များသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ကြိုတင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပြီးမှသာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဆောင်ရွက်ထား ခြင်းမရှိသေးသော ဒေသအတွက် အမှန်တကယ် လိုအပ်သော Program များသာ ဖြစ်ပါသည်။

၂.၁၇။ စီမံကိန်းအဆင့်၌ အစီရင်ခံစာတင်ပြမှု မရှိခြင်း

အခန်း(၄.၇)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း EITI စံညွှန်းသည် အချို့သော အခြေအနေများတွင် စီမံကိန်းအဆင့် အစီရင်ခံစာတင်ပြခြင်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။

အစိုးရဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများသည် စီမံကိန်းအကြား ဝင်ငွေစီးဆင်းမှုများကို မခွဲဝေ၊ မချထားသောကြောင့် MEITI အစီရင်ခံစာတွင် ဤအဆင့်အထိ စီမံကိန်းအလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြထားခြင်း မပါဝင်ပေ။

အကြံပြုချက်

ထို့ကြောင့် အစိုးရဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသာမက သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်ယူရေး ကုမ္ပဏီများပါ အခွန်ဘဏ္ဍာ ငွေစီးဆင်းမှုများကို စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းအဆင့်တွင် အစီရင်ခံစာတင်ပြနိုင်ရန် စီမံကိန်းအကြား ဖြစ်နိုင်သည့်နေရာ တိုင်းတွင် အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ စီးဆင်းမှုများကို မည်သို့ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဆန်းစစ်လေ့လာရန်အကြံပြုပါသည်။

ထောက်ခံချက်ပြုချက်များ

နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

ဒုတိယအကြိမ် နှင့် တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အစိုးရဌာနများ၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများသည် စီမံကိန်းအဆင့် ဘဏ္ဍာငွေများ (ဘဏ္ဍာရေးရာများ)ကို အစီရင်ခံလျက် ရှိပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

စီမံကိန်းအဆင့်ဆင့် အစီရင်ခံစာတင်ပြမှုမရှိခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဌာနအနေဖြင့် စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းအလိုက် ဝင်ငွေရရှိမှု ဖော်ပြနိုင်သော်လည်း ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ငန်းတစ်ခု/လုပ်ကွက် တစ်ကွက်ချင်းအလိုက် ဝင်ငွေရရှိမှု ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ နှစ်ချုပ် အစီရင်ခံစာစာရင်းတွင် လုပ်ငန်းအားလုံး ပေါင်း၍ ဖော်ပြထားသဖြင့် ခွဲခြားဖော်ပြရန် ခက်ခဲမှု ရှိနိုင်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့ပုလဲ ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်း၊ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနတို့ အနေဖြင့် စီမံကိန်း အဆင့် အစီရင်ခံတင်ပြရန် အခက်အခဲမရှိနိုင်သော်လည်း ကျောက်မျက် ကဏ္ဍတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ လုပ်ကွက် အများအပြားဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သဖြင့် အခက်အခဲများရှိ ခဲ့သော်လည်း ယခုစတုတ္ထ အကြိမ်အစီရင်ခံစာတွင် ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ မှ ကုမ္ပဏီ စုစုပေါင်း (၈၄) ခုကိုယ်စားပြုပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

၂.၁၈။ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ယူရရှိခြင်း

EITI အစီရင်ခံစာ ရေးသားပြုစုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အများပြည်သူများအား ရည်ညွှန်းကိုးကားစရာ ပေးအပ်ရန်နှင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမှု လုပ်ငန်းစဉ် (reconciliation process) ကို နားလည်သိရှိမှု ပိုကောင်းစေရေး ပုံဖော်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ရည်မှန်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် တိုက်ရိုက် ပါဝင်ပတ်သက်နေ သော ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများထံမှ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ရှင်းလင်းဖြေကြားချက်များကို ပြည်သူလူထု အနေ နှင့် ရယူသိရှိနိုင်ရန်မှာ အလွန်အရေးကြီးလှသည်။

စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူများ (Reconcilers) အဖွဲ့သည် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များနှင့် အတည်ပြုချက်များ ရယူရာတွင် အောက်ပါတို့ကြောင့် များစွာသော အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည် -

- ❖ ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ ကောက်ယူ စုဆောင်းခြင်းကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသော ကြီးနီစနစ်၊
- ❖ အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သော ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ တင်ပြသော ကိန်းဂဏန်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ သည် အစီရင်ခံရမည့်ပုံစံဖြင့် ရှေ့နောက် မညီညွတ်ခြင်း။

ရလဒ်အဖြစ် EITI အစီရင်ခံစာသည် မျှော်မှန်းထားသည့်အရည်အသွေးမရခဲ့ပါ။ ကြုံတွေ့နေရသော အခက်အခဲများကြောင့် ဤအစီရင်ခံစာကို အသုံးပြုသူများအတွက် အသိအမြင်ပေးနိုင်မည့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်ရန် အချိန် အလုံအလောက် မရှိခဲ့ပေ။

အကြံပြုချက်

အစီရင်ခံတင်ပြသော ဌာနများနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ အဓိက တာဝန်ရှိသူများကို ကိန်းဂဏန်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပေးရာတွင် ပိုမိုတက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ဆောင်ရွက်ရန်သာမက EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပိုမိုပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော ရှင်းလင်းချက်များပေးအပ်ရန်နှင့် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သော အချက်အလက်များကို အတည်ပြုပေးနိုင်ရန် တိုက်တွန်းအားပေး

သင့်ပါသည်။ လွတ်လပ်သောစာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူ (Independent Administrator)မှ ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်း မစတင်မီ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ (MSG)က အသုံးပြုရန် ရွေးချယ်ထားသော အစီရင်ခံစာပုံစံကို ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်း လုပ်ငန်း စဉ်ကိုစတင်ရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

ဖော်စံအခြေပြချက်များ

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏ မှတ်ချက်များ

ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ယူရရှိခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူရာတွင် စံသတ်မှတ်ထားသည့်ပုံစံများရှိပါက ပိုမိုမြန်ဆန် လွယ်ကူမည်ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အမှတ်(၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ အမှတ်(၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့ပုလဲထုတ်လုပ်ရေးနှင့်ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနတို့မှ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးတို့မှ လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ တောင်းခံလာပါက ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ အချိန်မီပေးပို့ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ *ယခုအခါ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ကဏ္ဍအလိုက်ထုတ်လုပ်မှုမဟာမဂများကို Website တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ နောက်ပိုင်းတွင် ထုတ်လုပ်မှုကိန်းဂဏန်းများ၊ နိုင်ငံခြားတင်ပို့မှု၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း၊ လူမှုထောက်ပံ့မှု စသည့် EITI Report တွင်ပါဝင်သည့် အချက်အလက်မှန်သမျှကို Templateဖြည့်စွက်သည့်ပုံစံသာမက အချိန်နှင့်တပြေးညီ တင်ပြနိုင်ရန်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။*

၂.၁၉။ နောင် MEITI အစီရင်ခံစာ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာကို တိုးချဲ့ရေး သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့မှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်။

MEITI ၏ ကနဦး အစီရင်ခံစာနှစ်စောင်မှာ Upstream entity ဟု ခေါ်သောလုပ်ငန်းများ (ဥပမာ - အမှန်စင်စစ် သတ္တုနှင့် အခြားတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီများ)နှင့်သာ သက်ဆိုင်နေပြီး တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေး စက်မှုကဏ္ဍတွင် အဓိကအချက် ဖြစ်သော တစ်ဆင့်ခံ ကန်ထရိုက်တာများ မပါဝင်ချေ။

ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ၏ လွှမ်းခြုံမှုသည် ပြီးခဲ့သောအစီရင်ခံစာနှစ်စောင်တွင် တိုးချဲ့ထားသော်လည်း အလွန်ကြီးမား၊ များပြားသော တရားမဝင်လုပ်ငန်းကြောင့် အစီရင်ခံစာများတွင်ပါဝင်မှုသည် ကဏ္ဍတစ်ခုလုံး၏ အနည်းငယ်မျှကိုသာ လွှမ်းခြုံထားနိုင်သေးသည်။

အကြံပြုချက်

နောင်အစီရင်ခံစာများတွင် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အနေဖြင့် အောက်ပါတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အကြံပြုပါသည် -

- ❖ သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးပိုင်း တစ်ဆင့်ခံ ကန်ထရိုက်တာများ (upstream sub-contractors) ကို ထည့်သွင်းခြင်း။ ဤလုပ်ငန်းရှင်များကို ထည့်သွင်းရသည့် အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဤကဏ္ဍများ၏ တန်ဖိုးကွင်းဆက်ကို ပိုမို ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်စွာ ဆန်းစစ်ချက်နှင့် ယင်းတို့၏ စီးပွားရေးသို့ ထည့်ဝင်ပံ့ပိုးမှုတို့ကို ပိုမိုပြည့်စုံ ကျယ် ပြန့်စွာ ပေးအပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။
- ❖ ကျောက်မျက်ကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီအစဉ် (Gemstone Sector reform plan) အပေါ် အခြေခံ၍ လိုက်လျောညီထွေရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားသော အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်မှု (Adapted Implementation) ကို ကျင့်သုံးခြင်းအားဖြင့် ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍ၏ လွှမ်းခြုံမှုကို ချဲ့ထွင်ခြင်းနှင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင် စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီများ (trading companies) ကို ထည့်သွင်းခြင်း။
- ❖ တပ်မတော်ပိုင် ကုမ္ပဏီများနှင့် ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းခွဲများသည် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ၊ အန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ငန်းများ အတိအကျဖြစ်နေသောကြောင့် စာရင်းစစ်များ၏ သေချာတိကျသော ထောက်ခံချက်၊ စနစ်တကျ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့်/ (သို့မဟုတ်) ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ချက်များနှင့် ယင်းတို့ စာရင်းများထဲမှ သတ်မှတ်ထားသောအချို့လုပ်ဆောင်ချက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်မှု များနှင့် စာရင်းစစ်ခြင်းများ စသည်ဖြင့် ပိုမို မြင့်မားသော စစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်မှတ်ချက်များ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ၏မှတ်ချက်များ

၁။ စတုတ္ထအကြိမ်မြောက်အစီရင်ခံစာတွင် သတ္တု၊ ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍများ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာသတ်မှတ်ခြင်းသည် ဝင်ငွေစီးဆင်းမှုအပေါ်သာမက ခွင့်ပြုသည့်ဧရိယာ/အရေအတွက်ပေါ်တည်၍ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းတိုက်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းခြင်း နယ်ပယ်အတိုင်းအတာတွင် သတ်မှတ်ခြင်းတွင် ပုလဲကဏ္ဍအတွက်လည်း လွှမ်းခြုံထားပါသည်။

၂။ တစ်ဆင့်ခံကန်ထရိုက်တာများ ပါဝင်စေရန်အတွက် အကျိုးစီးပွားခွဲဝေသည့်စာချုပ်(PSC) အားပြင်ဆင်သင့်သည်။PSC အတွက် ဥပဒေမရှိသည့်အတွက်ကြောင့် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ ညွှန်ကြားချက်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပြင်ဆင်ထားသည့် PSC စာချုပ်သည် ၂၀၁၉ - ၂၀၂၀ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာကာလအပေါ်တွင် လွှမ်းမိုးမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ကျောက်စိမ်းနှင့် ကျောက်မျက်ကဏ္ဍများ၏ တရားမဝင်လုပ်ငန်းများအား လျော့ချရန်အတွက် အစိုးရသည် အသေးစား လုပ်ငန်းများအတွက်ဒေသအဆင့် ဈေးကွက်များထူထောင်သင့်သည်။ ကျောက်စိမ်း၏ခြေရာခံနိုင်မှုအား ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရသည်အလတ်စားသတ္တုလုပ်ငန်းများအားစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြင့် ထိန်းချုပ်သင့်သည်။

၄။ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် တပ်မတော် ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီများထံမှ သတ်မှတ်ချက်ပြည့်မီသော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရန်နှင့် ရယူပိုင်ခွင့်ရရှိရန် ဦးဆောင်ကော်မတီအား တိုက်တွန်းသင့်သည်။

ဖောက်ခံဆိုင်ရာချက်များ

၂.၂၀။ နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသည့် ထုတ်လုပ်မှုဝေစုကို ရောင်းချခြင်း

EITI စည်းကမ်းချက် (၄.၂) အရ “ နိုင်ငံတော်မှရရှိသည့်ထုတ်လုပ်မှုဝေစုရောင်းချခြင်းများ (သို့မဟုတ်) ကုန်စည် (in kind) အားဖြင့် ရရှိသော အခြားဝင်ငွေများ မြင့်မားသောအခါ နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအပါအဝင် အစိုးရက ရောင်းချသည့် ပမာဏများနှင့် ရရှိသည့် ဝင်ငွေများကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။ ထုတ်ပြန်သည့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကို ဝယ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုချင်းအလိုက် ခွဲခြားထားရမည်။ အစီရင်ခံစာပြခြင်းသည် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များကို ထွက်ကုန်အမျိုးအစား၊ ဈေးနှုန်း၊ ဈေးကွက်နှင့် ရောင်းချသည့် ပမာဏအလိုက် ခွဲခြားထုတ်ပြန်ပေးနိုင်သည်။ ”

မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ဆိုလျှင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေယူသည့် စာချုပ်များ (PSCs) အရ လုပ်ကွက်မှ ထုတ်လုပ်သောစုစုပေါင်းပမာဏကိုအခြေခံပြီးနိုင်ငံတော်၏ထုတ်လုပ်မှုအပေါ်နိုင်ငံတော်ဝေစုကိုတွက်ချက်ကြောင်းသိရှိပါသည်။ ဖက်စပ်မိတ်ဖက်များသည် ရေရှည်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ရေရှည်အရောင်းစာချုပ်များနှင့်အညီ အားလုံးသော သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ဝင်ငွေများကို ရောင်းချပြီးရရှိသောဝင်ငွေများကို ငွေသားအားဖြင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းနှင့် မိတ်ဖက်များသို့ ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေယူသည့် စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ ခွဲပေးပါသည်။ မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည်ဝယ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီတစ်ခုချင်းအလိုက် ရောင်းချသည့် ပမာဏနှင့် ရရှိသည့်ဝင်ငွေများကို ခွဲခြားမထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ပေ။ ဈေးနှုန်းနှင့် နောက်ဆုံးရောက်ရှိမည့် ဈေးကွက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကိုလည်း မထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ချေ။

အကြံပြုချက်

နိုင်ငံတော်၏ ထုတ်လုပ်မှု ဝေစုနှင့် ပတ်သက်သည့် ပထမရောင်းဝယ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များ အားလုံးကို ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ဤသတင်း အချက်အလက်များတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ရမည် -

- အရောင်းတစ်ခုချင်း၏ ပမာဏနှင့် တန်ဖိုး၊
- ရက်စွဲ၊
- ရောင်းချသည့် တွင်းထွက်သယံဇာတ အမျိုးအစား၊
- ဝယ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီ မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း၊
- နိုင်ငံတကာစီးပွားရေး ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေး စကားအသုံးအနှုန်းများ (Incoterms)
- တစ်ဦးချင်း ရောင်းဈေးနှင့်
- ရောင်းချသည့် ဈေးကွက် / ရောင်းချကုန်များ နောက်ဆုံးရောက်မည့်နေရာ။

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း၊ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန

စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် မှတ်ချက်များ

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအနေဖြင့် Oil and Gas Company များထံမှ In-kind Payment ဖြင့် ရယူခြင်းမရှိပါ။ လက်ရှိတွင် PSC စာချုပ်ပါ Clause 14.1 နှင့် 14.4 မှ Domestic Market Obligation အရ MOGE အနေဖြင့် Contractor ၏ Share of Profit Petroleum မှ Crude Oil ၏ ၂၀% ၊ Natural Gas ၏ ၂၅% အား Fair Market Value ၏ ၁၀% Discount ဖြင့် ရရှိဝယ်ယူပါသည်။

ရောင်းချသည့် သယံဇာတအမျိုးအစားမှာ ရေနံစိမ်း (Crude Oil) နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ Natural Gas တို့သာဖြစ်ပြီး စီမံကိန်းအလိုက် ဆောင်ရွက်သည့်ကုမ္ပဏီ၊ ထုတ်ကုန်အမျိုးအစား၊ တင်ပို့ ရောင်းချသည့်နိုင်ငံ၊ ရရှိသည့်ဝင်ငွေ စသည့်အချက်အလက်များကိုလည်း တရားဝင်ထုတ်ပြန်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၂.၂၁ ပထမအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ခြင်း

ပထမအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာပါ အကြံပြုချက်များသည် ဥပဒေများနှင့် တည်ဆဲနည်းဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ပြင်ဆင်ခြင်းများနှင့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရာမှတစ်ဆင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မြှင့်တင်ပေးရန် တည်ဆဲအစီရင်ခံစာသို့ ယန္တရားပုံစံများတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုရန် လိုအပ်ကြောင်း အလေးထားအကြံပြုထားသည်။

ပထမအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာပါ အကြံပြုချက်များနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး လုပ်ငန်းစီမံချက်များ၏ လက်ရှိပုံစံဒီဇိုင်းကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် လုပ်ဆောင်နေဆဲ ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

အကြံပြုချက်

သို့ဖြစ်၍ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ (MSG) သည် အကောင်အထည်ဖော်ရမည့် အကြံပြုချက်များတွင် ပါဝင်သော လုပ်ငန်းများနှင့် အစိုးရဌာနများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဆွေးနွေးခြင်းကို မှတ်တမ်းတင်သည့် တရားဝင်ထုံးနည်းစံကျ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် - ဥပမာ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ လစဉ်အစည်းအဝေးများ၏ အစီအစဉ်တွင် ထည့်သွင်းခြင်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အကြံပြုလိုက်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြန်လည်သုံးသပ်သည့် လုပ်ငန်းများကို ပို၍ စနစ်တကျ ခိုင်မာစွာ ဖွဲ့စည်းထားသော တာဝန်ခံမှုနှင့် အစီရင်ခံစာလမ်းကြောင်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းသာမက အကောင်အထည်ဖော်ရန် အတိအကျသတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ဇယားမှ တစ်ဆင့်လည်း ယခုထက်ပို၍ ခိုင်မာအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

**သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ၊
သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ**

စတုတ္ထအကြိမ်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်မှတ်ချက်များ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ၏မှတ်ချက်များ

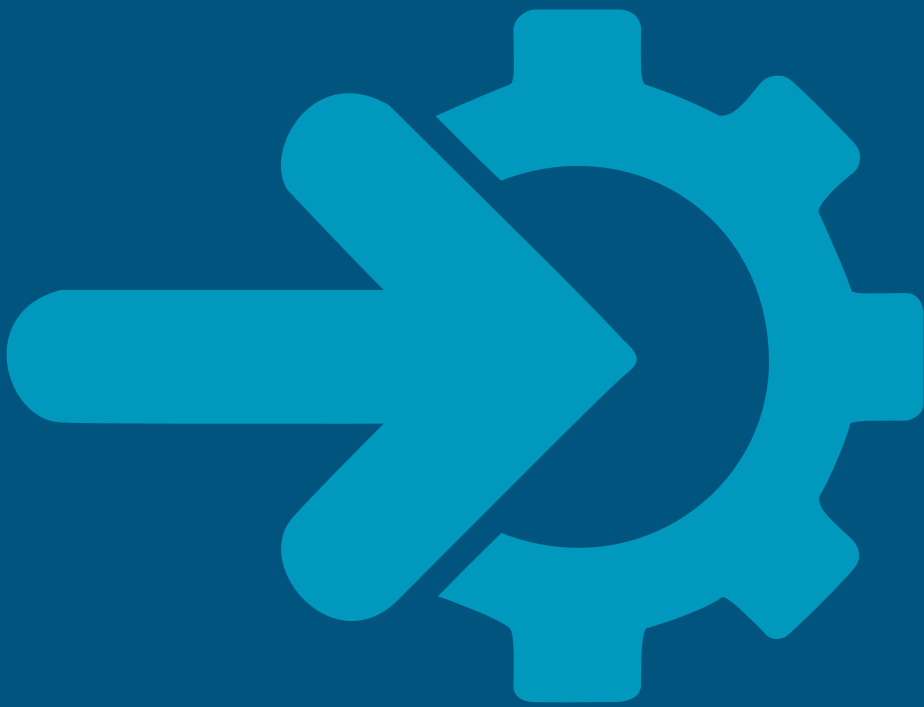
ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာများ၏ အကြံပြုချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့များသည် အစည်းအဝေးများတွင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး လုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် ဦးဆောင်ကော်မတီအားအချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တင်ပြဆောင်ရွက်ရပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများ၏ လုပ်ငန်းများအားသဘောတူညီထားသည့် အချိန်သတ်မှတ်ချိန်ကာလအတွင်း ရှိမရှိ စောင့်ကြည့်စစ်ဆေး၍ ထိုလုပ်ငန်းများအား သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၏အစည်းအဝေးမှတ်တမ်းတွင် မှတ်တမ်းတင် ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖောက်ခံအကြံပြုချက်များ

ထောက်ခံအကြံပြုချက်များ

စတုတ္ထအကြိမ်အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၃။ စတုတ္ထအကြိမ် (၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်) အစီရင်ခံစာမှအကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ

၃.၁။ စာချုပ်စာတမ်းများ ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ခြင်း၊ ရှာဖွေတူးဖော်ခြင်းနှင့် ပို့ကုန်၊ အခွန်အခနှင့်ဝင်ငွေများ ပြည့်စုံစွာ ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ခြင်း၊ အချက်အလက်များ အချိန်မီထုတ်ပြန်ခြင်း

EITI လုပ်ငန်းစဉ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာ အားကောင်းစေရန်အတွက် အစိုးရဌာန/အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်ရန်သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အနေဖြင့်ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပြီး EITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုအားအထောက်အကူဖြစ်စေမည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက် (သို့မဟုတ်) အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရနှင့်ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် လည်းထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၇၆/၂၀၁၈ ဖြင့်တွင်းထွက်သယံဇာတအရင်း အမြစ်တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့များအကြားစဉ်ဆက် မပြတ်ပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက်အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၈ ရက်နေ့တွင်ပြုလုပ်သော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့အစည်းအဝေးတွင် ပြောင်းလဲရန်အဆိုပြုထားသော EITI စံနှုန်းဆိုင်ရာအောက်ဖော်ပြပါလိုအပ်ချက်များကို မူအရသဘောတူခဲ့ပါသည် -

ပွင့်လင်းမြင်သာသောစာချုပ်နှင့် ထုတ်ဖော်မှု၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရနှင့် ကုမ္ပဏီများအကြားချုပ်ဆို ထားသော စာချုပ်များ သို့မဟုတ် ပြင်ဆင်ချုပ်ဆိုသော စာချုပ်များကို မဖြစ်မနေထုတ်ဖော်တင်ပြရန်

ထုတ်ဖော်မှုလိုအပ်ချက် အားကောင်းစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်၏ပါဝင်မှု၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုနှင့် ဘဏ္ဍာ ရေးအသုံးစရိတ်များပါဝင်ပါသည်။ (Quasi-Fiscal Expenditures)

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု - သယံဇာတနှင့်သက်ဆိုင်သောအချက်များကို EITI အစီရင်ခံစာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထုတ်ဖော်ထားမှုအစားယင်း သယံဇာတအချက်များကို အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သောထုတ်ဖော်မှုစနစ်ကိုအားပေးရန်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ EITI ဘုတ်အဖွဲ့သည်ကြားကာလ အစီအမံများကို စူးစမ်းလေ့လာမည်ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ စံနှုန်းအသက်ဝင်ပြီး မကြာမီ ချဉ်းကပ် ဆောင်ရွက်မည့်ပုံစံနှင့်ဆွေးနွေးထားပြီးဖြစ်သော ဖြစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများပါဝင်ပါသည်။ EITI အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီ သည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်ဧပြီလတွင် ထောက်ခံချက်တစ်ခုကိုထုတ်ပြန်ရန်မျှော်လင့်ရပါသည်။

ထောက်ခံချက်ပြုချက်များ

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုတည်းသည် ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းများအတွက် Project Level Reporting နှင့်သက်ဆိုင်သောအချက်များကိုပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် Project Level အချက်အလက်များအဆင်သင့်မဖြစ်ထားကြောင်းသိရှိရ ပါသည်။

EITI အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းစေရန်အတွက် သယံဇာတနှင့်သက်ဆိုင်သော အစိုးရဌာနများက အောက် ဖော်ပြပါအချက်များ ကိုဆောင်ရွက်ရန်သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အားတိုက်တွန်းထားပါသည် -

ရေတိုရည်ရွယ်ချက်နှင့် လာမည့် EITI အစီရင်ခံစာအတွက် ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍမှအပ အခြားသော ကဏ္ဍများ အတွက် Project Level Reporting အချက်များရရှိနိုင်ရန် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများနှင့် ကြိုတင်ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ထားရန် နှင့် သယံဇာတထုတ်လုပ် သောကုမ္ပဏီများက အချက်အလက်များပံ့ပိုးပေးနိုင်ရန်အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်

သယံဇာတဆိုင်ရာစာချုပ်များအား လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်များကို ပြန်လည်လေ့လာဆွေးနွေးရန်၊ PSC ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို ပြောင်းလဲရန်၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်များအား ချွင်းချက်အနေဖြင့်ထားရှိမှုကို EITI ရည်ရွယ်ချက် များအရ ထုတ်ဖော်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ *ဥပဒေများအား ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခြင်း စသည့်တို့ကို အကောင်အထည်ဖော် ခြင်းစတင်သည့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ မတိုင်မီဆောင်ရွက်ရန်*

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မတိုင်မီ တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသော Operator များ၊ ကန်ထရိုက်တာများ စာရင်း နှင့် ယင်းတို့လုပ် ပိုင်ခွင့်ရရှိထားသည့် စမ်းသပ်တူးဖော်ခြင်း(exploration)၊ လေ့လာခြင်း(study)၊ တည်ဆောက်ပြုပြင်မှု (development)၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း(production) စသည့်အခြေအနေတို့အား သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာစေရန်အတွက်ဖော်ပြရန်တိုက်တွန်းသည်။

စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသော Operator များနှင့် ကန်ထရိုက်တာများစာရင်း၊ ယင်းတို့၏လက်ရှိဆောင်ရွက်လျက် ရှိသော လုပ်ငန်းအဆင့်များဖြစ်သည့် စမ်းသပ်တူးဖော်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်း၊ တည်ဆောက်ပြုပြင်မှု ထုတ်လုပ်ခြင်း စသည့်တို့ကို ပွင့်လင်းမြင် သာမှုအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ဖော်ပြခြင်းကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ယင်းထုတ်ဖော် တင်ပြမှုတွင် အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု၊ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြည်ပတင်ပို့မှု ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ၏ ဖော်ပြခြင်း၊ တန်းဖိုးနှင့် ပမာဏ၊ အရေအတွက်ကို တွက်ချက်သည့်စနစ် စသည့်တို့ပါဝင်ပြီး အချိန်မီတိုးတက်မှုကို ဖော်ပြခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့သည် အထက်ဖော်ပြပါ ထုတ်ဖော်မှုကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက် (သို့မဟုတ်) အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်ပြန်ရန်အတွက် အစိုးရဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ကိုစဉ်းစားနိုင်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ၊
သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- Project-level Reporting များနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ကာလများတွင် တင်ပြနိုင်ရန်အတွက် စီမံကိန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် Operator များနှင့် လည်းကောင်း၊ ဌာနဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆက်စပ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လည်းကောင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရန်ဖြစ်ပါသည်။
- ပွင့်လင်းမြင်သာဆောင်ရွက်နိုင်မှုအနေဖြင့် သယံဇာတနှင့် သက်ဆိုင် သောအချက်အလက်များကို EITI အစီရင်ခံစာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထုတ်ဖော်ထားမှုအပြင် သယံဇာတ ဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို အများပြည်သူသို့ ထုတ်ဖော် ဖြန့်ဝေပေးမှုစနစ် အားကောင်းစေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ၏ အတွေ့အကြုံ ကောင်းများကို Feasibility Study အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေပါသဖြင့် IA မှ ကူညီထောက်ပံ့ပေးစေလိုပါသည်။
- ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဆိုင်ရာ Operator နှင့် Consortium များ၏ စာရင်းနှင့် လက်ရှိအခြေအနေများကို MOEE Website တွင် လွှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် အချိန်နှင့်တပြေးညီ စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေပါသည်။
- Extractive Activities နှင့် Data များကို Website ပေါ်တွင် Update လွှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် CSO မှ အဆိုပါစာရင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောက်ရွက်နေပါကြောင်းနှင့် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် CSO တို့မှ လည်း Export Data များကို ဖော်ပြလျက်ရှိနေပါသည်။
- လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနမှ Data များနှင့်ပတ်သက်၍ ထုတ်ပြန် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် CSO ၏ သဘောထား မှတ်ချက်ကိုရယူ၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- သတင်းအချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ အချိန်နှင့်တပြေးညီ တင်ပြနိုင်ရန်မှာ အချိန်ကာလပေါ်မူတည်၍ တိကျမှန်ကန်မှုကို စောင့်ကြည့်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဌာနအနေဖြင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ တင်ပြနိုင်ရန်မှာ သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- Quasi-Fiscal Expenditures များနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ကို တိကျစွာသိရှိရန် လိုအပ်နေပါကြောင်း၊ IA အနေဖြင့် Quasi-Fiscal Expenditure ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို သေချာစွာရှင်းလင်းပေး စေလိုပါကြောင်း၊ Quasi-Fiscal Expenditures ကို နားလည်မှသာ စာရင်းများကို မည်သို့စီစဉ်ထားရှိရမည်ကို သိရှိဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း နှင့် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန(ဘတ်ဂျက်ဌာန)နှင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းတို့ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း၍ အဖြေရှာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ဌာနဆိုင်ရာများအနေဖြင့် International Financial Regulations များကိုလည်း လေ့လာရန်လိုအပ်နေပါသဖြင့် IA အနေဖြင့် လိုအပ်သည်များကို

ကူညီထောက်ပံ့ပေးစေလိုပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ သဘောတူရန်လိုအပ်သဖြင့် သီးခြားအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်၍ ချုပ်ဆိုထားသည့် စာချုပ်များ ပြန်လည် ပြင်ဆင်ချုပ်ဆိုပြီးမှ ဖွင့်ဟနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ NCS ရုံးမှ နိုင်ငံတကာ EITI အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံး၏ အကြံပြုချက်များနှင့် ၂၀၁၉ EITI စံနှုန်း အသစ်များအရ စာချုပ်များ မဖြစ်မနေ ဖော်ပြရမည်ကို ဝန်ကြီးဌာနများ သို့တရားဝင် စာရေးသား ပေးပို့ရန်၊

- MEITI 5th Report စာတွင် Project level အလိုက်အချက်အလက်များပေးပို့ နိုင်ရေး ဝန်ကြီးဌာနရှိ လုပ်ငန်းဌာနများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ စတုတ္ထအကြိမ်အစီရင်ခံစာ ရေးသားနိုင်ရေး Royalty အချက်အလက်များပေးပို့ခဲ့ရာတွင် အမှတ်(၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ Project အလိုက်ပေးပို့ခဲ့ ပါသည်။ နောင်ထပ်မံရေးသားမည့် အစီရင်ခံစာများတွင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းအောက်ရှိ သတ္တုအမျိုးအစားအလိုက် ပေးနိုင်ရေးဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

Project levelနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထူးအကြံပြု လိုသည်မှာ Template ပြုစုသည့် အစီရင်ခံစာ ရေးသားသူ IA ၏ Scoping တွင် ရှင်းရှင်း လင်းလင်းရှိရန် လိုအပ်ပြီး MSG အဖွဲ့ဝင်များနှင့် NCS ရုံးမှ Project Level သတ်မှတ်နိုင်ရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန်၊

- ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ အစီရင်ခံစာတွင် Royalty ရရှိမှုအားလုံးပေါင်းဖြင့်မဟုတ်ဘဲ ကုမ္ပဏီတစ်ခုခြင်းအလိုက်ဖော်ပြနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။
- သယံဇာတရှာဖွေခြင်း၊ စမ်းသပ်တိုင်းတာခြင်း၊ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းစသည်တို့၏ အချက်အလက်များကို ပထမအကြိမ်အစီရင်ခံစာရေးသား ပြီးသည့်(၁.၄.၂၀၁၆)ရက်နေ့ မှစ၍ ယနေ့အထိ ဝန်ကြီးဌာန Website တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။
- ဝန်ကြီးဌာနမှတည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ သတ်မှတ်ထားသည့် လုံခြုံမှုအဆင့်အတန်းများနှင့် အညီဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ချိတ်ဆက်ရန်လိုအပ်ပြီး ယခုအချိန်မှစတင်ပြီး ကြိုတင်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။

လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များကို Template ဖြည့်သွင်းသည့်ချိန်တွင် ရှင်းရှင်း လင်းလင်း သတ်မှတ်ထားပါကပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ Scoping အဆင့် ကတည်းက License Holder နှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်တောင်းခံသင့်ပါသည်။ အနီးစပ်ဆုံး MSG အစည်းအဝေးတွင် ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

Project level reporting နှင့်ပတ်သက်၍ နည်းပညာ၊ နည်းလည်သဘောပေါက်မှုနှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ *Project level reporting* နှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူများထံတင်ပြ နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ MGE ၏ လုပ်ငန်းသဘောသဘာဝအရ *Project level reporting* သတ်မှတ်ရာတွင် အသေးစိတ် သတ်မှတ်၍မရနိုင်ပါ။

စာချုပ်ထုတ်ဖော်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများ၏ သဘောထားသည် စိန်ခေါ်မှုရှိလာနိုင်ပါသည်။ MGE အနေဖြင့် exploration ပြုလုပ်ရန် မလိုအပ်ပါသဖြင့် အချက်အလက်များမရှိပါ။ Mining Cadastre စနစ်တွင် အကြံပြုချက်များအတိုင်း ပါဝင်ပြီး စနစ်အသုံးပြုရန် MGE မှ ပူးပေါင်းပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

အကြံပြုချက် (၁) တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် Disclosure နှင့်စပ်လျဉ်း၍ EITI အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသော အခြားနိုင်ငံများတွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်နေကြောင်း လေ့လာ၍မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး ဌာနများ ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လုပ်ငန်းကော်မတီ နှင့်ဦးဆောင်ကော်မတီသို့ တင်ပြရန်

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ဤအကြံပြုချက်သည် MSG နှင့်လည်းကောင်း၊ သယံဇာတတူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန/ အဖွဲ့အစည်း များနှင့် လည်း ကောင်းသက်ဆိုင်ပါသည်။

ဘူမိပေဒလေ့လာရေးနှင့်ခါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန (DGSE) ၏မှတ်ချက်များ

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းဒေတာများ စနစ်တကျထုတ်ပြန်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သဘောတူလက်ခံ ပါသည်။ Project-Level Reporting အတွက်မူ ဌာနအနေဖြင့် Project Level အတွက်ဖော်ပြရန် လုပ်ငန်းစဉ်များမရှိပါ။ ထုတ်လုပ်မှု အပေါ်ခွဲဝေသည့် စာချုပ်သတ်မှတ်ချက်များ (PSC terms) များအားပြောင်းလဲမည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံသတ္တုတွင်းနည်း ဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီ ရန်လိုအပ်သည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပြည့်အဝရရှိရန် အော်ပရေတာစာရင်းများ၊ ကန်ထရိုက်တာများနှင့်လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုအခြေ အနေများ၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း များ၏ အသေးစိတ်ဒေတာများအား သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန/ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝက်ဆိုဒ်စာမျက်နှာ တွင်ထုတ်ပြန်ရန်အတွက်မူ Mining Cadastre အား အကောင်အထည် ဖော်နေပါသည်။

ထောက်ခံချက်ပြုချက်များ

၃.၂။ ထုတ်လုပ်မှု

ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာနှင့် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား အတည်ပြုနိုင်ရန် လွတ်လပ်သော လေ့လာသုံးသပ်မှုယန္တရားများ နေရာတကျရှိသင့်ပါသည်။

ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်နှာနှင့်အခြားသတ္တုများ၏ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏအား စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာတွင် သိသာထင်ရှားသောကွဲပြားခြားနားမှုများကိုတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၊ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ အမှတ် (၁)၊ (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းတို့သည် ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်နှာနှင့် သတ္တုလုပ်ကွက်များမှ ရရှိသောအခွန်အခများ၊ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အရည်အသွေးမီ၍ ပြည့်စုံသော အချက်အလက်များ ဖြစ်စေရန် သေချာအောင် စိစစ်အတည်ပြုခြင်းအား စတင်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အောက်ပါအချက်များကို ထည့်သွင်း၍ပြန်လည်သုံးသပ်ရန်အကြံပြုသည် -

- ကုမ္ပဏီများ၏အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအား ဖော်ပြထားသော တစ်ဦးချင်း (သို့) အစုအဖွဲ့များသည် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူများ ဟုတ်မဟုတ်နှင့် ထိုပိုင်ဆိုင်မှုများသည် ဥပဒေအရပိုင်ဆိုင်သူများဟုတ်မဟုတ်ကို ဖော်ပြသင့်ပါသည်။
- ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များဖြစ်သည့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ၊ အရေအတွက်တို့ကို ရောင်းချမှု၊ တင်ပို့မှုဆိုင်ရာအချက်အလက်တို့အားစာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးပြီးသောအချိန်တွင် ဖြစ်နိုင်သမျှလွတ်လပ်စွာပြန်လည်သုံးသပ်သင့်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၊ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ အမှတ် (၁) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊ အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၊

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ IA သို့ ပေးပို့သော ထုတ်လုပ်မှုစာရင်းနှင့် ကုမ္ပဏီများမှ IA သို့ ပေးပို့သော ထုတ်လုပ်မှု စာရင်းများကို တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာတွင် ကွဲပြားခြားနားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ကွဲပြားခြားနားမှုမှာ Cut-off error ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ကုမ္ပဏီနှင့် ဝန်ကြီးဌာနတို့ သတ်မှတ်သည့် ဘဏ္ဍာရေးကာလ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာ ကွဲလွဲမှုများ ဖြစ်ခဲ့ခြင်း သည် Cut off error ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

- ၁.၁.၂၀၂၀ ရက်နေ့တွင် မဖြစ်မနေဖော်ပြရန် သတ်မှတ်ထားပါသဖြင့် BO Task force နှင့် MSG ၏အဆုံးအဖြတ်များဖြင့် စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများဖြင့်ကနဦးလုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

ဘဏ္ဍာနှစ် (၁) နှစ်အတွင်း တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရရှိသည့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများကို အဆိုပါ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရတနာပြပွဲတွင် အားလုံးတင်ပြရောင်းချခြင်း မရရှိနိုင်ပါ။ ထုတ်လုပ်သည့် ကျောက်မျက်များအား သိုလှောင်သိမ်းဆည်းပြီး ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်အပေါ်မူတည်၍ ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခြင်းကြောင့် နှစ်စဉ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ရောင်းချမှုစာရင်းကို တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်များမှရရှိသော ကျောက်မျက်များပါရှိနေခြင်း၊ ကျောက်မျက်အရိုင်းမှ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ အရောင်တင်ခြင်းများပြုလုပ် ရာတွင်လည်း ရတနာပြပွဲအဆင့်မမီသည့် ကျောက်မျက်ရှိခြင်း၊ အလေးချိန်လျော့နည်းမှုများ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏနှင့် ရောင်းချမှုပမာဏကွာခြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဌာန၏စာရင်းများသည် နှစ်စဉ် ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးနှင့် လစဉ်ဌာနတွင်းနှင့် ဌာနအချင်းချင်း စာရင်းစစ်ဆေးမှုကို ခံယူရသည့် စာရင်းများဖြစ်ပါသည်။

ဖောက်ခံဆွဲပြုချက်များ

၃.၃။ စာချုပ်စာတမ်းများ ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ခြင်း

EITI စံနှုန်းအပေါ်လိုက်နာမှု တိုးတက်စေရန် သယံဇာတကဏ္ဍဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းအားလုံး ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ဦးတည်လုပ်ဆောင်ကာ နောက်ဆုံးစာချုပ်ပုံစံများအား သက်ဆိုင်ရာ မိမိတို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်များတွင် အစိုးရဌာန/အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားသင့်ပါသည်။ Unique Identification Number ကဲ့သို့ လိုင်စင်ပါမစ်ကိုင်ဆောင်သူများ၏ အချက်အလက်များအား ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ရာတွင် ကုမ္ပဏီများနှင့် အကျိုးတူဖက်စပ်လုပ်ငန်းများအတွက် အခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ်(TIN) နှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီအတွက် TIN သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင် အမှတ်များ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

သယံဇာတဆိုင်ရာ စာချုပ်များအားစာချုပ်ပါ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်အရ သိမ်းဆည်းထားနိုင်သော်လည်း နောင်တွင် ချုပ်ဆိုမည့်စာချုပ် ပုံစံနှင့်သတ်မှတ်ချက်များရရှိခဲ့သည်။ စာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်များသည် အော်ပရေတာ တစ်ဦးချင်းအလိုက် ကွဲပြားခြားနားကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ စာချုပ်နမူနာပုံစံအသစ်ကို သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင်ဖော်ပြထားသည်။

မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် သတ္တုလုပ်ငန်းပါမစ်များထပ်နေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသော်လည်း စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြန်လည်ပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပါမစ်ရရှိသည့် ကုမ္ပဏီနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏အမည်များအား သက်ဆိုင်ရာ ဌာနခွဲများ၏ မှတ်တမ်းများတွင် ကွဲပြားစွာ ရေးသားထား ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

ပါမစ်ရရှိသူများ၏အချက်အလက်အသေးစိတ်များကို ဖော်ပြရာတွင် အမည်များကို အသုံးပြုမည့်အစား ကုမ္ပဏီ (သို့) အသင်းအဖွဲ့၏ အခွန်ပေးဆောင်သည့်မှတ်ပုံတင်အမှတ် (TIN) နှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်ပါက TIN အမှတ် (သို့) မှတ်ပုံတင်အမှတ် ပါဝင်သင့်သည်။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနမှ ပို့ကုန်၊ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းများအတွက် IE ကုန်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းများအတွက် HS ကုန်ကို အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ အကယ်၍ IA မှ ကုမ္ပဏီများ၏ IE ကုန်များအား အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသို့ပေးလျှင် နောင်နှစ်များတွင် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အချက်အလက်စုဆောင်းရန်ပိုမိုလွယ်ကူလိမ့်မည်။ MACCS အားအသုံးပြုခြင်းမှတစ်ဆင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် နောင်နှစ်များတွင် ပို့ကုန်သွင်းကုန် ဆိုင်ရာအချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ဖော်ပြပေးနိုင်လိမ့်မည်။

“လျှို့ဝှက်ရန်” ဟူသောအချက်အရ သယံဇာတဆိုင်ရာစာချုပ်များအားလုံးကို ဖွင့်ဟဖော်ထုတ်ရန် မဖြစ်နိုင်လျှင် ဝန်ကြီးဌာနများအားလုံးသည် ကနဦးအနေဖြင့် နောက်ဆုံးစာချုပ်ပုံစံကို သက်ဆိုင်ရာအင်တာနက် စာမျက်နှာပေါ်တွင် တင်ထားသင့်သည်။ EITI စံနှုန်းများအရ ပိုမိုပြည့်စုံ၍ အဓိပ္ပါယ်ရှိသော စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်ရန်၊ စာချုပ်ပါ အချက်များအရ ကုမ္ပဏီများမှပေးချေမှုရှိမရှိစောင့်ကြည့်ရန်၊ စစ်ဆေးနိုင်ရန် အမှန်တစ်ကယ် ရရှိခြင်းရှိမရှိ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ဝန်ကြီးဌာနများအားလုံးသည် နောင်တွင် သယံဇာတဆိုင်ရာစာချုပ်များအား ဖွင့်ဟဖော်ထုတ် သင့်သည်။

သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းသည် ကုမ္ပဏီများနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်အား Online မှတ်ပုံတင်ခြင်း စနစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်သဖြင့် [www. myco. dica. gov.mm](http://www.myco.dica.gov.mm) တွင် ကုမ္ပဏီ၏ အချက်အလက်များကို ဝင်ရောက် စစ်ဆေးကြည့်ရှုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

Model Contract ကို Website တွင် ထုတ်ပြန်မည်ဆိုပါက သက်ဆိုင်ရာဌာနများ၏ သဘောတူညီချက် ရယူ၍တင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ Contract များကို Website တွင် တင်ပြနိုင်ရေးမှာ စီမံကိန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် Operator နှင့် Consortium များ၏ သဘောထား မှတ်ချက်ရယူ၍လည်းကောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဌာန/ အဖွဲ့အစည်းများကို သဘောထား မှတ်ချက်များ ရယူ၍လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသဖြင့် EITI Standard နှင့်အညီ ထုတ်ပြန်နိုင်ရေးကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူကိစ္စများကို EITI အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ မည်သို့ ဆောင်ရွက်နေသည်ကို လေ့လာလိုပါ သဖြင့် IA အနေဖြင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအချို့၏ ဆောင်ရွက်နေမှုအခြေအနေများအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ဓာတ်သတ္တုအမျိုးအစားခွင့်ပြုမိန့်အမျိုးအစားပေါ်မူတည်၍ ခွင့်ပြုမိန့် အမျိုးမျိုးရှိသဖြင့် ခွင့်ပြုမိန့် လိုင်စင်အမှတ်များထပ်နေပါသည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်အား Mining Cadastre လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များ အလိုက် ကောင်းမွန်သည့်ကုဒ်စနစ်အား ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ အမည် ဖော်ပြရာတွင် ကွဲလွဲမှုအား ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ပါ အမည်အားဌာနတစ်ခုနှင့် တစ်ခုတူညီစွာ သုံးစွဲမည် ဖြစ်ပါသည်။
- ❖ IRD ၏ TIN နံပါတ်များ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်ရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပြီး TIN နံပါတ်နှင့် လိုင်စင်နံပါတ်များ ချိတ်ဆက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ❖ ဝန်ကြီးဌာနနှင့် ချုပ်ဆိုမည့် စံစာချုပ် နမူနာများကို Website တွင်ဖော်ပြထားပါကြောင်းနှင့် ချုပ်ဆိုထားသည့် စာချုပ်ပါ အချက်များဖွင့်ချနိုင်ရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင်ရှိ လုပ်ငန်းဌာနများ၊ ပြည်ထောင်စု ရှေ့နေချုပ်ရုံးတို့ဖြင့် ညှိနှိုင်းပြီး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

စာချုပ်နမူနာပုံစံကို MGE website တွင် တင်ပြထားပါသည်။ လက်ရှိတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ဥပဒေအရနည်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပြီး စာချုပ်နမူနာပုံစံသစ်ထွက် ရှိပါက Website တွင်ဖော်ပြပါမည်။

စာချုပ်ထုတ်ဖော်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများ၏ သဘောထားသည် စိန်ခေါ်မှုရှိလာနိုင်ပါသည်။

၃.၄။ စီးပွားရေးတွင် သယံဇာတကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှု

အစိုးရဌာန/အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဝက်ဘ်ဆိုက်များတွင် သယံဇာတကဏ္ဍတွင်ပါဝင်လုပ်ကိုင်လျက် ရှိသော ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းအား စနစ်တကျဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ရန် (Systematic Disclosure) နှင့် နောက်ဆုံးအခြေအနေများအား ပုံမှန်ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။

သယံဇာတကဏ္ဍအားလုံးတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းမရရှိပါ။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသော ဝန်ထမ်း အင်အားစာရင်းသည် အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့်သက်ဆိုင်ရာအစုအဖွဲ့များ၏ အချက်အလက်များအား အခြေခံ၍ဖော်ပြထားသည်။ သက်ဆိုင် ရာအစိုးရဌာနများသည် သယံဇာတကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ကုမ္ပဏီများမှ ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းအား ကာလပတ်(အနည်းဆုံး နှစ်စဉ်) အလိုက်အစီရင်ခံပြုစုထားသင့်ပြီး အစိုးရဌာနများအတွင်းတွင် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအလိုက်ဝန်ထမ်းအင်အားစာ ရင်းကို ပြုစုထားသင့်သည်။

ဖော်ပြချက်များ

သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများအနေဖြင့်လည်း သယံဇာတကဏ္ဍတွင်ပါဝင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော ဝန်ထမ်းအင်အား စာရင်းအား သက်ဆိုင်ရာဌာန များ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ပုံမှန်အမြဲ စနစ်တကျတင်ပြရန်တိုက်တွန်းသည်။ သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ယင်းအချက်အလက်နှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်း၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင်ဖော်ပြထားကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

ME(2)နှင့် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း သတ္တု တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့်ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်များ၏ ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းအား ၂၂.၄-၂၀၁၉ ရက်နေ့တွင် ME(2)မှ MEITI ရုံးသို့ ပေးပို့ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

❖ မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းတွင် ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းများ ရှိပါသည်။

❖ ကုမ္ပဏီများ၏ ဝန်ထမ်းအင်အား အချက်အလက်များမှာ ၎င်းတို့၏ Format ပုံစံများအတိုင်း ရှိနေပြီး၊ ဌာနတွင် EITI ၏ လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ စနစ်တကျ ပြုစုထားရှိနိုင်ရေးနှင့် အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် Update တင်ပြနိုင်ရေးတို့အတွက် IA အနေဖြင့် Reporting Framework ကို ကူညီ ထောက်ပံ့ ပေးရန် လိုအပ်ပါကြောင်းနှင့် ယင်း Framework နှင့်အညီ စနစ်တကျရှိစေရေး သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ညှိနှိုင်းစီစဉ်ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးသို့ပေးပို့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

ကုမ္ပဏီများ၏ ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်းအား လစဉ် စာရင်းပြုစုထားရှိပြီး ဝန်ကြီးရုံးသို့ (၃) လ တစ်ကြိမ် ပေးပို့တင်ပြရသောကြောင့် နောင်တွင် (၃) လ တစ်ကြိမ် ဌာန၏ Website တွင်တင်ပြပါမည်။

ဘူမိပေဒလေ့လာရေးနှင့်ခါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၏ ဝန်ထမ်းအင်အားစာရင်း (Employment Data) အား ထုတ်ပြန်ရန်နှင့် အစိုးရဌာနဝက်ဆိုဒ်များတွင် ဖော်ပြရန်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် Employment Data များ ပေးထားပြီးဖြစ်ပါသည်။

၃.၅။ အချက်အလက်အရည်အသွေးနှင့်စိတ်ချယုံကြည်မှု

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် အချက်အလက် မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် စက်ကိရိယာ များဖြင့် အစားထိုးလုပ်ဆောင်ခြင်းကို ပိုမိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် လူလုပ်အားဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခြင်းအပေါ် မှီခိုအားထားမှု လျော့ချရန်အပါအဝင် စာရင်းအင်းစနစ်နှင့် အခြားစနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများအတွက် ယခင်နှစ်များမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက် များအား ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။

ပင်ရင်းမှ နှုတ်ယူပေးသွင်းသည့် ဝင်ငွေခွန် (Withholding Tax) နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် (Stamp Duty) များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာရင်းတိုက် ဆိုင်စစ်ဆေးထားခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်များ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ယင်းကွာဟချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းအခွန် များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်သူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် ယင်းကဲ့သို့သော အချက်အလက်များ အဆင်သင့် မရရှိနိုင်ခြင်း ကြောင့်အတည်ပြုပေးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနသည် ဒေတာအချက်အလက်အရည်အသွေး ပိုမိုတိုးတက်စေသည့် Myanmar Automated Cargo Clearance System (MACCS) စနစ်အား ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလမှ စတင်၍ ရန်ကုန်ဧရိယာအတွင်း စတင်အသုံးပြု ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးထားခြင်းမရှိသည့် ကွာဟချက်များအား အထူးသဖြင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ မတိုင်မီ၌ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အတွင်းမပါရှိသည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် လွှမ်းခြုံထားသည့် စုစုပေါင်းဝင် ငွေဒေတာ အချက်အလက်အား အဆင်သင့်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်နှင့် တတိယအကြိမ် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာများ၌ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အပါအဝင် အစိုးရဌာနများ၏ ဒေတာအချက်အလက် အရည်အသွေး တိုးတက်မြှင့်မားစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ အစိုးရ၏ စာရင်းအင်းစနစ်များအား ပိုမိုခိုင်မာစေရန်နှင့် ကွန်ပျူတာစနစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲအသုံးပြုစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ကုမ္ပဏီများ အတွက် မတူညီသည့် အခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ် (Taxpayer Identification Number - TIN) နှင့်ကိုက်ညီမည့် တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာ လွှမ်းခြုံနိုင်မည့် Database စနစ်တစ်ခု တည်ထောင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း အကြံပြုတိုက်တွန်း ချက်များပါဝင် ပါသည်။

ထောက်ခံချက်ပြုချက်များ

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနများ (အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန) အနေဖြင့် စာရင်းအင်းစနစ်နှင့် အခြားစနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများအတွက် ယခင်နှစ်များမှ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များအား ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။ အချက်အလက်များမှတ်တမ်းတင်ရာတွင် စက်ကိရိယာအသုံးပြုမှုကိုပိုမိုဆောင်ရွက်ပြီးလက်ဖြင့်မှတ်တမ်း တင်ခြင်းကိုလျော့ချခြင်းသည် ဒေတာအချက်အလက်များ၏ အရည်အသွေးကိုမြင့်မားတိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၌ တိကျသေချာခြင်း အာမခံမှုအဆင့်အားမြှင့်တက်စေနိုင်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာန များအနေဖြင့် Data Quality မြင့်မားတိုးတက် စေရေးအတွက် လုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာ၌ IRD မှလည်းကောင်း၊ MOGE မှလည်းကောင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ စာရင်းများစနစ်တကျဖြစ်စေရေးအတွက် တိကျသော Software Programme တစ်ခုသတ်မှတ်၍ Computerized Accounting System တည်ထောင် ဆောင်ရွက်ပါက သင့်တော်မည်ဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာအထောက်အပံ့လိုအပ်လျက် ရှိနေပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ဤအကြံပြုချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနတွင် လတ်တလောအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် မရှိသေးပါ။ လစာဝင်ငွေအပေါ် နုတ်ယူပေးသွင်း အခွန်စုစုပေါင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များရှိထားသော်လည်း၊ လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် ခွဲခြားနိုင် ခြင်းမရှိသေးပါ။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနတွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည့် IT စနစ် (ဘက်စုံ အခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် - ITAS) တွင် ဤအချက်အလက်များကို စုဆောင်း ပေးနိုင်မည့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခု အောင်မြင်စွာ ထည့်သွင်းတည်ဆောက်နိုင်ပါက ဤအချက် အလက်များကို ခွဲခြားစုဆောင်းပေးရန် ဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ITAS စနစ် သည် ၂၀၂၀ မတိုင်မီ ပြီးစီးနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် ပေး ဆောင်ရာတွင် ယင်းဥပဒေအရ အခွန်ထမ်းမှတ်ပုံတင်အမှတ်များကို သတ်မှတ်ရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် သို့မဟုတ် နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ဘက်စုံအခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ် (ITAS) ပြီးစီးပါက ဤအချက် အလက်များစုဆောင်းရန်ဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် DICA နှင့်ပူးပေါင်း၍ ကုမ္ပဏီ အခွန်ထမ်းအားလုံးသို့ သီးသန့်အခွန်ထမ်း မှတ်ပုံတင်အမှတ်များ ထုတ်ပေးနေသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ခေတ်မီအခွန်စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်သို့ အသွင်ကူးပြောင်းနိုင်ရေးကို ကူညီပံ့ပိုးပေးမည့် IT စနစ် သစ်တစ်ရပ်ကို စတင်တပ်ဆင် ဆောင်ရွက်နေသည်။ သို့သော် အခွန်ထမ်းများ အနေဖြင့်

ထို IT စနစ်သစ်ကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီ အသုံးပြုနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာပြု ပြင်ပြောင်းလဲရေး အစီ စဉ်ကို ၂၀၁၇ မှ ၂၀၂၂ ထိ ဆောင်ရွက်မည့် အစီအစဉ်တွင် သယံဇာတတူး ဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများသာမက အခြား သောလုပ်ငန်းများအပေါ် တိကျမှန်ကန်သော ကိန်းဂဏန်းများအပေါ် အခြေခံသည့် (ITAS) စနစ်ဖြင့် အခွန်ကောက်ခံ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် Data Center တည်ထောင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်း (Myanmar Modernization for Public Financial Management Project- M- MPFMP) အရ နေပြည်တော်နှင့် ရန်ကုန်တို့တွင် Mini Data Center များဝယ်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီး ဌာနတွင် စာရွက်စာတမ်းအခြေခံသည့်စနစ်မှ အခွန်ထမ်းကြီး များဆိုင်ရာအခွန်ရုံးတွင် ကွန်ပျူတာစနစ် (Tax Revenue Management System- TRMS) တစ်ခုဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပြီး၊ သယံဇာတတူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍရှိ အဖွဲ့အစည်းများ အားလုံးကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ လက်ရှိတွင် ဘက်စုံ အခွန်စီမံခန့်ခွဲရေး စနစ်ခေါ် Integrated Tax Administration System (ITAS)ကို အသုံးပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။ ဤစနစ်ကို တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန် နှစ်အနည်းငယ် ကြာမြင့်မည် ဖြစ်သော်လည်း၊ မူဝါဒ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အချက်အလက် စနစ် (data base) တစ်ခုကို ရေးဆွဲ၍ အသုံးပြု နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ယခင် MEITI အစီရင်ခံစာများတွင်ပါရှိသည့် အကြံပြုချက်များ အနက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆက်လက်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး တိုးတက်မှု အခြေအနေအားလည်း မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်း ရေးမှူးရုံးသို့ ပေးပို့ခဲ့ ပြီးဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

Project အလိုက် Ring Facing မရှိသဖြင့် သတ္တုကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် Ring Facing System တစ်ခုအား စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးမှ စနစ်တစ်ခုတည်ထောင်ပေးသင့်ပါသည်။

၃.၆။ ဥပဒေမူဘောင်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရဌာနများ၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်များတွင် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများအားမီးမောင်း ထိုးပြထားသည့် ဥပဒေမူဘောင်အကျဉ်းချုပ်အား ထုတ်ပြန်ထား သင့်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝက်ဘ်ဆိုက်များ၌ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ နည်း ဥပဒေများနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများအား အစဉ်အမြဲမတွေ့ရှိရပါ။

အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ဥပဒေမူဘောင်အကျဉ်းချုပ်၊ စပ်လျဉ်းသည့်ဥပဒေများ၊ နည်း

ဖော်ပြချက်များ

ဥပဒေများ၊ အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများအား မိမိတို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များတွင် ချိတ်ဆက်ဖော်ပြသင့်သည်။ ထို့အပြင် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များအား စပ်လျဉ်းမှုရှိသည့်နေရာများတွင် ဖော်ပြသင့်သည်။ ဥပမာ - ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာန၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်အားဖော်ပြထားနိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် တွင်းထွက်သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ် ခြင်းလုပ်ငန်းများနှင့်ဆက်စပ်သည့် နောက်ဆုံးထွက်ရှိထားသော ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက်များနှင့် အမိန့် ကြော်ငြာစာများအား ၎င်းတို့ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် လေ့လာနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်ထားသင့်သည်။

သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနမှ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအား www.mining.gov.mm တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ အမိန့်ကြော်ငြာစာများဖော်ပြနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသဖြင့် သီးခြားသဘောထားမှတ်ချက်ပြုရန် မရှိပါ။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ဌာနများနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများကို ဝန်ကြီးဌာန Website တွင် တင်ပြထားပါကြောင်းနှင့် ရေနံနှင့်သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့ဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများနှင့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများကို OGDPD Website တွင် တင်ပြနိုင်ရေးကိုလည်း စီစဉ်လျက်ရှိပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများကို မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာန Website တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် အမိန့် ကြော်ငြာစာများ ဖော်ပြနိုင်ရေး ဆက်လက် ဆောင်ရွက် ပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

www.mining.gov.mm တွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေကို ဖော်ပြထားပါသည်။ လက်ရှိတွင် နည်းဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ ကိုယ်ပိုင် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ကို ၂၀၁၀ ခုနှစ် ကတည်းက စတင်အသုံးပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်ထားသည့် ဥပဒေများ၊ စည်းမျဉ်းများ၊ အမိန့်ကြော်ငြာစာများ၊ လက်ကမ်းစာစောင်များ၊

ဌာန၏ နောက်ဆုံးရ သတင်းများ၊ အခွန်ထမ်းများသို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်များ၊ အခွန်ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ဖော်ပြထားသည်(www.irdmyanmar.gov.mm)။ ထို့အပြင်ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ နောက်ဆုံးရအချက်အလက်များကို စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ဝက်ဘ်ဆိုဒ် (www.mopf.gov.mm) တွင်လည်း ပါဝင်ဖော်ပြထားသည်။ အစိုးရ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များ ဖြစ်သည့် www.myanmartradeportal.gov.mm နှင့် www.myanmar.gov.mm တို့တွင်လည်း ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာန ဝက်ဘ်ဆိုဒ်သို့ အလွယ်တကူ ရောက်ရှိနိုင်သည့် links များ ပေးထားပြီး၊ ထုတ်ပြန်ထားသည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းများကို ဖော်ပြ၍ အမြဲမှမ်းမံ တင်ပြနေသည်။

၃.၇။ လိုင်စင်ခွဲဝေချထားခြင်း

လိုင်စင်ခွဲဝေချထားခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိသင့်ပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများဖြင့် တရားဝင်ဖြစ်စေရန် ပြုလုပ်သင့်သည့်အပြင် ထိုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် လွတ်လပ်သော လေ့လာသုံးသပ်မှု/ စာရင်းစစ်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍနှင့် သတ္တုကဏ္ဍများ၌ လိုင်စင်နှင့်ပါမစ်ချထားရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့်ဘဏ္ဍာရေးစံသတ်မှတ်ချက်များသည် အများပြည်သူများအကြား ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိပါ။ လျှောက်ထားသူများစာရင်းမှအပ ယခင်ချထားပေးသော လိုင်စင်များနှင့် ပါမစ်များအပေါ်အကဲဖြတ်ခြင်းအား ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိပါ။

သတ္တုကဏ္ဍအတွက် မှတ်ပုံတင်ထားသော ဦးစွာလျှောက်ထားသည့်ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းအား ဦးစားပေးစိစစ်ရွေးချယ်သည့် first-come-first-serve စနစ်ဖြင့် သတ္တုလိုင်စင်များချထားပေးသည်ဟု မိမိတို့နားလည်သဘောပေါက်ထားပါသည်။ လုပ်ကွက် တစ်နေရာကို တစ်ဦး သို့မဟုတ် တစ်ဖွဲ့ထက်ပို၍ တစ်ချိန်တည်းလျှောက်ထားလာပါက လေလံပိုမြင့်သည့် လျှောက်ထားသည်အား လိုင်စင်ချထားပေးမည်ဖြစ်သည်။

ကျောက်မျက်ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍအတွက် အစိုးရဌာနများမှ ရရှိသောသတင်းအချက်အလက်များအရ တူးဖော်ခွင့်ပါမစ်သည် လေလံအမြင့် ဆုံးလျှောက်ထားသူများအား လိုင်စင်ချထားပေးသည်ဟု မိမိတို့နားလည်သဘောပေါက်ပါသည်။

အစိုးရဌာနများအနေဖြင့် လိုင်စင်ချထားပေးခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ် ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန် လိုင်စင်နှင့်ပါမစ်ချထားရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့်ဘဏ္ဍာရေး စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် အချက်အလက်များအား လျှောက်ထားသူများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံသို့ ထုတ်ပြန်ထားသင့်သည်။

လိုင်စင်ချထားခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်အား စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများဖြင့် တရားဝင်ဖြစ်စေရန် ပြုလုပ်ကာ ထိုလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် လွတ်လပ်သော လေ့လာသုံးသပ်မှု/ စာရင်းစစ်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ (ဥပမာ - ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ ဆောင်ရွက်ခြင်း)

ဖောက်ခံချက်ပြုချက်များ

**လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊
သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊
မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း**

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၏မှတ်ချက်များ

သတ္တုကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးစာရင်းများကိုသာ ဦးစားပေးစစ်ဆေးခဲ့ပြီး ခွင့်ပြုမိန့်ချထားပေးခြင်း ကိစ္စရပ်အတွက် ရငွေများစစ်ဆေးရာတွင် ဆက်စပ် စစ်ဆေးခဲ့သော်လည်း ၎င်းကိစ္စအတွက် အမှုတွဲတစ်ခုကိုသာ ကောက်နှုတ် စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။ နောင်စစ်ဆေးရေး ဝင်ရောက်ချိန်တွင် ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်အား စစ်ဆေးရန် လျာထားပါမည်။

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ချထားပေးမှုအတွက် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ နှင့် ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တို့တွင် သီးခြားစစ်ဆေးခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ဘဲ ရငွေရရှိမှု၊ စာရင်းတွင်ဖော်ပြမှု မှန်/ မမှန်၊ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် ပါဝင်ခြင်းရှိ/ မရှိ စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းလိုင်စင် ခွဲဝေချထားခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အား နောင် စစ်ဆေးရေး ဝင်ရောက်ချိန်တွင် စစ်ဆေးရန် လျာထားပါမည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ကွက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် Awarded List များအတွက် Website တွင် တင်ပြပါကြောင်း၊ Terms and Conditions များ ကိုလည်း ဌာန၏ခွင့်ပြုချက်အရ တင်ပြထားပြီး ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ❖ Contract များနှင့် ပတ်သက်သည့် Detailed Marking System များကို ဖော်ပြရန်မှာ လုံခြုံမှု အခြေအနေများအရ ဖော်ပြရန် အခက်အခဲ ရှိနေပါကြောင်း၊ ဖြစ်နိုင်လျှင် အခြားနိုင်ငံများ၏ Practice ကို သိရှိလိုပါသဖြင့် IA အနေဖြင့် ကူညီ ထောက်ပံ့ပေးပါရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ဆိုင်ရာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး၊ အစိုးရ အဖွဲ့ရုံးနှင့် အခြားဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်း ဌာနများ၏ သဘောထားမှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
- ❖ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ OAG မှ Performance Audit များကို စစ်ဆေးလျက် ရှိနေပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေအသစ်တွင် ခွင့်ပြုမိန့် အမျိုးအစား၊ ဓာတ်သတ္တု အမျိုးအစားလိုက် နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေး စံသတ်မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် အဆိုပါကိစ္စရပ်များအပေါ် လွတ်လပ်သော လေ့လာသုံးသပ်မှု/ စာရင်း စစ်ဆေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်မည် ဆိုပါက ဌာနအနေဖြင့် စစ်ဆေးခံယူရန် အသင့် ရှိပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

MGE မှ လိုင်စင်ချထားပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပြည်သူပိုင်သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြ၍ ဌာန၏ Website တွင် တင်ပြထားပါသည်။

MGE အနေဖြင့် လိုင်စင်ချထားခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်အား ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးမှ စစ်ဆေးမည်ဆိုပါက အခက်အခဲမရှိပါ။

ဘူမိပေဒလေ့လာရေးနှင့်ခါတ်သတ္တု ရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

လိုင်စင်နှင့်ပါမစ်ချထားရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့်ဘဏ္ဍာရေးစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် လျှောက်ထားမှုအား စိစစ်သတ်မှတ် သည့်ပုံစံ (Applicable Weightage) အား အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ရန်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဌာန၏ဝက်ဆိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားပြီဖြစ်သည်။

၃.၈။ လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်ခြင်း

အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ကိုဩဒီနိတ်များ(Coordinates) များပါရှိသည့် စာချုပ်များ/ပါမစ်များ၏ မှတ်တမ်းများအား ၎င်းတို့၏ဝက်ဘ်ဆိုက် လိုင်စင်/ပါမစ်များတွင် အများပြည်သူလက်လှမ်းမီနိုင်ရန် စုစည်း၍ ထိန်းသိမ်းသင့်ပါသည်။

MOGE မှ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ကွက်များ၏ ကိုဩဒီနိတ်များ (Coordinates) အား ပေးခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် တင်ထားခြင်းမရှိပါ။ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍနှင့် သတ္တုကဏ္ဍရှိ ကိုဩဒီနိတ်အမျိုးအစားများသည် မတူညီကြပါ။ ကျောက်မျက်နှင့် ကျောက်စိမ်း ပါမစ်များကို လျှောက်ထားသည့်ရက်စွဲများကို MGE ဝက်ဘ်ဆိုဒ်၌ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁) ရက်နေ့ရက်စွဲဖြင့်ပါမစ်စာရင်းတွင် မတွေ့ရှိရပေ။ သို့သော် ထိုအချိန်က သတ္တုနည်းဥပဒေတွင်လည်း သတ္တုပါမစ်များ လျှောက်ထားသည့်ရက်စွဲများအား မှတ်တမ်းပြုရန် မလိုအပ်သောကြောင့် မှတ်တမ်းမတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စာချုပ်များနှင့်ပါမစ်များအား အများပြည်သူကြည့်ရှုရန် လက်လှမ်းမီခဲ့ပါ။

DOM နှင့် အမှတ် (၁) နှင့် အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများ၏ သတ္တုပါမစ်မှတ်ပုံတင်ထားမှုအချက်အလက်များသည် တစ်သမတ် တည်းဖြစ်မနေပါ။ ပါမစ်မှတ်ပုံတင်ထားမှုများအား အစိုးရဌာနအချင်းချင်း မျှဝေခြင်းမရှိဟုနားလည်သိရှိရသည်။

အမှတ် (၂) သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ သတ္တုလုပ်ငန်းများအားလုံးအတွက် ကိုဩဒီနိတ်များအား အချိန်မီမပေးနိုင်ခဲ့ပါ။

ကျောက်မျက်နှင့်ကျောက်စိမ်းကဏ္ဍရှိ သတ္တုပါမစ်များပြန်အပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မရှိပါ။

ဖောက်ခံဆွဲပြုချက်များ

အစိုးရဌာနများနှင့်နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SOEs) အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏အချက်အလက်များကို အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီ နိုင်ရန်အတွက် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များတွင် ကိုဩဒီနိတ်များပါရှိသည့် စာချုပ်များ (သို့မဟုတ်) ပါမစ်မှတ်တမ်းများအား စုစည်း ဖြန့်ဝေထိန်းသိမ်းထားသင့်သည်။

**လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊
သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊**

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍ၏ Coordinates များကို Website တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါကြောင်း၊ Tender ဆောင်ရွက်ပြီးသည့် လုပ်ကွက်များနှင့် ပတ်သက်၍ Awarded Date များမှာ သတင်းစာများတွင် ကြေငြာသည့် နေ့ရက်များဖြစ်ပါကြောင်း၊ နောင်ဆောင်ရွက်မည့် Tender လုပ်ငန်းစဉ်များ အတွက် Website တွင် Awarded Date များနှင့် စာချုပ်လက်မှတ် ရေးထိုးသည့် Date များကို ဖော်ပြပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။
- ❖ PSC စာချုပ်သက်တမ်းမှာပုံမှန်အားဖြင့်နှစ် ၂၀ ဖြစ်ပြီး၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်/ဖြန့်ဖြူးနိုင်မှုအခြေအနေပေါ်မူတည်၍ သက်မှတ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ စတုတ္ထအကြိမ်အစီရင်ခံစာရေးသားမည့် ကာလတွင် ဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသော်လည်း ၂၀၁၈ ခုနှစ် သတ္တုတွင်း နည်းဥပဒေအသစ်အရ ကနဦးမှတ်ပုံတင်ရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းပြီးဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်းနှင့် ခွင့်ပြုမိန့် ပြန်လည်အပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နည်းဥပဒေအသစ်တွင် အသေးစိတ်ပြဌာန်း ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။
- ❖ Website တွင် Coordinate ပါရှိသည့် စာချုပ်များ ဖော်ပြနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ပါမစ်မှတ်တမ်းများအား အခါအားလျော်စွာ Up to date စုစည်း ထိန်းသိမ်းဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစ၍ လုပ်ကွက်အသစ်ချထားပေးခြင်းမရှိပါ။ နောင်တွင် လုပ်ကွက်ချထားပေးမည်ဆိုပါက Website တွင် ဖော်ပြပါမည်။

(၃၀.၁.၂၀၁၉) ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်သည့် မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေအရ နည်းဥပဒေအသစ်တွင် လုပ်ကွက်ပြန်လည်အပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား ထည့်သွင်းရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် လုပ်ကွက်ပိတ်သိမ်းပါက

လုပ်ကွက်ပိတ်သိမ်းခြင်းဆိုင်ရာအစီအစဉ် ရေးဆွဲတင်ပြပြီး ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှသာ လက်ခံပါသည်။

Mining Cadastre လုပ်ငန်းစဉ်တွင် MGE အနေဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး Mining Cadastre စနစ်စတင် ဆောင်ရွက်ပါကအကြံပြုချက်အတိုင်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့်ခါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

Coordinates အမျိုးအစားများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ UTM စနစ်အား စတင်အသုံးပြုနေပါသည်။ စာချုပ်များ (သို့မဟုတ်) ပါမစ်များအား အများပြည်သူလက်လှမ်းမီနိုင်ရန်အတွက် တစ်စုတစ်စည်းတည်းထား ရှိရန်အတွက်မူ Mining Cadastre အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

၃.၉။ နိုင်ငံ၏ပါဝင်မှု၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (SOEs) နှင့်ပတ်သက်သည့် လွှဲပြောင်းမှုများ

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (SOEs) များအနေဖြင့် ၎င်းတို့သည် အကျိုးအမြတ်ပတ်သက်စပ်ဆက်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုပဋိပက္ခများ (Conflict of Interest) ကိုရှောင်ဖယ်နိုင်ရန်အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းသည့်အခန်းကဏ္ဍ (Regulatory Role) မရှိကြောင်း သရုပ်ပြနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ SOEs များ၏ စာရင်းစစ်ပြီးအစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူများ လက်လှမ်းမီစေရန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

တွင်းထွက်သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်သည့် SOEs များသည် (ဥပမာ MOGE) အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနအတွင်း၌ လည်ပတ်နေသည့် ယူနစ်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကော်ပိုရေးရှင်းအနေဖြင့် သီးသန့်ရပ်တည်နေခြင်း မဟုတ်ပါ။ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများသည် တွင်းထွက်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်သည့်ကုမ္ပဏီများမှ တိုက်ရိုက်ပေးချေမှုများ အပါအဝင် ရုပ်ဝတ္ထုအခွန်ဘဏ္ဍာများကို မြှင့်တက်စေသည်။ စီမံကိန်းများတွင်လည်း ကန်ထရိုက်တာများ အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ကြသည်။

SOEs များမှ စာရင်းစစ်ပြီး အစီရင်ခံစာများကို လွတ်လပ်သောစာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူ (IA) ၏ တောင်းခံမှုအရပေးခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များနှင့် OAG ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်များတွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ယခင်က အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီခဲ့သည့် SOE အကောင်အထည်များကို IA သို့ ပေးခဲ့သော်လည်း ချေးငွေဆိုင်ရာ အသေးစိတ်အချက်အလက်များနှင့် မည်သည့်ရှယ်ယာတန်ဖိုးမျှ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခဲ့ပါ။ SOE ဘဏ္ဍာငွေအချက်အလက်များအားလုံး (အာမခံများအပါအဝင်) နှင့်မည်သည့်ရှယ်ယာဆိုင်ရာအတိုးနှုန်းများမဆို ဖွင့်ဟထုတ်ပြန်ရန်အကြံပြုတိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ SOEs များအနေဖြင့် အကျိုးအမြတ် ပတ်သက်စပ်ဆက်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုပဋိပက္ခများ (Conflict of Interest) ကို ရှောင်ဖယ်ရန်အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို စောင့်ကြည့်ထိန်းသိမ်းခြင်း (သို့မဟုတ်) စည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ခြင်း ဆောင်ရွက်မှုရှိ၊ မရှိဆိုသည်ကို စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းထိန်းသိမ်း သည့်အခန်းကဏ္ဍ (Regulative Role) မရှိကြောင်းသရုပ်ပြနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ SOEs များသည် ဘဏ္ဍာငွေများ

ဖောက်ခံဆင်ခြင်ချက်များ

နှင့်အသုံးစရိတ်များအား ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြထားသည့် စာရင်းစစ်ဘဏ္ဍာရေးအချုပ်စာရင်းများအား အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ခြင်းကဲ့သို့ ဘဏ္ဍာငွေအစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ကောင်းမွန်သောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာမူဘောင်များနှင့် ပတ်သက်၍ တိုးတက်မှုအစီရင်ခံခြင်းကိစ္စရပ်များအား ဦးစားပေးသင့်သည်။

နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၏မှတ်ချက်များ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ (က) အရ နိုင်ငံတော်၏ အရအသုံးစာရင်းများစစ်ဆေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင်ဖြစ်စေ တစ်နှစ်လျှင်အနည်းဆုံး တစ်ကြိမ်တင်ပြခြင်း၊ ထူးခြားသော အခြေအနေများကို အခါအားလျော်စွာ တင်ပြခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ပုဒ်မ ၁၁ (က) အရ စစ်ဆေးဆောင်ရွက်ချက်များကို နိုင်ငံတော် သမ္မတထံသို့ အစီရင်ခံတင်ပြရပါသည်။ ဤရုံးအနေဖြင့် စစ်ဆေးတွေ့ ရှိချက်များကို ပြည်သူများသို့ တိုက်ရိုက်တင်ပြမှုမပြုသော်လည်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၊ ပြည်သူ့ငွေစာရင်းပူးပေါင်းကော်မတီက ဤရုံးမှတင်ပြသော စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် ပြည်သူ့ငွေစာရင်းပူးပေါင်းကော်မတီ၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်နှင့် သဘောထားမှတ်ချက် အစီရင်ခံစာတွင် စိစစ်သုံးသပ်ချက်၊ အကြံပြုချက်များနှင့်တကွ PAC website ဖြစ်သည့် <https://pyidaungsu.hluttaw.mm/reports> တွင် တင်ပြထားပါသည်။

တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် လွှတ်တော်သို့ လည်း တင်ပြအစီရင်ခံပါသည်။

OAG အနေဖြင့် ထုတ်ပြန်ထားသည့်တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း လိုက်နာလျက်ရှိပါသည်။

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ဥပဒေ (၂၀၁၀) ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နှင့် ဇန်နဝါရီ (၂၂) ရက်၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ်များတွင် ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ထိုစဉ်က ပုဒ်မ ၁၁ (က) နှင့် (က)၊ ပုဒ်မ ၂၅ (က) နှင့် ၂၅ (ဃ) တို့အား ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။

အခါအားလျော်စွာ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် နှင့် လွှတ်တော်သို့လည်း တင်ပြအစီရင်ခံပါသည်။

OAG ရုံးသည် EITI လုပ်ငန်းစဉ်မှပါဝင်သည့် အစိုးရဌာနများနှင့် SOE များသို့ တွေ့ရှိချက်အစီရင်ခံစာများကို အစီရင်ခံပါသည်။ သို့သော်လည်း OAG အနေဖြင့် ပြည်သူလူထုသို့ တိုက်ရိုက်ထုတ်ပြန်ခြင်းမပြုလုပ်ဘဲ ပြည်သူ့ငွေစာရင်း ပူးပေါင်းကော်မတီ (PAC) ထံသို့သတင်းအချက်အလက်များအားပုံမှန်အစီရင်ခံခြင်းပြုလုပ်ပြီး PAC မှ ၎င်း၏ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ထုတ်ပြန်ပါလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် OAG အနေဖြင့် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင်လည်း ပူးပေါင်းပါဝင်ပါသည်။

သတ္တုကဏ္ဍအနေဖြင့် ချေးငွေဖြင့်ဆောင်ရွက်ရသောလုပ်ငန်းများမရှိပါ။

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍအနေဖြင့် ချေးငွေနှင့်ပတ်သက်၍ OAG ရုံးသို့ သီးခြား အဆိုပြုလွှာ (request) ပေးပို့၍ အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ပေးရန် ညှိနှိုင်းခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းတွင် ပါဝင်သော အခွန်အကောက်ရငွေ၊ ကြွေးမြီအပ်ငွေများကိုသာရရှိမှု၊ စာရင်းတွင်ဖော်ပြမှု မှန်၊ မမှန်သာ စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။ World Bank ၊ ADB Loan များအတွက် request စာပေးပို့မှုများအား စစ်ဆေးအစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ပေးလျက်ရှိသဖြင့် OAG ရုံးအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနမှ Request စာပေးပို့ပါက စစ်ဆေးဆောင်ရွက်သွားပါမည်။ နောင်စစ်ဆေးရေးဝင်ရောက်ချိန်တွင် ၎င်းအခြေအနေများကို ထည့်သွင်းစစ်ဆေးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

MSG မှ အချိန်ယူဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သဘောထားမှတ်ချက်ပြုရန် မရှိပါ။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကဏ္ဍတွင် OGPD သည် Regulatory Role ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေပြီး၊ MOGE သည် Implementation Role ဖြင့်ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ OGPD အနေဖြင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ကွက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် စာချုပ်များအတွက် ဝန်ကြီးရုံး၏လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေပါသည်။
- ❖ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် Audited Financial Statement များနှင့် ပတ်သက်၍ OAG မှ ချမှတ်ထားသည့် ဥပဒေများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (၄၉-ဘ)

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ(SOE) အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲအား ၂၀၁၉ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၁)ရက် နေ့မှ(၂၂)ရက် နေ့ထိသက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊လုပ်ငန်းရှင်များနှင့်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများဖြင့်ပထမအကြိမ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ဖော်ပြချက်များ

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

SOE ကဏ္ဍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအတွက် MGE မှ ပူးပေါင်းပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

၃.၁၀။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (SOEs) နှင့်ပတ်သက်သည့် လွှဲပြောင်းမှုများ

သက်ဆိုင်ရာ တွင်းထွက်ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေမှုများအား ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းဦးစီးဌာန (OGPD) သို့ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည်။ နိုင်ငံခြားဘဏ်အကောင့် (Account) များတွင်ရှိသော ငွေပမာဏများအား လွှဲပြောင်းသည့်ပမာဏနှင့် လက်ခံရရှိသည့်ပမာဏများအကြား တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။

ရွှေစီမံကိန်းသည် တရုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (China Development Bank) မှ မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ် (MFTB) အမည်ဖြင့် ချေးငွေရယူဆောင်ရွက်ထားသည်ဟု သိရှိရသည်။ ရွှေစီမံကိန်းမှရရှိသည့်ဘဏ္ဍာငွေများအား ဂျာမနီရှိ MFTB ယူရိုငွေအကောင့်သို့ ပေးချေခဲ့ပြီး MFTB ကလည်း အနည်းဆုံးချန်ထားရန်လိုအပ်သည့်ငွေပမာဏအား ဘဏ်တွင်ချန်ထားပြီး ရန်ပုံငွေများကို လွှဲပြောင်းပေးသည်။ သို့သော်လည်း ဘဏ်တွင်ချန်ထားရမည့်အနည်းဆုံးပမာဏအား မသိရှိရပါ။

အခန်း (၃.၅.၅) အရ MOGE မှ အစိုးရဌာနများနှင့် ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေ (အခြားစာရင်းရှင်) သို့ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည့်ဘဏ္ဍာငွေပမာဏသည် MOGE မှ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင်ရရှိခဲ့သည့်ပမာဏထက် များပြားနေသည်။ ထိုကိစ္စသည် MOGE က ဂျာမနီရှိ MFTB ဘဏ်အကောင့်အတွင် Posco Daewoo နှင့် SEAGP တို့ထံမှ ဘဏ္ဍာငွေရရှိပြီး OGPD သို့ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်အကောင့်တွင် လက်ခံပြေစာနောက်ကျရက်စွဲဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးသည့်ကိစ္စနှင့် သက်ဆိုင်နေသည်။

POSCO Daewoo ထံပေးပို့ကောက်ခံသည့် တောင်းခံလွှာများ (Invoice)၊ ယူရိုငွေဘဏ်အကောင့်မှ လက်ခံရရှိသည့် ရန်ပုံငွေများ (Fund)၊ MFTB မှ ကောက်ခံသည့်ပေးချေမှု လွှဲပြောင်းငွေများနှင့် MFTB မှ လက်ခံရရှိသည့် ပမာဏများအပေါ် အခြေခံ၍ MOGE ၏ ဝင်ငွေများအား အောက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း MOGE မှ OGPD သို့ သိသာထင်ရှားသည့် ပေးချေမှုသည် ယခင်ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များတွင် ယူရိုငွေဘဏ်အကောင့်သို့ လက်ခံရရှိထားပြီး ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ MOGE ၏ MFTB ဘဏ်အကောင့်သို့လွှဲပြောင်းမှုမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တွင်းထွက်ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေမှုအားလုံးအား အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ OGPD သို့ လွှဲပြောင်းပေးသင့်သည်။ နိုင်ငံခြားဘဏ် အကောင့် များတွင်ရှိသော ဘဏ္ဍာငွေပမာဏများအား OGPD သို့ လွှဲပြောင်းသည့်ပမာဏနှင့် လက်ခံရရှိသည့်ပမာဏများအား ရက်စွဲ အလိုက် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသင့်သည်။

ဘဏ္ဍာ နှစ်	တောင်းခံလွှာ ပမာဏ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)	ယူရိုငွေဘဏ် လက်ခံ (ယူရို သန်းပေါင်း)	ယူရိုငွေဘဏ် ပေးချေမှု (ယူရို သန်းပေါင်း)	ယူရိုငွေဘဏ် စာရင်းလက်ကျန် (ယူရို သန်းပေါင်း)	MFTB လက်ခံရရှိငွေ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း)
၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ ခု	၆၄. ၄၄	၅၅. ၅၄	-	၅၅. ၅၄	-
၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ ခု	၃၃၉. ၂၇	၂၇၀. ၁၇	(၁၄၄. ၉၃)	၁၂၅. ၂၄	၁၀၄. ၇၂
၂၀၁၅ - ၂၀၁၆ ခု	၃၅၆. ၆၈	၃၂၄. ၂၉	(၁၇၃. ၇၁)	၁၅၀. ၅၈	၁၃၄. ၉၇
၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု	၂၆၉. ၈၁	၂၄၅. ၁၈	(၅၉၄. ၄၇)	(၁၇. ၉၃)	၅၃၁. ၁၀
စုစုပေါင်း	၁, ၀၃၀. ၂၁	၈၉၅. ၁၈	(၉၁၃. ၁၁)	(၁၇. ၉၃)	၇၇၀. ၇၈

ဖောက်ခံဆုပြုချက်များ

မြန်မာ့ရေနံ နှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း / ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ရွှေစီမံကိန်းမှ ဘဏ်တွင်ချန်ထားရမည့် အနည်းဆုံး ပမာဏမှာ ချေးငွေစာချုပ် သတ်မှတ်ချက်အရ ဖြစ်ပါသည်။
- ❖ တွင်းထွက်ကုမ္ပဏီများမှ ပေးချေမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ OGPD နှင့် သက်ဆိုင်သည့် Royalty နှင့် Signature Bonus ရရှိမှု များကိုသာ OGPD မှ လက်ခံဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။
- ❖ OGPD သို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့်ပမာဏနှင့် လက်ခံ ရရှိသည့်ပမာဏများကို ရက်စွဲအလိုက် တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးခြင်း ကိစ္စများ ကိုလည်း OAG မှ နှစ်စဉ် စစ်ဆေးလျက်ရှိနေပါသည်။

ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ China Development Bank ချေးငွေဖြင့် ရွှေစီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် ရန် မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ်နှင့် CDB တို့အကြား ၃၀-၁၁-၂၀၁၀ ရက်နေ့တွင် EUR Facility Agreement ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ်မှသာ သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါ ကြောင်း ပြန်ကြား အပ်ပါသည်။

၃.၁၁။ နိုင်ငံ၏ပါဝင်မှု

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများဟု သတ်မှတ်ခံထားရသည့် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံ၏ပါဝင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များအပြည့်အဝဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ခြင်းအပါအဝင် EITI အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပါဝင်သင့်ပါသည်။

EITI စံနှုန်းလိုအပ်ချက် ၂.၆ သည် EITI အစီရင်ခံစာတင်ပြရန် ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြထားသည်မှာ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု သည် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို အစိုးရကိုယ်စား အပြည့်အဝ (သို့) အများစုကို ပိုင်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်ကို တည်ဆဲဥပဒေနှင့် အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဆွေးနွေးရန် နှင့် မှတ်တမ်းတင်ရန် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ကို အားပေးတိုက်တွန်းပါသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်အများနှင့်သက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီလီမိတက် (MEHL) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) တို့ကို လက်ရှိ EITI အစီရင်ခံစာအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရသို့ ပေးချေမှုများ၊ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်မှု ရှိမရှိကို ကွဲပြားပြားရှိခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား လိုင်စင်ပါမစ်ချထားပေးမှုအပေါ်ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသင့်ပါသည်။

MEHL သည် ရှေးဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၁၉၅၀ အထူးကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေဖြင့် Union of Myanmar Economic Holding Limited (UMEHL) အဖြစ် အထူးကုမ္ပဏီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေဖြင့် ရှယ်ယာ (A) ကို ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် တပ်မတော် ထောက်ပံ့ရေးညွှန်ကြားရေးမှူးတို့က ပြည့်စုံပြီး ရှယ်ယာ (B) ကို တပ်မတော်အရာရှိအရာခံတပ်သားများ၊ အငြိမ်းစား တပ်မတော် တပ်သားများ၊ တိုင်းဒေသတပ်ဌာနချုပ်များနှင့် စစ်မှုထမ်းဟောင်းအဖွဲ့တို့ ပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာကုမ္ပဏီ အက်ဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် MEHL ကို အများပိုင်ကုမ္ပဏီအဖြစ် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ရှယ်ယာ (A) မှ ရှယ်ယာ (B) သို့ ပြောင်းလဲခဲ့ပါသည်။

MEHL ကို လက်ရှိ EITI အစီရင်ခံစာအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သတင်း အချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရသို့ ပေးချေမှုများ၊ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်မှု ရှိမရှိကို ကွဲပြားပြားရှိခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား လိုင်စင်ပါမစ်ချထားပေးမှုအပေါ်ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသင့်ပါသည်။

အကယ်၍ MEHL ကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်လျှင် EITI အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းစဉ်တွင် EITI စံနှုန်းလိုအပ်ချက် ၂.၆ နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအရ အချက်အလက်များကို အပြည့်အဝထုတ်ဖော်သင့်ပါသည်။

စတုတ္ထအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာတွင် MEHL သည် သယံဇာတထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ပြီး စာရင်းတိုက် ဆိုင် စစ်ဆေးသောလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကုမ္ပဏီစာရင်းနှင့် အစိုးရစာရင်းအကြား သိသာသောတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမရသည့် ခြားနားမှုများ ဖြင့် အဆုံးသတ်ခဲ့ရပါသည်။

အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် အမိန့်ကြော်ငြာထုတ်ပြန်ရန် မျှော်မှန်းထားပါသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီများက အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သောသတင်းအချက်အလက်များကို ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ထုတ်ဖော်တင်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ MEHL သည် ယင်း အစီရင်ခံစာ ပြုစုသည့်ကာလအတွက် ရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေစီမံခန့်ခွဲမှု အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို တင်ပြပေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးမှ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၁၀၄/၂၀၁၉ ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၂) ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ပဏာမအဆင့်အနေဖြင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာနှင့် ဒီဇင်ဘာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ပို့ဆောင်ရေး၊ သတ္တုတူးဖော်ရေး၊ ပုလဲထုတ် လုပ်ရေး၊ ကျောက်စိမ်းနှင့်ကျောက်မျက်ကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီ (၁၅၈) ခုနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (၅) ခုတို့၏ အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများ၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ ဩဇာတိက္ကမရှိသူများနှင့်ဆက်နွယ်မှု၊ အခြားသက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များကို ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ယင်း (၁၆၃) ခုသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွက် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည့် စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်ခဲ့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်ပါသည်။ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်လာမည့်ကုမ္ပဏီများအတွက်လည်း အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်း ဒုတိယအဆင့်အား ယခုအချိန်တွင် စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

၂၉-၁-၂၀၁၉ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပခဲ့သော (၁၈) ကြိမ်မြောက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အစည်းအဝေးသို့ MEHPCL မှ တာဝန်ရှိသူတက်ရောက်ခဲ့စဉ်က EITI အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရာတွင် MEHPCL မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ အပြည့်အဝ ရရှိနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှ MEHPCL၊ MEC တို့နှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများအား ဖော်ထုတ်ခြင်းကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သဖြင့် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် BO ဖော်ထုတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃.၁၂။ နိုင်ငံ၏ပါဝင်မှု

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများဟု သတ်မှတ်ခံထားရသည့် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံ၏ ပါဝင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ အပြည့်အဝ ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်ခြင်း အပါအဝင် EITI အစီရင်ခံစာခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် ပြည့်ပြည့်ဝဝ ပါဝင်သင့်သည်။

EITI စံနှုန်းလိုအပ်ချက် ၂.၆ သည် EITI အစီရင်ခံစာတင်ပြရန်ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ပြထားသည်မှာ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု သည် သယံဇာတတူးဖော်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို အစိုးရကိုယ်စား အပြည့်အဝ (သို့) အများစုကို ပိုင်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ပြချက်ကို တည်ဆဲဥပဒေနှင့် အစိုးရ၏ ဖွဲ့စည်းမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဆွေးနွေးရန်နှင့် မှတ်တမ်းတင်ရန် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ကို အားပေးတိုက်တွန်းပါသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်အများနှင့်သက်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီလီမိတက် (MEHL) နှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) တို့ကို လက်ရှိ EITI အစီရင်ခံစာအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရသို့ ပေးချေမှုများ၊ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်မှုရှိမရှိကို ကွဲကွဲပြားပြားရှိခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား လိုင်စင်ပါမစ်ချထားပေးမှုအပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ သင့်ပါသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း (MEC) ၏ ရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်မျှ မရရှိပါ။

MEC ကို လက်ရှိ EITI အစီရင်ခံစာအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိသင့်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု သို့မဟုတ် အစိုးရသို့ ပေးချေမှုများ၊ ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်မှုရှိမရှိကို ကွဲကွဲပြားပြားရှိခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါကုမ္ပဏီများအား လိုင်စင်ပါမစ်ချထားပေးမှုအပေါ် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိ သင့်ပါသည်။

အကယ်၍ MEHL ကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်လျှင် EITI အစီရင်ခံစာလုပ်ငန်းစဉ်တွင် EITI စံနှုန်းလိုအပ်ချက် ၂.၆ နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအရ အချက်အလက်များကို အပြည့်အဝထုတ်ဖော်သင့်ပါသည်။ စတုတ္ထအကြိမ် MEITI အစီရင်ခံစာတွင် MEHL သည် သယံဇာတထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့ပြီး စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေး သောလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကုမ္ပဏီစာရင်းနှင့် အစိုးရစာရင်းအကြား သိသာသောတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးမရသည့် ခြားနားမှုများဖြင့် အဆုံး သတ်ခဲ့ရပါသည်။

အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုအတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးမှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် အမိန့်ကြော်ငြာစွာ ထုတ်ပြန်ရန် မျှော်မှန်းထားပါသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီများက အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပစ္စမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာတွင် ထုတ်ဖော်တင်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ MEC သည် ယင်းအစီရင်ခံစာပြုစုသည့် ကာလအတွက် ရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေစီမံခန့်ခွဲမှု အသေးစိတ် အချက်အလက်များကို တင်ပြပေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

၂၉-၁-၂၀၁၉ရက်နေ့တွင်ကျင်းပခဲ့သော (၁၈)ကြိမ်မြောက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အစည်းအဝေးသို့ MEHPCL မှ တာဝန်ရှိသူတက်ရောက်ခဲ့စဉ်က EITI အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရာတွင် MEHPCL မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ အပြည့်အဝ ရရှိနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှ MEHPCL၊ MEC တို့နှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်သူများအား ဖော်ထုတ်ခြင်းကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သဖြင့် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့နှင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိပိုင်ဆိုင်မှုလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် အစီရင်ခံစာ ရေးသားရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် BO ဖော်ထုတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃.၁၃။ ပို့ကုန်

ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား အဆင့်သင့် ရရှိနိုင်စေရန် ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ပဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့မှ ထုတ်ပြန်သော ၂၀၁၇ စာအုပ်တွင် (CSO Year Book 2017) ပေါင်းစည်းဖော်ပြထားသော ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များအား ရရှိနိုင်သော်လည်း ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို တွင်းထွက်အမျိုးအစားအလိုက်ပမာဏနှင့် တန်ဖိုးကို အများပြည်သူသိ ရှိနိုင်အောင် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။

ပို့ကုန်ပမာဏနှင့် တန်ဖိုးများအား သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာနများသို့ တင်ပြရန်လိုအပ်သော်လည်း ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား သင့်တော်သောမှတ်တမ်းများထားခြင်း (သို့) စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသည့်စနစ်နှင့် တင်ပို့မှုအချက်အလက်များအား လွတ်လပ်စွာ အတည်ပြုစစ်ဆေးနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ဥပမာ - ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အကြံပြုတင်ပြချက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များအား တောင်းခံသော်လည်း (Information on request) အမှန်တစ်ကယ်တင်ပို့သည့် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များကိုလည်း အစိုးရဌာနများသို့ တင်ပြခြင်းမရှိကြပါ။

ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအား အလွယ်တကူ လက်လှမ်းမီစေရန်အတွက် အစိုးရအေဂျင်စီများအနေဖြင့် သယံဇာတတူးဖော် ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍရှိ ကုမ္ပဏီများ၏ တင်ပို့မှုများကို ပစ္စည်းအမျိုးအစားအလိုက် ပမာဏနှင့် တန်ဖိုးကို အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ တရားဝင်ကြေညာသည့်ပုံစံ (Customs declaration forms) နှင့် ပူးတွဲတင်ပြနိုင်ရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သတ်မှတ်ပြဌာန်း သင့်သည်။

ကျောက်စိမ်းကျောက်မျက်ကဏ္ဍတွင် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏနှင့် Emporium တွင်ရောင်းချသော ပမာဏတို့အကြား ကြီးမားသော ကွာခြားချက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိမှတ်သားရပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကျောက်မျက်ရတနာပြပွဲ (Emporium) တွင် ရောင်းချခြင်း မဟုတ်သော ပြင်ပရှိတင်ပို့မှုများအား အစီရင်ခံတင်ပြခြင်းစနစ် (reporting system) မှ တဆင့် ဖော်ထုတ် တင်ပြနိုင်ရေး သေချာ စေရန်မှာ အရေးကြီးပါသည်။

၎င်းအပြင် ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ကုမ္ပဏီများ၏ ပစ္စည်းစာရင်းလက်ကျန်ပမာဏ (volume of inventory) ကို အစီရင်ခံတင်ပြနိုင်ရန်နှင့် ယင်းလက်ကျန်စာရင်းကို ပုံမှန်စစ်ဆေးရန် (periodic physical verification of the inventory) လိုအပ်ပါသည်။

**သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး၊
သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန**

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းမှ Export ရောင်းချသည့် သတ္တုစာရင်းနှင့် ရရှိငွေများအား IA သို့ပေးပို့ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။
Export Data များအား www.mining.gov.mm တွင် ဖော်ပြနိုင်ရန် သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာနနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

MOGE တွင် ကုမ္ပဏီများ၏ နေ့စဉ်ထုတ်လုပ်မှုစာရင်းများ၊ ပို့ကုန်စာရင်းများ ရှိပါကြောင်း၊ ပို့ကုန် စာရင်းများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း စာရင်းစိစစ်မှုများ ရှိပါကြောင်း၊ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနနှင့် အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာနတို့တွင် ပို့ကုန် စာရင်းများ ရှိပါကြောင်းနှင့် MOGE တွင် ကုမ္ပဏီများ၏ ပို့ကုန်စာရင်း အချက်အလက်များနှင့်အတူ Custom Declaration Form များကို စနစ်တကျ ထားရှိဆောင်ရွက်နေပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

အဆိုပါ CSO Year Book ၂၀၁၇ အစီရင်ခံစာပါ Export Data များကို ပြန်လည်လေ့လာပြီး ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်။ မိမိတို့ဝန်ကြီးဌာနများက ပို့ကုန်လိုင်စင်ထောက်ခံချက်ထုတ်ပေးထားသော်လည်း အမှန်တကယ်တင်ပို့ခြင်း ရှိ/မရှိဆိုသည့် အချက်အား ကုန်သွယ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

ဘဏ္ဍာနှစ် (၁) နှစ်အတွင်း တူးဖော်ထုတ်လုပ်ရရှိသည့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများကို အဆိုပါဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း ရတနာပြပွဲတွင် အားလုံးတင်ပြရောင်းချခြင်းမရှိပါ။ ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်များမှ ရရှိသော ကျောက်မျက်များပါရှိနေခြင်း၊ ကျောက်မျက်အရိုင်းမှ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ အရောင်တင်ခြင်းများပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ရတနာပြပွဲ အဆင့်မမှီသည့် ကျောက်မျက်ရိုင်း၊ အလေးချိန်လျော့ နည်းမှုများရှိခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ နှင့် ရောင်းချမှုပမာဏ ကွာခြားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

MGE မှရတနာဆိုင်လိုင်စင်ရယူပြီး ရောင်းချသော ကျောက်မျက်အချောထည်ဆိုင်များမှ ရောင်းချရရှိမှုများ အတွက် ပြည်ပရောင်းချမှုကို Cash Memo ဖြင့် ရောင်းချပြီး Cash Memo အသစ်ပြန်လည်လဲလှယ်ချိန်တွင် အခွန်ငွေရရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းရောင်းချမှုကို လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးချိန်တွင် အခွန်ငွေပေးသွင်းထားမှုကို စိစစ်ရရှိပါသည်။ ရတနာဆိုင်များ၏ ရောင်းချရရှိမှုကို (၆) လ (၁) ကြိမ် စစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် တင်ပြရန် ခက်ခဲပါသည်။

ဖော်ဆောင်ပြုချက်များ

၃.၁၄။ သယံဇာတကဏ္ဍမှ ဝင်ငွေများအား ဖြန့်ဝေခြင်း

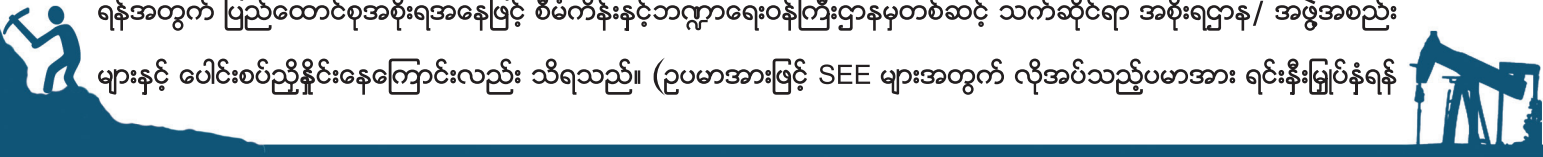
အစိုးရဌာနများမှ ကောက်ခံရရှိထားသည့် သယံဇာတကဏ္ဍမှ ဝင်ငွေများအားအသုံးပြုခြင်းအပေါ် ရှင်းလင်းသည့် မူဝါဒများနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများထားရှိသင့်သည်။ ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး (OAG) အနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (SOEs) များအားလုံး၏ ဘဏ်အကောင့် (Account) များအပါအဝင် ဘဏ်အကောင့်များအားလုံးကို စာရင်းစစ်ဆေးသင့်ပြီး ယင်းအစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူ သိရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရေးအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၃) ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ စာအမှတ်(၅၄၇/ ၂၀၁၂) နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုအစီအစဉ်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့မှ စတင်၍ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် စီးပွားရေးဆန်ဆန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးနှင့် မိမိတို့၏ ငွေကြေးအင်အားအပေါ် မိမိတို့ရပ်တည်နိုင်ရေးနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် လိုက်နာကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့ အစည်းများသည် သာမန်စာရင်း၌ အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွက်ချက်ရာတွင် လှည့်ပတ်ရန်ပုံငွေဖြင့် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်၍ ရရှိသော ရငွေအပါအဝင် ဝင်ငွေစုစုပေါင်းနှင့် လှည့်ပတ်ရန်ပုံငွေအပါအဝင် အသုံးစရိတ် စုစုပေါင်းကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ရန်ဖြစ်ပြီး ရရှိသော အမြတ်ငွေအပေါ် ဝင်ငွေခွန်ဥပဒေအရ ဝင်ငွေခွန် (၂၅%) ပေးဆောင်ရန်နှင့် အမြတ်၏ (၂၀%) ကို နိုင်ငံတော်သို့ ထည့်ဝင်ငွေအဖြစ် ပေးဆောင် ရန်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ကျန်ငွေများကို ရှေ့ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၏ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာ ရန်ပုံငွေစာရင်း (UFA- OA) သို့ ဆက်လက်သယ်ဆောင်သွားခွင့်ပြုထားသည်။

စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာ အပြည့်အစုံ (Full Version) ၃၀ ၏ ၂.၃.၅.၂၊ ၂.၃.၅.၃ နှင့် ၂.၃.၅.၄ တို့တွင် တွင်းထွက်သယံဇာတကဏ္ဍ နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ UFA-OA စာရင်းအသေးစိတ်များအား ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ရရှိသည့် စုစုပေါင်း ဘဏ္ဍာငွေနှင့် စုစုပေါင်းအသုံးစရိတ်များသည် ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေအဖြစ် လျာထားသတ်မှတ်ထားပြီး ပြည်ထောင်စု၏ အသုံးစရိတ်အဖြစ် ပြန်လည်ခွဲဝေထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ OA ရန်ပုံငွေများ၏ လက်ကျန် ပမာဏများကို ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ ပေးရန်ရှိအဖြစ် သတ်မှတ် ထားသည်။

SEE များ၏ OA နှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးရာပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (National Economics Coordination Committee- NECC) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ အစိုးရအဖွဲ့၏ သဘောတူညီခွင့်ပြုချက်တို့ဖြင့် OA လက်ကျန်ပမာဏများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နှစ်စဉ်လက်ကျန်ပမာဏများအား ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ ဘတ်ဂျက်အတွင်း ပြောင်းလဲကျင့် သုံးရန်နှင့် ၂၀၁၉ - ၂၀၂၀ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ စတင်ကျင့်သုံးမည်ဟု သိရသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၈ - ၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်တွင် OA လက်ကျန်ပမာဏများအား မည်ကဲ့သို့စီမံခန့်ခွဲမည်ကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။

၂၀၁၈ - ၂၀၁၉ ခု၊ ဘဏ္ဍာနှစ်ကုန်တွင် OA လက်ကျန်ပမာဏများနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းသည့်အစီအစဉ်သတ်မှတ်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ တစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရဌာန/ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းနေကြောင်းလည်း သိရသည်။ (ဥပမာအားဖြင့် SEE များအတွက် လိုအပ်သည့်ပမာဏအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်

သို့မဟုတ် အသုံးစရိတ်ရည်ရွယ်ချက်အတွက် SEE တွင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး ကျန်ပမာဏများအား ပြည်ထောင်စုရန်ပုံငွေအတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန် သတ်မှတ်သင့်သည်)

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဝင်ငွေခွန်ကို လေးလတစ်ကြိမ်ပေးဆောင်ထားမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ယင်းကိုလိုက်နာပြီး ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနကို လေးလတစ်ကြိမ် ဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်သင့်ပါသည်။

UFA (Other Accounts) မှ သုံးစွဲရမည့်မူဝါဒ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အများပြည်သူကြည့်ရှုနိုင်သော အရအသုံး ခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ (Citizen Budget) တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ တစ်နှစ်အတွင်း UFA (Other Accounts) ရှိ အပြောင်းအလဲများကို အစီရင်ခံတင်ပြမှုပုံစံ (Reporting Template) တွင် ထည့်သွင်းပေးပို့ခဲ့သည်။ UFA (Other Accounts) ၏ အသေးစိတ်စာရင်းများကို နောက်ပိုင်းတွင် SOEs များမှ ပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ ယခင်က အင်တာနက်စာမျက်နှာပေါ် (online) မှ ရရှိခဲ့သော ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေး နှစ်အတွက် ပြည်ထောင်စုရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း (Union Budget) ၏ စာရင်းစစ်အစီရင်ခံစာအရ SOEs များ၏ ဘဏ်အကောင့်များအားလုံးကို OAG မှ စာရင်းစစ်ထားခြင်းမရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဥပမာ - မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း (MGE) တွင် ဘဏ်အကောင့် (၅) ခုရှိပြီး OAG မှ OA စာရင်းတစ်ခု ကိုသာ စစ်ဆေးခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံထားပါသည်။

OAG အနေဖြင့် SOEs များအားလုံး၏ ဘဏ်အကောင့်များအပါအဝင် ဘဏ်အကောင့်များအားလုံးကို စာရင်းစစ်ဆေးသင့်ပြီး ယင်းအစီရင်ခံစာများကို အများပြည်သူသိရှိနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရေး စဉ်းစားသင့်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်ပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံး၏မှတ်ချက်များ

ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ရုံးသည် နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးဆိုင်ရာ စာရင်းတွင်ပါဝင်သော Bank Accounts များ (SEE & OA) များအားလုံးကို နှစ်စဉ်စစ်ဆေးခြင်း၊ Templates များအားလည်း (Verify) ပြုလုပ်ထောက်ခံချက်ပေးခဲ့ရာတွင် အဆိုပါ အချက်ကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာ ရန်ပုံငွေ အခြားစာရင်းရှင် UFA (OA) များအတွက် The Auditor General of the Union Law နှင့်အညီ စစ်ဆေးပေးပါရန် request စာပေးပို့လာပါက စစ်ဆေးပေးခြင်း၊ ၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မြန်မာ့ ကျောက်မျက်ရတနာ ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း (MGE) အတွက် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာ ရန်ပုံငွေစာရင်းတွင်ပါဝင် သော SEE စာရင်း၊ OA စာရင်းနှင့် Request စာပေးပို့ခဲ့ သည့် OA စာရင်း (၁) ခုအား စစ်ဆေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအတွက် အခွန်များကို IRD ၏ သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ကာလများအလိုက် ပေးဆောင်လျက်ရှိနေပါကြောင်း၊ အခွန်ဆိုင်ရာနှင့် ငွေပေး၊ ငွေယူကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ OAG မှ စာရင်းများကို တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးလျက် ရှိပါကြောင်းနှင့် MOGE နှင့် MOPF တို့၏ ဌာနများအတွင်း အခွန်နှင့် ငွေပေး၊ ငွေယူကိစ္စများကို စာရွက်စာတမ်းများနှင့် Soft Copy တို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေပါကြောင်း၊ ယင်းဌာန များအတွင်း Paperless System ဖြင့် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက Software တစ်ခုကို တိကျစွာသတ်မှတ် ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ Software အသုံးပြုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ Capacity Building လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းတို့အတွက် ငွေကြေးနှင့် နည်းပညာအကူအညီ လိုအပ်နေပါသည်။ ဌာနဆိုင်ရာများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးစာရင်း Digitalized System ဖြစ်စေရေးအတွက် IA မှ နည်းပညာများကို အထောက်အပံ့ပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

MGE မှ (၃) လတစ်ကြိမ် ဘတ်ဂျက်လျာထားချက်အတိုင်း ဝင်ငွေခွန်ကို ပေးဆောင်ပါသည်။

MGE ၏ နှစ်စဉ် OA နှင့် SEE Account များကို OAG မှ စစ်ဆေးပါသည်။

၃.၁၅။ သယံဇာတကုမ္ပဏီများမှ လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များ (Social Expenditures)

EITI စံနှုန်းအရ လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များ တစ်သမတ်တည်း အစီရင်ခံနိုင်စေရန် မဖြစ်မနေ သုံးစွဲပေးရမည့် လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များ (Mandatory CSR Expenditures) အတွက် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။

MOGE သည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီများ၏ လိုအပ်လျှင်လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ပေးရသော CSR အသုံးစရိတ်များကို ၎င်းတို့၏အင်တာနက်စာမျက်နှာတွင် ထုတ်ပြန်ထားပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်တင်ပြလာသည့် အစီရင်ခံစာများသည် တင်ပြမှုပုံစံများ၊ ငွေကြေးယူနစ်များနှင့် အစီရင်ခံကာလများ မတူညီသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အခြားတွင်းထွက်ကဏ္ဍများတွင် ကုမ္ပဏီများ၏ CSR အသုံးစရိတ်များကို ထုတ်ပြန်ထားခြင်းမရှိပါ။ လက်ရှိတွင် မဖြစ်မနေသုံးစွဲပေးသည့် လူမှုရေးအသုံးစရိတ်များ (mandatory CSR) တွင် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE) မှသုံးစွဲသည့် ၂ ရာခိုင်နှုန်းမှလွဲ၍ အခြားသော mandatory CSR အသုံးစရိတ်များ မရှိပါ။

အစီရင်ခံစာအတွက်တစ်သမတ်တည်းကိုက်ညီသည့်အချက်အလက်များရရှိနိုင်ရန်အတွက်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများသည် ကုမ္ပဏီများအတွက် အစီရင်ခံစာမူဘောင် (reporting framework) တစ်ခုကို သတ်မှတ်ပေးသင့်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီများ (သို့) နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (SOEs) အနေဖြင့် EITI စံနှုန်း ၆.၁ အရ mandatory CSR အသုံးစရိတ်များ၏ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူများ (beneficiaries) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည့်စုံစွာထုတ်ဖော်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

**လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၊
သယံဇာတ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန**

ဖော်ပြချက်များ

အမှတ်(၂)သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

လက်ရှိအစီရင်ခံစာ ပြုစုသည့်အချိန်အထိ ကုမ္ပဏီများမှ CSR အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်းများကိုတင်ပြခဲ့ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော မြန်မာ့သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေအရ ကုမ္ပဏီလုပ်ကွက်များအား စာချုပ်ချုပ်ဆိုပြီးပါက ကုမ္ပဏီများမှ စာရင်းဇယားများ ပိုမိုတိကျစွာပေးပို့နိုင် မည် ဖြစ်ပါသည်။

လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

- ❖ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် စီမံကိန်းများအတွက် CSR လုပ်ငန်းများကို ကုမ္ပဏီများမှ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိနေပြီး၊ MOGE ၏ Guideline နှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ ကုမ္ပဏီများမှ ဆောင်ရွက်နေသည့် CSR လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များကို ၎င်းတို့၏ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာများတွင်လည်း ထုတ်ပြန်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေပါသည်။
- ❖ ကုမ္ပဏီများနှင့် MOGE တို့၏ CSR ဆောင်ရွက်ပေးမှုအစီအစဉ်များကို ပုံစံများဖြင့် စနစ်တကျရေးသွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် IA မှ Reporting Framework တစ်ခု သတ်မှတ်ပေးပါရန်နှင့် ယင်း Framework ဖြင့် တပြေးညီဖြစ်စေရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသို့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တုတွင်းဦးစီးဌာန၏မှတ်ချက်များ

ယခင်ရေးသားခဲ့သည့် EITI အစီရင်ခံစာများတွင် ကုမ္ပဏီမှ တင်ပြခဲ့သည့် ပမာဏအတိုင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်မည့် ဆိုပါက CSR အသုံးစရိတ်များစနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရန် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် အသစ်ပြဌာန်းခဲ့သည့် သတ္တုတွင်းနည်းဥပဒေအသစ်အရပြဌာန်းပြီးဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်း၏မှတ်ချက်များ

CSR နှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မြန်မာ့ကျောက်မျက်ရတနာဥပဒေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ၂% သုံးစွဲရန် သတ်မှတ်ထားပြီး ကျောက်မျက်ရတနာနည်းဥပဒေတွင်လည်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့်ခါတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

ကုမ္ပဏီများ၏ CSR ဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်များကို စနစ်တကျရေးသွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် Reporting framework တစ်ခုသတ်မှတ်ပေးရန်နှင့်ပတ်သက်၍ သဘောတူပါသည်။

၃.၁၆။ EITI အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ရမည့် အချိန်ကာလ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အနေဖြင့် အနာဂတ် EITI အစီရင်ခံစာများအတွင် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်များ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာတွင် ပါဝင်မည့် အချိန်ကာလများအတွက် ဆောလျင်စွာ ဆွေးနွေးမှုများ စတင်သင့်ပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် အစိုးရမှ မြန်မာဘဏ္ဍာရေးနှစ်ဖြစ်သည့် ၁၂ လကို အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ဟု ပြောင်းလဲသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်အသက်ဝင်လာသော ပြည်ထောင်စု အခွန်အကောက်ဥပဒေ ၂၀၁၈ (“UTL 2018”) တွင် ဖော်ပြချက်အရ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SOEs) မှလွဲ၍ အခွန်ထမ်းများ အားလုံးအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၁) ကာလနှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ကာလအထိသတ်မှတ်ပြီးနောက် အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ စတင်၍ ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးကာလအပြောင်းအလဲဖြစ်ခြင်းနှင့် ယင်းအပြောင်းအလဲကာလ (အစိုးရ၏ဘဏ္ဍာရေးကာလသည် ၂၀၁၈ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၁၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့) အတွင်း ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများနှင့် အစိုးရဘဏ္ဍာရေးနှစ်များအကြား ကွာခြားချက်များရှိခြင်းကြောင့် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အနာဂတ် EITI အစီရင်ခံစာများတွင် ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးရာတွင် ပါဝင်မည့် ကာလများအတွက် စတင်ဆွေးနွေးသင့်ပြီဖြစ်ပါသည်။

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ဝင်များ

သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့၏ဆုံးဖြတ်ချက်များ

၂၀ကြိမ်မြောက် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက် နံပါတ်(၁၃)အရ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာအတွက် အစီရင်ခံသည့်ကာလသည် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ၁၂ လမှ ၁၈ လထိ လွှမ်းခြုံမည်ဖြစ်ပါ သည်။ နိုင်ငံတကာ EITI အတွင်းရေးမှူးရုံးဖြင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရန်နှင့် တိုးချဲ့ခြင်းကိစ္စများကြောင့် ၁၂ လအဖြစ်ထားရှိရန် အတွက်ဆွေးနွေးရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးသည် နိုင်ငံတကာ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးဖြင့် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ရာ ၎င်းတို့မှာအောက်ပါအတိုင်းကြောင်းပြန်ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတကာ EITI ညှိနှိုင်းရေးမှူးရုံးမှ အကြံပြုသည်မှာ ပစ္စမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံ EITI အစီရင်ခံစာသည် ၂၀၁၇ ဇူလိုင်လ မှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်မတ်လထိ ၁၂ လတာ လွှမ်းခြုံသင့်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာ နောက်ဆုံးတင်ပြရမည့် အချိန်မှာ ၂၀၂၀ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် ရွေးချယ်စရာ (၂) ခု ရွေးချယ်နိုင်ပြီး အစီရင်ခံစာ (၁) ခု အား ၆ လတာကာလအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ နောက်အစီရင်ခံစာများအား ပြက္ခဒိန်အသစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နောက်ထပ်စဉ်းစားနိုင်သည်မှာ ၁၈ လတာကာလအတွက် လွှမ်းခြုံသည့် အစီရင်ခံစာ (၁) စောင် ထုတ်ပြန်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပြန်မည်ဆိုပါက အစီရင်ခံစာတင်ပြမည့် သတင်းအချက်အလက်များသည် ၂ နှစ်ထက်ပို၍ သက်တမ်းမရှိသင့်ကြောင်းကို ဆွေးနွေးရန် လိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ၆ လ တာကာလ လွှမ်းခြုံမည့် ဆဌမအကြိမ်မြောက် EITI အစီရင်ခံစာအား ပထမရွေးချယ်စရာ နည်း လမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆဌမအကြိမ်မြောက် အစီရင်ခံစာအား ၆ လ တာကာလ လွှမ်းခြုံမှုအဖြစ် စဉ်းစားမည်ဆိုပါက နောက်ထပ်ငှားရမ်းမည့် လွတ်လပ်သော စာရင်းတိုက်ဆိုင်စစ်ဆေးသူ (လုပ်ငန်းတာဝန်) ငှားရမ်းရာတွင် ပစ္စမအကြိမ်နှင့် ဆဌမအကြိမ်မြောက် အစီရင်ခံစာအတွက်ပါ ထည့်သွင်းသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စမ အကြိမ်မြောက် အစီရင်ခံစာသည် ၂၀၁၇ ဇူလိုင်လ မှ ၂၀၁၈ မတ်လ (၃၁) ရက်ထိ (၁၂) လတာ လွှမ်းခြုံရမည်ဖြစ်ပြီး နောက်ပြုလုပ်မည့် သုံးပွင့်ဆိုင်ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေးတွင် အတည်ပြုရယူရန် လိုအပ်ပါသည်။

စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ မှတ်ချက်များ

အကြံပြုချက် (၁၄) နှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှစတင်၍ အခွန်ထမ်းအားလုံး အခွန် စည်းကြပ်နှစ်နှင့် တပြေးညီဖြစ်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း။

ယခုအစီရင်ခံစာအား စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သယံဇာတနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် ထွက်ရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

ဤအစီရင်ခံစာအား ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှစီမံခန့်ခွဲသော Myanmar Partnership Multi-Donor Trust Fund (MDTF) မှတစ်ဆင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၊ Department for International Development (DFID) နှင့် ဩစတြေးလျနိုင်ငံ Department for Foreign Affairs and Trade (DFAT) မှရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင်ဖော်ပြထားသော တွေ့ရှိချက်များ၊ အနက်ကောက်ယူမှုများနှင့် ကောက်ချက်များသည် စာရေးသူ၏အမြင်များသာဖြစ်ပြီး အထက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ယင်းတို့ကိုယ်စားပြုသော အစိုးရများ၏အမြင်ကို ထင်ဟပ်ခြင်းမရှိပါ။

